

YRD. DOÇ DR.
SEDAT BAHADIR

ÂŞIK KEVSERÎ

Metin - İnceleme - Tasnif Çalışması

ÂŞIK KEVSERİ
Metin - İnceleme - Tasnif Çalışması
ISBN: 978-605-9190-71-8

2. Baskı

©Tüm hakları yazarına aittir.
Yazarın izni alınmadan
kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla
basımı, çoğaltılması yapılamaz.

Yrd. Doç. Dr. Sedat BAHADIR

KAPAK
Ceyda ŞEREFLİOĞLU

SAYFA DÜZENİ
Pamiray Sanat

BASKI
SONÇAĞ MATBAACILIK LTD. ŞTİ.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı Nu.: 48/48-49
İskitler 06070 ANKARA T: (312) 341 36 67
www.uzundijital.com · uzun@uzundijital.com

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı Nu.: 48/48-49
İskitler 06070 ANKARA T: (312) 341 36 67
www.uzundijital.com · uzun@uzundijital.com

YRD.DOÇ.DR. SEDAT BAHADIR

ÂŞIK KEVSERÎ

(METİN - İNCELEME - TASNİF ÇALIŞMASI)

**“Bunca saltanatlar vardı, en sonunda bittiler,
Onlarda gidenler gibi bu âlemden gittiler,
Hiç ölmeyecekmiş gibi, kendini zannettiler,
Akıbetin velhasıl-ı, nice baş düştü yere.”**

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM-HAYATI VE HATIRALARI	21
1.1. HAYATI	21
1.1.1. Doğumu Çocukluğu ve Yetiştği Ortam	21
1.1.2. Eğitimi ve Evliliği	21
1.1.3. Askerliği	21
1.1.4. İş Hayatı/Geçim Durumu	21
1.2. ŞAHSİYETİ	24
1.2.1. Fizikî ve Ruhî Yapısı	24
1.2.2. İnanç ve Düşünce Dünyası	24
1.3. ÂŞIKLIĞI/ŞAİRLİĞİ	26
1.3.1. Şiir Yazmaya Başlaması, Üretim ve Tüketim Bağlamı	26
1.3.2. Saz ile İlgisi	27
1.3.3. Mahlas Alışı	27
1.4. ÂŞIKIN/ŞAİRİN YAYIN DÜNYASINDAKİ YERİ	27
1.5. HATIRALARI	28
İKİNCİ BÖLÜM-ŞİİRLERE YAKINDAN BAKIŞ	33
2.1. ŞİİRLERİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ	33
2.1.1. NAZİM ŞEKİLLERİ	33
2.1.1.1. Koşma	33
2.1.1.1.1. Düz Koşma	34
2.1.1.1.2. Soru ve Cevaplı (Müracâ'a) Koşmalar	34
2.1.1.1.3. Sadece "Dedim"li Şiirler	34
2.1.1.1.4. Zincirleme (Zincirbent) Koşma	35
2.1.1.1.5. Muhammes Koşma	35
2.1.1.1.6. Yedekli Dörtleme	36
2.1.1.1.7. Tecnis Koşma	36
2.1.1.2. Satranç	37
2.1.1.3. Divani	37
2.1.1.4. Sicilleme	38
2.1.1.5. Müsebbâ	40
2.1.2. NAZİM TÜRLERİ	40
2.1.3. AHENK UNSURLARI	40
2.1.3.1. Asonans	40
2.1.3.2. Aliterasyon	41
2.1.3.3. Şiirlerin Ölçü Sistemi (Hece ve Duraklar)	41
2.1.3.4. Kafiye Örgüsü, Türleri ve Redif	43
2.1.3.4.1. Kafiye Örgüsü	43
2.1.3.4.2. Kafiye Türü ve Redif	44
2.1.3.4.3. Ayak	47
2.1.4. ANLATIM ÖZELLİKLERİ	47
2.1.4.1. Dil Yapısı	47
2.1.4.1.1. Söz Varlığı	47
2.1.4.1.2. Cümle Yapısı	48
2.1.4.1.3. Konuşma Dili Unsurları (İkilemeler, Deyimler, Atalar Sözü ve Dil Sapmaları)	48
2.1.4.2. Anlatım Tutumu ve Türleri	51
2.1.4.3. Söz Sanatları	51

2.2. ŞİİRLERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	54
2.2.1. DUYGU AĞIRLIKLIL KONULAR	54
2.2.1.1. Üzüntü	54
2.2.1.2. Gurbet ve Sıla Hasreti	56
2.2.1.3. Övgü/Güzelleme	58
2.2.1.4. Özlem	60
2.2.1.5. Tabiat Sevgisi	61
2.2.1.6. Aşk, Seveda	61
2.2.1.7. Sevgi	61
2.2.1.8. Kahramanlık	61
2.2.1.9. Umut	63
2.2.1.10. Sitem	63
2.2.1.11. Dinî-Tasavvufî Konular	63
2.2.1.12. Taşlama	64
2.2.2. DÜŞÜNCE VE TECRÜBE AĞIRLIKLIL KONULAR	65
2.2.2.1. Tecrübe	65
2.2.2.2. Yaşam ve Ölüm	66
2.2.2.3. Öğüt/Nasihât, Uyarı	66
2.2.3. SEYAHAT KONULU OLANLAR	67
2.2.3.1. Seyahat	67
2.2.4 DOĞAL OLAYLAR	68
2.2.4.1. Doğal Afet	68
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM-ŞİİRLERİN TÜR VE ŞEKİL TASNİFİ	71
3.1. KOŞMA BİÇİMİNDE YAZILAN ŞİİRLER VE TÜRLERİ	71
3.1.1. AĞIT	71
-11'li Heceyle Yazılanlar	71
-Kardeşlerim	71
3.1.2. DİLEK	72
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	72
-Ya Rab	72
-Ya Rab Sen Bizi Affeyle	73
-Dur Eylen Eylen	74
-11'li Heceyle Yazılanlar	74
-Sabır Ver Ya Rab	74
-Ya Rab Senden İsterim	75
3.1.3. DİNÎ-TASAVVUFÎ ŞİİRLERİ	75
-7 Heceli Mani Şekliyle Yazılanlar	75
-Ya Muhammet Mustafa	75
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	76
-Mekke Semalarında	76
-Damla idim	77
-Hayat Yolu	78
-Selam Olsun	79
-8 Heceli Dört Dize İki Bent Halinde Yazılanlar	80
-Veda Naatı	80
-11'li Heceyle Yazılanlar	81
-Âşığım Sana	81

-Geldik	81
-Hu Mevla'm	82
-İfadesi Var	82
-İrşadı Vardır	83
-Keşke	83
-Merhamet	84
-Mihrap	85
-Ömrümü Bahşettim	85
-Ramazan Geldi	86
-Tevhide Gel Gel	86
-11 Hece "Sevgi" Dizeli Şiirler	87
-Efendim	87
-11'li Heceli Yedekli Dörtleme	87
-Allah Bizi Ayırmasın İmandan	87
-14'lü Heceyle Yazılanlar	88
-Kısa Menzil	88
-14 Heceli Beyit ve İki Bentten Oluşanlar	89
-La İlahe İllallah	89
-15'li Heceyle Yazılan Divanileri	89
-Uzak Eyle	89
-Gül Bitti	90
-15 Heceyle Yazılan Divani Şeklindeki Naat	90
-Naat	90
-Muhammet Mustafa	91
-14'lü Hece Beşli Bent ile Yazılanlar	91
-Ramazan Kasidesi	91
-Eyüp Sultan	93
-14'lü Hece Yedekli Dörtleme ile Yazılan Destan	94
-Geldi Şehr-i Ramazan	94
-Kadir Gecesi	95
-Kurtaralım İmanı	95
3.1.4. DOĞAL AFET	96
-11'li Heceyle Yazılanlar	96
-Rüzgâr Sesinde	96
3.1.5. GURBET	97
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	97
-Hayatımın Bilmecesi	97
-11'li Heceyle Yazılan Destan	97
-Göç Destanı	97
-11'li Heceyle Yazılanlar	98
-Gurbet Ellerde	98
-Gurbet Köşelerinde	100
-Gurbet Rüzgârı	101
-11 Heceli "Dedim-Dedi (Müracaat) Dizeli Şiir	101
-Âşık Kevserî'ye Dair	101
-11 Heceli "Nasıl Ağlamıyım" Dizeli Şiir	102
-Ağlıyor	102
-11 Heceli "Kul Kevserî" Dizeli Şiir	103
-Kul Kevserî	103

3.1.6. KAHRAMANLIK	104
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	104
-Dedem	104
- <i>Semai Biçimiyle Yazılan Destan</i>	104
-Çanakkale	104
-11'li Heceyle Yazılanlar	105
-Kaldırdık	105
-11'li Heceyle Yazılan Destan	106
-Ardahan Destanı	106
-16'lı Heceyle Yazılan Divanı	107
-Kazım Karabekir Paşa	107
-14'lü Hece Yedekli Dörtleme ile Yazılan Destan	108
-Çanakkale Destanı	108
3.1.7. ÖĞÜT/NASİHAT, UYARI	109
3.1.7.1. Oğluna Nasihat	109
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	109
-Dinle Oğul	109
-11'li Heceyle Yazılanlar	112
-Oğul	112
-15'li Heceyle Yazılan Divanileri	112
-Sev	112
-14'lü Hece Yedekli Dörtleme	113
-Aklını Başına Al	113
-Kevserî Divanî	114
3.1.7.2. Kendine Nasihat	114
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	114
-Yavaş Yavaş	114
-11'li Heceyle Yazılanlar	115
-Dikkat Et	115
-Tevhide Gel Gönül	115
-Üç Günlük Fasıl	116
-11 Heceli "Gâh" Dizeli Şiir	116
-Gönül	116
-14'lü Heceyle Yazılanlar	117
-Toprağa Düşeceğiz	117
-Gerek Yok	118
-Artık	118
-Hidayet Yolu	119
-Kendine Gel	119
3.1.7.3. İnsanlara Nasihat	120
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	120
-Baston Gerek	120
-Kalp Kırma	120
-Kalsın	121
-Neye Yarar	121
-11'li Heceyle Yazılanlar	122
-Akıl Ünitesi	123
-Hakiki Sırdaş	124
-Demişler	124
-Gerekir	125

-Hususi	125
-Mademki Şu Hayat	126
-Görevli	126
-Hoş Değil	127
-İhlâs	127
-Karışma Sakın	128
-Oku Okut	129
-Olmayın	129
-Selamlaşın	130
-Yer Alır	131
-11 Hece “Öz” Dizeli Şiir	131
-Öz	131
-11 Hece “Bazı Söz Var” Dizeli Şiir	132
-Söz Var	132
-11’li Heceyle Yazılan Tecnis	133
-Yüz Getir	133
-15’li Heceyle Yazılan Divanileri	133
-Ey Üstat	133
-Yazık Olur	134
-Bilmeliyiz	134
3.1.8. YAŞAM VE ÖLÜM	135
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	135
-Bir Gün	135
-Esti Gitti	135
-Erir Gider Bu Diyarda	136
-Götürürler	136
-Hey Ağalar	137
-Kalır	137
-Merdiven	138
-8 Hece “Kimi” Dizeli Şiir	140
-Hani Nerde Kerem Aslı?	140
-8 Hece “Kimi” Dizeli Şiir	141
-Gitti	141
-8 Heceli Beşli Bent ile Yazılanlar	142
-Hani Nerede	142
-11’li Heceyle Yazılanlar	142
-Düşündün mü?	142
-Kabristan	143
-Kim Bilir?	144
-Nitekim	144
-Ötesi	145
-Bitirdi Deyin	145
-Döndü Gazele	146
-Yolcu Edin	146
-11 Heceli “Bir Baktım” Dizeli Şiir	146
-Bir Baktım	146
-15’li Heceyle Yazılan Divanileri	147
-Ocağı Yok	147
-Şu Ölümlü Dünyada	148

-14'lü Hece ile Yazılan Muhammes	148
-Dünya Hattı	148
3.1.9. ÖVGÜ/GÜZELLEME	149
3.1.9.1. Anneye Övgü	149
-11'li Heceyle Yazılanlar	149
-Anam	149
3.1.9.2. Tanıdıklara Övgü	149
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	149
-Hacı Kamil Akkuş	149
-Hacı Süleyman'a	150
-11'li Heceyle Yazılanlar	151
-Dost Etti	151
-Hayranım	151
-Mürşidin	152
-11'li Heceyle Yazılan Tecnis	152
-Gördüm	152
3.1.9.3. Kendine Övgü	153
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	153
-Muhtıra	153
-11'li Heceyle Yazılanlar	153
-Asla	153
-Değiliz	154
-Divaneyiz Biz	154
-Sevdim	154
-14'lü Hece ile Yazılan "Bazen" Dizeli Muhammes	155
-Bu Gönül	155
3.1.9.4. Tabiata Övgü	156
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	156
-Düşmüş	156
-11'li Heceyle Yazılanlar	156
-Kağızman'da	156
-Bu Dağda	157
-Sarıkamış'ta Kar Çiçekleri	158
3.1.9.5. Sevgiliye Övgü	159
-11'li Heceyle Yazılanlar	159
-Endam	159
3.1.10. ÖZLEM	159
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	159
-Bizim Yavuzlar Köyü'nde	159
-Gelecek	160
-11'li Heceyle Yazılanlar	161
-Gelmedi	161
-Gitti Gelmedi	161
-Gelmedin	162
-Nerdesin?	162
-Haydi Gel Gidelim	162
-11 Heceli "İsterdim" Dizeli Şiir	163
-İsterdim	163

3.1.11. PASTORAL ŞİİRLER	164
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	164
-Vardır	164
-Zamanı Geldi	164
-11'li Heceyle Yazılanlar	165
-Bir Zaman	165
-Bayram Eyler	166
-Kar Çiçekleri	167
-11 Heceli “Mevsim” Dizeli Şiir	168
-Mevsim	168
-11'li Heceyle Yazılan Zincirleme Koşma	169
-Yayla Zamanı	169
3.1.12. AŞK, SEVDA	169
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	169
-Benziyorsun	169
-11 Heceli “Güzel Sana” Dizeli Şiir	170
-Güzel Sana	170
-11 Heceli “Bir Bakışı” Dizeli Şiir	171
-Götürdü	171
-11 Heceli “Yeter ki” Dizeli Şiir	172
-Yeter ki	172
3.1.13. SEYAHAT KONULU OLANLAR	172
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	172
-İnceledim	172
-11'li Heceyle Yazılanlar	173
-Verdi Bana	173
-14'lü Heceyle Yazılanlar	173
-Dönülmez Şehir	173
3.1.14. SİLA HASRETİ	174
-11'li Heceyle Yazılanlar	174
-Bahar Zamanı	174
-Eyledim	174
-Yeşil Göle'm	175
-Turnalar	176
3.1.15. SİTEM	176
3.1.15.1. Geçmişe Sitem	176
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	176
-Delik Büyük	176
-Hedef Aldı	177
-11'li Heceyle Yazılanlar	178
-Çocuk İken	178
3.1.15.2. Kadere Sitem	179
- <i>Semai Biçimiyle Yazılanlar</i>	179
-Ey Muhannet	179
-Verdi	180
-11'li Heceyle Yazılanlar	180
-Mersin'e Döndü	180
-11 Heceli “Yine mi?” Dizeli Şiir	181
-Yine mi?	181
3.1.15.3. Dostlara Sitem	181

-11'li Heceyle Yazılanlar	181
-Aramış	181
-Havasında	182
-İnanmadılar	182
-Küstü Küseli	183
-Önem Vermedi	184
-Yeter	184
-11'li Heceyle Yazılan Tecnis	184
-Bin Dedi	184
-Dediler	185
-11 Heceyle Yazılmış "Ona" Dizeli Şiir	186
-Ona	186
3.1.15.4. Tanınmış Şahıslara Sitem	187
-11'li Heceyle Yazılanlar	187
-Sinsice	187
3.1.15.5. Sevdğine Sitem	187
-11'li Heceyle Yazılanlar	187
-Vefasız	187
-11 Heceyle Yazılmış "Bilmedi" Dizeli Şiir	188
-Bilmedi	188
3.1.16. TAŞLAMA	188
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	188
-Açlıktan	188
-Çok Çalıştım	189
-Değiliz Biz	190
-Korkuyorum	191
-Neyin Peşindesin?	192
-11'li Heceyle Yazılanlar	192
-Aradım	192
-Batar	192
-Çıkar	193
-Değil	193
-Efendim	195
-Görmedim	195
-İlan Etti	196
-Ne Yazar	196
-Ufo Zanneder	197
-11 Heceyle Yazılmış "Kimi" Dizeli Şiir	197
-Yorgun	197
-11'li Heceyle Yazılan Tecnisler	198
-Çalar	198
-Yüz	198
-14'lü Heceyle Yazılanlar	199
-Fos Çıktı	199
-15'li Heceyle Yazılan Divanileri	200
-Değil	200
3.1.17. TECRÜBE	200
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	200
-Çektim	200
-Doldurur	201

-Götürür	201
-İçinmiş	202
-Sergiledim	202
-Tansiyon	203
-11'li Heceyle Yazılanlar	203
-Bitirir	203
-Geçti	204
-Geldim	205
-Yaslandı	205
-Olsun	205
-11'li Heceyle Yazılan Tecnis	206
-Dedim	206
-15'li Heceyle Yazılan Divanileri	206
-Baş Çeker	206
-Haksızlıklar	206
-Bizde	207
-İbarete	207
-15'li Hece "Bazı Arkadaş Tanıdım" Dizeli Divanisi	208
-Koşar	208
3.1.18. UMUT	210
-11'li Heceyle Yazılanlar	210
-Vardır	210
3.1.19. ÜZÜNTÜ, ESEFLENME	
-Semai Biçimiyle Yazılanlar	210
-Başıma Gelen	210
-Bu Alemde	211
-Mürşidim Gitti Gideli	212
-Soma Maden Faciası	212
-11'li Heceyle Yazılanlar	213
-Ağladım	213
-Babacan	214
-Çekmezdin Çile	214
-Dayanmaz	215
-Değişti	215
-Diyemiyorum	216
-Dumandır	216
-Gam Yükünü	216
-Gardaş	217
-Olmadı Gitti	217
-Hey Vah Hey!	218
-Hey Vah Zaman!	219
-Kim Kime	219
-Mevsim	219
-Nerde?	220
-Ne Sayarsan Say	220
-Ömrümüz	221
-Tükendim Geldim	221
-Vakit Daraldı	222
-Pınarına Baka Baka	222
-Haydi Gidelim	223

-Sat Gitsin	223
-Koyma Yalnız	223
-11 Hece “Ne” Dizeli Şiiri	224
-Acıdım	224
-11 Hece “Bazen Olur” Dizeli Şiiri	224
-Bazen	224
-11 Hece “Kimi” Dizeli Şiiri	225
-İstanbul’a Bakış	225
-15’li Heceyle Yazılan Divanileri	226
-Âcizane	226
-Çıkamadım İçinden	227
-Kirlettik	227
3.1.20. YAŞLILIK	228
-11’li Heceyle Yazılanlar	228
-Mesele	228
-Miras	228
-11 Hece, “Geçmiş Zaman Olur” Dizeli Şiir	229
-Diyeler	229
-15’li Heceyle Yazılan Divanileri	229
-Düşende	229
-Düştü Yere	230
3.2. SATRANÇ BİÇİMİYLE YAZILANLAR	230
-16’lı Heceyle Yazılan Satranç	230
-Güzel Senden	230
3.3. SİCİLLEMELERİ	231
-16’lı Hece ve 15’li Bentlerden Oluşanlar	231
-Gönül Sofranı	231
-16’lı Hece ve 12’li Bentlerden Oluşanlar	232
-Kimi	232
-16’lı Hece ve 10’lu Bentlerden Oluşanlar	233
-Gönül	233
3.4. MÜSEBBA ŞEKLİYLE YAZILAN ŞİİRLER	234
-14’lü Heceyle Yazılan Naat	234
-Naat-ı Şerif	234
3.4. BEYİT FORMATILA YAZILAN ŞİİRLERİ	236
3.5.1. DİNİ-TASAVVUFİ ŞİİRLERİ	236
-14’lü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar	236
-Rahmete’l-lil’âlemin	236
-Gönül Verdim	237
-14’lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	237
-Hırka-i Şerif	237
3.5.2. NASİHAT, UYARI	239
-14’lü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar	239
-Bir Sözüm Var	239
-Ciddi Olalım	240
-Derler	240
-Gerek	241
-Bülbül İle Gül	241
-14’lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	242

-Söyle Şimdi	242
-Her Gün	243
-Tatlı Sözler	243
3.5.3. KAHRAMANLIK	244
-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	244
-Sarıkamış Şehitleri	244
-Çanakkale Şehitleri	245
3.5.4. SAĞLIK	256
-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	246
-Hasta Sedyesi	246
3.5.5. TAŞLAMA	246
-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	246
-Niteliği Yok	246
-14'lü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar	247
-Lafta Kaldı	247
3.5.6. CİNASLI BEYİTLER	248
-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar	248
-Cinas	248
3.6.SADECE BİR DÖRTLÜK VE BİR BEYİT ŞEKLİNDE YAZILANLAR	249
3.6.1. DÖRTLÜKLERİ	249
-Dua	249
-Övünsün	249
-Akıl	249
-Dua ve Tefekkür	249
3.6.2. BEYİTLERİ	249
-Tebessüm	249
-Ya Rab	249
-Fıtrat	249
-Tercih	250
-Emanete İhanet Edilmez	250
-Güzergâh	250
-Tek Çare	250
-Kibir	250
-Elveda Ramazan	250
-Okul	250
-Son Liman	250
-Yol	250
-Gaflet Uykusu	250
-Taşlama	250
SONUÇ	251
KAYNAKÇA	253
DİZİNLER	254
SÖZLÜKÇE	257
RESİMLER	261

ÖN SÖZ

Türk tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olan âşık edebiyatımız, sosyal ve kültürel hayatımızı en iyi şekilde yansıtmaktadır. Edebiyat ve tarih yazıcılığının gelişmediği dönemleri aydınlatmak için âşık edebiyatı ürünlerinden yararlanılabilir, düşüncesindeyim.

Türklerin İslamiyet'i kabul etmezden hatta İslamiyet bir din olarak ortaya çıkmazdan çok önceleri bile bir edebiyat gelenekleri vardı. Bildiğimiz kadarıyla 1500 yıl boyunca devam eden bu yazılı edebiyat geleneğini bugün, “*Eski Türk Edebiyatı, Divan Edebiyatı veya Klasik Türk Edebiyatı*” gibi adlarla adlandırıyoruz. Sözlü edebiyat geleneği, kopuz adı verilen enstrümanla çalınan müzik eşliğinde oluşturulan bir edebiyattır. Yaygın olarak “*Ozan-Baksı*” edebiyat geleneği de denilen bu edebî gelenek çevresine mensup olanlar, “*Şamanizm*” veya “*Kamlık*” olarak da adlandırılan eski Türk dünya görüşü çerçevesinde koşuklar (koşmalar), sagular (ağıtlar), mitler, atasözleri, epik destanlar, masallar, efsaneler gibi pek çok türde eserler vermiştir. Türk millî edebiyat geleneği olarak da adlandırılan bu geleneğin verdiği eserlerden bazıları yaklaşık 1400 yıldır yazıyla da kayıt altına alınmıştır.

İslamiyet'in geniş Türk kitlelerince benimsenmesinden sonra Türk millî edebiyat geleneği veya daha doğru bir terimle Türk sözlü edebiyat geleneği olarak da adlandırabileceğimiz, Türk Halk Edebiyatı geleneği yaşamaya devam etmiştir.

Âşık edebiyatı şiirden ibarettir. Bu şiir öncelikle din bir şiir özelliğini taşıırken daha sonraları dini konular bu edebiyatımızda yer almıştır. Şairlerin önceleri kopuz; daha sonraları ise bağlama, cura, tambura eşliğinde söyledikleri sözlü-besteli edebiyattır.

Eski Türk toplulukları arasında yaygın olarak dolaşan, kopuz çalarak destanlar söyleyen ve “*ozan*” adı verilen bu kişiler, bugünkü halk şairlerimizin ataları sayılırlar. Anadolu'ya geldiklerinde ozan kelimesi, İslamiyet'in etkisiyle de yerini “*âşık*” kelimesine bırakmıştır. Anadolu, bu âşıklara yüzyıllarca kaynaklık yapmış ve yapmaya devam etmektedir.

Adı ister ozan, ister âşık isterse halk şairi, bizimle birlikte yaşamıştır, yaşamaya devam edecektir. Kimi doğuştan, kimi pir elinden pir dolusu veya er dolusu içtiğinde, kimi de sevmeye başladığı zaman bu deyiş kabiliyeti ortaya çıkar. Sevdığını aramak, halkın duygularını dinlemek ve anlatmak, tabiat güzelliklerini yansıtmak için gurbetten gurbete giden yine bu değerli insanlarımızdır.

Yüzyıllarca her türlü sıkıntılara rağmen, özünden hiçbir şey kaybetmeden, halkın duygularını dile getiren bu önemli gruba halk şairleri diyoruz. Bizimle birlikte gezen, gülen ağlayan bu kişiler, dün de bugün de Türk insanını, millî birlik altında toplanmaya davet etmekten yılmamışlardır.

Âşıklık geleneği Anadolu’da (Çukurova, Kars, Sivas, Erzurum, Artvin, Ardahan...) ve Azerbaycan (Bakü, Gence...) ve az da olsa Gürcistan’ın güney kısmı olan Borçalı çevresinde yaşatılmaktadır.

Karacaoğlu, Gevherî, Âşık Ömer, Pir Sultan Abdal, Seyranî, Sümmanî, Âşık Veysel gibi birçok ünlü halk şairine kaynaklık yapan Anadolu sahası, aynı zamanda günümüz şairlerinden Kevserî’yi yetiştirmiştir.

Âşık Kevserî (Hayatı-Metin-İnceleme) adlı bu kitabı üç bölüm halinde incelemeyi uygun gördük. Birinci bölümde hayatı boyunca birçok sıkıntılara katlanan ve mücadele etmekten hiç yılmayan Kevserî’nin hayatı, şahsiyeti, âşıklığı şiirlerin üretim ve tüketim bağlamı ve hatıraları bulunmaktadır. Kevserî’nin şiirlerini nasıl ne şekilde yazdığı ve söylediği nerelerde tükettiği ve sanatı ile ilgili düşüncelerimizi de bu bölüm içine almayı uygun gördük.

“*Şiirlere yakından Bakış*” başlığı altında verdiğimiz ikinci bölüm, iki alt başlık altında verilmiştir. Yapısal Özellikleri olarak incelediğimiz birinci bölümde de “*ahenk unsurları, kullanılan nazım şekilleri ve anlatım özellikleri*” anlatılmıştır. “*Şiirlerin Muhteva Özellikleri*” ikinci bölümün diğer alt başlığını oluşturmaktadır. Burada da şiirdeki konular yani türler örneklerle incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise şiirlerin tür ve şekil tasnifi yapılmaya çalışılmıştır. Bunlar içerisinde “*koşmalar, beş dizeden oluşan ve beşli bent ile yazılan şiirler, sicillemeler ve beyit biçimiyle yazılan şiirler*” kendi içerisinde konularına ve hece sayısına göre tasnif edilmiştir. Ayrıca tek dördlük ve tek beyit halinde yazılan şiirlerini de eklemeyi uygun gördük.

Çalışmış olduğumuz kitabın sonuç bölümünde Âşık edebiyatının günümüzdeki durum ve sıkıntıları maddeler halinde verilmiştir. Günümüz âşıklarının birçok sıkıntılardan geçtiğini ve iletişim araçlarının desteğinin olması gerektiği bilinmelidir. Âşıklar millî değerlerimizdir; bunları her ne şekilde olursa olsun yaşatmamız gerektiği anlatılmıştır. Kaynakça kısmında yararlanmış olduğum kitap ve makaleler verilmiştir. Dizinlerde ise Kevserî’nin şiirlerinde bulunan ayaklar bulunmaktadır. Beyitler halinde yazmış olduğu şiirlerde ikinci sırada olan dizeleri ayak olarak kullanmayı uygun gördük. Kitabımız geniş bir sözlükçe ve resimler kısmı ile tamamlanmış bulunmaktadır.

Öncelikle kitabın hazırlanmasında bana yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Ali Doğaner olmak üzere, öğrencilerim Hamza Havuz ve Recep Dilek’e teşekkürlerimi borç biliyorum. Yine devamlı arayıp soru sorarak rahatsız ettiğim, şiirlerin sahibi Âşık Kevserî’ye de bana ayırmış olduğu zamandan dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Yrd. Doç. Dr. Sedat BAHADIR
Artvin Çoruh Üniversitesi
2015

ÂŞIK KEVSERÎ'NİN SUNUMU

Âcizane Sunum;

Bütün noksan sıfatlardan münezzeh olan Cenabı Allah'a hamd ü senalar olsun. O'nun nebisine salât-üs selam olsun. Bütün Ashaba, bütün evliya, ulema ve şehitlere selam olsun.

Ayet-i Kerime'deki Enbiyâ Sûresinde Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: *"Her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak, hayır ile de, şer ile de deniyoruz. Ancak bize döndürüleceksiniz."* İşte Ayet-i Kerime'de belirtildiği gibi her şeyi bizlere açık ve net olarak anlatıyor. Hak tarafından var olduk, geldik dünyaya, tekrar ona döndürüleceğiz. Şu kısa dünya hayatında nitekim herkes vadesi geldikçe sırayla Hak âlemine göçecektir. Şu fani âlemde bugün gördüğünü yarın göremiyorsun. Hal böyleyken hayatın garantisi yok.

Hakk'a itaat etmek doğru yoldan yürümek, ulu divanda hesap verecek günün unutmamak, kalp kırmamak, gönül incitmek ve iyi bir gönül adamı olmak gerekir. Faydalı işlerle uğraşmak ve en büyük sermaye olan zaman sermayesini iyi değerlendirmek gerekir. Önemli olan geride hoş bir seda bırakmaktır.

Âcizane niyetim, gönül bağlarımdan besleyip biriktirdiğim eserleri bir arada toplayarak gün yüzüne çıkartmak ve gelecek nesillere faydalı olmaktır. İlhamlarımı fikir ve duygular arasında, netleştirerek mısralar haline getirdim. Haksız yere kimseleri incitmeden sadece zalimlere karşı uymayı kendime görev bildim. Doğruya doğru, eğriye de eğri dedim. Âcizane görevimi icra etmek çabasında oldum. Zira iltimas asla düşünmedim. İnsanlık için faydalı olabildiysem kendimi bahtiyar sayarım.

Çok değerli gördüğüm *"münacaat, naat ve kaside"*lerde dinimizin ne kadar büyük, ne kadar kutsal olduğunu anlatmaya çalıştım. Başta Cenab-ı Hak olmak üzere Peygamber efendimiz ve din büyüklerini anmayı önemli bir görev bildim. Şiirlerimde olumsuz bir biçimde farklı anlam taşıyan ya da bilmeyerek Allah'a karşı herhangi bir kelimedede zerre hata yapmışsam milyarlarca defa tövbe eder ve şöyle derim: *"Ey Rabbim bizlere dünyada ve ahrette güzellikler ihsan eyle, azabından muhafaza eyle. Ey Rabbim Fahr-i kâinat meşhari mevcudat olan peygamberimizin şefaatine bizi de nail eyle. Ey Rabbim Zatının Celaline ve saltanatının büyüklüğüne yakışır şekilde sana hamd ü senalar olsun!.."*

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi mağfireti, hidayeti ve inayeti üzerimize olsun!...

Gerçek manada tek gayem Hakk'ı çok anmak ve Hak rızasını kazanmaktır. *"Kâinat Hükümranı Yüce Hak"* bizleri affeylesin.

Destanlar, beyitler, divanlar, semailer, koşmalar... ile birlikte kendi tarzımda buluşlarım olan eserleri bu kitap da topladık.

Araştırılması ve incelenmesi yapılan bu sanat ve şiir kitabımız, Yrd. Doç. Dr. Sedat Bahadır Hoca'mın uzun süre titizlikle çalışması sonucunda son halini almıştır. Sevgili Hoca'mıza sonsuz şükranlarımı sunarım. İyi ki sizlerle tanışmışım. Allah sizlerden razı olsun. Saygı ve Sevgilerimle...

Hacı Âşık Kevserî

BİRİNCİ BÖLÜM HAYATI VE HATIRALARI

1.1. HAYATI

1.1.1. Doğumu Çocukluğu ve Yetiştği Ortam: Asıl adı Dursun Doğan olan Âşık Kevserî 08.03.1963 yılında Ardahan'ın Göle ilçesine bağlı Yavuzlar Köyü'nde doğmuştur. Annesinin ismi Hanım, babasının Mehmet'tir. Çiftçi bir ailenin altı çocuğundan beşincisidir. Kardeşlerinin adı sırasıyla Pamuk, Kemal (1977 yılında vefat etmiş), Celal, Yasemin (1986 yılında vefat etmiş), Kevserî ve Özlem'dir. Dedesi Şükrü Bey, 1877-78 Osmanlı-Rus, diğer adıyla 93 Harbi olarak bilinen savaşta Kafkas cephesinde ön sıralarda savaşmış ve şehit olmuştur. Dolayısıyla Kevserî bir şehit torunudur. Kendisi de şehit torunu olmaktan onur duymaktadır.

Ailesi içerisinde Muhammet adı ile çağrılan Dursun, okul çağına gelince asıl ismini öğrenmiştir. Okula kayıt esnasında öğretmeni adını Dursun olarak çağırınca çok şaşırmıştır. Çünkü ailesi nüfus idaresine Dursun olarak kaydetmiştir. Asıl ismi Muhammet'tir. Okul çağına gelene kadar köyünde ve ailesi tarafından Muhammet ismiyle çağrılıp ve böyle bilinmekteydi.

1.1.2. Eğitimi ve Evliliği: İlkokulu kendi köyünde bitirdi orta ve lise tahsilini Göle ilçesinde tamamladı. Ailesi arpa, buğday, çavdar... ekimi ile hayatını idame ederken, Kevserî babasına yardım etmiş ve az da olsa hayvancılık işi ile uğraşmıştır.

1982 yılında 19 yaşında iken Nuriye Hanım ile evlenen Kevserî'nin Seyhan ve Recep adında iki oğlu ve Nazan adında bir kızı olmuştur.

1.1.3. Askerliği: Kevserî, askerliğini 1983-85 yılları arasında Ankara Şereflikoçhisar'a bağlı Tank Poligon taburunda yapmıştır.

1.1.4. İş Hayatı/Geçim Durumu: Âşık Kevserî'nin gurbette olduğu bir dönemde bir acı haberle sarsılır, ağabeyi Kemal'den sonra bu defada Yasemin adındaki ablasını kaybetmiştir. Bu acı haberi duyunca yıkılır yollara düşer köyüne gelir aile büsbütün perişan olmuştur çok zor günler geçirirler. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra, bir sonbahar ayında, çiçeklerin solması yaprakların dökülmesiyle birlikte Annesini kaybeder bu acı Âşık Kevserî'yi bir daha derinden yaralar. Acılar ardı arkasına gelir ve ailede dengeler bozulur.

Hal böyleyken bu acılardan iki yıl sonra ailede karar alınır. Bu karar alındığında Kevserî 29 yaşındadır. İstanbul'a göç edilecektir. Artık babadan kalma düzen tarumar olacaktı, baba ocağı tütmeyecekti, kırk senelik baba emeği ve düzeni bozulacak ve doğup büyüdüğü topraklardan uzak kalacaktı. Soğuk sular akan pınarlardan içmeyecek; kuzuları otardığı kırları ve çiçekli yaylaları bir daha göremeyecekti. Hasret ve zorlu bir gurbet hayatı başlayacaktı. Nitekim göç tedarikleri başlar.

Köy kabristanlığında yatan ağabeyi ablası ve annesinin kabrini ziyaret edip ağlaşıp oradan ayrıldıktan sonra son olarak komşularla vedalaşırlar. Komşular da yalvararak, “*Gitmeyin*” diyordu ama nasip kısmet meselesi bu. Hiçbir güç durduramazdı. Neticede çok acıklı bir öyküyle hane göçe başlayacaktır. Yavaş yavaş yola çıkarken geriye dönüp evlerine son bir defa bakar. Bakar bakmasına ama o evlerinin bütün taşları dile gelmiş “*Gitmeyin*” diyordu. Hüzün çökmüştü bahçelerine. Onlar da “*Gitmeyin*”, diyordu. “*Bizi yalnızlığa terk etmeyin*” diyordu. *Bu güzel bahçenizde dikenler biter, virane olur; bırakıp gitmeyin*” diyordu. “*Emeğiniz var*” diyordu. “*Hatıralarınız var*” diyordu. “*Nereye gidiyorsunuz? Gitmeyin*” diyordu. Bu duruma hem sağlar ağladı, hem ölümler ağladı. Maalesef ok yaydan çıkmıştı bir kere. Göç hareket etmişti. 1991 yılının bir sonbahar günü, ikindi ile akşam arası dar bir vakitte güneşin batışına yakın bir zamandı. Hazin bir şekilde ağlama sesleriyle köyden ayrılıp düştüler yollara.

Kevserî bu hazin göç öyküsü üstüne şu dörtlükleri söyler:

*Bin dokuz yüz doksan bir senesinde,
Yüklendi kamyonu göçümüz bizim.
Güneş batmaktaydı dağ sinesinde,
Tükenmişti takat gücümüz bizim.*

Kevserî ve ailesi meşakkatli bir yolculuk sonucu İstanbul’a varıp yerleşirler. Kendi köyünden gelip büyük bir şehirde yeniden ayakta durabilmek için şehrin çetin şartlarına uyum sağlamak lazımdı. Zorlu bir hayat başlamıştı.

Belli bir zaman geçtikten sonra Kevserî çevrede yavaş yavaş tanınmaya başlar. Kısa bir zaman sonra da babası hastalanır. Babasını tedavi işleri ile uğraşır. İki yıl geçtikten sonra 1993’ün Mart ayında babasını kaybeder. Babasını da İstanbul Ümraniye Kocatepe kabristanına defin ederler. Babasına ağlayarak şu ağıtı söyler:

*Evlât acısıyla sarsıldın bittin,
Başına dumanlar çöken Babacan.
Çifter yavruların erken kaybettin,
Ayrılık gözyaşı döken Babacan.*

İstanbul’da Babasını toprağa verdikten sonra, yaz aylarında sılayı rahim yapmak için kısa bir süre köyüne döner. Köyüne vardığında bakar ki Baba ocağı viraneye dönmüş. Evlerin her tarafı yıkılmış, o şen olan Baba ocağı sönmüş ıpsız olmuş. Odalarının kirşleri hep çürümüş; duvarların taşları yere yıkılıp toprağa gömülmüş. Paslanmış olan kapı kilidi açılmaz hale gelmişti. Güçlkle kapıyı açıp içeri girer bakar ki her tarafa topraklar dökülmüş, tarumar olmuştu. Aşhane¹ denilen bölüme gider ve ocak taşının

¹ Köy evinde yemeklerin piştiği ve yenildiği yer.

başına oturup yüksek sesle ağlamaya başlar. Geçen günleri hayal eder. O ocakta annesi çok güzel yemekler pişirirdi. Elini ocak taşlarına sürdüğünde sanki hala “is”leri taze idi; dün gibi yemek pişmiş idi. Orada hatıraları tazeliyordu; bütün kardeşler o ocakta, o hanede, mutlu bir köy ortamında yaşar giderdi. Ama şimdi o günlerden hiçbir eser kalmamıştı. İki kardeşi ve annesini köydeyken kaybetmişti. Babasını İstanbul’da toprağa vermişti. Evlerinin tavanları sanki başına çöküyordu. Annesinin yemek pişirdiği o isli ocak taşının üstüne oturup ağlayarak şu dizeleri söyler.

*Vardım baba yurdu virane olmuş,
Baykuşlara mesken olmuş ağladım.
Yıkılmış duvarlar her yan bozulmuş,
Odamıza toprak dolmuş ağladım.*

Kısa bir süre sonra sılayı rahim yaptıktan sonra tekrar İstanbul’a döner. Nihayet yurtdışına gitmeye karar verir. Hayalleri bir gün gerçekleşir ve 2001 yılının kış ayında Almanya’ya gider. İlk gittiğinde henüz kimseleri tanıyamaz, bazı zorluklar yaşadktan sonra Almanya Köln şehrinde tanıştığı Kars’ın Ölçülü Köyü’nden Süleyman Ergintan adında çok değerli bir hemşerisiyle tanışır. Hacı Süleyman’ın çok iyiliklerini görür ve yaban ellerde Âşık Kevserî’yi bağrına basar kucak açar. Adeta bir kurtarıcı gibidir. Kevserî bu konuda Allah’a tevekkül etmek gerektiğini ve “*Allah böyle değerli ve faydalı birisini benim karşıma çıkardı. Onun çok büyük faydalarını gördüm.*” demektedir. Daha sonra yine Almanya Diesburg Mörs’de oturmakta olan Erzurum’un İspir ilçesi, Özlüce Köyü’nden Kamil Akkuş ile tanışır, Hacı Kamil de Âşık Kevserî’yi bağrına basar ve Âşık Kevserî’yi birçok defa davet eder. Âşık Kevserî Hacı Kamil’i kendisine bir manevî ağabeyi olarak kabul eder. Bu değeli insanın çok büyük faydalarını görür. Kevserî bu konuda “*Her ikisi de Fani hayattan ebedi âleme intikal etmişlerdir, böylesine değerli vefalı dostlarının kaybetmesi beni çok derinden üzmüştür.*” demektedir.

Daha sonra Hollanda’da ikamet eden kendi ilçesinden Hasan Usanmaz ve Posof’u Şemsi Değirmenci ile tanışır, Hasan Usanmaz ve Şemsi Değirmenci bundan sonra kendisinin Avrupa’ya gidip gelmesinde yardımcı olacaktır. Hayatı boyunca Hasan Usanmaz ve Şemsi Değirmenci’ye büyük vefa borcu olduğunu sürekli olarak dile getirmektedir. Hasan Usanmaz ve Şemsi Değirmenci’nin Âşık Kevseri’ye büyük emekleri olmuştur.

Bu seyahatlerinde Almanya Köln kenti ana merkezi haline gelir onun dışında Hollanda, Belçika, Fransa, Avusturya, İsviçre, Danimarka, Norveç ve İsveç gibi ülkeleri defalarca gezip vatandaşlarımıza konserler vermiştir. Buralarda âşıklık geleneğiyle ilgili olarak da birçok sohbet katmıştır.

Âşık Kevserî’nin artık gezileri böylece hep devam eder. Her ne kadar Avrupa yolu ona açılrsa da çok defa da sıkıntılı dönemler de geçirir. Ne olduğunu bilmediği bir olaydan dolayı Kevserî’ye acımasızca saldırırlar. Bu konuya muhteva kısmında da değinilmiştir.

O anlarından birinde müşkülâtını şöyle söylüyor:

*Ne bir anlayan var ne halden bilen,
Ne bir konuşan var ne yüze gülen,
Ne bir soranım var ne yoldan gelen,
Baktım kaldım gurbet köşelerinde.*

Artık Yurt içi ve Yurt dışı seyahatleri sıkça olmuştur.

Bir gün Kağızman'a davet edilir. Kağızman'a vardığında bir öğle zamanıdır; Kağızmanlı Aşık Miskini ile birlikte Kağızman şehitliğini ziyaret eder. 1918'de Ermeniler tarafından şehit düşürülen ünlü Âşık Hıfzı'nın kabrini de ziyaret eder.

Kağızman âşıklar beşiğidir. Bölgenin güçlü kalemi araştırmacı şair Âşık Miskini ve çok değer verdiği Sait Şen Efendi'ye misafir olur. Âşık Cemal Hoca, Âşık Sezai, Âşık Esmeni ve birçok değerli Âşıklar orada yaşamıştır. Onlar ile ilgili olarak en fazla bilgiyi Âşık Miskini 'den almıştır. Kağızman'ın her tarafını gezer. Çok acılar görmüş kardeşini ve yavrusunu kaybeden değerli dostu Sait Şen ve bütün aile efradı ile birlikte Seyrangah'a çıkarlar. İremli bahçeleri andıran kendilerine ait kayısı bahçesinde otururlar. Kayısılar, meyveler, börekler, keteler ve çaylar masaya konulur ve herkes Âşık Kevserî'nin değişlerine odaklanır. Âşık Kevserî saza dokunur ve şöyle der:

*Kağızman'a vardım bir öğle vakti,
Çevresine baktım dağları gördüm
Hıfzı'nın kabrini ziyaret ettik,
Şehitler diyarı sağları gördüm.*

1.2. ŞAHSİYETİ

1.2.1. Fizikî ve Ruhî Yapısı: Kevserî orta boylu saçları dökülmüş ve hafif kilolu, kumral ela gözlü, açık sözlü çok alçak gönüllü çok merhametli ve çok sabırlı, aynı zamanda lokmasını paylaşan ve yardımlaşmayı çok seven biridir.

Kevserî hiç görmediği Yakup dedesinden çok etkilenmiştir. Büyüklerin köy meydanında oturdukları zaman, açılan bahiste Yakup Dedesinin iyi huylu, bilge kişiliği irfan sahibi olduğunu söylediklerinde dedesine hayranlık besler ve onun kişiliğini örnek almaya çalışır. Bunda da başarılı olmuştur, diyebiliriz.

1.2.2. İnanç ve Düşünce Dünyası: Âşık Kevserî, maneviyata inanmış, Yaratıcı'dan ötürü yaratılan bütün canlıyı sevmiş ve tefekkür babında ilerlemeye devam etmiştir. Yazmış olduğu Hırka-i Şerif Kasidesi çok kıymetli bir kaside olup, Hırka-i Şerif Cami İmamı Mustafa Uyar Hoca Efendi'nin vaazında defalarca cemaate okunmuştur. Yazmış olduğu kasideler, naatlar ve beyitler, çok defa cami imamı tarafından "Ramazan ayı, Kandil gecesi ve Cuma günleri" okunmuştur.

2013 Yılında Hac kurası çıkar ve Sakarya hacı kafilesiyle haca gider. Kafile başkanı Sakarya Karapürçek ilçe Müftüsü Şaban Soytekin başkanlığında çok duygu dolu güzel hatıralarla mukaddes beldede yaşar.

Medine-i Münevvere’de on gün kaldıktan ve sabah namazını eda ettikten sonra Peygamber Efendimizin kabri önünde bütün kabile ile birlikte toplu halde imamlar tarafından Yasin-i Şerif okunur. Ardından Kabile Müftüsü tarafından kendisinden bir veda beyiti söylemesi istenir ve Âşık Kevserî de şu “*Veda Naatı’nı*” söyler:

*Sana geldik dönüyoruz,
Elveda ya Resûlullah.
Aşkın ile yanıyoruz,
Elveda ya Habibullah.*

*Elveda ya Nebiullah,
Elveda ya Habibullah.*

Veda Naat’ı söyledikten sonra bütün kabile gözyaşlarıyla Mescid-i Nebeviye ’den ayrılıp Medine’den Mekke’ye hareket ederler. Mekke de Kâbe ye ilk vardığında şu beyitlerle orda ki manevî atmosferi yaşadıkten sonra şu sözlerle söyler.

*Mekke ’nin semalarında,
Uçuyor zikir kuşları.
Büklüm büklüm olur gider,
Nur dağının yokuşları*

*Lebbeyk Tekbir sesleri,
Mazhar etti nefesleri,
Ak örtü sardı her yeri,
Tattık tatlı huşuları.*

Âşık Hacı Kevserî o kutsal topraklara doyamaz Hac farizasını yerine getirdikten sonra yurda döner. Hayatı boyunca millî irade ve maneviyatına çok bağılı olup vefalı davranışlara çok önem veren biridir. Her Ramazan ayında İstanbul’da Eyüp Sultan Hazretleri’nin türbesini ziyarete gittiğinde şu beyti söylemiştir:

*Şimdi artık sen bize, burada oldun mihman,
Sonsuzca kal gönlümde, Ey gani Eyüp Sultan.*

Kevserî, Peygamber Efendimizin mihmandarı olan Eyüp Sultan (Hz. Halid bin Zeyd ebu Eyyub El-Ensari) Hazretleri’nin türbesini ziyaret esnasında duyulanarak aynı zamanda şu dizeleri söyler:

*Sevgili kullarına, Hak eylesin inayet,
Medine ’den buraya kalktı etti hareket,
Bir kadir gecesinde, eylemişim ziyaret.
Manevî bir havayla, seherde atmıştı tan,
Bu şerefli karyede, yatıyor Eyüp Sultan.*

1.3. ÂŞIKLIĞI/ŞAIRLİĞİ

1.3.1. Şiir Yazmaya Başlaması, Üretim ve Tüketim Bağlamı: Âşık Kevserî çok küçük yaşlarda âşıklık geleneğine ilgi duymuştur. Çocukluk çağlarında söylediği türkülerle köyünde tanınan Kevserî'ye köyün ileri gelenleri, devamlı türkü söyletip ödüllendirmiştir. Âşıklık geleneğine fazla merak bağladığından dolayı üniversiteye gidememiştir.

İstiraplarla küçük yaşta tanışır. Genç çağlarda, daha on beş yaşında iken ağabeyi Kemal'i kaybeder onun üzüntüsüyle yıkılmıştır. Bu üzüntü Âşık Kevserî 'deki yarayı derinleştirir.

Acılarla kederlerle icazet de alınmış ve âşıklığın yolu da böylelikle fiilen başlamış olur. Kaybettiği Kemal ağabeyine şu dörtlükleri söylemiştir:

*Genç yaşta acıyı tattım ağlarım
Kurudu pınarım sabır ver Ya Rab
Kardeş acısıyla yürek dağlarım
Yıkıldı çınarım sabır ver Ya Rab*

Böylesine inişli çıkışlı gurbet hayatında maceralar yaşamıştır, bazı tehlikeler atlatır. Çok üzücü bir olay yaşar. Hiç beklemedik bir anda bir saldırıya uğrar. Bu saldırı haydutların yaptığı bir saldırdır. Zalimlerde acıma hissi yoktur ve onlar hep kendilerini haklı görürler. Barbarlık yaparlar, insanlıktan anlamazlar ve bir kişiye üç beş kişi birden saldırırlar. İşte böylesine acı elim bir olay maalesef gelir Âşık Kevserî'yi bulur. O anları şöyle anlatmaktadır: “*Çok soğuk ayazlı bir kış ayında Hollanda'nın Rotterdam şehrinde Akyakalı Hacı Aydın'a ait pansiyonunda kalıyordum. Kahvaltıdan sonra başka uzak bir şehre gidecektim. Tam o esnada, kahvaltı yaptığım masada ansızın vahşice bir saldırıya maruz kaldım. Ne yapacağımı şaşırdım. Çaresizdim. Ne acıdır ki yaban ellerde böylesine garip, misafir ve ozan birine alçakça saldırmışlardı. Üzülmemek elde değildi. Yüreğim yanmıştı. Bu elim olaydan beni Kars Akyakalı Gencay ve Hacı Aydın Çiftçi yardım edip bu musibetten kurtardılar. Allah onlardan razı olsun.*” Olan biteni şu dörtlüklerle izah etmiştir:

*Aniden uğradım bir saldırıya,
Yüzüm kan içinde düştüm araya,
Kast edip vurdular benim yaraya,
Kırıldım döküldüm gurbet ellerde.*

Şiirlerini önceleri en çok duyduğu ıstıraplar ve sosyal olaylar üzerine yazmıştır. Daha sonra iyi bir dini eğitim alınca bu duygular üzerine yoğunlaşmıştır. Onun için şiir yazmanın yeri ve zamanı yoktur. Her durumda her anda irticalen şiir yazıp söyleyebilir. Şiirlerin ilk tüketicisi kendisidir. Daha sonra da televizyon programlarında ve il ve ilçelerde yapılan özel günlerde, şiirlerini halk ile paylaşarak tüketimi gerçekleştirmiştir.

Âşık Kevserî doğayı ve insanları çok iyi gözlemlememekle birlikte bunları şiirine de yansıtmaya kabiliyeti vardır. Beykoz tepesinden yapmış olduğu gözlemleri yansıtan şu şiirini eklemeyi uygun gördük:

*Beykoz tepesinden baktım denize,
Meltemleri gördüm gözüm kamaştı.
Mehtabı seyretdik kaldık yüz yüze,
Güneş dağ ardında yavaşça aştı.*

*Alabora oldu bazı kayıklar,
Islandı bedenler kaydı ayaklar,
Kimi balık avlar kimi ayıklar,
Martılar uçuşup deryalar taşı.*

*Âşık Kevserî der, çöktü karanlık,
Sessizlik var idi kısa bir anlık,
Yosunlar raks etti oldu yarenlik,
Dalgalar sahile vurdu ulaştı.*

1.3.2. Saz ile İlgisi: Kevserî saz çalmayı kendiliğinden öğrenmiştir. Acılar dertler sıkıntılar Âşık Kevserî'nin yakasını bırakmaz, ailede de sıkıntılı dönem başlar. Âşık Kevserî acılarını ağıtlarla sazının tellerine döker.

Ardahan'ın Değirmenköyünden dönemin güçlü âşıklarından rahmetli *Âşık Kemal Derunî* ile uzun zaman diyar diyar gezip âşıklık geleneklerinden destek ve yardımlarını görür. Daha sonra çevresindeki âşıklarla tanışır. Karsa gider Kars'ta "*Murat Çobanoğlu Âşıklar Kahvesi*"nde arkadaş çevresi edinir ve orada bütün âşıklarla dostluk kurar. Rahmetli *Âşık Rüstem Alyansoğlu*'ndan etkilendiğini de söylemektedir. Uzan zaman değişik Âşık arkadaşlarla diyar diyar dolaşır. Usta âşıklarla sanatının derinliğine iner.

Devrin usta halk ozanları olan Âşık Murat Çobanoğlu Âşık Şeref Taşlıova Âşık Reyhanî ve Âşık Nuri Çırağı, Âşık Kevserî'yi takdir etmişlerdir.

1.3.3. Mahlas Alışı: 2001 tarihinde Âşık Kevserî bir Almanya turnesinde tanıştığı ve çok saygı duyduğu sevdiği Artvinli Şair Araştırmacı Yazar Bekir Karadeniz ve Göleli Orhan Bahçıvan ile tanışır. Onlarla sanatsal konuda dayanışma içinde olurlar. Bekir Karadeniz ile birlikte Âşık Dursun Doğan'ın mahlasını "*Kevserî*" mahlası olarak karar kılınır. Âşık Dursun Doğan artık bundan böyle Âşık Kevserî mahlasıyla tamamen özdeşleşir ve buna müteakip Kevserî mahlası ile şiirler terennüm etmeye başladı.

1.4. ÂŞIĞIN/ŞAİRİN YAYIN DÜNYASINDAKİ YERİ

Ömrünün bir bölümünü yurt dışında geçiren Kevserî, yurdun birçok yerini gezdi ve davet edildi. Çeşitli yarışmalara festivallere sempozyumlara ve televizyon programlarına katıldı. Yarışmalarda madalya sertifikalar ve plaketter aldı. Bazı televizyon kanallarının âşıklar programında yıllarca yapımcılık yaptı. Yurdun çeşitli bölgelerinde Âşıkları programına konuk etti

ve geleneğe uygun örnekler sundu. Âşıklık geleneğini televizyon aracılığıyla halka ulaştırmaya çalıştı.

İlk olarak 1980’li yıllarında değişik kaset şirketlerinde birçok kaseti piyasaya çıktı. Ayrıca bir şiir kitabı hazırladı. Hiçbir güvencesi ve geliri olmayan ve geçimini sadece sanatıyla kazanan devletten hiçbir beklentisi olmayan ve kendisini tamamen hayatın meziyetine bıraktı. Yıllarca gerçekleri yazmaya gayret etti. Tasavvuf ve toplumsal öğüt niteliğini taşıyan eserler yazdı.

1.5. HATIRALARI

1.5.1. Kazım Karabekir’in Kızı Timsal Karabekir ile Sohbeti:

“Devamlı olarak maneviyata çok değer vereni geçmişini yâd eden ve geleceğe faydalı eserler bırakma gayreti içinde oldum. Geçmişinden habersiz olanın geleceğinden haberi olmaz, düşüncesindeyim. Hal böyleyken bir gün Kazım Karabekir Paşa’nın kızı saygıdeğer Timsal Karabekir hanımefendiyle bir görüşme yapmayı düşündüm. Kendisiyle irtibat kurdum. Konuşma tarihi, 2015 Ağustos ayının ortaları ve en kavurucu sıcaklarında bir öğle saatine denk gelmişti. Bu görüşme Kazım Karabekir Paşa müzesi vakfında olmuştı. Timsal hanımefendiyle birlikte vakfın her tarafını gezip incelemelerde bulundum. Paşa’nın hatıralarını gördükten sonra gözlerimin önünde sanki savaş anı canlanır gibi oldu. Dedem de Kazım Karabekir Paşa’nın yanında savaştığı ve şehit olduğu için dayanamayıp, müzede bulunan bütün eserlere elimle tek tek dokundum. Timsal hanımefendi benim çok etkilendiğimi hissedince bana kahve ikram etmek istedi. Timsal hanımefendinin bu nazik davetine memnuniyetle icabet ettim. Bu heyecandan daha kurtulamamışım. Şimdi de bir kahramanın kızıyla oturup kahve içecektim. Kahveler geldiğinde karşımda Paşa’nın kızı değil de o ünlü komutan Kazım Karabekir oturuyordu sanki. Kahveler geldiğinde kahveleri yudumlarken savaştaki kahramanlığını ve geriye kalan hatıraları dinledim. Paşanın kahramanlıkları konuşulduğunda şaşkınlıkla ve pür dikkat dinliyordum. Sadece gerekli yerlerde konuşuyordum. Timsal hanımefendi bana bir ara kahveniz tazelensin mi, demiş ama ben kendimi savaşa kaptırmış ve sanki cepheye düşmanla taarruz ediyordum. Son anda kendimi toparladım. Adabında kendisine çok teşekkür ettim. Hayatımın en lezzetli, en anlamlı kahvesini içtiğimi söyledim.

Timsal Karabekir hanımefendiyi kendime bir manevî abla olarak gördüğümü ifade ettim. Bana göstermiş olduğu ilgiden dolayı sonsuz şükranlarımı belirttikten sonra, Kazım Karabekir Paşa’ya ait, dört adet kitap bana hediye etti. Bu anı hayatım boyunca unutmam.”

*Doğu cephesi fatihi, Kazım Karabekir Paşa,
Canlar sana feda olsun, iyi ki gelmişsin başa,
Saymakla bitmiyor methi, Kazım Karabekir Paşa,
Yurt için şanla şerefle, şarka gitmiş koş a koş.*

1.5.2. Şereflikoçhisar Garnizon Komutanı Tank Kurmay Albay Mustafa Kemal Uysal Anlatıyor:

2011'de bir yaz günü... Kara Kuvvetleri Tatbikat Merkezinde öğle yemeğimi tabldot binasının bahçesinde yiyordum. Nizamiyeye birisinin geldiğini gördüm. Eskiden beri burada askerlik yaptığını söylemiş askerlere rastlanılır. Öğrendiğim kadarıyla, kışlamı dünya gözüyle bir kere daha göreyim, demiş ve ziyarete gelmiş. Yüzüm ona dönük, tanımadan yemeğe buyur ettim. *"Ben yedim komutanım"*, dedi. Ama yememişti anladım. Bir yemek daha söyledim. *"Komutanım"*, dedi. *"Ben burada 1983-1985 yıllarında askerlik yaptım. Kademedede görevli çavuştum. Şu kışlanın etrafındaki çam ağaçlarını ben ve arkadaşlarım diktik. Bu kışlada sular düzenli akmyorken, mataralarımızla bile sulayarak büyüttük. Şimdi bu diktığım ağaçların ne kadar büyüdüğünü görmek istedim. Müsaade eder misiniz?"* dedi. Baktım, onun gözlerinde *derin Anadolu'yu* gördüm. Bu memleket ne zaman sıkışsa, bu millet ne zaman daralsa yetişen *derin Anadolu'yu*... O anda aklıma bir fikir geldi. O gün Alay içtiması vardı. Erlerimin bu konuşmayı duymasını istedim.

"Dursun Bey, bana anlattığını bugün içtimada erlerime de anlatır mısın?" dedim. Kabul etti.

İçtimadan önce kışlayı dolaştık. Her bir ağacı okşadı, sevdi. Dört metrelik kızılçamları göstererek çocuklarından bahseder gibi biraz da şaşkınlıkla *"Ne kadar da büyümüşler!"* diyordu. Kışlanın nasıl büyüdüğünü güzelleştğini görünce onurla bana sarıldı.

İçtimada sözü ona verdim. Kendini anlattı. Gazozla tıraş olduklarını ama inançla tüm zorluklara rağmen askerliklerini hep beraber nasıl bitirdiklerini, komutanlarını hala nasıl hayırla yâd ettiğini anlattı. Sonra bahçedeki ağaçları nasıl diktiklerini, ağaçların etrafındaki çalıları elleriyle nasıl yolduklarını, ellerinin nasıl kabardığını, mataralarıyla her bir fidanı nasıl suladıklarını anlattı. Birlik ve beraberlik kardeşlik ruhu önemini anlattı. Adeta askerlerimin yüreğine su serpti, işin ehli olduğu her halükarda anlaşıyordu zaten. Kahramanlık anlatan bir şiirle konuşması bittiğinde baktım ki emirsiz, gönülden bir alkış koptu. Koca bir Alay bir sivili gönülden, yürekten, gözü yaşlı alkışlıyordu. İşte derin Anadolu budur. İşte Kevserî budur. Gönül bağı, sadakat, vefa, vatanseverlik, inanç...

1.5.3. 18 Mart Çanakkale Üniversitesi Çanakkale Savaşları Araştırma ve Tanıtma Topluluğu Akademik Danışmanı Niyazi Sezen Anlatıyor:

Üniversitemizde 2010 yılının son ayları idi. Çanakkale Savaşları Araştırma ve Tanıtma Topluluğu olarak gerçekleştireceğimiz öğrenci sempozyumu için araştırma yapan öğrencilerimizden biri, Âşık Kevserî üstadımızın *"Çanakkale Geçilmez/ Çanakkale Destanı"* şiiriyle karşılaşmış. Bu durum bana ilettiğinde şiire bakmamız gerektiğini ve uygunsa sahibiyle temasa geçerek Çanakkale'de düzenleyeceğimiz sempozyumda kendisini ağırlayarak sunum için gelen genç kardeşlerimizle ve Üniversitemiz

öğrencileriyle tanışmasının faydalı olabileceğini belirttim. Öğrencim, şiiri bulup getirdi; ben, şiirin etkisinde kalmıştım. Öğrencilerim de etkilenmişti. O zaman kendi kendime “*Bu âşığı, öğrencilerimle buluşturmalıyım.*” dedim. Yeni nesil, kültürümüze ait bazı değerlerin farkında değil maalesef. Bunlardan biri de âşıklık geleneğimiz, bu vesileyle kültürümüze ait bu unsuru öğrencilerimize de tanıttım.

Kendisiyle irtibata geçildi ve durum izah edildi. Bu gün gibi hatırlıyorum; Âşık Kevserî nam-ı Dursun Doğan, davetimizi duyunca mahlası Kevser misali coşkun bir şekilde, “*Davetimizden son derece memnun kaldığını, şüheda toprağına yapılan davetin ne anlama geldiğini çok iyi bildiğini ve büyük bir onurla icabet edeceğini*” ifade etti sağ olsun. Topluluk olarak gerekli yazışmalar yapıldı ve ozanımızın ilimize ulaşımı ve ikameti konusu halledildi. Kendisiyle tekrar iletişime geçerek sempozyum gününü ve ilimize geleceği günü belirttik.

Sempozyum günü geldiğinde kendisini karşılamak üzere görevlendirdiğim öğrencimle salona geldiler. Başlangıçta beni şiiriyle ve telefonda görüştüğümde ise konuşmasıyla etkileyen kişi karşımdaydı. Kısa bir tanışma faslından sonra salona geçerek programı başlattık. Salon üniversite gençleri ve konuya ilgi duyan halkımızla dolmuştu. Açış konuşmalarından sonra program sunucumuz sempozyuma geçmeden evvel ozanımızı adıyla namıyla sahneye davet etti. Âşık Kevserî; bu toprakların ve burada can veren kan veren yiğitlerin ne kadar mübarek olduğunu anlattı. Buraların etkisinden kurtulamadığını, aklına geldikçe çok etkilendiğini, bu toprakların vatan kılınmasında bu şühedanın payının asla unutulmaması gerektiğini ifade eden cümlelerle konuşmasını bitirdi ve beni-öğrencilerimi etkileyen o muazzam şiiriyle birlikte birkaç eser seslendirdi. Programını bitirdiğinde salonda alkış tufanı kopmuş ve gençler; âşığın dilinden anlamıştı. Bir başka deyişle ben amacıma ulaşmış, gençliği kültürüyle buluşturmuş ve bu buluşma son derece etkili olmuştu. Daha sonra da Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğümüz Sayın Dr. Şaban Karataş kendilerine bir plaket taktim ettiler.

Ozanımız, programdan sonra akşama kadar, gençlerle birlikte oldu. Gençlerin sorularıyla muhatap oldu, belki yorucu oldu ama ben inanıyorum ki gençler o gün kendisinden son derece istifade etti.

Ertesi gün tahsis edilen araçla bütün öğrenci topluluğu ile birlikte Şehitlik alanı ziyaretleri gerçekleşti. Yolculuk günü geldiğinde ozanımızı yolcu ederken bıraktığı etkiyi otogarda da gördük. Birçok öğrencim kendisini yolcu etmeye gelmişti.

Kendisiyle ilişkimiz devam etmektedir. İnşallah bundan sonra yapacağımız Üniversite etkinliklerinde de kendisini ağırlamak bize şeref verir ki kendisiyle bu konuda mutabıkız. Bize sözü var: “*Ne zaman isterseniz Hocam! Âcizane ordayım.*” demişti.

İyi ki varsınız sevgili ozanım...

1.5.4. Mustafa Uyar: Hırka-i Şerif Camii İmamı:

Sevgili Âşık Kevserî'yi 2011 Ramazan ayının yarısı bir Cuma gününde

Hırka-i Şerif'i ziyarette geldiğinde tanıdım. Son derece kibar, saygılı, mahcup, alçakgönüllü, nezaketli ve güler yüzlü bir insan olarak tanıdım. Biraz sohbet ettik ehil olduğunu sezdim ve kendisini çok sevdim. Hırka-i Şerifle ilgili bir "*kaside*" yazdığını söyledi ve bana uzattı. Kasideyi okuduğumda çok duygulandım. Gerçekten Hırka-i Şerif'in nereden nasıl geldiğini Sevgililer Sevgilisi Peygamberimizin Miracını mükemmel bir şekilde anlatıyordu.

O gün Cuma vaazımda okumuştum, her Ramazan ayında ve Kadir gecelerinde bu Hırka-i Şerif kasidesini okumayı adet edindim. Ömrüm oldukça Hırka-i Şerif Camiinde görev yaptığım müddetçe okumaya devam edeceğim inşallah. Canım kardeşim Allah sana hayırlı uzun ömürler versin de hep böyle güzel tasavvuf ağırlıklı faydalı eserler yapmaya devam edin.

1.5.5. Sanat Arkadaşı Âşık Erol Coşkunoglu:

Âşık Kevserî ile 1995'li yıllarda kesişen sanat ve dostluk yolumuz bana yürekli onurlu bir şahsiyet sahibi ve gerçek bir kardeş gerçek bir dost kazandırdı. Yirmi yıllık aşkın süreçte hiç ayrı düşmedi yolumuz. Merhametli vakarlı vefalı itikatlı itibarlı yardımsever vatani bayrağı için gözünü kırpmadan feda edebilecek vatanperver, imanlı, Hakk'ı ve hakikati bilen haram lokmaya asla el uzatmayan örnek kişiliğiyle güçlü sesi sazı ve derlediği eserleriyle de kendini gerek yurt içi gerek yurt dışında kanıtlayan bir sanat ve gönül adamıdır.

Kendisiyle yirmi yılı aşkın arkadaştan öte kardeşiz, Yüce Rabbim inşallah ömrünü uzun ve bereketli kılsın ve kardeşliğimiz ebediyete kadar sürmesi dileklerle saygılarımı sunuyorum

1.5.6. Artvin 08 Haber'de Âşık Kevserî'yi Anlatan Yazı (16.11.2013):

Artvin Çoruh Üniversitesi Sanat ve Edebiyat Topluluğu çok güzel bir organizasyona imza attılar.

"*Âşıklar ve Âşıklık Geleneği*" programıyla çok önemli bir unutulmuşluğun farkındalığını yaşattılar. Genç arkadaşlarımızı kutluyorum. Gecenin en bilinçli ve onur konuğu olan âşıklarından birisi şüphesiz ki Âşık Kevserî idi. Âşık Engünî, Âşık Yoramoglu ve Âşık Gülhanî ev sahibi oldukları için onlar hakkındaki düşüncelerimi daha sonraki günlerde yazacağım.

Âşık Kevserî önemli hocaları görmüş, onlardan feyiz almış bilinçli bir âşık. Doğaya, millî birlik ve beraberliğe, doğruluğa, saygıya, sevgiye her zaman dikkat ederek dörtlüklerini söylüyor. Âşık Kevserî, mikrofon hâkimiyetiyle de farklı bir duruş sergiledi. Âşıklık geleneğinin amacı "*Hakk'ı, halkı, sevgiyi, aşkı*" akıcı bir şiir üslubu ile insanlara anlatmaktır. Âşık Kevserî kendisini tanıtırken, kendisiyle birlikte sahnede olan âşık arkadaşlarını her birisinin birbirinden değerli âşıklar olduğunu, onların arasında bir şeyler yapmaya çalışacağını söyleyerek alçak gönüllülük gösterdi.

İKİNCİ BÖLÜM ŞİİRLERE YAKINDAN BAKIŞ

2.1. ŞİİRLERİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Türk halk şiirinde tür ve şekil meselesinde türün içyapı, dolayısıyla konu; şeklin de dışyapı olduğu anlaşılmaktadır.² İlk bakışta türkü, ağıt destan gibi nazım şekillerini anlamayabiliriz. Bunların dizelerin sayısı ve dizilişi ile birlikte ezgileri de şekli belirler.³

2.1.1. Nazım Şekilleri: Türk halk şiirinin tür ve şekli konusunda en fazla atıfta bulunulan makale Dizdaroğlu'nun "*Halk Şiirinde Türler*" adlı makalesidir. Bu makalede divan şiirine de değinilmiş ve buradaki nazım biçimlerinin değişmez kuralları olduğunu; Türk halk şiirinde ise böyle bir kuralın olmadığını şu şekilde izah etmektedir: "*Cönklerde koşma, semâî, destan türkü başlıklarını taşıyan parçalar sınırları kesin belirlenmiş, düzenleri belli nazım biçimleri sanılmamalıdır. Cönklerde koşma, destan, türkü, türkmani, varsağı diye adlandırılan parçalar her zaman aynı yapıda değildir. Yedi heceli bir parçaya koşma, sekiz heceli bir parçaya da türkü denildiği görülmektedir. Bu nedenle halk şiirinde nazım biçimleri değil, türler vardır.*"⁴. Bu düşünce Köprülü ve Boratav'ın düşüncelerini de destekler mahiyettedir.

Âşık Kevserî şiirlerini divani, düz koşma, tecnis şeki/sicilleme, beyit, destan, türkü gibi halk şiiri türleriyle süslemiştir. Kevserî'nin şiirlerini örnekleyerek bulduğumuz nazım şekli ve nazım türlerini şöyle inceleyebiliriz:

2.1.1.1. Koşma: Türk halk edebiyatının en çok kullanılan nazım şekli olan koşma, İslamiyet öncesinde yazılan koşuk türünün bir devamı olan ladinî Türk halk edebiyatı nazım biçimidir. Koşmalar genellikle 7, 8, 9, 11, 14, 15 ve 16'lı hece ölçüsü ile söylenir. En az 3 en çok 12 dörtlükten oluşur. Bu nazım biçimi Türk Dil Kurumu tarafından: "*Sazla okunmak için hece ölçüsü ile yazılmış, ilk parçasının birinci, ikinci ve dördüncü dizeleriyle öteki parçalarının dördüncü dizeleri birbiriyle, kalan dizeler de kendi aralarında uyaklı, konuları sevgi ve doğa olayları olan bir halk şiiri.*"⁵ olarak tanımlanmıştır.

Kevserî'nin şiir dünyası ışığında kullandığı koşma çeşitlerini şöyle inceleyebiliriz:

² Öcal Oğuz. (1993), "*Türk Halk Şiirinde Tür ve Şekil Meselesi*" Milli Folklor Dergisi, Sayı 19, s. 18-19.

³ Öcal Oğuz. (1993), age., s. 18-19.

⁴ Hikmet Dizdaroğlu. (1968), "*Halk Şiirinde Türler*", Ankara, Türk Dili (Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı), Sayı: 207, Aralık, s. 186-293

⁵ Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (1988), Ankara s. 902.

2.1.1.1.1. Düz Koşma: Dizdaroğlu “*Halk Şiirinde Türler*” kitabında Âşık edebiyatı denilince akla ilk gelen koşmadır.⁶ Cem Dilçin düz koşmanın tanımını şöyle yapmaktadır: “*Halk edebiyatı nazım biçimleri içinde en çok sevilen ve kullanılan koşmadır.*” Hece ölçüsünün (6+5) veya (4+4+3) duraklı kalıbıyla yazılır. Dörtlük sayısı 3 ile 5 arasında değişir.⁷ (4+4 veya (4+3) kalıbıyla yazılmış koşmalar da bulunmaktadır. Bunların koşma olarak gösterilmeleri de ezgilerinden ibarettir.⁸ Kevserî’nin şiirlerinde en fazla 11’li hece ile yazılan koşmalar bulunmakla birlikte, “8, 14, 15 ve 16’lı” hece ile de yazılan koşmalara da yeteri derecede, yer verildiğini a da gözlemlemiş bulunmaktayız. Hece sayısı bakımından en fazla yer verdiği 11’li hece ile yazılan düz koşmalardan şu dörtlüğü örnek olarak verebiliriz:

*Kimi borç ödemez takıp gidiyor,
Kimi çivisini çakıp gidiyor,
Ömrümüzden zaman akıp gidiyor,
Bitirmeden önce tevhide gel gel.*

2.1.1.1.2. Soru ve Cevaplı (Müracâ’a) Koşmalar: Divan şiirinde karşılıklı soru cevap şeklinde ve karşısındaki kişiyle ile konuşmuş gibi söylenen veya yazılan koşmalardır. “*Dedim-dedi*”li şiirler her konuda yazılabildiği gibi en fazla aşk konularında yazılmış veya söylenmiş şiirlerdir. Bu tarz şiirlerle ilgili olarak Türkiye’de ilk çalışmayı yapan Hayrettin İvgin’dir. Daha sonra yapılan bu çalışmalar içinde Dilek Batislam’ın⁹ makalesi ve Ersen Döğmeci’nin bitirme tezi bulunmaktadır.¹⁰ Soru ve cevap kısmının aynı dizede bulunduğu koşmalar da vardır. Bu türlü koşmada sorulan ve söylenen aynı dizede yar alır. Aynı dizede “*dedi*” yerine “*söyledi*” kelimesi de yer alabilir. Klasik şairlerin yazdıkları bu şiirler, “*müracaa*” olarak adlandırılmaktadır. Kevserî’de bu tarz şiirden sadece bir tane “*Âşık Kevserî’ye Dair*” adlı şiirde görebilmekteyiz:

*Dedim ey Kevserî yaptın mı hata,
Dedi bir kez girdik biz bu sanata,
Bir elinde sazı birinde çanta,
Arkasından çeke çeke yürüdü.*

2.1.1.1.3. Sadece “Dedim”li Şiirler: Bu tarz şiirler Türk Halk şiirinde fazla bulunmamaktadır. Dörtlüklerde ilk üç dizede denilen; son dizede de karşı tarafın yapmış olduğu olumlu veya olumsuz davranışları anlatılır.

⁶ Hikmet Dizdaroğlu. (1968), age., s. 68.

⁷ Cem Dilçin. (1992), Türk Şiir Bilgisi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.305-306.

⁸ Cem Dilçin (1992), age., s. 305-306.

⁹ Dilek Batislam. (1999), “*Divan Şiiriyle Halk Şiirinde Ortak Bir Söyleyiş Biçimi(Müracâ’a-Dedim-Dedi)*”, Gaziantep, 4-5 Haziran, Edebiyat ve Toplum Sempozyumu Bildirileri, s.147-159.

¹⁰ Doğan Kaya. (2014), Türk Halk Edebiyat Kavramlar ve Terimleri Sözlüğü, Ankara, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, s. 231.

Kevserî'nin şiirlerinde kullandığı “*dedim*” kelimesi dizenin başında sonunda veya ortasında olabilir.

*Ona dedim yüreğimi dağlatma,
Ona dedim el kolumu bağlatma,
Ona dedim yeter artık ağlatma,
Ona dedim gözyaşımı silmedi.*

2.1.1.1.4. Zincirleme (Zincirbent) Koşma: Bentlerin dördüncü dizesinin uyaklı sözcüğü bir sonraki dörtlüğün ilk dizesinin başında yinelenen koşma ve destanlara denir.¹¹ Zincirleme koşma şiir şeklinden hareketle kimi şairler zincirleme divan yahut zincirleme satranç tarzında şiirler yazmıştır. Âşık Kevserî'nin şiirlerinde de bu tarz koşmalara rastlanılmaktadır. “*Yayla Zamanı*” adlı şiirinden şu örneği verebiliriz:

*Karlar eriyince coşar dereler,
Dağılır yürekte bütün kederler,
Çobanlar dağlara sürü güderler,
Yavaş yavaş başlar **nevbahar** senin.*

***Nevbahar** gelende çimenler kaplar,
Hasretlik bağrıma hançeri saplar,
Sevdiceğim senden yemlikler toplar,
Gezer geçer üzerinde yâr senin,*

Yine bir “*divanı*”sinde de “*yaman*” kelimesi ile zincirleme örneğini çok güzel vermiştir:

*Tufanı koparanların arkası şişman çıktı,
Bazı çocuklar okudu kültüre düşman çıktı,
Belki dedik adam olur beklenti pişman çıktı,
Umutlarımız yıkıldı halimiz oldu **yaman**.*

***Yaman** oldu hallerimiz çevrede akrep yılan,
Deccal gibi düzenbazlar uydurur bin bir yalan,
Söyle etrafa bakınca malı ettiler talan,
Yetim hakkını yediler onlar vicdanı noksan.*

2.1.1.1.5. Muhammes Koşma: Her ne kadar 15 veya 16 heceli olarak bilinse de 14 hece ile yazılan mummesler de vardır. Kafiye dizilişi de değişebilir. Bilinen kafiye dizilişi *aaaaa/bbbbbb*¹² olsa da Kevserî bunun dışına çıkmış ve *aaabb/ccbb* şemasını kullanmıştır:

¹¹ Cem Dilçin. (1992), age., s. 314.

¹² Doğan Kaya. (2014), age., s. 594.

*Dünya hayatı yalnız, bir zevkten ibarettir,
Gafil olup aldanma, sonu bir felakettir,
Kurtuluşun tek yolu, sadece ibadettir.
Ölüm vakti ansızın, bir gün gelip çatmadan,
Azrail mühlet vermez, şafak bile atmadan.*

*İki cihan serveri Sultan bizi kurtarır,
Hakk'ın ulvî kelâmı, Ku'ran bizi kurtarır,
Şan şöhrat fayda vermez, iman bizi kurtarır.
Uyan gafletten uyan, ecel demi tatmadan,
Ömürdeki son güneş, ebediyen batmadan.*

2.1.1.1.6 Yedekli Dörtleme: Dörtlemeye bir ya da iki dize getirilerek oluşturulmuş şiirlerdir. Bu tarz koşmada metni oluşturan ana dörtlükler kendi aralarında kafiyelidir. Kevserî'nin şiirlerinde bu örneğe rastlamaktayız. Şiirlerindeki yedekli dörtlemelerdeki fark ise devamlı tekrar eden beşinci dize ile dördüncü dizinin kafiyeli oluşudur. Bu da Âşık edebiyatında az rastlanılan bir kafîye şemasıdır:

*Bir meniden halk etti mayasını besledi,
İzan-i fikir verdi kimyasını besledi,
Rızık ile beraber dünyasını besledi.
Gel nankörlük eyleme şu köprüden geçmeden,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.*

*Ömür hep böyle gitmez velâkin biter hayat,
Gerisi bir hikâye kimse olmadı abat,
Tevhidin âlemine pervaz vursun çift kanat.
Göçmen kuşları gibi buralardan uçmadan,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.*

2.1.1.1.7. Tecnis Koşma: Arapça yapma, iki manalı söz anlamında kullanılan bu kelime, tüm kafiyeleri cinaslı olan şiir demektir. Genellikle 11 heceli olmakla beraber 8 heceyle de tasnif yapılmaktadır. Bunlar¹³ “Ayaklı tecnis, Cıgalı/yedekli tecnis, Geraylı tecnis, ayaklı tecnis, Lebdeğmez cıgalı...” gibi birçok isimlerle tanımlanabilir. Âşık Kevserî de tecnis koşmayı başarıyla uygulayan âşıklarımızdandır.

*Fikir felsefemi oku arkadaş,
Akabinde elli yazıp yüz getir.
Kalbime saplama oku arkadaş,
İster bedenimde deri yüz getir.*

¹³ Doğan Kaya. (2014), age., s. 757.

2.1.1.2. Satranç: Aruz ve hece vezni ile yazılan, taktileri veya durakları satranç tahtası düzeninde olan şiirlere verilen addır.¹⁴ Hece vezni ile yazılmış satrançlar 8, 10, 12, 14, 16, ve 20 heceli olabilmektedir. 16'lı hece ile yazılanlar bu kalıba daha fazla uyum göstermektedir. Türk edebiyatında bu tip şiir örneklerinin ilkine, hükümdar Babür'ün divanında rastlamaktayız.¹⁵ Bu şiirin bir kısmı cönklerde “*vezn-i aher*” başlığı ile yazılmıştır. Aslında bunlar satrançtan başka bir şey değildir. “*Vezn-i aherl*”eri de “*satranç*” başlığı altında değerlendirmek gerekir.¹⁶ En önemli özelliği her dize duraklarının eşit parçaya bölünmesi ve durakların sırasıyla yukarıdan aşağıya okunduğunda aynı sözlerin tekrar ortaya çıkmasıdır. Bu şekli rakamlarla verecek olursak:

1-2-3-4
2-3-4-5
3-4-5-6
4-5-6-7

şeklindedir. Âşık Kevserî de satranç şeklinin en güzel örneğini vermiştir, diyebiliriz:

*Güzel senden, ayrılamam, hasret beni, yakar geçer,
Ayrılamam, hasret beni, gözyaşlarım, akar geçer,
Hasret beni, gözyaşlarım, şu gönlümü, yıkar geçer,
Yakar geçer, akar geçer, yıkar geçer, ezdin beni.*

2.1.1.3. Divani: Türk halk şiirinde aruz ölçüsüyle düzenlenmiş olan şiirler de vardır. Bunlar aruz vezninin “*fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün*” kalıbı ve 15 hece ile düzenlenir. Halk şiirinde hece ölçüsünün 8+8, toplam 16'lı hece kalıbıyla da yazılabilir. Şiirlerini heceyle ortaya koyan halk şairleri zaman zaman aruz vezni ile de şiirlerini ortaya koymuşlardır. Bunda, bir bakıma kendilerini hor gören divan şairlerine karşı güçlerini gösterme kaygısının önemli rolü olmuştur.¹⁷ Ayrıca “*ayaklı (yedekli) divan*” biçimi de vardır. Bunlar zaman içinde Divan edebiyatının Halk edebiyatına etkisiyle yerini almıştır. Halk edebiyatında “*divani*” adıyla anılan bu şiirler, aruz vezniyle yazılmamıştır. 8+7 veya 8+8 duraklı hece ölçüsüyle yazılmıştır. Kevserî’de bu örneğe rastlamaktayız.

Azerbaycan’da tespit edilmiş “*növler*”e ayrılmış şiir örneklerine ve diğer araştırmacıların görüşlerine de yer verilerek incelenen şiir türleri içerisinde “*tecnis, rubai, koşma müstezat, divani, muhammes...*” yer verilmektedir.¹⁸

¹⁴ Doğan Kaya. (2014), age., s. 685.

¹⁵ Doğan Kaya. (2014), age., s. 686.

¹⁶ Doğan Kaya. (2014), age., s. 686.

¹⁷ Doğan Kaya. (2014), age., s. 685.

¹⁸ Öcal Oğuz. (1992), “*Bakü’de Yayınlanan Bir Kitap ve Âşık Şiirinde Şekil, Tür ve Makam Meselesi*”, Milli Folklor, Sayı 15, Ankara, s. 12.

Divani türü şiir söyleme konusunda gerek ülkemizde gerek Azeri sahasında Âşık Şenlik en tanınmışlarıdır. Onun Latif Şah hikâyesi halk âşıkları tarafından söylenmekte ve sevilmektedir.¹⁹ Âşık Kevserî Kazım Karabekir Paşa'yı anlatırken sadece bir tane 16'lı heceyle oluşan “divani” tarzını kullanmıştır:

*Asla düşmedi zillete, Kazım Karabekir Paşa,
Gönül vermişti millete, Kazım Karabekir Paşa,
Bağlanmıştı hakikate, Kazım Karabekir Paşa,
Anadolu'da kükremiş, halk hiç düşmedi telaşa.*

Kevserî'nin 15'li hece ile yazdığı birçok “divani”si bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak sadece Peygamber Efendimizi öven “Naat” şiirini vermekle yetinmek istiyoruz.

*İki cihan efendisi, yalnız vefa sendedir,
Hicret ettin Medine'ye her insifa sendedir,
Şefaatine muhtacız, derde derman penâhım,
Kurtuluşa mazhar olmuş, bütün şifa sendedir.*

Kevserî'nin söylemiş olduğu divanda kendisine has bir üslupla ve adına “Kevserî Divani türü” adı vermiştir. Bu divanda Kevserî mahlas ismini ilk üç dizenin sonunda söylerken dördüncü dizenin başında ilk sıraya almıştır. Böylece kendine has bir tarz yaratmıştır:

*İnsanlara hor göz ile bakma sakın Kevserî,
Boş işleri sen kafaya, takma sakın Kevserî,
Gel faydasız yokuşları, çıkma sakın Kevserî.
Ey Kevserî pansuman et yaraları sar bağla,
Gönüllere saraylar kur, yıkma sakın Kevserî.*

2.1.1.4. Sicilleme: Âşık edebiyatında yaygın olarak kullanılan nazım birimi dörtlüktür. Ne var ki, muhtelif zamanlarda muhtelif vesilelerle farklı nazım birimleriyle de yani beşli, altılı, yedili ve daha fazla mısradan oluşan bentlerle de yazılıp söylenmiştir. Bu şiirleri yazan veya söyleyen kişiler, yazmış oldukları dört dizenin dışında beşli, altılı yedili, sekizli... dizelere de başvurmaktadır. Başvurulan nazım şekillerinden biri de “sicillime”dir. “Sicilleme” veya “şeki” adı verilen bu halk edebiyatı nazım şekliyle ilgili olarak Doğan Kaya: “Sicillemeler, bugüne kadar şeki ismiyle birlikte mütalaa edilmişlerdir. Şeki Kuzey Azerbaycan'da bir beldedir, diğer adı da Nukha'dır. İncelediğimiz şiir şeklinin, sözünü ettiğimiz yöreden etrafa

¹⁹ Ensar Aslan. (1992), Çıdırılı Âşık Şenlik, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, s.43.

yayıldığı için bu adla şöhret bulduğu ileri sürülmüştür.”²⁰ demektedir. Çıldır Şenlik, Kağızmanlı Cemal Hoca, Mikâyıl Azafı, Kağızmanlı Hıfzı ve Posoflu Müdamî, sicillemeleri farklı özelliklere sahiptir. Kafiye düzeni genel olarak,²¹

aaaaaaaaaaaa, bbbbbbbbaa, ccccccccaa,
aaaaaaaaaaba, ccccccccca, dddddddddd
aaaaaaaaaab, cccccccccb, dddddddddd
aaaaaaaaaa, bbbbbbbbaa, ccccccccaa

şeklinde sıralanır.

Sicillemeler en az on mısradan oluşur. Kısmen divan şiirindeki “Terci-i Bend”e benzer. İlk bentte, bütün mısralar aynı kafiye ile kafiyelenir. Bentlerin son mısraı veya son iki mısraı ise ilk bentle ilgili olarak kafiyelenir.

10 Mayıs 2014 yılında İLESAM’ın düzenlemiş olduğu “Türk Halk Edebiyatında Şekileme (Sicilleme) Geleneği” Programında Hayrettin İvgin, “Şekileme (sicilleme) bir şiir türü müdür? Bir şiir biçimi midir? Halâ açıklığa kavuşmuş değildir. Doğu Anadolu, özellikle Kars yöresi âşıkları tarafından kullanılmıştır. Çok yaygın olarak kullanıldığını söylemenin mümkün olmadığını çünkü bu şiir söyleyişinin oldukça zor olduğunu ve ustalık isteyen bir beceri işi olduğunu ” söylemektedir.

Bu konuda ilk defa Ensar Aslan bahsetmiştir. Kitabında şeki/sicillemeleri anlatırken şunları söylemektedir: “Azerbaycan Şeki (Nukha) şairleri tarafından düzenlenip söylenerek oradan yayılan bir deyiş türüdür. Bizde sadece Kars ve yöresi âşıkları tarafından kullanılan, söylenmesi güç ve ustalık isteyen bir türdür. Kars’ta Çıldır Terekemeleri “Şeki”, Kars yerlileri ise “Sicilleme” adını verirler. Değişik sayıdaki bentlerden oluşur. Bentlerdeki dize sayısı da değişik olabilir. Şiirdeki dize sayısının çokluğu, Şeki’nin önemini ve güçlüğünü gösterir. Bu türün en belirgin özelliği her bendin dizesinin birbiriyle kafiyeli olmasıdır. Ayrıca ilk bendin birinci dizesi, kendinden sonra gelen dizelerle kafiyeli olduğu gibi, öteki bentlerin son dizeleri ile de kafiyelidir.”²²

Elimizde pek çok örnek olmasına rağmen sicilleme konusunda bugüne kadar -Ramazan Çiflikçi’nin²³ çalışması dışında maalesef ayrıntılı bir bilgi ortaya konulamamıştır.²⁴ Mevcut bilgilerde ise, birbiri ile çelişen ifadeler yer almaktadır.

Yapmış olduğumuz çalışmada Âşık Kevserî’ye ait üç tane sicilleme örneği bulunmaktadır. Bunlar “Gönül Sofranı, Kimi ve Gönül” şiirleridir. Bu

²⁰ Kaya, Doğan. (2000), “Âşık Edebiyatı Şiir Şekillerinden Sicilleme Üzerine Düşünceler”, İstanbul, Âşık Edebiyatı Araştırmaları, s. 1.

²¹ Kaya, Doğan. (2000), age., s. 7.

²² Aslan, Ensar. (1992), age., s. 54.

²³ Ramazan Çiflikçi. (1994), “Türk Saz Şiirinde bir Tür: Sicilleme (Şeki)”, Folklor/Edebiyat, Ankara, s. 63-66.

²⁴ Doğan Kaya. (2000), age., s. 1.

sicillemeler, uzun olduğu için sadece metinler kısmında vermeyi uygun gördük.

2.1.1.5. Müsebbba: Bentleri yedi mısradan oluşan ve Divan edebiyatında pek fazla kullanılmayan nazım biçimidir. Divan şiirinde kafiye dizilişi ise,

“a a a a a a / b b b b b a a / c c c c c a a...” şeklindedir.

Kevserî bu kafiye dizilişinin dışına çıkmıştır. Vermiş olduğu müsebbba örneğinde kafiye dizilişi,

“a a a a a b b / c c c c c b b / d d d d d b b...” şeklindedir.

Âşık Kevserî’nin yazmış olduğu müsebbba örneği naat türündedir. Peygamber Efendimizi öven naatında yedi dizeden oluşan yedi bent yazmıştır. Bu bentlerden sadece birini örnek olarak vermek istiyoruz:

*Yıl beş yüz yetmiş bir de, belli oldu künyesi,
Melekler saf tutmuştu, nurlandı tüm bünyesi,
Bütün beşeriyettin, aydınlandı dünyası,
Kırıldı cehalettin, zulmetin kir aynası,
Kâinat şereflendi, döndü çarkın gönyesi.
Teşrif etti cihana, ya Muhammed Mustafa,
Can kurban olsun sana, Ya Muhammed Mustafa.*

2.1.2. NAZIM TÜRLERİ: Nazım türleri denilince aklımıza konu gelmelidir. Bir binanın dış yapısına şekil, içindekiler ise konuyu yani türünü oluşturur. Kevserî her konuda şiir yazmıştır, diyebiliriz. Bu konular şiirlerin muhteva Özellikleri kısmında teferruatlı bir şekilde verilmiştir.

2.1.3. AHENK UNSURLARI: Ahenk, kulağa hoş gelen, pürüzsüz hoş söz. Çeşitli kelime gruplarının fazlalığı ve ibarelerin uzunluğu, ifadeleri zevksiz ve sıkıcı hale getirir, akıcılıktan alı kor. Aliterasyonlar, asonanslar, ses taklitleri, fikri, hissi ve hayalî çağrışımlar ifadeye zenginlik katar.²⁵ Ahenk bir başka deyişle ifadeye zenginlik katar ve bundan dolayı şiirde çok önemli unsurlardan biridir, diyebiliriz. Ahengi belirleyen unsurlar; vezin/ölçü, ayak, kafiye ve redif, durak, tekrarlamalardır.

2.1.3.1. Asonans: Fransızca bir kelime olan “assonance” kelimesi yarım kafiye; her dizenin sonuna gelen, aynı aksanı veren ünlünün ondan sonra veya önce gelen ünsüzü hiç dikkate almadan tekrarlama²⁶ anlamındadır. Kısaca şiirdeki benzer ünlü harflerin tekrar edilmesidir. Ziya Osman Saba şu beytinde asonansın en güzel örneğini vermiştir:

*Neysen sen, nefes sen, neylersin neyi
Neyzensen, nefessen, neylersin neyi e harfî*

²⁵ Doğan Kaya. (2014), age., s. 56.

²⁶ TDK Sözlük. (1988), age., s. 94.

Âşık Kevserî “İçinmiş” adlı şiirinde “i” sesi ile çok güzel asonans örneği vermiştir:

*İstisna irşadı ister iştihar,
İfsadı istemez izhar istikrar,
İfritin işleri isnat itibar,
İftira ihanet iğfal içinmiş.*

2.1.3.2. Aliterasyon: Bir şiirde ya da düzyazıda ahenk yaratmak amacıyla aynı ünsüzlerin tekrar edilmesine denir. Âşık Kevserî’nin “Gerekir” şiirinde “m” ünsüzü ile çok güzel bir “aliterasyon” örneği vermiştir:

*Mütecaviz olmuş müşkül kılıyor,
Müteenni gerek müştak buluyor,
Mütareke bitmiş müştad oluyor,
Mükerem babında müfid gerekir.*

2.1.3.3. Şiirlerin Ölçü Sistemi (Hece ve Duraklar): Şiirde esas alınan birim. Klasik şiirde “aruz” halk şiirinde ise “hece” ölçüsü esas alınır. Hece, manası olsun olmasın, kelime telaffuz edilirken ağızdan çıkan sada parçalarına denir.²⁷ Her millet için tabii vezin hece veznidir.²⁸ Şiiri güzelleştiren unsurlardan biri olan ölçü kelimesine karşılık, bazen de “tartı” sözü kullanılmıştır.²⁹ Hece ölçüsü dediğimizde ise dizelerdeki hece sayısının eşitliği akla gelir. Bir şiirde ilk hece kaç heceden oluşuyorsa, ondan sonra gelenler de aynı sayıda olmalıdır.³⁰ Millî veznimiz 5 ile 16 hece arasında değişmektedir. Hece sayısı az olan dizelerde durak bulunmayabilir.³¹ En fazla kullanılanlar ise 7, 8, 9, 11 ve 14’lü hecelerdir. Durak ise hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde ölçü kalıpları içinde durma yerleri³² olarak tanımlanabilir. Klasik şiirde “aruz” halk şiirinde ise “hece” ölçüsü esas alınır. Şiiri güzelleştiren unsurlardan biri olan ölçü kelimesine karşılık, bazen de “tartı” sözü kullanılmıştır.³³ Hece ölçüsü dediğimizde ise dizelerdeki hece sayısının eşitliği akla gelir. Bir şiirde ilk hece kaç heceden oluşuyorsa ondan sonra gelenler de aynı sayıda olmalıdır.³⁴ Millî veznimiz 5 ile 16 hece arasında değişmektedir. Hece sayısı az olan dizelerde durak bulunmayabilir.³⁵ En fazla kullanılanlar ise 7, 8, 9, 11 ve 14’lü hecelerdir.

²⁷ Ahmet Talat Onay. (1996), Türk Şiirlerinin Vezni (Haz.: Cemal Kurnaz), Akçağ Yayınları, Ankara, s. 22.

²⁸ Ahmet Talat Onay. (1996), age., s. 57.

²⁹ Doğan Kaya. (2014), age., s. 649.

³⁰ Erman Artun. (2002), Türk Halk Edebiyatına Giriş, İstanbul, Kitabevi Yayınları, s. 89.

³¹ Ensar Aslan. (1992), age., s. 39.

³² TDK Sözlük. (1988), age., s. 411.

³³ Doğan Kaya. (2014), age., s. 649.

³⁴ Erman Artun. (2002), age., s. 89.

³⁵ Ensar Aslan. (1992), age., s. 39.

Âşık Kevserî, şiirlerinde 7, 8, 11, 14, 15 ve 16'lı hece kullanmıştır. Bazı dizelerinde hece sayısını tamamlamak için “*Karacaoğlan*” da olduğu gibi “*Karac’oğlan*”; “*nasibini*” yerine “*nasibin*” kelimesini kullanarak kısaltmıştır. Bu durum tüm halk şairleri için geçerlidir diyebiliriz.

Kevser’inin şiirlerini hece ve duraklarına göre şöyle inceleyebiliriz:

-7 *Heceliler*: Sadece bir tane 7 heceyle ve mani şekliyle yazılan şiirini görmekteyiz.

Kev-se-rî / çek-mez cefa, (3+4)
Sen bi-ze / oldun deva, (3+4)
Şe-ref-len-di / kâ-i-nat, (4+3)
Ya Mu-ham-met / Mus-ta-fa. (4+3)

Görüldüğü gibi mani şekliyle yazılan şiirler, (3+4) veya (4+3) duraklı olabilmektedir. 8, 9, 10, 11, 14, 15 ve 16'lı hece ile yazılanlarda bu değişkenlik söz konusu değildir.

-8 *Heceli Semailer*: Kevserî’nin şiirleri içerisinde 14 dört semai bulunmaktadır. 4+4 ve 5+3 duraklıdır.

Ka-tı-la-yım / yol-daş-la-ra, (4+4)
Me-yil ver-dim / sır-daş-la-ra, (4+4)
Nef-si-mi a-lıp / taş-la-ra, (5+3)
Çal be-ni dur / ey-len ey-len. (4+4)

-11 *Heceliler*: Şiirlerin 45 tanesi 11 hecelidir. Bazı dizelerde 4+4 ve 6+5 hece ve durakla yazılmıştır.

Ni-ce ko-ca / a-ğaç-la-rı / de-vir-di, (4+4+3)
Or-ta-lı-ğı / ha-ra-be-ye / çe-vir-di, (4+4+3)
Ne bul-duy-sa / sü-rük-le-yip / sa-vur-du, (4+4+3)
E-sin-ti-ye uy-dum / rüz-gâr se-sin-de. (6+5)

-14 *Heceliler*: Kevserî’nin 18 şiiri 14 hecelidir. Bu şiirlerin bazılarında 7+7, bazılarında ise 8+8 heceli durak kullanılmıştır:

Kâ-i-na-tı ya-rat-tın / su ha-va gü-neş ver-din, (7+7)
În-san-la-rı ya-rat-tın / a-kıl ver-din baş ver-din, (7+7)
Şü-kür el-ham-dü-lil-lah / yok-tan var e-den Al-lah, (7+7)
La i-la-he il-lal-lah / şü-kür el-ham-dü-lil-lah. (7+7)

Ki-mi-le-ri düş-müş i-di / ma-kam mev-ki pe-şi-ne, (8+6)
A-kıl er-mez bö-bür-le-nip / yol-da-ki gi-di-şi-ne, (8+6)
Va-de ye-tin-ce Az-ra-il / ge-lir çö-ker dö-şü-ne, (8+6)
He-nüz ar-zu-lar bit-me-den / ha-ya-tın bi-ter bir gün, (8+6)

-15 Heceliler: Kevserî'nin 8 şiiri 15 hecelidir. 8+7'li hece ve durakla yazılmıştır:

İ-ki ci-han e-fen-di-si, /y al-nız ve-fa sen-dedir, (8+7)
Hic-ret et-tin Me-di-ne'-ye / her in-si-fa sen-de-dir, (8+7)
Şe-fa-a-ti-ne mu-hta-cız, / der-de der-man pe-nâ-hım, (8+7)
Kur-tu-lu-şa maz-har ol-muş, / bü-tün şi-fa sen-de-dir. (8+7)

-16 Heceliler: Kevserî'nin 5 şiiri 16 hecelidir. 8+8'li hece ve durakla yazılmıştır:

As-la düş-me-di zil-le-te, / Ka-zım Ka-ra-be-kir Pa-şa, (8+8)
Gö-nül ver-miş-ti mil-le-te, / Ka-zım Ka-ra-be-kir Pa-şa, (8+8)
Bağ-lan-mış-tı ha-ki-ka-te, / Ka-zım Ka-ra-be-kir Pa-şa, (8+8)
A-na-do-lu'-da kük-re-miş, / halk hiç dü-şme-di te-la-şa. (8+8)

2.1.3.4. Kafiye Örgüsü, Türleri ve Redif: Kafiye veya uyak, şiirde dizelerin sonunda tekrarlanan ve aynı sesi veren hecelerin benzeşmesidir.³⁶ Redif ise şiirde uyaktan sonra aynı şekilde tekrarlanan aynı anlamdaki kelime veya eklere denir.³⁷ Ahmet Talat Onay, “*Her millet için tabii vezin, hece veznidir. Kafiyenin âhengi ibtidâî milletlerin samiasını okşadığı için şiir ibtidalari mevzun değil, müseccâ sözlerdi.*”³⁸ demektedir. Dolayısıyla aruz vezninin sonradan oluştuğuna dikkat çekilmiş ve bütün toplumların da sonradan öğrendiğini, dolayısıyla millî olmadığı anlatılmıştır. Redif ise, şiirde kafiye den sonra tekrarlanan aynı anlamdaki kelime veya ek,³⁹ olarak tanımlanabilir.

2.1.3.4.1. Kafiye Örgüsü: Kafiye olarak değerlendirilen ses benzerliklerini harf yardımıyla göstermeye, “*kafiye örgüsü veya kafiye şeması*” bulma denir. Kafiye olan dizeler “*a b c d*” gibi harflerle gösterilir. Birbiriyle kafiye olan dizeler ise aynı harfle gösterilir. Kafiye örgüsü nazım biçimiyle ilgilidir. Bu biçimler şiirlerin şekilsel niteliğini gösterir.

Kevserî'nin şiirleri bulunan kafiye dizilişleri, halk şiirinde en fazla kullanılan koşma şekline uymaktadır. Şiirleri kafiye örgüsü bakımından şöyle inceleyebiliriz:

-Çapraz Kafiye Örgüsü: Bir dördlükte birinci dize ile üçüncü dizinin, ikinci dize ile de dördüncü dizinin kendi arasında kafiye olması “*çapraz uyak (kafiye)*” denir. Çapraz uyak, “*abab*” şeklinde gösterilir. Kevserî en fazla çapraz kafiye kullanmıştır.

Bir kasırga gibi başımdan esti, (a)
Sordu aldı gitti gurbet rüzgârı. (b)
Uslanmaz eğlenmez nefesim kesti, (a)
Vurdu aldı gitti gurbet rüzgârı. (b)

³⁶ TDK Sözlüğü. (1988), age., s. 759.

³⁷ TDK Sözlüğü. (1988) age., s. 1219.

³⁸ Ahmet Talat Onay. (1996), age., s. 57.

³⁹ TDK Sözlüğü. (1988), age., s. 1218.

-*Mani Şeklinde Olanlar*: “aaba” dizilişinde olan bu kafiye şemasını Kevserî birçok şiirinde kullanmıştır.

Sahte âlimin ilminden bizleri uzak eyle, (a)
Düzenbazın eleminden bizleri uzak eyle, (a)
Hakk'ı inkâr edenlerden sana sığındım Ya Rab. (b)
Yanlışların kaleminden bizleri uzak eyle. (a)

-*Serbest Kafiye*: Şiirin ilk dördlüğünde sadece ikinci dördüncü dizelerin kafiyeli olması durumudur. Diğer dizeler bağımsızdır. “abcb” örgüsünde kafiyelenir.

Dünya bizleri konuştu, (a)
Eller Çanakkale dedi. (b)
Edirne'den Ardahan'a, (c)
İller Çanakkale dedi. (b)

-*Sarma Kafiye*: Bir dördlükteki birinci dize ile dördüncü dizenin kendi arasında, ikinci dize ile de üçüncü dizenin kendi arasında kafiyeli olmasına sarma kafiye denir. Sarma kafiye “abba” şeklinde gösterilir. Şiirlerinde çapraz kafiye bulunmamaktadır. Kevserî'nin şiirlerinde sarma kafiye bulunmamaktadır.

Kevserî yukarıda anlatılanların dışında farklı kafiye şemaları da kullanmıştır. Aşağıda verilen örnekte ilk dörtlükte verilen kafiye şeması diğer dörtlüklerde de aynı şekilde devam etmektedir.

Kâinatı yarattın su hava güneş verdin, (a)
İnsanları yarattın akıl verdin baş verdin, (a)
Şükür elhamdülillah yoktan var eden Allah, (b)
La ilahe illallah şükür elhamdülillah. (b)

Gayret verdin iş verdin rızık verdin aş verdin, (a)
Yiyip yaşamak için çene verdin diş verdin, (a)
Şükür elhamdülillah yoktan var eden Allah, (b)
La ilahe illallah şükür elhamdülillah. (b)

2.1.3.4.2. Kafiye Türü ve Redif: Kafiyeler tam, yarım, zengin ve cinaslı kafiye olarak tasnif edilebileceği gibi bunlara ek olarak çeyrek kafiye de verebiliriz. Çeyrek kafiye çıkakları birbirine yakın olan seslerle meydana getirilen kafiye'dir. Bunlar “ş, ç”, n, l, r”, “z, s”, “ğ, v” p, t” gibi seslerdir. Bu sesler her ne kadar yarım kafiye'ye dâhil edilse bile çeyrek kafiye olarak da adlandırılabilir.⁴⁰ Kevserî'nin şiirlerinde bu tarz çeyrek kafiye'ye rastlamamaktayız.

⁴⁰ Doğan Kaya. (2014), age., s. 249.

-*Yarım kafiye*: Ünlü, ünsüz veya vokal, konsonant aranmaksızın sadece tek ses benzerliğine dayanan kafiye çeşididir. Aşağıdaki dörtlükte “ç” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-ersen bir gün” ek ve kelimeleri ise rediftir.

*Ey Aşık Kevserî ge-ç-ersen bir gün,
Ecel şerbetini i-ç-ersen bir gün,
Şu fanı dünyada gö-ç-ersen bir gün,
Sevenlerin tutar üç gün yasını.*

-*Tam kafiye*: Dörtlükte iki ses benzerliğine dayanan kafiyelerdir. Tam kafiyeler tanımlanırken bir ünlü bir ünsüz şartının aranması tamamen yanlıştır. Kafiye “rd, rk, ng...” gibi seslerle de yapılabilir. Diğer taraftan bir dörtlükte “û, î, â” seslerinden sadece biri benzeşiyorsa tam kafiye oluşur. Çünkü inceltme işareti olan sesler iki ses olarak görülür. Aşağıda verdiğimiz örnekte ise bir sesli bir de sessiz harften oluşan “-ir” sesleri tam kafiye. “ini” sesi rediftir. Kevserî en fazla bu kafiye tarzını kullanmayı tercih etmiştir.

*Kalleş yiğit olmaz göster bir-ini,
Yüz bin sabun yıkayamaz kir-ini,
Kırdık esarettin kör zincir-ini,
Yiğitleri ön tarafa kaldırdık.*

-*Zengin kafiye*: iki sestten fazla olan seslerin benzeşmesidir. Burada inceltme işareti alan sesleri iki ses olarak kabul etmemiz gerektiğini de unutmamalıyız. Kevserî’nin bir semai şiirinden verdiğimiz bu örnekte de “-eng” sesi zengin kafiye; “-i” sesi ise rediftir.

*Bulunmaz gönlümün dengi,
Söndü gitti soldu rengi,
Ecel kuşların ahengi,
Öter gider bu âlemde.*

Zengin kafiye içerisinde bulunan tunç kafiye de Kevserî’nin birçok şiirinde şiirlerinde rastlamaktayız. Aşağıdaki dörtlükte “Maraş ve arş” kelimelerinde tunç kafiye bulunmaktadır.

*Birlikte yapmışız savunma marşı,
Güç alıp kükremiş inletmiş arşı,
Ermeni çetesi Ruslara karşı,
Doğuda ün vermiş Ardahan halkı.*

Birçok kitapta, tunç kafiyenin zengin kafiye içerisinde yer aldığını söylese de bazı dizelerin sonunda bulunan “avlusu, su” ve “güzel, el” gibi kelimelerin de tunç kafiye dâhil edilmesi gerektiği kanaatindeyim.

-*Cinaslı Kafiye*: Cinas veya tecnis, yazılışları aynı, anlamları farklı olan kelimelerle yapılan kafiye çeşididir. Divan şiirindeki tevriye ile karıştırılmamalıdır. Çünkü tevriyede bir kelimenin birden çok anlam taşıması söz konusudur. Kevserî cinaslı kafiyei en iyi kullanan âşıklarımızdan biridir. Birçok şiirinde cinas kullanmıştır. Örnek olarak verilen, aşağıdaki dörtlükte bulunan “*umman*” kelimesi üç farklı anlamda kullanılmaktadır.

*Doğru mu her şeyi dostlardan umman?
Uzak ülkelerdir Yemen’le Umman,
İçine dalması derindir umman,
Dibinden mercanı topla yüz getir.*

Kevserî “*Bahar Zamanı, Hey Vah Hey*” şiirlerinde üç kafiye; “*Mevsim*” şiirlerinde ise yine ayak kısmında iki kafiye kullanmıştır Bu da Âşık şiirinde ne denli usta olduğunu göstermektedir:

*Çok şükür bu yılda yaza ulaştık,
Ömrümüz kış verdi geçti bir mevsim.
Hayatın kutbunda zora alıştık,
Çokça o iş yordu geçti bir mevsim.*

*Yükünü yükledi kervan yürüdü,
Kimler geldi geçti devran yürüdü,
Peşinden koştuk da zaman yürüdü,
Bak bu gidiş vurdu geçti bir mevsim.*

Bu şiirde “*kış, iş gidiş*” ile ayrı; “*vur ve yor*” kelimeleri ile ayrı bir kafiye düzeni geliştirmiştir.

*Şimdi bizim köyde bahar zamanı,
Koşsak da varışsak ilden illere.
Derelerin sesi çiçek çimeni,
Taşsak da karışsak selden sellere.*

*Hasret bizde sitem bizde dert bizde,
Ağa bizde yiğit bizde mert bizde,
Muhabbet ehli olan fert bizde,
Coşsak da yarışsak halden hallere.*

Bu şiirde “*taşsak, coşsak, koşsak*” ; “*karışsak, yarışsak, varışsak*” ve “*illere sellere hallere*” kelimeleriyle ayaklarda, üç farklı kafiye kullanmıştır. Aynı özelliği “*Hey Vah Zaman*” şiirinde de görmekteyiz.

Sonuç olarak Kevserî şiirlerinde kafiye çeşitlerini ustalıkla kullanmış ve diğer âşıklarda gördüğümüz kafiye hataları en aza indirilmiştir, diyebiliriz.

Ayak: Âşık şiirinde genellikle ilk dördlüğün ikinci dizesinde başlatılan ve bütün dördlüklerin son dizelerinde yarım, tam, zengin hatta cinaslı kafiyelerle vücuda getirilen yahut dizenin tamamında aynen tekrarlanan sözlerle oluşturulan ve dördlüklerin mihengi durumunda olan kafiye'dir.⁴¹ Bu duruma göre “*ayak*” kelimesine “*gerçek kafiye*” veya “*ana uyak*”⁴² da diyebiliriz.

Ayaklar, kafiyelerinin özelliklerine göre tek ayak ve döner ayak olmak üzere ikiye ayrılırlar. Kafiye derecelerinin zorluğuna göre de geniş, ayak, dar ayak ve kapanık ayak olmak üzere üçe ayrılırlar.⁴³

Kevserî şiirlerinde kafiye özelliklerine tam ve döner ayakları başarıyla uygulamıştır. Bu “*ayaklar*”, dizin halinde verilmiştir.

2.1.4. ANLATIM ÖZELLİKLERİ

2.1.4.1. Dil Yapısı: Kevserî’de dil yapısını irdelerken söz varlığı, cümle yapısı ve konuşma dili unsurlarıyla birlikte ele alınması kanaatindeyim.

2.1.4.1.1. Söz Varlığı: Âşık edebiyatında yer alan şairler, kullandıkları söz varlığını önce ailesinden sonra da yetişmiş olduğu çevreden alırlar. Bu dil daha sonra varsa eğer, ustasından duymuş olduğu kelimelerin anlamını öğrenerek şiirlerinde kullanır. Kevserî de yirmi dokuz yaşına kadar bulunduğu köy ve ilçe hayatında birçok şairi okumuş ve onların şiirlerinde duyduğu kelimeleri öğrenmiştir. Dinî inancına sahip ehl-i tarik bir insan olduğu için Hac görevini de tamamlamış bir insandır. Yazmış olduğu dinî-tasavvufî şiirlerinin birçoğunda gördüğümüz kadarıyla zengin bir söz dağarcığına sahiptir. Yazmış olduğu “*Gerekir*” şiirinde insanlara nasihat ederken söz dağarcığının ne kadar zengin olduğunu şu örnekle anlatabiliriz:

*Mütehassıs derde müstesna çare,
Mütevekkil müşfik mürşid gerekir.
Müteakip kimse marifet yere,
Mütalaa mümtaz mürid gerekir.*

*Mütecaviz olmuş müşkül kılıyor,
Müteenni gerek müştak buluyor,
Mütareke bitmiş müştad oluyor,
Mükerem babında müfid gerekir.*

*Müteessir oldu Kevserî inan,
Mütevazı arzu münevver mekân,
Müteveccih etim Hakk’a her zaman,
Müdam kalbimizde mukid gerekir.*

Yukarıdaki şiirde kullanılan “*mütehassıs, müstesna, mütevekkil, müşfik, mürşid, marifet, müteakip, mütalaa, mümtaz, mürid, mütecaviz, müşkül, müteenni, müştak, mütareke, müştad, mükerem, babında, müfid müteessir*

⁴¹ Doğan Kaya. (2014), age., s. 127.

⁴² Cem Dilçin. (1992), age., s. 73-74.

⁴³ Doğan Kaya. (2014), age., s. 129.

mütevazı, münevver, müteveccih, müdam, mukid “ kelimelerinden anlaşıldığı üzere, Kevserî’nin zengin bir söz dağarcığı vardır diyebiliriz.

Sevgi, güzellik, gurbet, hasret... konulu şiirlerinde ise halk dilini ustalıkla kullanmıştır.

2.1.4.1.2. Cümle Yapısı: TDK Sözlüğünde, “*dizge, sistem ve bütün*” anlamlarını ifade ettiği gibi “*bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir dil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce*” olarak tanımlanmaktadır.⁴⁴ Daha geniş tanımlayacak olursak, cümle bir fikri bir düşünceyi, bir hareketi, bir duyguyu, bir hadiseyi tam olarak bir hüküm halinde kelime gruplarıdır.⁴⁵ Kevserî’nin şiirlerini incelediğimizde ilk dörtlüklerin genellikle iki, daha sonra gelenlerin de birçoğu dört cümleden oluşmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak “*Hey Vah Hey!*” adlı şiirini inceleyecek olursak Birinci dörtlükte biri basit ikincisi sıralı olmak üzere iki cümle görmekteyiz:

*Ömrümün güneşi dağlar ardında, ikinci zamanı battı hey vah hey!
Bir zamanlar gençtim gönül yurdunda, İhtiyarlık geldi çattı hey vah hey!*

“*Olmadı Gitti*” şiirinde ise dört cümle görmekteyiz:

(1) *O sebep olmuştı sevda göçüme.* (2) *Bir kuşku düşürdü benim içime.*
(3) *Bari gül dikiver sevgi bahçeme.* (4) *Gülşen'im ol dedim olmadı gitti.*

2.1.4.1.3. Konuşma Dili Unsurları (İkilemeler, Deyimler, Atalar Sözü ve Dil Sapmaları): Bu unsurlar, kişiye özgü olmakla birlikte topluma mal olmuş “*ikilemeler, deyimler ve atalar sözü*”nü kapsamaktadır. Âşık Kevserî bu unsurları sıklıkla ve ustaca kullanmıştır. Bunları maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

-*İkilemeler*: Anlamı güçlendirmek için aynı kelimelerin tekrarlanması,⁴⁶ anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılmasına ikileme denilmektedir.⁴⁷ Kevserî de anlamı güçlü kılmak için birçok şiirinde ikilemelere başvurmuştur:

*“perde perde,
gümbür gümbür,
dane dane,
büklüm büklüm,
kendi kendi,
alev alev,
büklüm büklüm,
eylen eylen,
dizi dizi,*

⁴⁴ TDK Sözlüğü. (1988), age., s. 264.

⁴⁵ Muharrem Ergin. (1993), Türk Dili, İstanbul, Bayrak Yayınları, 7. Baskı, s.405.

⁴⁶ Bu kelimelere “*ikizleme*” denilmesi gerektiği düşüncesindeyim.

⁴⁷ TDK Sözlüğü. (1988) age., s. 691.

*aheste aheste,
için için,
küme küme,
fasa fissa,
alkış malkış.”*

-*Deyimler*: Deyimler (tâbirler), asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. İki veya daha çok kelimedenden kurulu bir çeşit dil ifadesi olan bu sözler, duygu ve düşüncelerimizi, dikkati çekmek biçiminde anlatan isim, sıfat, zarf, basit be birleşik fiil görünüşlü gramer unsurlarıdır.⁴⁸ Türk halk şiirinde anlamı daha güçlü kılabilmek için, deyimlere ve atasözlerine sıkça yer verilir. Bu durum, halk şairlerinin kimliğiyle ilişkilidir. Kevserî de koşmalarında ve sicillemelerinde deyimlere sıkça başvurmuştur. Bu bakımdan değerlendirdiğimiz şiirlerin pek çoğunda deyimlere rastlamak mümkündür. Ayrıca çok az kullanılan veya çok az duyduğumuz deyimleri de kullanmıştır. Bunları dizeler halinde vermeyi uygun gördük:

-Ecel şerbetini içti nitekim.
-Yolumu şaşırdım, dağları yardım,
-Genç yaşta acıyı tattım ağlarım
-Kardeş acısıyla yürek dağlarım
-Kurudu pınarım sabır ver Ya Rab
-Yıkıldı çınarım sabır ver Ya Rab
-Ruhum ferahlandı pamuğa döndüm,
-Taşlarına baykuş konar velhasıl öter bir gün.
-Giydim ayrılığın gam libasını,
-Boş sözlerle karnımız tok
-Kalp kırma gönül incitme.
-Acı söz insanın bağrını deler,
-Tatlı konuşanlar yüzleri güler,

-*Atalar Sözü*: Atasözleri kelimesini Şükrü Elçin “*atalar sözü*” olarak kullanmıştır. Atalar sözü, Arapça “*nush, nasihat, meviza*”, Farsça “*pend*” ve Moğolca “*erdemli üge: cevherli söz*”ün ifade ettiği fikri, zamanımıza kadar getiren sözlerdir; manasından da anlaşılacağı üzere atalardan intikal etmiştir. Buna göre tarihî hayatı olan sözlerdir. Zamanın seyri ve sosyal çevrenin coğrafyası içinde şekil ve muhtevasını kazanarak bugüne kadar gelen bu sözlerle hususiyle Irak Türklerinin “*eskiler sözü*” demeleri bundandır.⁴⁹

-Yetim hakkını yeme toprağa düşeceğiz.
-Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.
-Şu ömür dediğin gün gelir biter.
-Dünya için sakın çekme bir elem.

⁴⁸ Şükrü Elçin. (1993), Halk Edebiyatına Giriş, Ankara, Akçağ Yayınları, s. 642.

⁴⁹ , Şükrü, Elçin. (1993), age., s. 625.

- Güvenme servete gel düşme gama.
- Uzak dur azgından fitne yamandan.
- Zaman kasırğa gibidir dem-u devranlar yıkar.
- Alma mazlumun ahini mutlaka bir gün çıkar.
- Yetim hakkını cebine sızdırma yazık olur.
- Günahtan şehvetten arın her dem cennete çalış.
- Küçücük dağlar başının dumanı zayıf olur.
- Düşme gafil bir bilince.
- Hak bakidir bizler fani.
- Hak yolundan sakın çıkma.
- Gayret et acele etme.
- Büyüklerle saygılı ol.
- Her zaman mütevazı ol.
- Güzel işler yap hayra koş.
- İyi düşün akıllı ol.
- Fuzuli masraf eyleme.
- Yardım etmek inayettir.
- Tedbir almak emniyettir.
- Uygarlık medeniyettir.
- Kibar olmak zaraftır.
- Her an nefesine sahip ol.
- Hassasiyet itimattır.
- Arkadaşın iyi tanı seç oğul.
- Başını vursalar sırnı deme.
- Konuştuğun sözü iyice düşün.
- Hayırsız bir evlat olma anneni babanı sev.
- Güvenme bugüne düne.

-*Dil Sapmaları:* Kelimenin kurallarına uygun olarak kullanılmaması dil sapmalarını meydana getirir. Halk şiirinin güzelliğini meydana getiren önemli unsurlardan biri de halkın dil anlayışına uygun malzemeler meydana getirmektir. Bu nedenle ifade tarzı ve kullanılan dil önemlidir. Bu ifade tarzı aynı zamanda şairin ve yaşadığı bölge ile bütünleşir. Böylece halkın zevkine uygun geleneksel bir söyleyiş ortaya çıkar. Anonim halk şiirlerine dikkat edilirse bireysel hataların çok az olduğunu gözlemliyoruz. Çünkü onlarca hatta yüzlerce yıldır söylenegelen bu şiirler halk tarafından daha mantıklı bir çerçeveye oturtulmuştur.

Kevserî her halk şairinde olduğu gibi kelime hataları yapmıştır. Bu hatalar bazen hece sayısına uydurmak bazen de o kelimenin anlamını bilmemekten kaynaklanmaktadır. Yazmış olduğu şiirleri derlerken kelimeleri olduğu gibi kullanmayı uygun gördük. Kelimede görülen ses eksikliklerini ve büyük küçük harflerin yazılımları ile ilgili hataları da kendisine danışarak düzeltmeyi tercih ettik.

Kullanmış olduğu kelimelerde ses düşmesi az da olsa bulunmaktadır. Bunun sebebi ise şiirdeki hece sayısının önemli olduğudur. Bu kelimeler çok

fazla değildir. “*edek*” kelimesi burada “*edelim*” olarak kullanılması gerekirken, hem hece sayısı hem de mahalli ağız olarak yerinde kullanılmıştır. “*Edelim*” kelimesi kullanılırsa hece sayısı fazlalaşacaktır. Aynı durum “*nidek*”, “*nider*” kelimeleri için de geçerlidir. “*Arkadaşın*” kelimesinde de yine “*ı*” gösterme (akuzatıf) hal ekini hece sayısına uydurmak için bilinçli bir şekilde düşürmüştür. “*hakkını*” yerine de yine aynı şekilde “*hakkın*” kelimesini kullanmıştır.

Kevserî mahallî kelimelere de yer vermiştir. “*arzımanım, gardaşıma, ağlamıyam...*” kelimelerini örnek olarak verebiliriz.

Arapça ve Farsça kelimelerde de hâkim olduğunu şiirlerinden anlamaktayız. Bu konuda kendisini iyi yetiştirmiştir: “*dü cihan, takdir-i asalet, hezerfan, tatyip, mütevazı arzu münevver, müteveccih, müdam, mukid...*” gibi kelimeleri örnekleyebiliriz.

Şiirlerinde bazı kelimeleri bilmeyerek hatalı kullanmıştır. İrem, cennet bahçesi anlamındadır. Bu kelimenin yerine “*lı-li*” eki getirdiğinde “*iremli*” kelimesi çıkar ve anlamı bozulur. Benzer hataları “*kibirlikten (kibirden), zulümetten (zulümden) ve yürekçiğimi*” kelimelerinde de görebiliriz.

2.1.4.2. Anlatım Tutumu ve Türleri: Anlatım tutumu şair için önemli bir unsurdur. Burada, hitabet, karşılıklı konuşma, hikâye etme, hiciv, tasvir, bilgilendirme... akla gelmektedir.⁵⁰ Kevserî'nin şiirlerinde bu anlatımın hepsi olmamakla birlikte nasihat kısmında yer ala “*bilgilendirme*”ye sıkça rastlanılmaktadır. Bilindiği gibi Âşık edebiyatında âşıkları hünerlerini göstereceği bölümler vardır. Kevserî de hünerini sicillemelerde ve koşmalarda göstermiştir. “*Aliterasyon ve asonans*” olan şiirler de ustalıkla yazılmıştır.

2.1.4.3. Söz Sanatları: Edebiyat metinlerinin anlaşılmasında söz sanatlarının önemli bir yeri vardır. Bu özellik divan şiirinde daha ehemmiyet kazanır. Kevserî şiirlerinde kullandığı bu sanatları söze, “*canlılık, güzellik ve daha etkili güç vermek*” için kullanmıştır. Şiirlerinde bulunan sanatları inceleyecek olursak:

-Mübalağa: Anlamla ilgili bir sanattır. Bir sözün etkisini güçlendirmek amacıyla bir şeyi ya olmayacağı bir şekilde anlatmak ya da olduğundan pek çok ve pek az göstermektir.⁵¹ Kevserî'nin şiirlerinde mübalağa sanatına bakacak olursak:

*Yolumu şaşırdım dağları yardım,
Ne kederler ne acılar ben gördüm,
Annemi de köyde toprağa verdim,
Felek kırdı kanadımı kolumu.*

dizelerinde “*dağları yardım*”,

⁵⁰ Nurullah Çetin. (2006), Şiir Çözümleme Yöntemi, Ankara, Öncü Kitabevi s. 197.

⁵¹ Cem Dilçin. (1992), age., s. 447.

-Tenasüp: Anlamla ilgili olan söz sanatlarından tenasüp, Bir konu üzerinde, aralarında türlü ilgiler bulunan az iki sözcük, terim ve deyiimi bir dize veya beyit içinde rastgele sıralama amacı gütmekten kullanılmaktadır.⁵²

*Selam dayı emmilere,
Gönül verdim camilere,
Kaptan oldum **gemilere**,
Isız **deryalarda** yüzdüm.*

dizelerinde “*kaptan gemi ve derya*” kelimelerinde,

*Ordumuz kükreyip coştı,
Sel gibi dağları aştı,
Eli silah tutan koştı,
Yollar Çanakkale dedi.*

dizelerinde “*ordu, silah; kükremek, coşmak*” kelimelerinde,

*Yolumu şaşırdım dağları yardım,
Ne **kederler** ne **acılar** ben gördüm,
Annemi de köyde toprağa verdim,
Felek kırdı **kanadımı kolumu**.*

dizelerinde “*dert, keder; kanat, kol*” kelimelerinde iki ayrı tenasüp sanatı bulunmaktadır.

-Nida: Şairin çok duygulanması ve heyecanlanması sonucunu doğuran olayları varlıkları göz önüne getirip “*Ey, Hey, Ya*” gibi ünlemlerle onlara seslenmesidir.⁵³

***Ya Rab** kılık verme ambarlar dolsun,
Ya Rab yağmur yağdır bolluklar olsun,
Ya Rab mabetlerde sedalar gelsin,
Bizleri ezansız bırakma **Ya Rab**.*

dizelerinde “*Ya Rab*”,

-Telmih: Söz arasında herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca yaygın bir atasözüne işaret etmek, onu anımsamaktır.⁵⁴

⁵² Cem Dilçin. (1992), age., s.431.

⁵³ Cem Dilçin. (1992), age., s.453.

*Bir nur doğdu dünyaya,
Melekler durdu safa,
Geldi Peygamberimiz,
Ya Muhammet Mustafa.*

dizelerinde Peygamberimiz “*Muhammet Mustafa*” dan,

***Hazret-i Ali** aslana,
Ömer-i Faruk Osman 'a,
Onlarla gelem yana yana,
Duamı kabul et Ya Rab.*

dizelerinde din büyüklerimiz, “*Ali, Osman ve Ömer*” den,

***Ebu Bekir** 'e can kurban,
Hamza 'ya olayım derman,
Eyüp Sultan 'a et mihman,
Duamı kabul et Ya Rab.*

dizelerinde din büyüklerimiz, “*Ebu Bekir, Hamza Eyüp Sultan*” dan,

*Ruhum ferahlandı pamuğa döndüm
Sanki cennetteyim kendimi sandım
Yandım sevdasına yandıkça yandım
Kerem Aslı gibi köz köze geldik*

dizelerinde Halk hikayesi kahramanlarımızdan “*Kerem Aslı*” dan,

*Şahlanmıştı Koca Seyit,
Dünya buna oldu şahit,
Tarihlere düştü kayıt,
Yıllar Çanakkale dedi.*

dizelerinde ise Çanakkale’de kahraman olan *Koca Seyit*’e telmihte bulunmuştur.

-Tezat: İki düşünce, duygu ve hayal arasında birbirine karşıt olan nitelikleri ve benzerlikleri bir dizede veya beyitte söylemektir.⁵⁵

⁵⁴ Cem Dilçin. (1992), age., s.461.

⁵⁵ Cem Dilçin. (1992), age., s. 449.

*Kevserî çekmez cefa,
Sen bize oldun deva,
Şereflendi kâinat,
Ya Muhammet Mustafa.*

dizelerinde “deva ile cefa” kelimeleri bir dörtlük içinde,

-Teşbih (Benzetme): Sözü daha etkili duruma getirmek için aralarında ilgi bulunan iki unsurdan güçsüz olanı güçlü olana benzetmektir.

*Her can tadacaktır ecel şerbeti,
Hangi vakit onu içer kim bilir.
Bir kuş gibi uçup aşsak sıratı,
Hangi zümre gelir geçer kim bilir.*

dizelerinde “bir kuş gibi” sözleriyle teşbih yapılmıştır.

-Cinas: Sözle ilgili sanatlardandır. Söylenişleri ve yazılışları bir, anlamları ayrı iki sözcüğü bir arada kullanmaktır.⁵⁶ Aşık şiiirinde aynı kelimenin üç farklı anlamda kullanıldığı da görülmektedir. Kevserî’de bu örneklere rastlamaktayız:

*Kimi saat kurar masada çalar
Kimi keman çalar kimi caz çalar
Kimi namaz kılar hırsız pul çalar
İmamin peşinde güzel saf gördüm*

dizelerinde “çalmak” kelimesi “çalar saat, caz çalmak ve pul çalmak” anlamlarında kullanılmıştır. Kevserî *tecnisi* başarı ile uygulayan âşıklarımızdandır.

2.2. ŞİİRLERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

2.2.1. DUYGU AĞIRLIKLIL KONULAR

2.2.1.1. Üzüntü: Üzüntü duygusal bir ifade şeklidir. Mutluluk duygusunun zıddı olarak düşünülebilir. Halk şairleri de zaman zaman yaşadığı veya gördüğü ayrılıklar, kötü davranışlar ve tutumlarda bu duyguları ön plana çıkar. Aşık Kevserî de üzüntüyü en fazla gurbette yaşamıştır. Gurbette kaldığı oteller ona sıkıntı vermiştir. Çünkü yapayalnız memleketinden ve sevdiklerinden uzakta hayatını idame etmeye çalışmıştır.. “Başıma Gelen” semaisinde bu durumu çok güzel anlatmaktadır:

⁵⁶ Cem Dilçin. (1992), age., s. 467.

*Çekilmiyor otel hanlar,
Hor gördü bazı insanlar,
Kâbus gördüğüm zamanlar,
Vay benim başıma gelen.*

Kevserî inançlı biridir. Namazını kılmakta, orucunu da hiç kaçırmamaktadır. Yaşadığı gurbet elinde zamanı tam olarak ayarlayamadığı ve dolayısıyla sahur vaktini kaçırdığını ve bayram günü insanların birbiriyle kucaklaşması gerekirken, kendisi tek başına gurbet elde yalnızlığın üzüntüsünü çekmektedir:

*Bayram gününde ağladım,
Gâh boşaldım gâh çağladım,
Yüreğiğimi dağladım,
Vay benim başıma gelen.*

Mürşit; irşat eden, doğru yolu gösteren, gafletten uyandıran anlamına gelebileceği gibi, peygamber varisi olan kılavuz, tarikat piri, şeyhi gibi anlamları da ifade etmektedir. Kevserî çok sevdiği ve kendisine yol gösteren tanıdığı birinden ayrılınca üzüntüsünü,

*Şu gönlüme bir ilaçtı,
Sinemden yaralar açtı,
Huzurum yok tadım kaçtı,
Mürşidim gitti gideli.*

dörtlükleriyle anlatmıştır.

Âşık güncel olaylara ve felaketlere karşı da duyarlıdır. Bu tür felaketlerin telafisi ne yazık ki yoktur. Bu üzüntü ve bu tedbirsizlikler Türkiye’de yaşayan bütün vatandaşlarımızı üzmektedir. Kevserî de şu semaisinde halkın duygularını yansıtmıştır:

*Yoktur bunun izahatı,
Nice nice can ağladı.
Acı dolu maruzatı,
Yetmiş milyon kan ağladı.*

İnsanoğlu nereye giderse gitsin sıra hasretini mutlaka çeker. İster çocukluk ister gençlik isterse yaşlılığında memleketini mutlaka görmek ister. Kevserî de hatıralarını ve tanıdıkları görmek için baba yurdu olan memleketine gittiğinde gördükleri karşısında çok üzülür:

*Vardım baba yurdu virane olmuş,
Baykuşlara mesken olmuş ağladım.
Yıkılmış duvarlar her yan bozulmuş,
Odamıza toprak dolmuş ağladım.*

En fazla üzüntü yaşadığı ülkelerden biri de Almanya'dır. Bu insanlar Anadolu insanı gibi yardımlaşan kişiler değildir. İnsanların birbirine hal hatır sormadığı bu memlekette üzüntüsünü şöyle dile getirir.

*Ne Kevserî sordu nede ahali,
Ne kovanı belli ne petek balı,
Ne yaprağı vardır ne de tek dalı,
Ne kütükler gördüm baktım acıdım.*

Genç yaşlarda kaybettiği ağabeyi ve ablası için derinden üzüldüğü bir ağıtında beyan etmektedir. Daha sonra annesini ve gurbette iken babasını kaybedince ömrü hep acılarla geçer.

*Anam babam kardeşlerim acısı,
Dağlara yüklesem taşlar dayanmaz.
Asla bitmez yüreğimde sancısı,
Dillere aksetsem dişler dayanmaz.*

diyen Kevserî, bazen kendine de kızmaktadır. “Çekmezdin Çile” şiirinin bir dördlüğünde pişmanlığını dile getirerek kendine şöyle seslenir:

*Ey Kevserî sende akıl olsaydı,
Gurbeti gezmezdin çekmezdin çile.
Beynine feraset fikir dolsaydı.
Kendini üzmezdin çekmezdin çile.*

2.2.1.2. Gurbet ve Sıla Hasreti: Gurbet, doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer anlamındadır. Sıla ise, bir süre ayrı kaldığı bir yere ya da yakınlarına kavuşma anlamı ile birlikte gurbetteki bir kimsenin doğup büyüdüğü ve özlediği yer anlamlarını ifade eder. Kevserî ömrünün büyük bir bölümünü gurbette geçirmiştir. Bir şarkıda “neresi sıla bize neresi gurbet, senin peşinden yollar bize memleket” diyor. İşte Kevserî de ekmeğinin peşinde neredeyse tüm Avrupa'yı dolaşmıştır. Bu sıkıntılı yaşamı şu dördlük çok güzel anlatmaktadır:

*Bağıra bağıra sesim kısıldı,
Daraldım sıkıldım gurbet ellerde.
Gözlerim yollarda umut kesildi,
Belaya takıldım gurbet ellerde.*

Hollanda'da iken ani bir saldırıya uğrar ve sebebini bilmediği bu olaydan sonra yüzü kan içinde kalır. Bunları yaşarken bile kimse yardım etmez. Yere düştüğü zaman bile tekme yer, yüzü kanar ve kendini kaybeder. Bu olay son bulduktan sonra Âşık Kevserî'ye “şikâyetçi ol” denildiyse de şikâyetçi

olmadı. O haydutları, çocuklarının hatırı için affetmiştir. Hiç birinin Avrupa’da oturma vizesi yoktu ve kaçak olarak orada yaşıyorlardı. Hollanda polisine duyurup söyleseydi hepsini yurt dışına gönderirlerdi. Fakat “*Bu adamların çocuklarının suçu yoktur.*” düşüncesiyle çocuklara acır. Aç kalmasın diye erdemli bir düşünceyle olayı kapatır. “*Her şeyi Rabbim gördü.*” der. “*Rabbim halleder.*” diyerek oradan ayrılıp yoluna deva eder.

Yaşadığı o dönemdeki insanların vefasızlığını şu dörtlük çok güzel anlatmaktadır:

*Hollanda da bunlar geldi başıma,
Hiç acımadılar akan yaşıma,
Gelen vurdu giden vurdu dişime,
Yalnızdım tekildim gurbet ellerde.*

Gurbette o kadar çile çeker ki sığınacak kimsesi olmayan Kevserî, Cenab-ı Hakk’a sığınır ve O’na seslenir:

*Ya Rab beni vatanıma kavuştur,
Aktım kaldım gurbet köşelerinde.
Kendi ellerimle kendi canımı,
Yaktım kaldım gurbet köşelerinde.*

Kevserî de her insan gibi sıla hasreti çekmektedir. “*Âşık Kevserî’ye Dair*” adlı şiirinin “*dedim-dedi*” dizelerinde kendine seslenmektedir.

*Âşık Kevserî’yi gurbette gördüm,
Baktım boyun büke büke yürüdü.
Şu vatan hasreti ne imiş sordum,
Gözünde yaş döke döke yürüdü.*

O kadar hüznü dür ki, sıla hasreti bütün bedenini sarmıştır. Ortalık kar kış olsa da kendi gönlünde sıla bahardır:

*Dedim ey Kevserî gitme kar kış var,
Dedi dost sevene her mevsim bahar,
Bunca ülkelerden diyardan diyar,
Düşe kalka seke seke yürüdü.*

Gurbet elde yaşarken rüyalarına giren çocuklarını özlediğini ve kavuşma isteğini şu dizeler çok güzel anlatmaktadır:

*Gurbet elde döndüm dört kat büklüme,
Ben kendi kendimi yorar eyledim.
Yavrularım düştü benim aklıma,
Onları rüyamda arar eyledim.*

Sıla hasreti sadece ülkeden ülkeye olmayıp kendi ülke sınırları içinde de olabilmektedir. Kendi memleketinden başka il veya ilçelere göç edenler de sila hasreti çeker. Âşıklar gurbet gurbet gezerken sila hasretini mutlaka anlatmışlardır. Kevserî de Ardahan'daki köyüne duyduğu hasreti şu dizelerle dile getirmiştir:

*Şimdi bizim köyde bahar zamanı,
Koşsak da erişsek ilden illere.
Derelerin sesi çiçek çimeni,
Taşsak da karışsak selden sellere.*

“Yeşil Göle'm” şiirinde doğduğu Ardahan ilinin ilçesi olan Göle'yi özlediğini ve orada açan çiçekleri toplamak ve Kura nehrinde yüzmek istediğini şu dizelerde görmekteyiz:

*Dağlarında sürü gelip aştı mı?
Dereler çağlayıp seller coştı mu?
Kura nehri acep dolup taşıtı mı?
Girip de içinde yüzeydim keşke.*

Âşık edebiyatı içinde yer alan birçok âşık gibi Kevserî de sila hasretini “Turnalar” şiirinde anlatmıştır. Şairde “uçuşan bu turnaların sila hasreti çekilen memlekete mutlaka selam götürüleceği” düşüncesi hâkimdir:

*Uçuşun turnalar köyüme doğru,
Bizim yaylalara şimdi yaz geldi.
Burnumda tütüyor vatan toprağı,
Gönlüümü kaplayan derin haz geldi.*

2.2.1.3. Övgü/Güzelleme: Güzellemeler halk edebiyatında en çok tercih edilen türlerdendir. Bütün âşıklar güzelleme yazmış veya söylemiştir, diyebiliriz. Güzelleme türünün en önemli temsilcisi olarak lirik söyleyişleriyle 17. yüzyıl halk ozanı Karacaoğlan kabul edilmektedir:

*Nasıl vazgeçeyim şu şirin candan,
Adam vazgeçer mi böyle civandan?
Ben güzelim, deyip kaçıyor benden,
O da benim gibi kuldur Yaradan. (Karacaoğlan)*

Halk şiirinde güzellemeler övgü içerikli şiirlerdir. Sevilen kişilere veya varlıklara karşı olan bağlılığı ifade ederler. Güzellemelerde ele alınan konular ayrı ayrı ya da birlikte ele alınabilir. Kevserî de güzellemelerini annesine, tanıdığı şahsiyetlere, kendine, tanınmış kişilere, tabiata ve sevgiliye yazmıştır. “Anam” şiirinde annesinin çocuklarını büyütmek için çektiği çileler anlatılır:

*Aldın kundaklara özenle sardın,
Karnımı doyurup kazaklar ördün,
Tatlı bedenini yıllarca yordun,
Feda ettin bize hayattın Anam.*

Âşık Kevserî'nin Almanya'da, çok sıkıntılı durumda iken, elinden tutan ve desteklerini esirgemeyen iki değerli dostu vardır. Bunlardan biri Hacı Kamil Akkuş'tur.

*Kevserî'nin gardaşısın,
Dostlukların sırdaşısın,
Dar günümün yoldaşısın,
Canım Hacı Kamil Akkuş.*

Diğeri ise Hacı Süleyman'dır. Kevserî'nin yanında her iki insanın da değeri çok büyüktür.

*Köln'de Hacı Süleyman,
Allah senden razı olsun.
Merhametli melek insan,
Allah senden razı olsun.*

Kevserî kendine de güzellemeler söylemiştir. Bu güzelleme kendini üstün görme veya fazla şımartılma anlamında görülmemelidir. Hayatta yapılması gerekenleri, ahlak ve erdem sahibi olması için her türlü çabayı gösterdiğini ve bunu da başarabildiğini izah etmektedir:

*Doğruyu demektir bizim işimiz,
Yanlış ortamlara düşmeyiz asla.
Gerçeği söyleriz diktir başımız,
Hakk'ın ibresinde şaşmayız asla.*

Gülle ilgili olarak yazılanların medeniyetle yakın ilgisi vardır. Hristiyanlıkta bile Hz. İsa'yı temsil etmesi de tabiidir. Fakat İslam medeniyetindeki kadar açık bir peygamber sembolü olmadığı da aşîkârdır. Umberto Eco'nun "Gülün Adı" romanında, bizdeki kadar yer verilmemiştir. "Gül Muhammed teridir" diyen Yunus Emre'ye, "Terlese güller olurdu her teri" diyen Süleyman Çelebi'ye pek çok şair de katılır. Kevserî de Peygamberimiz sembolü olan gülü anlatırken "teşhis" sanatını kullanmıştır:

*Oturdum da baktım güle,
Üzerine çise düşmüş.
Giyinmiş bezenmiş tüle,
Türlü türlü süse düşmüş.*

İnsanlar sevdiği beğendiği şehri veya sevgiliyi herhangi bir şeylerle mukayese etme ihtiyacı hissetmişlerdir. Sevdiği şahsın zülfünü görmek için Acem ülkesini feda edecek olan Divan şairlerimiz vardır. Yine yaşadığı dönemin ünlü şairi Nedim de İstanbul şehrinin güzelliklerini anlatırken, bir toprağının, bir taşının bile Acem ülkesinden kıymetli olduğunu ima etmiştir:

*Bu şehir-i Sitanbül ki bi-misl-ü behâdır,
Bir sengine yekpâre Acem mülkü fedadır.*

Âşık edebiyatında da sıkça gördüğümüz bu mukayese umumiyetle sevgiliye olan güzellemelerde bulunmaktadır. Kevserî de sevgiliyi anlatırken birçok şehri sevgiliyle mukayese etmiştir:

*Kıyıp bakamasın şirin simaya,
Methini kâtipler alsa imlaya,
Adana, Kayseri, Van 'a, Konya 'ya,
İstanbul 'a bile değer takası.*

2.2.1.4. Özlem: Özlem; iyiyi, güzeli arayıştır. İnsanoğlu sevdiği her ne olursa olsun yokluğunu fark ettiği anda bu hisse kapılır. Bu his insanın en saf, en temiz, en karşılıksız halidir. Kevserî'nin doğduğu Yavuzlar Köyü'ne olan özlemi şöyle anlatılmıştır:

*Dumanlıdır dağlar başı,
Haziranda başlar işi,
Yapılırdı kete pişi,
Bizim Yavuzlar Köyü 'nde.*

Kevserî'nin “Gelecek” adlı şiirini okuduğumda aklıma rahmetli Necip Fazıl'ın “Beklenen Şiiri” geldi. Beklemenin çok sıkıntılı olduğu zamanları birçoğumuz yaşamışsındır. Kevserî de beklemenin sıkıntısını yaşayan âşıklarımızdandır. Onun beklemesi bir an değil, ömür boyudur:

*Talihime zorlar düştü,
Bağlarımda barlar düştü,
Saçlarıma karlar düştü,
Daha ne zaman gelecek.*

Kevserî her ne kadar özlem duymaktan bıkan bir insan değilse de şiirlerinden anladığımız kadarıyla sevdiği kişiye olan özlemin kendisini yordugunu ifade etmektedir:

*Bana derler gel arama cananı,
Kimse bilmez sevda çekip yananı,
Beraberce çiçek diktik her yanı,
Açılmadan önce soldu gelmedin.*

2.2.1.5. Tabiat Sevgisi: Pastoral şiir; çoban, kır, dağ, orman, yayla, köy hayatını, doğal güzellikleri, manzaraları ve bunlara duyulan özlemleri anlatan şiirlere denir. Faruk Nafiz Çamlıbel'in "*Çoban Çeşmesi*" ve Kemalettin Kamu'nun "*Bingöl Çobanları*"; Halk şiirinde ise Karacaoğlu'nın Çokurova'yı anlatan koşması, en fazla bilinen örneklerdendir.

Kevserî de koşmalarında genç yaşlarda ayrıldığı köyünün yaylalarından, çiçeklerinden, derelerinden... bahsetmektedir.

*Karlar eriyince coşar dereler,
Dağılır yürekte bütün kederler,
Çobanlar dağlara sürü güderler,
Yavaş yavaş başlar nevbahar senin.*

2.2.1.6. Aşk, Sevda: Güçlü ve istekli aşk anlamında olan sevda Âşık edebiyatının vazgeçilmez konularındandır. Sevgiliyi rüyada, çeşme başında, düşün yerinde... görmeden sonra âşık olan kişinin ruh hali değişir. Devamlı görme isteği başlar. Âşık sevdalandığı kişiyi göremeyince bu defa derdini sazının telleriyle anlatır. Kevserî de gördüğü güzel bir bayanın bakışından etkilenmiştir:

*Bir bakışı titretti yer yerimden,
Bir bakışı eti kemiklerimden,
Bir bakışı bedenimi derimden,
Bir bakışı beni yüzdü götürdü.*

Sevgi, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur. Kevserî, insanların birbirleriyle yakınlaşması ancak tatlı dille olabileceğini anlatmaktadır. Tatlı dil, sevginin samimiyyetin başlangıcıdır:

*Tatlı dile güler yüze doyulmaz,
Ruhumuza girsin bir sultan olsun.
Dost için gidilir dağ taş sayılmaz,
İster yol fırtına kar duman olsun.*

2.2.1.8. Kahramanlık: Malından, gençliğinden, hayallerinden, beklentilerinden, ulaştıklarından, ulaşma ihtimali bulunanlardan vazgeçerek, ortaya düşüp canıyla bir doğruya yaşatmaya çalışan insan, kahraman... Cinsiyeti ve yaşı yok kahramanın: Erkek de olur, kadın da, çocuk da olur, yaşlı da.⁵⁷ Kevserî'nin memleketi Ardahan Rus ve Ermeni mezalimine karşı büyük mücadeleler vermiştir. Yaşanılan yoksulluk ve çaresizliğe karşı vatani için mücadele eden Şükrü dedesi de vatan için şehit olan bir kahramandır:

⁵⁷ Sadık Kemal Tural. (1999), Tarihten Destan Akan Duyarlılık, İstanbul, Ayyıldız Yayınları, s.1.

*Hele kulak ver sesine,
Savaşmış son nefesine,
Şehitliğin rütbesine,
Eda etmiş Şükrü dedem.*

Kazım Karabekir ve Halit Paşa'nın önderliğinde mücadele eden Ardahan halkı çok kara günler görmesine rağmen top ve tanklara karşı göğüs germiştir. Kevserî de bu kahraman insanları destanlaştırmıştır:

*Kazım Karabekir Halit Paşa'yla,
Güç alıp şan vermiş Ardahan halkı.
Kurtuluş zamanı yurt safhasında,
Savaşta can vermiş Ardahan halkı.*

Çanakkale'de hem yiğitliğine, hem aklına düşmanın saygı gösterdiği, müttefikin hayranlık duyduğu Büyük Taarruzda dünyanın alkışladığı Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile onun askerleridir kahraman.⁵⁸ Kevserî de bu duyguyu şu dizelerde anlatmıştır:

*Haktan emir geldi bize,
Güvenmiştik erimize,
Düşmanı getirdik bize,
Kollar Çanakkale dedi.*

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nin Çanakkale Savaşları Araştırma ve Tanıtma Topluluğu'nun davetinde Âşık Kevserî'ye sıra gelir ve kısa bir konuşmasından sonra koçaklamalar ve destanlar söylemiştir. Kahramanlık üzerine söylediği dörtlükler şunlardır:

*Çanakkale harbinde tek parola vatandı,
Masmavi olan deniz alkanlara boyandı,
Etten kale ördüler hepsi taze civandı.
Muharebe meydanı sanki döndü mahşere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.*

Âşık Kevserî, kişiliğinden ve vatan sevgisinden hiç taviz vermemiştir. Önemli yerlerde öne çıkmış ve beyanatlarda bulunmuştur. Yine bir Avrupa turnesinde iken, Fransa Başbakanı Sarkosy, Ermeni soykırım meselesiyle Türkiye'yi suçlu bir duruma düşürmeye çalıştığını duymuş, Avrupa'da yaşayan Türkler olarak bu yanlış suçlamayı protesto etmek için yaklaşık elli bin kişi gurbetçiyle birlikte Paris'te mitinge katılmıştır. Mitingin en önünden Âşık Kevserî'ye yer verilir. Kortejin güçlü megafonu ile Âşık Kevserî Fransa Başbakanı'na haklı olarak hicivde bulunmuştur.

⁵⁸ Sadık Kemal Tural. (1999), age., s.1.

2.2.1.9. Umut: Bir şeyi beklemek ummak anlamında tanımlanabilir Türk Dil Kurumu ise *umut* sözcüğünü “*Ummaktan doğan güven duygusu, ümit*” veya “*Bu duyguyu veren kimse veya şey*”⁵⁹ olarak tanımlamakta. *Ummak* ise “*Bir şeyin olmasını istemek, beklemek*” veya “*Sanmak, tahmin etmek*”⁶⁰ olarak tanımlanmıştır. Umut genellikle belirli bir oranda sebat içerir yani tersi yönde belli kanıtlar dahi olsa bir şeyin muhtemel olduğuna inanmayı içerebilir. Kevserî de her sıkıntılı dönemde sabır ve sebat göstermiştir. Her şeyin bir ilki olduğu gibi sonu da olacağını; her karanlığın mutlaka aydınlığı dönüşeceğini düşünmektedir:

*Her gecenin sonu aydınlık olur,
Hayatın bu günü bir dünü vardır.
Zamanı gelince mizan kurur,
Elbette arkası bir önü vardır.*

2.2.1.10. Sitem: Bir kimseye, yaptığı bir hareketin ya da söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık gibi duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme durumudur. Kevserî’nin sitem konulu şiirleri oldukça fazladır. Geçmişe, kadere, dostlara sevdiğine ve tanınmış şahıslara sitemi oldukça fazladır. Buna rağmen sessizliğini muhafaza ettiğini söylemektedir:

*Kevserî’yi susturdular,
Bizlere kan kusturdular,
Yaşamaya küstürdüler,
Bıçak açmaz ağzımızı.*

Duyarsız olan ve her zaman “*benim*” diyen, kendini ögen ve servet peşinde olan insanlara da sitemini söyle göstermektedir:

*İnsanoğlu gözü doymaz hâsılı,
Servet sevdasında var havasında.
Yaprağı dökülmüş ağaç misali,
Meyve sevdasında bar havasında.*

2.2.1.11. Dinî-Tasavvufî Konular: Öncelikle din ve tasavvuf ile ilgili kavramı duygu, düşünce, ilke ve kuralları halka yaymak amacıyla yazılan şiirlerdir. Bu şiirler, önceleri tarikat ehli olan kişilerce yazılmışsa da zamanla tüm Anadolu’da yaşayan ve günümüze kadar gelen âşıklar tarafından da yazılıp söylenmiştir.

Dinî-Tasavvufî Türk edebiyatı İslâmiyet’in ve Tasavvufun etkisiyle ortaya çıkmıştır. Anadolu sahasında sanatını icra etmek isteyen halk şairleri dini terbiyeyi iyi almak zorundadır. Kevserî de bu terbiyeyi iyi almış ve bu konuda şiirler yazmıştır:

⁵⁹ TDK Sözlük. (1988), age., s. 1515.

⁶⁰ TDK Sözlük. (1988), age., s. 1514.

*Besmeleyi getir dile,
Salâvat-ı şerif ile,
Canımı teslim al böyle,
Duamı kabul et Ya Rab.*

Dilinde dua eksik etmeyen ve Hac görevini de yerine getirmiş olan şairimiz, Peygamber Efendimiz Hz. Muhammet'e bağlılığını şöyle ifade etmektedir:

*Ey Hakk'ın nebisi aşığım sana,
Rahmet deryasında kaptanımsın sen.
Sana olan sevdam sığmaz cihana,
Gönül sarayında mihmanımsın sen.*

Dinî-Tasavvufî Türk edebiyatında asıl olan sanat yapmak değil, dinî-tasavvufî düşünceyi yaymaktır. Tarikat ehli olan dervişlerin selamını "Hu" kelimesini de şiirlerine yansıtmıştır:

Tasavvuf şiirinde devir nazariyesi çok önemlidir. "Kavs-ı nüzul ve kavs-ı üruç" devir nazariyesinde önemli kavramlardır. "Ondan geldik ona gideceğiz." anlamındadır. Kevserî de bu nazariyeyi şu dörtlükte özetlemektedir:

*Bu âleme inen bir gün binecek,
Hülâsa herkesin iradesi var.
Hak'tan gelen tekrar Hakk'a dönecek,
İman edenlerin ziyadesi var.*

2.2.1.12. Taşlama: Âşık edebiyatının olmazsa olmazlarından. Hemen hemen her şair taşlama yazmıştır diyebiliriz. Yaşadığımız dünyada öyle kişiler vardır ki hep küçük şeylerle uğraşır. Onları uyarabilirse ancak âşıkların taşlamaları uyarır.

*Kimi yapar kimi yıkar,
Kimi dokur kimi söker,
Garibanlar boyun büker,
Kimin başı kimin fesi.*

Kevserî zaman zaman sosyal konularda da taşlama yapar. İnsanlara haksızlık yapan, hakkını yiyen ve devletin malını haksız yere yiyen kişileri de ağır şekilde eleştirir:

*Fakir fukara hakkını,
Yutanlardan değiliz biz.
Devlet malıyla yükünü,
Tutanlardan değiliz biz.*

Birçok halk şairinde olduğu gibi Kevserî de yobazlığa karşı savaş açmış biridir. Bunların bakış açıları, değerlendirmeleri ve yargılarının iyi olmadığını ve bu cahilliğin de eğitim ile kapabileceğini anlatmıştır:

*Oku okut öğren kalma bir cahil,
Hakk'ın huzurunda secdeye eğil,
Şu dünya kimseye ebedi değil,
Gelen gider burda kalmaz efendim.*

Gurbet ilde umduğunu bulamayan, çeşitli güçlüklerle karşılaşan halk şairleri bu beldeleri bazen acı bir dille, bazen da tatlı bir mizahla taşılayıp yermişlerdir

Kevserî bazı insanları ince bir alayla da hicveder. Dünyadan habersiz olanları deveye, onları kandıranları da eşeklere benzetir. Erasmus Desiderus'un "*Körler ülkesinde tek gözlüler hükümdar olur.*" sözü gibi insanların gönül gözünün açık olması gerektiğini izah etmektedir. Gönül gözü ile göremeyenlere de şaşırmıştır:

*Develer arkada eşekler önde,
Böyle şaibeli düzen görmedim.
Bu işe şaşırdım inan ki bende,
Benim kadar kendin üzen görmedim.*

2.2.2. DÜŞÜNCE VE TECRÜBE AĞIRLIKLIL KUNULUR

2.2.2.1. Tecrübe: Deneyim, görgü anlamında kullanılmaktadır. Âşık Kevserî yaşadığı bütün hayat tecrübesini şiirlerine yansıtmıştır. Hayatında çok insanla tanışmış ve o insanların ruhi portresini çizmiştir:

*Bir cimriye konuk oldum,
Var içinde darlık çektim.
Mert olana tanık oldum,
Yok, içinde varlık çektim.*

İnsan hayatında hiç kimsenin yerinin boş kalmayacağını ve mutlaka birilerinin dolduracağını iyi bilmektedir. Bu nedenle ölmenden önce kibirlenmenin bir anlamı yoktur. Dünya kimseye kalmaz anlayışını bizlere bir defa daha anlatmıştır:

*Şu gidenler nerde hani,
Ömür kısa dünya fani,
Bir ağacın etrafını,
Yaprak doldurur doldurur.*

Dünya bir Pazar gibidir. Bu pazarda bir insana lazım olan her şey bulunur. Dünya hali de öyledir. İçinde her şey var ama her şeye sahip

olamazsın. Bu ömür pazarında sadece zaman geçiririz. Bu nedenle Kevserî, insanoğlunun gafil olmaması ve ibadetini ihmal etmemesi gerektiğini söylemektedir:

*Kevserî yıllardır yazar,
Meğer dünya boş bir pazar,
Akıbeti olur mezar,
Nefesi alır götürür.*

2.2.2.2. Yaşam ve Ölüm: Yaşam ve ölüm insanoğlunun vazgeçilmezleridir. İster zengin ister fakir, insanoğlu ikisini de tadacaktır.

*Kimi doğar kimi ölür,
Seçer bir gün seçer bir gün.
Sanma hayat böyle kalır,
Geçer bir gün geçer bir gün.*

Önemli olan iyi bir isim bırakmaktır. Peygamber Efendimizin bir hadis-i şerifinde “*Bir insanın gerçek zenginliği, onun bu dünyada yaptığı iyiliklerdir.*” buyurmuşlardır. Ağa da bey de arkasından iyi nam bırakmak istiyorsa iyilik yapmalı ve diğer dünyayı düşünmelidir.

*Hey ağalar hey yarenler,
Nice nice devran bitmiş.
Saltanat devri sürenler,
Tahtı batmış ferman bitmiş.*

Hayat bir bina gibidir. Her gün bir tuğla eksilir. Gençlik döneminde bunun farkında olunmaz ama yaşlılıkta sıkıntılar daha belirgin ortaya çıkar. Kevserî bu durumu anlatırken mizahi bir dil de kullanır:

*Her geçen yıl ömrü aldı götürdü,
Bu mesele işte böyle mesele.
Ruh bedende vazifeyi bitirdi,
Hadi gel de şu sırtımı kesele.*

2.2.2.3. Öğüt/Nasihat. Uyarı: Konusu öğüt/nasihat olan şiirlerdir. Öğütlemeler koşma tipi şiirlerden olup genellikle 11’li hece ile söylenirler.⁶¹ Bilgili tecrübeli ve yaşlı kimselerin başkalarına söyledikleri öğütler, daha çok din, ahlak, yaşantı ve davranış konularında olur.⁶² Kevserî oğluna eğitim konusunda okumasını söylerken, dinî konularda da kendisini iyi eğitmesi

⁶¹ Doğan Kaya. (2014), age., s.649.

⁶² Doğan Kaya. (2014), age., s.649.

gerektiğini de öğütlemiştir. Aynı nasihatın kızı için de geçerli olduğu “Oku Okut” şiirinde mevcuttur:

*Dinle oğul sözlerimi,
Bu sana kırk nasihattir.
Hak yolundan sakın çıkma,
Sonu hüsrân felakettir.*

Konfüçyüs’ün “Olgun insan güzel söz söyleyen değil söylediğini yapan ve yapabileceklerini söyleyendir.” Sözlerinden anlaşıldığı gibi insanoğlu sadece boş sözlerle zaman kaybetmemelidir. Güzel işler de yapmalıdır:

*Güzel işler yap hayra koş,
Bu en büyük fazilettir.
Mazlumlara sakın değme,
Üzer isen zulümettir.*

Her gecenin bir sabahı olur. Her hayatın da bir sonu olur. Bugüne ve düne güvenmenin bir anlamı yoktur. Bu nedenle yaş kemale erince insanoğlu için de güneşin batma zamanıdır:

*Güneş görür karşı dağı,
Batar bir gün yavaş yavaş.
Velhasıl ihtiyarlık çağı,
Çatar bir gün yavaş yavaş.*

Kevserî çocuklarına zengin olmayı değil, mutlu olmayı öğütlemiştir. İnsanlara nasıl davranılacağını öğütlemiştir. Bunlar içinde en önemli olanlardan üçü “merhamet, asalet ve adalet”tir:

*Şerefini takın merhametli ol,
Soyu çürük olma asaletli ol,
Görevin başında adaletli ol,
Yetim hakkı yutanlardan olmayın.*

2.2.3. SEYAHAT KONULU OLANLAR

2.2.3.1. Seyahat: Kevserî gezip gördüğü yerleri ve oradaki İslam eserlerini görmüş ve şiirlerine aksettirmiştir. Her ne kadar Avrupa’dan memnun kalmadıysa da oradaki camileri görünce memnun kalmıştır. Bu memnuniyetini şiirine şu şekilde yansıtmıştır:

*Rotterdam’da gördüm çiftler minare,
Coşku verdi bana haz verdi bana.
Bahçesinde elvan elvan çiçekler,
Bahar verdi bana yaz verdi bana.*

2.2.4 DOĞAL OLAYLAR

2.2.4.1. Doğal Afet: Kevserî bir gün uyurken çok güçlü bir gürültü duyar ve korkuyla uyanır. Bu korkuyu dizelerine şöyle yansıtır:

*Bir gürültü ile gece uyandım,
Kıyameti duydum rüzgâr sesinde.
Şiddetinden korktum zelzele sandım,
Hayatıma doydum rüzgâr sesinde.*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞİİRLERİN TÜR VE ŞEKİL TASNİFİ

3.1. KOŞMA BİÇİMİNDE YAZILAN ŞİİRLER VE TÜRLERİ

3.1.1. AĞIT

-11'li Heceyle Yazılanlar

KARDEŞLERİM

Bir kasırğa gibi vurdu götürdü,
Yıkıldı çınarım kırdı belimi.
Kardeş acısıyla tutuştum yandım,
Dağa taş çevirdiler yolumu.

Yolumu şaşırdım dağları yardım,
Ne kederler ne acılar ben gördüm,
Annemi de köyde toprağa verdim,
Felek kırdı kanadımı kolumu.

Kolu kırık kalktık göçtük gurbette,
Oradan yeniden düştük bir derde,
Babam üzüntüden her gün kederde,
Kimse sormaz gurbet elde halimi.

Halimiz burada pek yaman oldu,
Üç yıl sonra Babam kederden öldü,
Garipler içinde mezarı kaldı,
Sağ iken dünyada tattım ölümü.

Ölümlerde kurtulmadı başımız,
Kurumadı gözümüzde yaşımız,
Harap oldu hayatımız işimiz,
Gurbete yaşadım ben bu zulümü.

Zulümlü yaşadım acı olmuştu,
İki amcam o yıl hacı olmuştu,
Peş peşe öldüler feci olmuştu,
Kaybettim akraba o ahvalimi.

Ahvalim yok oldu dert beni buldu,
Bizim sülalemiz tarumar oldu,
Köydeki tek amcam Osman da öldü
Şimdi kime uzatayım elimi.

Elimde değildi gurbette düştüm,
Ülkeden ülkeye durmadan koştüm,
Ne zorluklar gördüm zehirler içtim,
Bunca yıldır çekiyorum çilemi.

Çileyi çok çektim fanı dünyada,
Kendimi seyrettim baktım aynada,
Sanki yaşım geçmiş bir saniyede,
Ömre darbe vurdu yedim sillemi.

Silleyi yedikçe bedeller verdim,
Dizi dizi oldu kederim derdim,
Bütün civanları toprağa serdim,
Ben derdimi yükleyeyim file mi?

Fil de taşıyamaz artık yaşlandım,
Dertlerimle yana yana haşlandım,
Kevseri'yim bu dünyaya boşlandım,
Ahirette çevirmişim yolumu.

3.1.2. DİLEK

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

YA RAB

Ya Rab sen bizi affeyle,
Duamı kabul et ya Rab.
Peygambere komşu eyle,
Duamı kabul et Ya Rab.

Besmeleyi getir dile,
Salâvat-ı şerif ile,
Canımı teslim al böyle,
Duamı kabul et Ya Rab.

İmanlı götür ölüme,
Sevabımı sağ elime,
Beni koy cennet bölüme,
Duamı kabul et Ya Rab.

Hazret-i Ali aslana,
Ömer-i Faruk Osman'a,
Onlarla gelem yana yana,
Duamı kabul et Ya Rab.

Ebu Bekir'e can kurban,
Hamza'ya olayım derman,
Eyüp Sultana et mihman,
Duamı kabul et Ya Rab.

Sırat köprüsünden geçir,
Mağfiret eyle ver ecir,
Kevserî 'ye Kevser içir,
Duamı kabul et Ya Rab.

YA RAB SEN BİZİ AFFEYLE
Kimi iner kimi biner,
Ya Rab sen bizi affeyle.
Sırasıyla sana döner,
Ya Rab sen bizi affeyle.

Kimi zengin kimi fakir,
Kimi kaba kimi hakir,
Her dem sana ettik zikir,
Ya Rab sen bizi affeyle.

Kimi cahil kimi arif,
Kimi ince kimi zarif,
Hikmetine olmaz tarif,
Ya Rab sen bizi affeyle.

Kimi koşar kimi gitmez,
Verdiğin nimeti bitmez,
Kimi yer ama şükretmez,
Ya Rab sen bizi affeyle.

Kevserî'yim çıkmaz saftan,
Mahrum eyleme sen aftan,
Kurtar gururdan israftan,
Ya Rab sen bizi affeyle.

DUR EYLEN EYLEN
Kapıldım coşkun sellere,
Sal beni dur eylen eylen.
Kervanlar düştü yollara,
Al beni dur eylen eylen.

Katılayım yoldaşlara,
Meyil verdim sırdaşlara,
Nefsime alıp taşlara,
Çal beni dur eylen eylen.

Kevserî yetiş mâhına,
O ulvi Şahlar Şahına,
Hakk'ın ilmi dergâhına,
Sal beni dur eylen eylen.

-11'li Heceyle Yazılanlar

SABIR VER YA RAB
Genç yaşta acıyı tattım ağlarım
Kurudu pınarım sabır ver Ya Rab
Kardeş acısıyla yürek dağlarım
Yıkıldı çınarım sabır ver Ya Rab

Civanım kaybettim içim yanıyor
İçimde her çeşit acı dönüyor
Beş yetimle kaldık yürek kanıyor
Yandıkça yanarım sabır ver Ya Rab

Âşık Kevserî'nin yaşları dökük
Paramparça olduk bağrımız sökük
Kaldım köşelerde ben boynu bükük
Sayıklar anarım sabır ver Ya Rab

YA RAB, SENDEN İSTERİM
Ya Rab senden sağlık sıhhat isterim,
Bizleri dermansız bırakma Ya Rab.
Ya Rab dalgalansın şanlı bayrağım,
Bizleri vatansız bırakma Ya Rab.

Ya Rab kıtlık verme ambarlar dolsun,
Ya Rab yağmur yağdır bolluklar olsun,
Ya Rab mabetlerde sedalar gelsin,
Bizleri ezansız bırakma Ya Rab.

Ya Rab günahkârız bizi af eyle,
Ya Rab şehitler safında saf eyle,
Ya Rab Rahmetini hep ithaf eyle,
Bizleri Kur’ansız bırakma Ya Rab.

Ya Rab kiblegâha yönlendik döndük,
Ya Rab ulvî adın her zaman andık,
Ya Rab Sen yarattın sana inandık,
Bizleri imansız bırakma Ya Rab.

Ya Rab şu Kevserî miskin birini,
Ya Rab Senin için verir serini,
Ya Rab cennetinden ayır yerini,
Bizleri mekânsız bırakma Ya Rab.

3.1.3. DİNÎ-TASAVVUFÎ ŞİİRLERİ

-7 Heceli Mani Şekliyle Yazılanlar

YA MUHAMMET MUSTAFA
Bir nur doğdu dünyaya,
Melekler durdu safa,
Geldi Peygamberimiz,
Ya Muhammet Mustafa.

Teşrifle geldi sefa,
Canım kurban bin defa,
Senin ümmetindeniz,
Ya Muhammet Mustafa.

Kevserî çekmez cefa,
Sen bize oldun deva,
Şereflendi kâinat,
Ya Muhammet Mustafa.

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

MEKKE SEMALARINDA

Mekke'nin semalarında,
Uçuyor zikir kuşları.
Büklüm büklüm olur gider,
Nur dağının yokuşları

Lebbeyk Tekbir sesleri,
Mazhar etti nefesleri,
Ak örtü sardı her yeri,
Tattık tatlı huşuları.

Ömrümdeki en hoş zaman,
Gönlümüze oldu derman,
Beytullah'ı gördüğüm an,
Aktı gözümün yaşları.

Müslümanlar oldu saf saf,
Rabbim bizi eylesin af,
Kâbe'yi eyledik tavaf,
Arttı kalbim atışları.

Makam-i Halil İbrahim,
Görünce olduk ferahim,
Afetsin Hâlik-ı Rahim,
Eyledik yakarışları.

Hacer ana sahasında,
İçtik Zemzemin tasında,
Sefa Merve arasında,
Hızlı tutuk varışları.

Yaptık yedi sayımızı,
Aldık görev payımızı,
Mevla'm affeylesin bizi,
Islattık kirpik kaşları.

Arafat'ta çadır kurduk,
Huşuyla vakfeye durduk,
O kutsal yerleri gördük,
Mest eyledi bakışları.

Müzdelife büyük sevda,
Canım bu yerlere feda,
İki vakti ettik eda,
Hakka indirdik başları.

Mukaddes Kutsi senaya,
Yöneldik yüce Mevla'ya,
Oradan vardık Mina'ya,
İblise attık taşları.

Hacı Kevserî burada,
Çok şükür erdik murada,
Kabul etsin yüce Huda,
Yâd ettik tüm yoldaşları.

DAMLA İDİM

Ervah-ı ezelden nihan,
Bir katrecik damla idim.
Hak emriyle rahme nişan,
Atılan ilk hamle idim.

Vücut olundu imarat,
Nefes aldım verdim rahat,
Levh-i kalem mukadderat,
Tecelli bir imla idim.

Kevserî olmasın cüda,
İman versin yüce Huda,
Son ecel-i müsemmada,
Hep Tevhit-i cümle idim.

HAYAT YOLU

Hayat yolu engebeli,
Dağ tepe düz aşıyorum.
Yollar karlı fırtınalı,
O sebeple üşüyorum.

Üşüyorum başım duman,
Ağlıyorum zaman zaman,
Allah'tan isterim iman,
Hakk'a doğru koşuyorum.

Koşuyorum yorulmadan,
Kalkıp gittim sorulmadan,
Hiç kimseye kırılmadan,
Sevgi ile coşuyorum.

Coşuyorum içim yanık,
Ruhum hürdür değil sanık,
Yüzüm kıblegâha dönük,
O huşuyla yaşıyorum.

Yaşıyorum bile bile,
Meyil verdim kutlu güle,
Resûlullah aşkı ile,
Yanıyorum pişiyorum.

Pişiyorum alev alev,
Nasihattir bize ödev,
Olma divane Hakk'ı sev,
Sevmeyene şaşıyorum.

Şaşıyorum inan buna,
Der Kevserî, yana yana,
Özümüz bağlı Kur'an'a,
Baş üstünde taşıyorum.

SELAM OLSUN
Kalkıp sabah namazına,
Duranlara selam olsun.
Seccadeyi kiblegâha,
Serenlere selam olsun.

Herkes bilsin atasını,
Yazdık sözün kıtasını,
Kendi kendi hatasını,
Görenlere selam olsun.

Hakk'ı bilen fikirlere,
Hayran kaldım zikirle,
Zekâtını fakirlere,
Verenlere selam olsun.

Yapma dünya telaşını,
Hak için akıt yaşını,
Gönül sarayın taşını,
Örenlere selam olsun.

Dost akraba ahaline,
Hakikatin mahalline,
Sadakatin tüm ehline,
Erenlere selam olsun.

Sevdim tatlı dillerini,
Furkan'ın bülbüllerini,
Muhabbetin güllerini,
Derenlere selam olsun.

Kevserî der, ettik şayan,
Var mı acep bizi duyan,
Tabutumuzu taşıyan,
Yarenlere selam olsun.

-8 Heceli Dört Dize İki Bent Halinde Yazılanlar

VEDA NAATI

Sana geldik dönüyoruz,
Elveda Ya Resûlullah.
Aşkın ile yanıyoruz,
Elveda Ya Resûlullah.

Elveda Ya Nebiullah,
Elveda ya Habibullah.

Mihmandar-i Eyüp Sultan,
Şimdide biz olduk mihman,
Ne çabukta geçti zaman,
Elveda Ya Resûlullah.

Elveda Ya Nebiullah,
Elveda Ya Habibullah.

Ağlıyorum yana yana,
Canım kurban olsun sana,
Doyamadık kana kana,
Elveda Ya Resûlullah.

Elveda Ya Nebiullah,
Elveda Ya Habibullah.

Âşık Kevserî der, kelam,
Sana âşık bütün âlem,
Sonsuzca salât-u selam,
Elveda Ya Resûlullah.

Elveda Ya Nebiullah,
Elveda Ya Habibullah.

ÂŞIĞIM SANA

Ey Hakk'ın nebisi aşığım sana,
Rahmet deryasında kaptanımsın sen.
Sana olan sevdam sığmaz cihana,
Gönül sarayında mihmanımsın sen.

O güzel ahlakın hidayetine,
Tefekkür eyleriz inayetine,
Ya Rab bizi erdir şefaatine,
Sancağın altında dermanımsın sen.

Âşık Kevserî'yim dilimde kelim,
Habib-i Mürsel'e salât-u selam,
Benimle beraber muhtaçtır âlem,
Fahri kâinatım Sultanımsın sen.

GELDİK

Manevî bir sevda çıktı karşıma,
Bir o güldü bir ben yüz yüze geldik.
Gel gir dedim benim gönül çarşıma,
Bir o baktı bir ben göz göze geldik.

Ben bir yaya oldum o ise atlı,
Sevdası gönlümde üst üste katlı,
Sohbet derinleşti muhabbet tatlı,
Bir o dedi bir ben söz söze geldik.

Ruhum ferahlandı pamuğa döndüm,
Sanki cennetteyim kendimi sandım,
Yandım sevdasına yandıkça yandım,
Kerem Aslı gibi köz köze geldik.

Kevserî söyledi hoş nida ile,
Mevla'yı zikrettik hoş eda ile,
Kur'anı okuduk hoş seda ile,
Kendimizi bulduk biz bize geldik.

HU MEVLA'M

Döndüm kıblegâha başım indirdim,
Yüzümde sen varsın hu Mevla'm hu hu.
Dilimde Tekbir'sin ruhumda ilah,
Sözümde sen varsın hu Mevla'm hu hu.

Hem başımda hem gözümün nurunda,
Hem beynimde hem kulağım zarında,
Vücudumun bütün damarlarında,
Özümde sen varsın hu Mevla'm hu hu.

Âşık Kevserî'nin her nefesinde,
Kalbimin atışı yürek sesinde,
Kâinatın sonsuz her zerresinde,
Çözümde sen varsın hu Mevla'm hu hu.

İFADESİ VAR

Bu âleme inen bir gün binecek,
Hülâsa herkesin iradesi var.
Hak'tan gelen tekrar Hakk'a dönecek,
İman edenlerin ziyadesi var.

Şu ömür dediğin gün gelir biter,
Ağlayarak gelip matemle yiter,
Toprak ağız açar sırayla yutar,
Dönülmez o yolun kaidesi var.

Mevtanın ruhuna derler Fatiha,
Kabir azabında daralır saha,
Dersine çalış ki düşme ah vaha,
Sırat'ın atlısı piyadesi var.

Bir pınar düşünün suyu kurumuş,
Bir kervan düşünün gelmiş yürümüş,
Bir beden düşünün ölmüş çürümüş,
Mahşerde mizanda ifadesi var.

Âşık Kevserî der, edelim hürmet,
Yaradan eylesin bize inayet,
Ruh vücut içinde saklı emanet,
Zamanı gelince iadesi var.

İRŞADI VARDIR

Şan ile şöhretin olmaz faydası,
Onun boş geçici bir adı vardır.
Hak için yükselen zikir nidası,
Basiret ilminin cihadı vardır.

Kimi sade meyil verir paraya,
Oda ilaç olmaz her tür yaraya,
Şükür edip bakmaz asla geriye,
Sağlığın olmasa ne tadı vardır.

Üzerine alan herkese selam,
Dünya için sakın çekme bir elem,
Gelen ağlar giden ağlar vesselam,
Vadesi yetenin miadı vardır.

Kısdan hisse al gitme ırağa,
Bakmaz mısın yüksekteki yaprağa,
Mutlak bir gün kurur düşer toprağa,
Dalda iken secde maksadı vardır.

Bana derler gitme Âşık Kevserî,
Feyzi muhabbetin olduk esiri,
Doğruluk üstüne kurduk eseri,
Hakikat yolunun irşadı vardır.

KEŞKE

Şehitlerin ulvi mertebesine,
Vasfi muradına erseydim keşke,
Hacer-ül Esvet'in tekbir sesine,
Yüzümü gözümü sürseydim keşke.

Gözetmezdim yakın ile ırağı,
Yüreğimin kaybolurdu merakı,
Halilullah'ın olsaydım çırağı,
Kâbe duvarını örseydim keşke.

İzzet-i ikbalin her tarafında
Enbiya feyiz-i kudret rafında
Bedrin aslanları cengin safında
Onlara bağrımı serseydim keşke

Eyüp el Ensari konuğum etsem
Hazreti Hamza'nın dizinde yatsam
Hasan Hüseyin'in elinden tutsam
Nübüvvet gülleri derseydim keşke

Âşık Kevserî der, her dem sefayı
Asla çekmez idim cevri cefayı
Ashabı kiram-i Dört halifeyi
Fahri kâinatı görseydim keşke

MERHAMET

Merhamet edenler insaf edenler,
Sineye yazdırır güzel ismini.
Her türlü nimeti israf edenler,
Asla önemsemez kalan kısmını.

Rabbim nasip etsin bizlere iman
Her gün akar gider ömürden zaman
Bomboş laf üretmek rüzgâr da saman
Herkes tanır elbet kendi hasmını

Selam olsun dayı yeğen emmiye,
Vardım iskeleye bindim gemiye,
İndim gittim Sultan Ahmet camiye,
Yüreğime çizdim onun resmini.

Âşık Kevserî hep gözyaşı döker,
Ulu divanına boynunu бүker,
Vadesi yeteni kabristan çeker,
Bir gün Hakk'a teslim eder cismini

MİHRAP

Mihraba oturmuş İslam bülbülü,
Kalkın gidip dinleyelim Yasin'i.
İremli bahçenin güzide gülü,
Sildi kalbimizin derin pasını.

Birlikte meylettik birlikte gittik,
Gönül sofrasına icabet ettik,
Manevî havayla huzura yettik,
Yaşadık en güzel çağın hasını.

Ta ezelden doğruları söylerim,
Hakk'ı zikir edip niyaz eylerim,
Serveti neylerim varı neylerim,
Doldur uzat bana sevap tasını.

Ey Âşık Kevserî geçersen bir gün,
Ecel şerbetini içersen bir gün,
Şu fani dünyada göçersen bir gün,
Sevenlerin tutar üç gün yasını.

ÖMRÜMÜ BAHŞETTİM

Ömrümü bahşettim zaman kutbuna,
Vakit bıçağına vurdum masadı.
Dünyevi künyemi ekledim buna,
Benim nefsim beni benden aksattı.

Hakka şükredecek cemalin yoksa,
İhlâs üzerinde temelin yoksa,
Eğer ahret için amelin yoksa,
Demezler mi nerde sevap ruhsatı.

Ey Kevserî yükün kaldır bir rafa,
Katıl irşat olan ilahi safa,
Geriye dört kemik bir kuru kafa,
Kalacak sadece amel hasattı.

RAMAZAN GELDİ

Yine geldi şehri ramazan ayı,
Gönlümüze coşku geldi haz geldi.
Rahmet kapıları sonsuz açıldı,
Gel niyaz edelim bize farz geldi.

Bu mübarek ayda nurlar saçıyor,
Kalpler huzur bulup güller açıyor,
Bir ay ne ki çabuk gelip geçiyor,
Kimine çok kimisine az geldi.

Mevla'yı zikir et gel doya doya,
Kimi atlı gider kimisi yaya,
Bakın bu ay tam bedeldir bin aya,
Nur Kadir gecesi saklı giz geldi.

Kevserî der, durma zamanı değil,
Kur'an oku okut namaza eğil,
Orucunu tutup bir mümin sayıl,
Gönlümüze bahar geldi yaz geldi.

TEVHİDE GEL GEL

Güvenme servete gel düşme gama,
Batırmadan önce tevhide gel gel.
Bir göreve gelip henüz makama,
Oturmadan önce tevhide gel gel.

Bülbülün nağmesi gonca güldeyken,
Bezenip kuşanıp kuşak beldeyken,
Yaşlılık gelmeden gençlik eldeyken,
Yitirmeden önce tevhide gel gel

Kimi borç ödemez takıp gidiyor,
Kimi çivisini çakıp gidiyor,
Ömrümüzden zaman akıp gidiyor,
Bitirmeden önce tevhide gel gel.

Âşık Kevserî der, budur manzara,
Çıplak geldik çıplak döndü pazara,
Ruh çıkıp da bedenini mezara,
Götürmeden önce tevhide gel gel.

-11 Hece “Sevgi” Dizeli Şiiriler

EFENDİM

Sevgi ilk önce Hak için olmalı,
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.
Sevgi Resûlullah aşkı dolmalı,
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.

Sevgi Hak’tır sevgi Hakk’ın dergâhı,
Sevgi Kur’an-ı Azimü’ş-şan rahı,
Sevgi serdar sevgi şahların şahı,
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.

Sevgi yaşamanın hissi sevinci,
Sevgi sevenlerin kalbinde inci,
Sevgi sever yaşlı çocuğu genci,
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.

Sevgi Kevserî’nin ruhu gıdası,
Sevgi bülbüllerin güle sedası,
Sevgi müjdelerde cennet edası,
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim.

-11’li Heceli Yedekli Dörtleme

ALLAH BİZİ AYIRMASIN İMANDAN

Nedir bunca telaş nedir şu tasa,
Gel sarıl Kuran’a bağlan ihlâsa.
Her geçen günümüz gitti iflasa.
Ne anladık gelen geçen zamandan,
Allah bizi ayırmasın imandan.

Gel gafletten uyan hayal eyleme,
Kulluk görevini ihlal eyleme,
Öz nefsinle savaş ihmal eyleme.
Uzak dur azgından fitne yamandan,
Allah bizi ayırmasın imandan.

Devir cahiliye devrine döndü,
Edep zedelendi ar hayâ söndü,
Vicdanlar kurudu çağdaşlık yandı.
Ortalık geçilmez tozdan dumandan,
Allah bizi ayırmasın imandan.

Yaprak düşer hayat döner gazele,
Yol günbegün yaklaştı son menzile,
Beş on mürettebat bir kaptan ile,
Kalkmadan şu sessiz gemi limandan,
Allah bizi ayırmasın imandan.

Âşık Kevserî der, etme ah-u zar,
Bütün dünya senin olsa ne yazar,
Akıbetin bir gün yutar bir mezar.
Kabir azabından akrep yılandan,
Allah bizi ayırmasın imandan.

-14'ü Heceyle Yazılanlar

KISA MENZİL

Fani dünyaya gelenler akıbet yiter bir gün,
Zaman su gibi akıyor menzile yeter bir gün,
Çimene basar geçeriz ama hiç düşünmeyiz.
Kabrimizin üzerinde yeşerir biter bir gün.

Kimileri düşmüş idi makam mevki peşine,
Akıl ermez böbürlenip yoldaki gidişine,
Vade yetince Azrail gelir çöker döşüne,
Henüz arzular bitmeden hayatın biter bir gün,

Ey Âşık Kevserî çalış gönül eyle imaret,
Hayat yolu çok kısadır gel edelim ibadet,
Şu ömür dediğin ne ki bir mezardan ibaret,
Taşlarına baykuş konar velhasıl ötür bir gün.

LA İLAHE İLLALLAH

Kâinatı yarattın su hava güneş verdin,
İnsanları yarattın akıl verdin baş verdin,
Şükür elhamdülillah yoktan var eden Allah,
La ilahe illallah şükür Elhamdülillah.

Gayret verdin iş verdin rızık verdin aş verdin,
Yiyip yaşamak için çene verdin diş verdin,
Şükür elhamdülillah yoktan var eden Allah,
La ilahe illallah şükür Elhamdülillah.

Tüm nimetti hoş verdin duygu verdin yaş verdin,
Kevserî der, kulak dil görmeye göz kaş verdin,
Şükür elhamdülillah yoktan var eden Allah,
La ilahe illallah şükür Elhamdülillah.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

UZAK EYLE

Sahte âlimin ilminden bizleri uzak eyle,
Düzenbazın eleminden bizleri uzak eyle,
Hakk'ı inkâr edenlerden sana sığındım Ya Rab.
Yanlışların kaleminden bizleri uzak eyle.

Düştüm cahiller içine değerimiz sarsıldı,
Sanki bir deprem yaşadım her yerimiz sarsıldı,
Sanatımız zedelendi eserimiz sarsıldı,
Kötülerin âleminden bizleri uzak eyle.

Der Kevserî, halden bilen fertlere canım kurban,
Kuldan değil Hak'tan gelen dertlere canım kurban,
Gönlü zengin yüzü gülen mertlere canım kurban,
Fitnesinden zaliminden bizleri uzak eyle.

GÜL BİTTİ

Bir kutlu gülün aşkına nur nakşında gül bitti,
İzzet-i ikram-ı lütfu, bakışında gül bitti.
Refref yükseldi semaya Cebrail'in nezdinde,
Yüce Hakk'ın makamına çıkışında gül bitti.

Hak dinini tebliğ etti ilk geldiği vahiyden,
Tek ilah Allah'tır dedi, bizi yoktan var eden,
Bütün putlar temizlendi Kâbe-i Mükerrerem'den,
Cahiliye devri bitti yıkışında gül bitti.

Der Kevserî, ben aşığım aşkı içimde kat kat,
Sen Resulsün sen nebisin sensin Fahr-i Kâinat,
Şereflendi iki cihan âleme geldi hayat,
Asr-ı saadet zamanı bakışında gül bitti.

-15 Heceyle Yazılan Divani Şeklindeki Naat

NAAT

İki cihan efendisi, yalnız vefa sendedir,
Hicret ettin Medine'ye her insifa sendedir,
Şefaatine muhtacız, derde derman penâhım,
Kurtuluşa mazhar olmuş, bütün şifa sendedir.

Binlerce salât-u selam, ya Muhammed-ül Emin,
Lütuf eyle gir rüyama, göreyim nur cemalin,
Cebrail ile okudu, hıfz-ı Kur'an-ı mübin,
Hakk'ın ulvi kelamında, sonsuz sayfa sendedir.

Der Kevserî, edna kulum, miskin masumaneyim,
Hakk'a bağlı fikrî özüm, rahına divaneyim,
Aşkınla suzana döndüm, dönen bir pervaneyim,
Kün esrâr-ı mucizat-ı ilmî ifa sendedir.

MUHAMMED MUSTAFA

İki cihan serverisin Ya Muhammed Mustafa,
Sen miracın esrarısın Ya Muhammed Mustafa.
Üç sefer ümmetim dedin eyledin arzı beyan,
Derdimizin dermanısın Ya Muhammed Mustafa.

Adın Ahmet adın Mahmut adın güzel Muhammed,
Nurun aydınlattı yeri göklerden indi rahmet,
Cahiliye devri öldü âlem oldu selamet,
Kâinatın sultanısın Ya Muhammed Mustafa.

Hürmetinle halk eyledi on sekiz bin âlemi,
Sana geldi Kur'an-ı Şan bize sundun kelamı,
Kevserî der, sana yaptık hep salât-u selamı,
Sen Resul-u Kibriya'sın Ya Muhammed Mustafa.

-14'lü Hece Beşli Bent ile Yazılanlar

RAMAZAN KASİDESİ

Geldi şehri ramazan, donattı mevcudatı,
Hoş geldin gönlümüze Lütfi maneviyatı,
Nur ile aydınlandı, kuşattı kâinatı.
Tüm İslam âlemiyle hayat buldu şu cihan,
Bu feyzi berekete kimler olmaz ki hayran.

On bir ayın sultanı Ramazanın hürmeti,
Vuslata erişildi bitti onun hasreti,
Cenab-ı Hakk'a bağlı kalbin sıdk-ı kuvveti.
İçtimai ahenkle başlar manevi mekân,
Semalara sığmıyor zaman içinde zaman.

Bu ay Kur'an ayıdır bilelim hakikati,
Kendimize gelem bulalım selameti,
Üç ayların sevabı nasıp olsun himmeti.
Recep Allah'a mahsus Resul'ün ayı Şaban,
Bizlere farz kılındı şanı büyük ramazan.

Bin aydan hayırlıdır o gecenin kıymeti,
Kadir gecesi saklı esrarı mahiyeti,
Bu ayda nazil oldu Hak kelimî hikmeti.
Nidalarda tekbirler, okunur yüce Kur'an,
Beşeriyet kurtuldu şahit hüccet-i bürhan.

Hatmi şerif edası kalplere ziyafeti,
Hafızlar haykırırlar inletir semavatı,
Salât-ü selam olsun bize kıl şefaati.
Mukaddes nur, kitaba, ümmete gelen Sultan,
Aşkınla yaşıyoruz feda olsun can canan.

Gel ey mümin kardeşim aksatma ibadeti,
Hamd ü senalar olsun, büyüktür azameti,
İşte fırsat eldeyken verdi sonsuz serveti.
Basiret ehlişiyle, gönüller dolsun ihsan,
El- Gafuru'r Rahim'sin, hükümransın hükümrân.

Düşkünler gözetilir, yap hayır hasenatı,
Sahurlar seher vakti başlanır bereketi,
İftarların coşkusu edilir icabeti.
Afîyetçe yenilir şükür edilir her an,
Fakirler unutulmaz nimet olunmaz zıyan.

Oruç ruhun gıdası vücut bulur sıhhati,
Kudretiyle güç verir mevcut olan ispatı,
Maksuda erişilir, zayı olmaz takati.
Ey rızık veren Razzak adalet kâni Rahman,
İnanıp iman ettik sana ayandır ayan.

Ya Rabbi sen bağışla esirgeme rahmeti,
Ya Rabbi sen bağışla sonsuzca mağfireti,
Ya Rabbi sen bağışla arındır kefareti.
Günahkâr kullarını af et Ey yüce Sübhan,
El açmışız biz sana yaşlı genç sabi sübyan.

Âşık Kevserî derki, kaybetme sadakati,
Hakka iltica eyle tevhid-i itaati,
Hoş geldin ey Ramazan müminin fazileti.
Dergâh-i izzetinde rahmeti sonsuz umman,
Bağışla şu ednayı sen nasip eyle iman.

EYÜP SULTAN

Sevgili kullarına, Hak eylesin inayet,
Medine'den buraya kalktı etti hareket.
Bir Kadir gecesinde, eylemiştim ziyaret,
Manevî bir havayla, seherde atmıştı tan,
Bu şerefli karyede, yatıyor Eyüp Sultan.

Veda tepelerinde, güneş doğdu nur doğdu,
Semalardan zemine, kâinatı vecd boğdu,
Medine şerefledi, Enserâ rahmet yağdı.
Kutlu misafir geldi, oldu dertlere derman,
Vuslata eriştiler, şad oldu Eyüp Sultan.

Hem cömertti hem yiğit, ol Eyyüb el-Ensarî,
Çok vahye şahit oldu, seyretti her esrarı,
Yedi ay konuk etti, ol kutlu misafiri.
Ganilerin ganisi, odur burada yatan,
Resulün mihmandarı, Hazreti Eyüp Sultan.

Şan verdi Bedir, Uhud ve Hendek savaşında,
Peygamberi korudu, her dem görev başında,
Kalktı cihat eyledi, seksen küsur yaşında.
İstanbul âşığıydı, burası oldu vatan,
Akşemsettin keşfetti, makamı Eyüp Sultan.

Kevserî der, âline, binlerce selâm olsun,
Münevvere iline, binlerce selâm olsun,
Mefkûrene yoluna, binlerce selâm olsun.
Şimdi artık sen bize, burada oldun mihman,
Sonsuzca kal gönlümde, Ey gani Eyüp Sultan.

-14'lü Hece Yedekli Dörtleme ile Yazılan Destan

GELDİ ŞEHR-İ RAMAZAN

On bir ayın sultanı geldi şehri Ramazan,
Nazil oldu âleme Kuran-ı Azimüşşan
Ellerimiz semada dillerimiz duada.
Rabbim sana sığındık sen nasip eyle iman,
On bir ayın sultanı geldi Şehri Ramazan.

İftarlar, teravihler, artık sahurlar başlar,
Hak için hep dökülür gözlerden akan yaşlar,
Hatmi Şerif ahengi nidası ruha işler.
Zaman sığmaz zamana süzülür gider zaman,
On bir ayın sultanı geldi Şehri Ramazan.

Bu ay bereket ayı mutlu olur tümcesi,
Gök kubbeye yükselir dilde tevhit hecesi,
Maneviyatı sonsuz saklı Kadir gecesi.
Mağfirete müjdedir mümine gelen imkân,
On bir ayın sultanı geldi Şehri Ramazan.

Mübarek fazileti esenlik coşar gider,
Hakikatin yoluna müminler koşar gider,
Huşu ile yaşanır mabetler taşar gider.
Rahmet sağanağında huzur bulur her mekân,
On bir ayın sultanı geldi Şehri Ramazan.

Âşık Kevserî der, gel erişelim menzile,
Odur hücceti bürhan inzali nur ünzile,
Biz ezelden aşığız meyil verdik tenzile.
Hidayet rehberisin ey şanı yüce Furkan,
On bir ayın sultanı geldi şehri Ramazan.

KADİR GECEŚİ

Geldi kadir gecesi, yüreklerden coşuyor,
Kubbelerin ahengi, kandilleri okşuyor,
Yaşlı genci bilumum, camilere koşuyor.
El açtılar Mevla'ya insanların nicesi,
Bin aydan hayırlıdır, bu gün Kadir gecesi.

Rablerinin izniyle, melekler yere iner,
Müminleri kuşatır, pervane olur döner,
İlahi ziyafetle, yeryüzü nura kanar.
Mağfiret gecesidir, kurtuluş neticesi,
Bin aydan hayırlıdır, bu gün Kadir gecesi.

Cebraill'in nezdinde, indi Kur'an'ı Mübin,
Şereflendi kâinat, sundu habib-i emin,
Semavat bayram etti, hayat buldu şu zemin.
Bu gecenin sevabı, ölçülmez derecesi,
Bin aydan hayırlıdır, bu gün Kadir gecesi.

Canlı cansız zikreder, tatlı olur tüm derya,
Kâinatı vecd sarar, şevk gelir şemse aya,
Bütün İslam âlemi, geceyi eder ihya.
Kur'an'ın nidaları, dilde tevhid hecesi,
Bin aydan hayırlıdır, bu gün Kadir gecesi.

Kevserî der, eşsizdir, bu gecenin lezzeti,
Ulvîyyeti sonsuzdur, nasip olsun izzeti,
Müminlere erişsin, sevabı fazileti.
Bizleri af eylesin, Yücelerin Yücesi,
Bin aydan hayırlıdır, bu gün Kadir gecesi.

KURTARALIM İMANI

Gel ey gönül seninle edelim bir hasb-ı hal,
Azrail geldiği an vermez sana hiç mecal,
Tasavvur et ukbanı yaşanmasın izmihlâl.
Henüz fırsat eldeyken kullanalım zamanı.
Ahirete göçmeden kurtaralım imanı.

Bir taraftan gelenler bir taraftan gidenler,
Hakikati ne bilsin Hakk'ı inkâr edenler,
Ruh bedenden çıkınca cansız kalır bedenler.
Yarın kıyamet günü gel unutma Rahman'ı,
Ahirete göçmeden kurtaralım imanı.

Bile bile dünyaya niye oldun müptela,
Zaten sendeki nefis başlı başına belâ,
Ölüm anı çatmadan, okunmadan son salâ.
Beş vakti eda edip idrak edek ezanı,
Ahirete göçmeden kurtaralım imanı.

Kevserî der, beyhude gâfil gezme avare.
Tefekkürle hem dem ol tevhitte dir tek çare,
Her zaman Hakk'ı zikret bağlan didar-ı yâre.
Dimağında derç olsun oku öğren Kuran'ı,
Ahirete göçmeden kurtaralım imanı.

3.1.4. DOĞAL AFET

-11'li Heceyle Yazılanlar

RÜZGÂR SESİNDE

Bir gürültü ile gece uyandım,
Kıyameti duydum rüzgâr sesinde.
Şiddetinden korktum zelzele sandım,
Hayatıma doydum rüzgâr sesinde.

Nice koca ağaçları devirdi,
Ortalığı harabeye çevirdi,
Ne bulduysa sürükleyip savurdu,
Esintiye uydum rüzgâr sesinde.

Sanki dünya geldi sonuna doğru,
Toz dumanı kattı önüne doğru,
Kendimi kaptırdım yönüne doğru,
Dümdüz yerden kaydım rüzgâr sesinde.

Kevserî der, her şey uçtu yerinde,
Uğultusu gelir gayet derinde,
Mevla'm azametti gökler seyrinde,
Yıldızları saydım rüzgâr sesinde.

3.1.5. GURBET

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

HAYATIMIN BİLMECESİ

Hayatımın bilmecesi,
Ben bu muammayı çözdüm.
Bitmez gurbettin çilesi,
Yıllarca kendimi üzdüm.

Selam dayı emmilere,
Gönül verdim camilere,
Kaptan oldum gemilere,
İsız deryalarda yüzdüm.

Bakın Kevserî dedeye,
Bu sözüm kalsın hediye,
Kimse alınmasın diye,
Lafımı süzgeçten süzdüm.

-11'li Heceyle Yazılan Destan

GÖÇ DESTANI

Bin dokuz yüz doksan bir senesinde,
Yüklendi kamyona göçümüz bizim.
Güneş batmaktaydı dağ sinesinde,
Tükenmişti takat gücümüz bizim.

Babamın işleri çokça güç oldu,
Kırk yıllık emeği bitti puç oldu,
Nasibimiz kalktı hane göç oldu,
O gün kan ağladı içimiz bizim.

O teşkilat düzen hava bozuldu,
Kazanlar çanaklar kova bozuldu,
Annemin kurduğu yuva bozuldu,
Artmış idi sızı acımız bizim.

Ekinleri ektik biçtik bıraktık,
Koyunu kuzudan seçtik bıraktık,
Tüm her şeyimizden geçtik bıraktık,
Kederden ağardı saçımız bizim.

Eğdik boynumuzu bir yana büktük,
Evimizin bazı yerini söktük,
Mezarlığa gittik gözyaşı döktük,
Kaldı Anam abim bacımız bizim,

Umutlar kesildi çokça yorulduk,
Komşularla vedalaştık sarıldık,
İkinci zamanı köyden ayrıldık,
O zaman başladı sancımız bizim.

Âşık Kevserî der, benzimiz soldu,
Çatımız yıkıldı topraklar doldu,
O şen ocağımız tarumar oldu,
Bitti devranımız tacımız bizim.

-11'li Heceyle Yazılanlar

GURBET ELLERDE

Bağıra bağıra sesim kısıldı,
Daraldım sıkıldım gurbet ellerde.
Gözlerim yollarda umut kesildi,
Belaya takıldım gurbet ellerde.

Üşüdüm burada kış var anam can,
İçimde bin telaş iş var anam can,
Gözlerimden kanlı yaş var anam can,
Tutuştum yakıldım gurbet ellerde.

Aniden uğradım bir saldırıya,
Yüzüm kan içinde düştüm araya,
Kast edip vurdular benim yaraya,
Kırıldım döküldüm gurbet ellerde.

Hollanda'da bunlar geldi başıma,
Hiç acımadılar akan yaşıma,
Gelen vurdu giden vurdu dişime,
Yalnızdım tekildim gurbet ellerde.

Tekme yumruk ile yordular beni,
Tartaklayıp taşa vurdular beni,
Alıp da yerlere serdiler beni,
Betona çakıldım gurbet ellerde.

Kendimi kaybettim aradım kaldım,
Dört büklüm olmuşum kurudum kaldım,
Yüzümde morluklar çürüdüm kaldım,
Yıprandım söküldüm gurbet ellerde.

Kinleri hırsları bayağı çoktu,
Hiç birinde zere merhamet yoktu,
Bu gariban orda boynunu büktü,
Köşeme çekildim gurbet ellerde.

Akyakalı Hacı Aydın kurtardı,
O olmasa onlar beni yutardı,
Beş kişiydi birbirinden beterdi,
Zalime yıkıldım gurbet ellerde.

Ya Rab sen yardım et darda kalana,
Ya Rab hidayet et azgın olana,
Ya Rab sen yardım et benzi solana,
Usandım bıkıldım gurbet ellerde.

Âşık Kevserî der, tarzım kalmadı,
İfadem kalmadı arzım kalmadı,
Maruzatım bitti arzum kalmadı,
Eğildim büküldüm gurbet ellerde.

GURBET KÖŞELERİNDE

Ya Rab beni vatanıma kavuştur,
Aktım kaldım gurbet köşelerinde
Kendi ellerimle kendi canımı,
Yaktım kaldım gurbet köşelerinde.

Kimse dindiremez şu telaşımı,
Kasavetten kurtarmadım başımı,
Ağladım sızladım gözden yaşımı,
Döktüm kaldım gurbet köşelerinde.

Ne bir anlayan var ne halden bilen,
Ne bir konuşan var ne yüze gülen,
Ne bir soranım var ne yoldan gelen,
Baktım kaldım gurbet köşelerinde.

Yine akşam oldu düştüm zindana,
Nasip olsa dönsem yurda vatana,
Sefil garip düştüm boynumu yana,
Büktüm kaldım gurbet köşelerinde.

Hele gelin görün siz bu şaşkınlı,
Ya Rabbi sen kurtar garip düşkünü,
Gönül sarayımı gönül köşkünü,
Yıktım kaldım gurbet köşelerinde.

Ey Kevserî mutlu eder kim seni,
Ya Rab yavrulara kavuştur beni,
Bu dert bende eski, değildir yeni,
Bıktım kaldım gurbet köşelerinde.

GURBET RÜZGÂRI

Bir kasırğa gibi başımdan esti,
Sardı aldı gitti gurbet rüzgârı.
Uslanmaz eğlenmez nefesim kesti,
Vurdu aldı gitti gurbet rüzgârı.

Götürdü savurdu ilden illere,
Maruz kaldım orda acı dillere,
Bir kasırğa oldu daldı güllere,
Kırdı aldı gitti gurbet rüzgârı.

Beni benden aldı benden bezdirdi,
Gâh darbeler vurdu gâhî ezdirdi,
Diyardan diyara aldı gezdirdi,
Yordu aldı gitti gurbet rüzgârı.

Kevserî'yim beyan edem varımı,
Ömrüm zarar gördü unut kârımı,
Vücudumda bütün damarlarımı,
Sardı aldı gitti gurbet rüzgârı.

-11 Heceli "Dedim-Dedi (Müracaa) Dizeli Şiir

ÂŞIK KEVSERÎ'YE DAİR

Âşık Kevserî'yi gurbette gördüm,
Baktım boyun büke büke yürüdü.
Şu vatan hasreti ne imiş sordum,
Gözünde yaş döke döke yürüdü.

Dedim ey Kevserî gitme kar kış var,
Dedi dost sevene her mevsim bahar,
Bunca ülkelerden diyardan diyar,
Düşe kalka seke seke yürüdü.

Dedim ey Kevserî gel olma hakir,
Dedi ezeldendir bendeki fikir,
Baktım ki seherde ediyor zikir,
Şafakları söke söke yürüdü.

Dedim ey Kevserî yaptın mı hata?
Dedi bir kez girdik biz bu sanata,
Bir elinde sazı birinde çanta,
Arkasından çeke çeke yürüdü.

Dedim Kevserî'nin ne idi derdi,
Dedi artık yaşım kemale erdi,
Gönüllere türlü çiçekler serdi,
Muhabbeti eke eke yürüdü.

-11 Heceli "Nasıl Ağlamıyam" Dizeli Şiir

AĞLIYOR⁶³

Nasıl ağlamıyam gurbet ellerde,
Nasıl ağlamıyam izim ağlıyor.
Nasıl ağlamıyam takatim yoktur,
Nasıl ağlamıyam dizim ağlıyor.

Nasıl ağlamıyam döküldü dişim,
Nasıl ağlamıyam ağırdı başım,
Nasıl ağlamıyam akıyor yaşım,
Nasıl ağlamıyam gözüm ağlıyor.

Nasıl ağlamıyam ayrı gülüme,
Nasıl ağlamıyam bir gün ölüme,
Nasıl ağlamıyam garip halime,
Nasıl ağlamıyam yüzüm ağlıyor.

Nasıl ağlamıyam Kevserî zorda,
Nasıl ağlamıyam kalmışım darda,
Nasıl ağlamıyam hastayım burda,
Nasıl ağlamıyam özüm ağlıyor.

⁶³ Almanya'da hasta şiddetli diş ağrısı ve garip düştüğü bir dönemde yazmıştır.

-11 Heceli “Kul Kevserî” Dizeli Şiir

KUL KEVSERÎ

Kul Kevserî sazı almış eline,
Kul Kevserî gezmiş gurbet ellerde.
Kul Kevserî nağme gelmiş diline,
Kul Kevserî süzmüş gurbet ellerde.

Kul Kevserî ilham nehirlerini,
Kul Kevserî gurbet kahirlerini,
Kul Kevserî halka şiirlerini,
Kul Kevserî düzmüş gurbet ellerde.

Kul Kevserî kirpik kaş arasında,
Kul Kevserî çeker aşk yarasında,
Kul Kevserî girdi gam deryasında,
Kul Kevserî yüzmüş gurbet ellerde.

Kul Kevserî asla istemez şer’i,
Kul Kevserî budur doğuştan beri,
Kul Kevserî gören ilim defteri,
Kul Kevserî yazmış gurbet ellerde.

Kul Kevserî bazen sevdi sevindi,
Kul Kevserî bazen övdü övündü,
Kul Kevserî gurbet sıktı dövündü,
Kul Kevserî bezmiş gurbet ellerde.

Kul Kevserî yürür hiç kalmaz geri,
Kul Kevserî her dem sözünün eri,
Kul Kevserî gelen tehlikeleri,
Kul Kevserî sezmiş gurbet ellerde.

Kul Kevserî dosta verir canını,
Kul Kevserî yanan volkan zamanı,
Kul Kevserî kendi nazik bedeni,
Kul Kevserî üzmüş gurbet ellerde.

3.1.6. KAHRAMANLIK

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

DEDEM

Vatan uğruna kendini,
Cüda etmiş Şükrü dedem.
Tekbirler ile haykırmış,
Nida etmiş Şükrü dedem.

Hele kulak ver sesine,
Savaşmış son nefesine,
Şehitliğin rütbesine,
Eda etmiş Şükrü dedem.

Yaraları hiç dinmemiş,
Güneş gibi hiç sönmemiş,
Savaşta geri dönmemiş,
Veda etmiş Şükrü dedem.

Kevserî duydu şanını,
Toprağa katmış kanını,
Zafer uğruna canını,
Feda etmiş Şükrü dedem.

-Semai Biçimiyle Yazılan Destan

ÇANAKKALE

Dünya bizleri konuştu,
Eller Çanakkale dedi.
Edirne'den Ardahan'a,
İller Çanakkale dedi.

Ordumuz kükreyip coştı,
Sel gibi dağları aştı,
Eli silah tutan koştu,
Yollar Çanakkale dedi.

Hak'tan emir geldi bize,
Güvenmiştik erimize,
Düşmanı getirdik dize,
Seller Çanakkale dedi.

Yahya Çavuş Hakk'ı andı,
Gelibolu'ya dayandı,
Deniz alkana boyandı,
Sular Çanakkale dedi.

Şahlanmıştı Koca Seyit,
Dünya buna oldu şahit,
Tarihlere düştü kayıt,
Yıllar Çanakkale dedi.

Mehmetçik'te Sıtk-ı iman,
Düşmana vermedik meydan,
Yazıldı şanlı bir destan,
Diller Çanakkale dedi.

Kevserî'nin avazında,
Sabah akşam niyazında,
İnlenen dertli sazında,
Teller Çanakkale dedi.

-11'li Heceyle Yazılanlar

KALDIRDIK

Uğruna baş koyduk assalar beni,
Haksızlığa karşı kafa kaldırdık.
Gayretim sürececek egemen günü,
Korkuları aldık rafa kaldırdık.

Kalleş yiğit olmaz göster birini,
Yüz bin sabun yıkayamaz kirini,
Kırdık esaretin kör zincirini,
Yiğitleri ön tarafa kaldırdık.

Âşık Kevserî der,işte meziyet,
Zulme geçit yoktur budur vaziyet,
Hak için canımız çeksin eziyet,
İmanlı erleri safa kaldırdık.

-11'li Heceyle Yazılan Destan

ARDAHAN DESTANI

Kazım Karabekir Halit Paşa'yla,
Güç alıp şan vermiş Ardahan halkı.
Kurtuluş zamanı yurt safhasında,
Savaşta can vermiş Ardahan halkı.

Tarihçesi belli vardır kayıtlar,
Koca cengâverler aslan yiğitler,
Nice gazilerle nice şehitler,
Vatana kan vermiş Ardahan halkı.

Milletçe çok kara günler görmüşüz,
Topa karşı durup göğüs germişiz,
Düşmanları sopa ile sürmüşüz,
Tarihe yön vermiş Ardahan halkı.

Birlikte yapmışız savunma marşı,
Güç alıp kükremiş inletmiş arşı,
Ermeni çetesi Ruslara karşı,
Doğuda ün vermiş Ardahan halkı.

Âşık Kevserî'yim getirdim dile,
Milletçe cesurdur değildir köle,
Dört etrafı dağdır bir yanı kale,
Sırtını yan vermiş Ardahan halkı.

-16'lı Heceyle Yazılanlar

KAZIM KARABEKİR PAŞA

Doğu cephesi Fatihi, Kazım Karabekir Paşa,
Canlar sana feda olsun, iyi ki gelmişsin başa,
Saymakla bitmiyor methi, Kazım Karabekir Paşa,
Yurt için şanla şerefle, şarka gitmiş koşa koşa.

Yetimlerin babasıydı, Kazım Karabekir Paşa,
Asaletin membasıydı, Kazım Karabekir Paşa,
Kurtuluşun sevdasıydı, Kazım Karabekir Paşa,
Yüce Hak nasip eylemiş, çabası gitmemiş boşa.

Asla düşmedi zillete, Kazım Karabekir Paşa,
Gönül vermişti millete, Kazım Karabekir Paşa,
Bağlanmıştı hakikate, Kazım Karabekir Paşa,
Anadolu'da kükremiş, halk hiç düşmedi telaşa.

Hem asildi hem mert idi, Kazım Karabekir Paşa,
Fermanları çok sert idi, Kazım Karabekir Paşa,
Yiğit timsali fert idi, Kazım Karabekir Paşa,
Onurlu şanlı isminle, kıyamete kadar yaşa.

Kevserî der, başkumandan, Kazım Karabekir Paşa,
Hayrandır sana nice can, Kazım Karabekir Paşa,
Böyle kurtarıldı Vatan, Kazım Karabekir Paşa,
Herkes sana minnettardır, Anadolu baştanbaş.

-14'lü Hece Yedekli Dörtleme ile Yazılan Destan

ÇANAKKALE DESTANI⁶⁴

Çanakkale harbinde tek parola vatandı,
Masmavi olan deniz alkanlara boyandı,
Etten kale ördüler hepsi taze civandı.
Muharebe meydanı sanki döndü mahşere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

Topraklar dile gelse ah konuşsa şu taşlar,
Nidalarda tekbirler gökte ağladı kuşlar,
Kol bacaklar kopmuştu yerde vücutsuz başlar.
Şahadete ermişti kan dolmuştu miğfere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

İman gücü göğsünde Koca Seyit Onbaşı,
Aldı sürdü namluya gülenin yok telaşı,
Muzaffer ordumuzun onurlu dikti başı.
İnanmış cengâverler indi yattı sipere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

Nusret mayın gemisi mayın döşedi vurdu,
Yedi düvel saldırdı lakin pes etti durdu,
İngilizler şaşkındı şahlandı bizim ordu.
Çünkü büyük bir görev verilmişti nefere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

Anafartalar yandı artık kalmadı mecal,
Akan şehit kanına göklerde indi hilal,
Başka çaremiz yoktu tek çaremiz istiklal.
İki yüz elli üç bin şehit girdi makbere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

Artık şanlı ordumuz başarıyı tatmıştı,
Düşmanın gemileri birer birer batmıştı,
Anzaklar çaresizdi Fransızlar bitmişti.
Mehmetçiğimin ünü ulaştı bin bir yere,
Çanakkale geçilmez koştuk büyük zafere.

⁶⁴ Bu Destan ile ilgili olarak Artvin 08 Haber’de şöyle yazmaktadır: Âşık Kevserî Çanakkale ile ilgili olarak yazdığı “Çanakkale Destanı” şiiriyle ödül almış. Çok güzel bir destan olduğunu söyleyebilirim. Çanakkale’yi anlatmak aslında imkânsız. Bunu ben de, çok değerli Âşık Kevserî de biliyor. Naçizane, dilimin döndüğünce, kaleminin yazabildiğince yazdım diyor.

Kevserî der, kurtardı yardım eyledi Allah,
Şefaât kanı lütuf eyledi Resûlullah,
Artık zafer bizimdi şükür elhamdülillah.
Bir tarih yazılmıştı tek tek geçti deftere,
Çanakale geçilmez koştuk büyük zafere.

3.1.7. ÖĞÜT/NASIHAAT, UYARI

3.1.7.1. Oğluna Nasihat

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

DİNLE OĞUL

Dinle oğul sözlerimi,
Bu sana kırk nasihattir.
Hak yolundan sakın çıkma,
Sonu hüsrân felakettir.

Peygamberin sünnetinde,
Kaçar isen cehalettir.
Gel sakın günah işleme,
Cehennem nar hararettir.

Cennete gidilen tek yol,
Bu dünyada ibadettir.
İslâm in beş şartlarını,
Yaşar isen mağfirettir.

Hakk'ın katındaki tek din,
İslamiyet şeriattır.
Takvalı ol feyizli ol,
Bu Mevla'ya sadakattir.

Her zaman mütevazı ol,
Efendilik nezakettir.
Yeme yetimin hakkını,
Bu mühim bir beyanattır.

Gayret et acele etme,
Sabrın sonu selamettir.
Boş sözlerle kafa yorma,
Hem ayıp hem eziyettir.

Büyüklerle saygılı ol,
Bu sendeki iltifattır,
Sakın ha şeytana uyma,
Uyar isen esarettir.

Güzel işler yap hayra koş,
Bu en büyük fazilettir.
Mazlumlara sakın değme,
Üzer isen zulümettir.

Ticaretten asla korkma,
Sermayesi cesarettir.
Güzel bir dost hoş arkadaş,
Dar gününde refakattir.

İyi düşün akılı ol,
Halden bilmek ferasettir.
Zenginliğin en büyüğü,
Can sağlığı afiyettir.

Zamanı gelince uçar,
Can vücutta emanettir.
Fakir fukarayı ezme,
Yardım etmek inayettir.

Fuzuli masraf eyleme,
Tutumlu ol iktisattır.
Cimri olma her dem mert ol,
Ekmek vermek merhamettir.

Evine yuvana bağlan,
Mutluluk bir saadettir.
Kapı pencereni kitle,
Tebdir almak emniyettir.

Tembel olma üretken ol,
Beceri bir maharettir
Vatanını yurdunu sev
Aksi halde ihanettir.

Çalış sakın muhtaç olma,
Tembellik bir sefalettir,
Barışı sev kavga etme,
Uygarlık medeniyettir.

Biri yese biri baksa,
Vermesen bir kıyamettir,
Hastaya manevî ilaç,
Gidip görüp ziyarettir.

Her an nefesine sahip ol,
Bu en büyük zihniyettir,
Temiz giyin temiz kuşan,
Kibar olmak zerafettir.

Rüşvet verme rüşvet alma,
Her kim yapsa rezalettir,
Dürüstlükten ödün verme,
Doğruluk bir adalettir.

Bir sanat yap becerikli,
O sendeki marifettir,
Güvenini sakın sarsma,
Hassasiyet itimattır.

Anneni babanı kırma,
Onları sev itaattir,
Der Kevserî, doğruları,
Söylesem mesuliyettir.

-11'li Heceyle Yazılanlar

OĞUL

Bu devir menfaat çıkar zamanı,
Arkadaşın iyi tanı seç oğul.
Bulamazsın kusursuz bir insani,
Ya bulunur ya bulunmaz güç oğul.

Öyle bir zamanki bakın kim kime,
Başını vursalar sırnı deme,
Cimrinin yemeği acıdır yeme,
Merdin suyu baldır alda iç oğul.

Biri konuşurken kesme sözünü,
Bir paralık etme kendi özünü,
Bozma halkın huzurunu dozunu,
Fitneden fesattan şerden kaç oğul.

Âşık Kevserî der, dimdik tut başın,
Helal kazan yedir ekmeğin aşın,
Konuştuğun sözü iyice düşün,
Evvela dokuz ölç sonra biç oğul.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

SEV

Yavrucuğum büyür isen doğayı her yanı sev,
Çiçeği sev yeşili sev gülü sev ormanı sev,
Yemeyi sev içmeyi sev sakın inkârcı olma,
Hayırsız bir evlat olma anneni babanı sev.

Okulu sev camiye sev evini mülkünü sev,
Bayrağı sev ülkünü sev vatani ülkeni sev,
Asla hor görme kimseyi vatandaş halkını sev,
Lazları sev Kürtleri sev her çeşit insani sev.

Kevserî der, bir bütünüz velâkin herkesi sev,
İçme yaprağı tütünü sağlığı nefesi sev,
İnancından taviz verme dini sev ihlâsı sev,
Allah'ı sev İslam'ı sev Peygamber Kur'an'ı sev.

AKLINI BAŞINA AL

Bir meniden halk etti mayasını besledi,
İzan-i fikir verdi kimyasını besledi,
Rızık ile beraber dünyasını besledi.
Gel nankörlük eyleme şu köprüden geçmeden,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.

Ömür hep böyle gitmez velâkin biter hayat,
Gerisi bir hikâye kimse olmadı abat,
Tevhidin âlemine pervaz vursun çift kanat.
Göçmen kuşları gibi buralardan uçmadan,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.

Tüm rütbeli rütbesiz uyacaksın o emre,
Kendine gel ey millet uyansın bütün zümre,
Gâh gökteredir gâh yerde toprağa düşer cemre.
Lale sümbül menekşe nevrüz çiğdem açmadan,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.

Sonra pişman olursun nerdeydi dersin aklım,
Mevsimler kışa döner sert geçer en son iklim,
Vücut bozulur gider bel olur büklüm büklüm.
Ecel şerbeti derler bir gün tadıp içmeden,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.

Âşık Kevserî derki kaybolur müessesî,
Sesiz karyede vardır herkesin bir hissesi,
Asla dönüşü yoktur uzun sözün kısası.
Muhasebesini yap İmam kefen biçmeden,
Aklını başına al bu diyardan göçmeden.

KEVSERÎ DÎVANI

İnsanlara hor göz ile bakma sakın Kevserî,
Boş işleri sen kafaya, takma sakın Kevserî,
Gel faydasız yokuşları, çıkma sakın Kevserî.
Ey Kevserî pansuman et yaraları sar bağla,
Gönüllere saraylar kur, yıkma sakın Kevserî.

Muhabbetten iyilikten, bıkma sakın Kevserî,
Mazlum garipler canını, yakma sakın Kevserî,
Burnunu elin işine, sokma sakın Kevserî.
Ey Kevserî gel kirlenme berrak su gibi çağla,
Boz bulanık çamur gibi, akma sakın Kevserî.

Bu âlemde doğru yürü, topal sekme Kevserî,
Kayaların üzerine, tohum ekme Kevserî,
Çünkü verim alamasın, elem çekme Kevserî.
Ey Kevserî savaş yapma her dem barışı sağla,
Yetim olanlara vurma, tokat tekme Kevserî.

Hakk'a yönel boynunu бүk, kula бүkme Kevserî,
Hakka eğil hakka diz çök, başka çökme Kevserî,
Hak yoluna ömrünü sök, başka sökme Kevserî.
Ey Kevserî dünya fani gel sen Hak için ağla,
Hak için gözyaşını dök, başka dökme Kevserî.

3.1.7.2. Kendine Nasihat

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

YAVAŞ YAVAŞ
Güneş görür karşı dağı,
Batar bir gün yavaş yavaş.
Velhasıl ihtiyarlık çağı,
Çatar bir gün yavaş yavaş.

Güvenme bugüne düne,
Aldanma şöhrete üne,
Bedenin tabut üstüne,
Yatar bir gün yavaş yavaş.

Gücün yetmez fermanına,
Muhtaç olur dermanına,
Dane dane harmanına,
Katar bir gün yavaş yavaş.

Gel Kevserî olma naçar,
Elbet ruh kafesten uçar,
Kara toprak ağız açar,
Yutar bir gün yavaş yavaş.

-11'li Heceyle Yazılanlar

DİKKAT ET

Ey gönül el atma dala budağa,
Gel kaçın sarılma nefse iblise.
Garipleri koru kaldır ayağa,
Katıl hakikati bilen milise.

Mazlumun hakkını aşırma sakın,
Boş sözlerle kafa şişirme sakın,
Doğru yola yönlen şaşırma sakın,
Sonra alıp atarlar bir kodese.

Adım Dursun Doğan Kevserî derler,
Bitmedi çileler dertler kederler,
Geldi geçti nice yiğitler erler,
İşte budur durum budur hadise.

TEVHİDE GEL GÖNÜL

Tevhide gel gönül tefekkür eyle,
Kötülük deposu ambarı olma.
Sanma ki bu hayat hep gider böyle,
Boş geçen zamanın imarı olma.

Tüm canlı gezinir rızık peşinde,
Herkes gayret eder kendi işinde,
Böbürlenme dünya keşmekeşinde,
Şu fani hayatın şamarı olma.

Kevserî söyledi kaç bin kaç kere,
Ömrünü geçirme boş olan yere,
Aklını çalıştır gezme avare,
Fuzuli işlerin mimari olma.

ÜÇ GÜNLÜK FASIL

Gıydim ayrılığın gam libasını,
Baktım ki üstüme asıldı gitti.
Kim sevmez ki gönlü alçak insanı,
Kimi gururuyla kasıldı gitti.

Servete güvenme ey bahtı kara,
Bozultur sağlığın gelmez ayara,
Bir gün derler bakın şu ihtiyara,
En son nefesi de kesildi gitti.

Kişide evvela olmalı ihlâs,
Zaman akar ömrü eylermiş iflas,
Kimi sağlığında geçti iltimas,
Topraklar üstüne basıldı gitti.

Açıldı önümde yol perde perde,
Hani anam babam ecdadım nerde?
Vadenin tükenip bittiği yerde,
Şu dünya üç günlük fasıldı gitti.

Âşık Kevserî de kendine kefil,
Gezdim şu cihanı ben sefil sefil.
Âlemi fanide olma bir gafil.
Sesi gür çıkanlar kısıldı gitti.

-11 Heceli “Gâh” Dizeli Şiir

GÖNÜL

Gâh bu gönül hem ruh hem bedenime,
Gâh verdi epeyce ceza bu gönül.
Gâh kocaltı engel çıktı önüme,
Gâh yepyeni henüz taze bu gönül.

Gâh sultan eyledi köşkte sarayda,
Gâh umutsuz kaldım vermedi fayda,
Gâh gezer dünyada gâh gezer ayda,
Gâh çıkar ta marsa füze bu gönül.

Gâh güneşim doğdu battı bir zaman,
Gâh güldürdü mutlu etti bir zaman,
Gâh gurbet ellere attı bir zaman,
Gâh çektirdi bunca eza bu gönül.

Gâh rengârenk giyer gezer süslenir,
Gâh arzusu bitmez bazen uslanır,
Gâh yüksekte uçar gökte seslenir,
Gâh hiç yere inmez feza bu gönül.

Gâh coşturur gümbür gümbür ses ile,
Gâh soldurur kalan son nefes ile,
Gâh koşturur güzel bir heves ile,
Gâh harcatır eder meze bu gönül.

Gâh yaşlanır ecel gezer peşine,
Gâh endişe etmez dalar düşüne,
Gâh Azrail konar artık döşüne,
Gâh bir türlü bilmez hiza bu gönül.

Gâh şu Kevserî'yi giryan eyledi,
Gâh güle gülşene bağban eyledi,
Gâh soydu bu canı üryan eyledi,
Gâh sonunda sarar beze bu gönül.

-14'ü Heceyle Yazılanlar

TOPRAĞA DÜŞECEĞİZ

Gönül kendini yorma toprağa düşeceğiz,
Sakın kalpleri kırma toprağa düşeceğiz,
Unutma ahiretti toprağa düşeceğiz,
Avare olup durma toprağa düşeceğiz.

Unutma ahiretti toprağa düşeceğiz,
Bırak kin ve hiddetti toprağa düşeceğiz,
Ben ölmem sakın deme toprağa düşeceğiz,
Her kesin var müddetti toprağa düşeceğiz.

Ben ölmem sakın deme toprağa düşeceğiz,
Yetim hakkını yeme toprağa düşeceğiz,
Bir gün nizam kurulur toprağa düşeceğiz,
Orda olur ödeme toprağa düşeceğiz.

Bir gün nizam kurulur toprağa düşeceğiz,
Günah sevap sorulur toprağa düşeceğiz,
Kevserî der, son sözüm toprağa düşeceğiz,
Bir çukur yer yanılır toprağa düşeceğiz.

GEREK YOK

Ey gönül doğru yol varken asla terse gerek yok,
Demir geldi kıvamına artık örse gerek yok,
Bu gün varız yarın yoğuz tükenince vademiz,
Alıp götürürler kabre, hiç adrese gerek yok.

Her an Hakk'ı zikir ettik zannetmeyin durmuşuz,
Tefekkür edip tevhide gönlümüzü kurmuşuz,
İlme anahtarı taktık şerre kilit vurmuşuz,
Biz girmişiz son sınava diğer derse gerek yok.

Âşık Kevserî der, gökte bulutlar aşar gider,
Hak emredip damla düşse ırmaklar taşar gider,
Kâinatın zerresine akıllar şaşar gider,
Hakikati inkâr eden müderrise gerek yok.

ARTIK

Karlı dağların ardında yazımız çıktı artık,
Tarihlere damga vuran yazımız çıktı artık,
Halk özüne dönmelidir kendine gelmelidir.
Hakikati konuşacak sözümüz çıktı artık.

Sevgi yürekten olmalı tatlı söz dilden hece,
Aldanma dünya zevkine geçici boş eğlence,
Yürüyoruz yolcusuyuz bu yoldan gündüz gece,
Başımız dik yüzümüz ak izimiz çıktı artık.

Âşık Kevserî bilmem ki hangi dilde söylesin,
Çok âşıklar geldi geçti Allah rahmet eylesin,
Kerem Aslı için yandı döndü küle neylesin,
Bizimde bu meşakkatte tozumuz çıktı artık.

HİDAYET YOLU

Ey gönül gel mağrurlanma sıdkı sarıl ihlâsa,
Tevhide dön tevekkül ol bağlan ilmi esasa,
Ehl-i sünnet ve'l-cemaat hidayete erdirir,
İrşat ol ömür servetin uğramasın iflasa.

Sakın yeme kul hakkını mutlak hesabı vardır,
Alma mazlumun ahını ahı azabı vardır,
Kalp kırma gönül incitme bir ızdırabı vardır,
Haklara riayet edip uyalım bu hususa.

Âşık Kevserî der, girme gururun şöhretine,
Dayanılmaz cehennemin narına şiddetine,
Aldanma fani dünyanın zevkine şehvetine,
Varılacak en son menzil, bir mezardır hülasa.

KENDİNE GEL

Ey gönül şu ömür geçer, kendine gel kendine,
Bir gün gelen bir gün göçer, kendine gel kendine,
Her nefis ölümü tadar, Azrail'in elinden.
Ecel şerbetini içer, kendine gel kendine.

Gel aklını başına al, aksatma ibadeti,
Kimi doğar kimi ölür, görmez misin hikmetti,
Her kul kendisi hazırlar, Cehennemle Cenneti,
Hak ettiği yeri seçer, kendine gel kendine.

Kevserî der, Hak yolundan, kopanlar helak oldu,
Putları tanrı yapıp da, tapanlar helak oldu,
Sakın sapma doğru yoldan, sapanlar helak oldu,
Herkes ektiğini biçer, kendine gel kendine.

3.1.7.3. İnsanlara Nasihat

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

BASTON GEREK

Bana sağlam baston gerek,
Kırılmayan demir asa.
Muhabbette halı sarak,
Girmeyelim gama yasa.

Yaslar bitsin kazanalım,
Dostluklara uzanalım,
Ecdat yurdu gezinelim,
Siz bizi etmeyin tasa.

Tasa etmeye gerek yok,
Boş sözlere karnımız tok,
Saygı sevgi bizlerde çok,
Bizde kanun budur yasa.

Yasanın efsanesine,
Hayranım ezan sesine,
Vardık irfan meclisine,
Kurulmuştu beş on masa.

Masalarda bol ziyafet,
Üstat söyledi afiyet,
Kevserî etti marifet,
Ballar sunduk kasa kasa.

KALP KIRMA

Ey efendim kendine gel,
Kalp kırma gönül incitme.
Öfkelenme sabırlı ol,
Kalp kırma gönül incitme.

Hakikate varmak gerek,
Gerçekleri görmek gerek,
Gönüllere girmek gerek,
Kalp kırma gönül incitme.

Kevser der ettim karar,
Kibirlikten gelir zarar,
Böbürlenmek neye yarar,
Kalp kırma gönül incitme.

KALSIN

Ben gidersem bu ellerde,
Hayâlimiz gözde kalsın.
Nağmem düşmesin dillerde,
Hatıralar sizde kalsın.

Kafayı boşa yormayın,
Kimseyi küçük görmeyin,
Sakın kalpleri kırmayın,
Merhametler özde kalsın.

Gel muhabbet eyleyelim,
Doğruları söyleyelim,
Lokmamızı paylayalım
Tebessümler yüzde kalsın.

Salâvat getirsin ümmet,
Hak bize eylesin himmet,
Sen sağ ol bende selamet,
Gerçek ikrar sözde kalsın.

Der Kevserî, danışırım,
Bir limana yanaşırım,
Kırsalar da konuşurum,
O erdemlik bizde kalsın.

NEYE YARAR

Sohbet edin kalp kırmayın,
Lüzumsuz söz neye yarar.
Zengin fakir ayırmayın,
Kibirli öz neye yarar.

Hak için söyle kelamı,
Sakın çekme sen elemi,
Tebessüm et ver selamı,
Gülmeyen yüz neye yarar.

Kevserî der, akın akın,
Kalp kırmayın sakın sakın,
İnsanlara güzel bakın,
Hor gören göz neye yarar.

-11'li Heceyle Yazılanlar

ADRES

Seni senden iyi, Rabbim görüyor,
İçine düşmesin nefsi vesvese.
Kimi doğru yolda emin yürüyor,
Kimi gider düşer eğri kavise.

Çocuklar okusun ilmi ikbali,
Üstümüzde kalamasın bir vebali,
Kimi hatim eder okur meali,
Kimi cami bilmez kimi medrese.

Böbürlenip sakın hiddete düşme,
Tevhide gel gönül zillete düşme,
Merhamet ehli ol şiddete düşme,
Gel sarıl Kur'an'a meylet hadise.

Yeryüzünde fitne fesat yapanlar,
Haddini aşıp da yoldan sapanlar,
İnsanlığın fitratından kopanlar,
Onların fikri hep kirli desise.

Hayat erir gider akan zamanda,
Bozulur dengeler demi devranda,
Karga çöpe konar baykuş viranda,
Bülbülü koyarlar altın kafese.

Erenler hak için gözyaşı döker,
Zalimin zulmünden mazlumlar çeker,
Aslanlar ormanda şahlanır kükrer,
Tilkilerde gider dalar kümese.

Taşın etrafını hep tutar yosun,
İyilikten kopma merhameti sun,
Sen kendini övme başkası övsün,
Laik ol kıymete övgü bahisse,

Duvarı örmeyi ustalar bilir,
Mezarda yatmayı mevtalar bilir,
Sağlığın kadrini hastalar bilir,
İşte şükret her aldığın nefese.

Vuslata vesile miraçtır namaz,
Gafil ne bilsin ki bunu anlamaz,
Kulluğa gerekir idraki ibraz,
Kapılma dünyada nefsi hevese,

Âşık Kevserî'nin biter narası,
Ömür ezan ile sela arası,
Vadesi yetenin gelir sırası,
Alıp götürürler gerçek adrese,

AKIL ÜNİTESİ

Aklı olan kişi kibirli olmaz,
Tevazu haneye talimat eyler.
İhlâs ile yaşar asla hiç solmaz,
Nasibini alır taksimat eyler.

Gün doğar gün batar can pazarında,
Sağların ölüm yok hiç nazarında,
Dün yaşayan yatar köy mezarında,
Kim bilir ne çeşit tahsilât eyler.

Rabbim af eylesin taksiratını,
Gel boşa geçirme o hayatını,
Bir gün getirirler cansız atını,
Binince dönüş yok harekât eyler.

Kiminin gözünü kaplamış perde,
Ne ektin ne biçtin şu fani yerde,
Demezler mi hani ürünün nerde,
İradesi olan hâsılât eyler.

Âşık Kevserî der, etme evhamı,
Üç günden ibaret onun tamamı,
Cesetten ayrılır ruhlar encamı,
Emanetler Hakka teslimat eyler.

HAKİKİ SİRDAŞ

Hakikat tekâmül hakiki sırdaş,
Haksever takdir-i asaletidir.
Hamiyet tarikat hikmetli yoldaş,
Hatım-i tefsir-i ibadetidir.

Hüsnühal tebessüm hoşnut böyle dost,
Hüsnühat tefekkür hibe eyle dost,
Hitabet temenna hitap söyle dost,
Hulasa teveccüh adaletidir.

Heveskâr tavizim Kevserî her an,
Hezerfan tatyip-i eyledim derman,
Hatırşinas tastık hâsılı beyan,
Hassasiyet tavsif merhametidir.

DEMİŞLER

Vefasız dostlardan, çekersin acı,
Her dem sana verir zarar demişler.
Dar günde tanımaz olur yabancı,
Geniş günde gelir arar demişler.

Tatlı konuşanlar yüzleri güler,
Acı söz insanın bağrını deler,
Kötüyle konuşma kalbin zedeler,
Kendini taşımaz kırar demişler.

Tedbir al işini sağlam tut başta,
Sonra kocalırsın yaş geçer yaşta,
Faydasız sevgide sahte bir aşta,
Peşinden koşmayın yorar demişler.

Der Kevserî, çekme gam telaşını,
Boş yere dertlere sokma başını,
İyi düşün tanı arkadaşını,
Sakın verme ani karar demişler.

GEREKİR

Mütehassıs derde müstesna çare,
Mütevekkil müşfik mürşid gerekir.
Müteakip kimse marifet yere,
Mütalaa mümtaz mürid gerekir.

Mütecaviz olmuş müşkül kılıyor,
Müteenni gerek müştak buluyor,
Mütareke bitmiş müştad oluyor,
Mükerem babında müfid gerekir.

Müteessir oldu Kevserî inan,
Mütevazi arzu münevver mekân,
Müteveccih ettim Hakk'a her zaman,
Müdam kalbimizde mukid gerekir.

HUSUSİ

Haramı haram bil helalı helal,
Cehennemın şiddetlidir ısısı.
Ona göre davran ayağın denk al,
Üç günlük dünyanın olma asisi.

Baştanbaşa böyle bu devran gitmez,
Sanma şu ağacın meyvesi bitmez,
Toprak için yaşlı genci fark etmez,
Hak Teâlâ kurmuş gerçek tesisi.

Kevserî der, ruhlar Mevla'ya döner,
Can çıkınca beden mum gibi söner,
Fakir zengin aynı durakta iner,
Omuzlar üstünde gider hususi.

MADEMKİ ŞU HAYAT

Mademki şu hayat bir gün bitecek,
Gel fazla dikkate alma dünyayı.
Sadece imandır bize yetecek,
İhlâs gıdasıyla besle bünyeyi.

Bozulur dengeler döner şu devran,
Kimisi kocalır kimisi civan,
Bir yanda güldürür bir yanda şivan
Bu çark böyle döner siler künyeyi.

Kevserî der, ömür su gibi akar
Bir yanı gülistan bir yanı yakar
Kundağa girenler tabuttan çıkar
Ölçüsü bellidir şaşmaz gönyeyi.

GÖREVLİ

Ey görevli sana bir çift sözüm var,
Zalimkâr zulümkâr olma görevli.
Vazifen hizmettir çalışman gerek,
Gerilerde tembel kalma görevli.

Helal kazancına haramı katma
Onurun dimdik tut şerefin satma
Vatandaş işini yarına atma
Mecbur edip rüşvet alma görevli

Kevserî der, halka gönlünü pak et,
Aldığın maaşta hakkını hak et,
Sakın hırsız olma yüzünü ak et,
Devletin malını çalma görevli.

HOŞ DEĞİL

Aklıma gelmişken birkaç laf edem,
Faydasız yokuşu çıkmak hoş değil.
Bunu bana derdi rahmetlik dedem,
Doğrulara eğri bakmak hoş değil.

Acı sirke verir küpüne zarar,
Münafık olanlar kusurun arar,
Bazısı boş yere kalpleri kırar,
Gönül kalesini yıkmak hoş değil.

Zalim olanlardan kim görmüş vefa,
Her daim insana çektirir cefa,
Bunları söyledim kaç yüz bin defa,
Namertlere boyun bükme hoş değil.

Alay edip varamasın menzile,
Vicdanını yokla yaptırma hile,
Kimselere verme eziyet çile,
İnsanın ömrünü sökmek hoş değil.

Şerefle yaşa dürüst biri ol,
Barıştan ileri şerden geri ol,
Eğer söz vermişsen sözün eri ol,
İşi yokuşlara çekmek hoş değil.

Der Kevserî, kişi engin olmalı,
Varı boş ver gönlü zengin olmalı,
Dost için can verip dengin olmalı,
Yapmacık gözyaşı dökmek hoş değil.

İHLÂS

Gönül böbürlenme erdemli yürü,
Ver selamın sarıl sıdkı ihlâsa.
Bir pınar misali su gibi duru,
Meylet bağlan sonsuz bir ihtisasa.

İnsanı çürütür dert ile merak,
Bu yolunun sonunda gözüdür fırak,
Kabre gider iken hoş seda bırak,
Doğruluktan başka yoktur hülâsa.

Asaletli ol ki seni sevsinler,
Faziletli ol ki seni sevsinler,
Adaletli ol ki seni sevsinler,
Kapılma hiç nefse hiç iltimasa.

İremli bahçeyi açaydım keşke,
Mahiyet şerbeti içeydim keşke,
İçip de kendimden geçeydim keşke,
Sarıldım bir ilme girdim mahlasa.

Âşık Kevserî'nin bitmez niyazı,
Kılalım ilahi aşkla namazı,
Gel kırma kalpleri kalır enkazı,
Sonra tüm emekler gider iflasa.

KARIŞMA SAKIN

Doğrudan yana ol şerden uzaklaş,
Çürümüş bez gibi kırışma sakın.
Varlıkla hayırlı işlere ulaş,
Hayırsız mal ile yarışma sakın.

Küçümseyen gözle kimseye bakma,
Faydasız sözleri kafaya takama,
Her kesin işine burunu sokma,
Ansızın kırarlar karışma sakın,

Her dem ibadet yap sarıl Kur'an'a,
Gafletle yaşama körü körüne,
Verdiğin bir sözü getir yerine,
Yüz yüze gelince buruşma sakın.

Kevserî der, Hakk'ın yolundan yürü,
Şerefle yaşa imanın koru,
Berrak sular gibi ak duru duru,
Kirli akıntıya karışma sakın.

OKU OKUT

Ey azizim size bir nasihatim var,
Oku okut öğren mezara kadar.
Oğluma kızıma bir vasiyetim var,
Oku okut öğren mezara kadar.

Peygambere ilk geldiği vahiyden,
Rabbinin adıyla oku lütfundan,
Ulu emir Kur'an'ımız hükmünden,
Oku okut öğren mezara kadar.

Okumayan cahil kalır dünyada,
Gelir geçer tıpkı boş bir rüyada,
Faydası dokunmaz hiçbir efrada,
Oku okut öğren mezara kadar.

Okumak sevgidir aşktır duygudur,
Huzurdur görgüdür her dem saygıdır,
Okumayan cahil kalır kaygıdır,
Oku okut öğren mezara kadar.

Hacı Kevserî der, bilimi öğren,
Hesabi rakamı milimi öğren,
Doğuştan ölüme ilimi öğren,
Oku okut öğren mezara kadar.

OLMAYIN

Canım kurban olsun doğruya merde,
Şerefini satanlardan olmayın.
Gel garaz eyleme asla bir ferde,
Gariplere çatınanlardan olmayın.

Doğruluğa sarıl sakın kirlenme,
Hak yolunda yorul sakın kirlenme,
Sular gibi durul sakın kirlenme,
Çamurlara batanlardan olmayın.

Sözü doğru söyle laf alanında,
Haram yeme helal gezdir kanında,
Zulüm yapan zalimkârın yanında,
Ona çanak tutanlardan olmayın.

Şerefini takın merhametli ol,
Soyu çürük olma asaletli ol,
Görevin başında adaletli ol,
Yetim hakkı yutanlardan olmayın.

İnsana hor bakma kırıcı kalma,
Oku okut öğren gerici kalma,
Küskünü barıştır seyirci kalma,
Araları katanlardan olmayın.

Gariplerle her dem lokmanı bölüş,
İlime irfana meyil ver alış,
Hem ahrete hem de dünyaya çalış,
Yan gelip de yatanlardan olmayın.

Âşık Kevserî der, sözün sonunu,
Hakka doğru çevir bütün yönünü,
Kayıp etme kültürünü dinini,
Tükenip de bitenlerden olmayın.

SELAMLAŞIN

Selamlaşın selam verin yarenler,
Dostluktan sohbetten kaçmayın sakın,
Kalleşin köprüsü çürüktür derler,
Asla aldanıp da geçmeyin sakın.

Sadaka verecek payı düşünün,
Haftada düşünün ayda düşünün,
Konuşacak sözü iyi düşünün,
Dokuz ölçmeden bir biçmeyin sakın.

Kavak uzar gider yükseğe çıkar,
Meyve veren ağaç eğilir sarkar,
Bugün verse yarın başına kakar,
Namerdin suyunu içmeyin sakın.

Âşık Kevserî der, eyleyin zikir,
Sakın kimseleri görmeyin hakir,
Bazısı zengindir bazısı fakir,
İnsanı insandan seçmeyin sakın.

YER ALIR

Değerli kişinin hoş şahsiyeti,
Her toplumda her tarafta yer alır.
Kendini bilmezsin tavrı nefreti,
Oda her gün her an gafta yer alır.

Kişi var geceden görür gündüzü,
Kişi var göremez güneş yıldızı,
Kişi var mükemmel ölçülü sözü,
Düstur çizgisinde lafta yer alır.

Bir kimsenin bozulmasın sıhhati,
Dünya onun olsa olmaz rahatı,
Öğütler eskimez gelince vakti,
Ariflerin sözü rafta yer alır.

Vefasız dost seni düşürür derde,
Cimriler cimridir zaten her yerde,
Canım kurban olsun mert oğlu merde,
Kul Kevserî de bu safta yer alır.

-11 Hece “Öz” Dizeli Şiir

ÖZ

Öz bilginin öz kelamın öz başı,
Önce sabır sonra çalışmak gerek.
Öz ilginin öz ilimin öz işi,
Önce sabır sonra çalışmak gerek.

Öz servetin öz devletin öz malı,
Öz hürmetin öz âdetin öz halı,
Öz şöhretin öz sanatın öz yolu,
Önce sabır sonra çalışmak gerek.

Öz Kevser’in öz zembereğin öz suyu,
Öz eserin öz kalemin öz boyu,
Öz esrarın öz âlimin öz soyu,
Önce sabır sonra çalışmak gerek.

-11 Hece “Bazı Söz Var” Dizeli Şiir

SÖZ VAR

Bazı söz var değer verir insana,
Bazı söz insanı ucuz sattırır.
Bazı söz var tatlı can verir cana,
Bazı söz var balla zehir kattırır.

Bazı söz var yürek ciğer pişirir,
Bazı söz var belaları aşırır,
Bazı söz var bomboş kafa şişirir,
Bazı söz vitesten bile attırır.

Bazı söz tatlıdır şeker mi şeker,
Bazı söz duygulu gözyaşı döker,
Bazı söz kuvvetli çeliği bükür,
Bazı söz var kaşlarını çatırır.

Bazı söz anlamsız anlamı yoktur,
Bazı söz etkili sanki bir oktur,
Bazı söz güzeldir mesajı çoktur,
Bazı söz insanı inan fittırır.

Bazı söz üzücü yürek dağlatır,
Bazı söz hayırlı işler bağlatır,
Bazı söz perişan eder ağlatır,
Bazı söz ölümü bile tattırır.

Bazı söz gıdadır yiyip içirir,
Bazı söz çıldırtır aklın kaçıırır,
Bazı söz insanı gökte uçurur,
Bazı söz insanı yere batırır.

Bazı söz var söyler Âşık Kevserî,
Bazı söz var unutulmaz eseri,
Bazı söz var uyku verir tesiri,
Bazı söz insanı hemen yatırır.

-11'li Heceyle Yazılan Tecnis

YÜZ GETİR

Fikir felsefemi oku arkadaş,
Akabinde elli yazıp yüz getir.
Kalbime saplama oku arkadaş,
İster bedenimde deri yüz getir.

Doğru mu her şeyi dostlardan umman?
Uzak ülkelerdir yemenle umman,
İçine dalması derindir umman,
Dibinden mercanı topla yüz getir.

Kevserî der, balık pişer kızarır,
Bahçelerde elma dalda kızarır,
Yalancı suratı her dem kızarır,
Bana lazım sade ak bir yüz getir.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

EY ÜSTAT

Son zamana ışık tutan, muhabbetin hasısın,
Sen ki gönlümüze girdin, güzel insan ey üstat,
Nurun cemalinde hâkim, Peygamber varisisin.
Hak Teâlâ seni bize sundu irfan ey üstat.

Haksız yere ilden ile sürdüler bucak bucak,
Söndürmeye çalıştılar, sönmedi o nur ocak,
Katillere, ayyaşlara herkese açtın kucak,
İlminden feyiz aldılar, derde derman ey üstat.

Hayatın boyunca her dem, çektirdiler hep çile,
Yine hakkın helal ettin, bunları bile bile,
İşkenceye hep sabrettin, Hakk'ı getirdin dile,
Risale-i nuru sundun, bize lokman ey üstat.

Kevserî der, hiç yılmadan, çalıştın çıktın öne,
Zindanlarda ömrün geçti, tam yirmi sekiz sene,
Kur'an'ın ilmini yaydın, hizmet eyledin dine,
Son zamanın evliyası sonsuz umman ey üstat.

YAZIK OLUR

İsmi şer defterine yazdırma yazık olur,
Kendini dünya malıyla azdırma yazık olur,
Sevgi saygı barış huzur toplumun refahıdır,
İki insan arasını bozdurma yazık olur.

Zaman kasırğa gibidir dem-u devranlar yıkar,
Aldatır oynatır en son alır mezara sokar,
Alma mazlumun ahını, mutlaka bir gün çıkar,
Yetim hakkını cebine sızdırma yazık olur.

Der Kevserî, ibadet et sevap almaya alış,
Hiç boşuna heveslenme yok burda sonsuz kalış,
Günahıtan şehvetten arın her dem cennete çalış,
Cehenneme mezarını kazdırma yazık olur.

BİLMELİYİZ

Tefekkürle geçsin ömür hayatı bilmeliyiz,
Hastalık gelmeden önce sıhhati bilmeliyiz,
Gel boşuna mağrurlanma, her dem gönlü alçak ol,
Ölüm kaş göz arasında o hattı bilmeliyiz.

Küçük dağlar başının dumanı zayıf olur
Kurak geçen bir ovanın çimeni zayıf olur
Vatanını sevmeyenin imanı zayıf olur
Uğruna hem şehit gazı cihattı bilmeliyiz

Der Kevserî, kurban olum gönüllere var doğdu
O tarihten bu tarihe kız çocuğu hür doğdu
Bin dört yüz küsur senedir dünyaya bir nur doğdu
Şereflendi tüm kâinat ayeti bilmeliyiz

3.1.8. YAŞAM VE ÖLÜM

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

BİR GÜN

Kimi doğar kimi ölür,
Seçer bir gün seçer bir gün.
Sanma hayat böyle kalır,
Geçer bir gün geçer bir gün.

Düşme gafil bir bilince,
Eser götürür yelince,
Ekinler vakti gelince,
Biçer bir gün biçer bir gün.

Kimi yanar kimi söner,
Kimi biner kimi iner,
Kimi menziline döner,
Göçer bir gün göçer bir gün.

Kevserî tutar nöbeti,
Teslim eyler emaneti,
Herkes ayrılık şerbetti,
İçer bir gün içer bir gün.

ESTİ GİTTİ

Ne gürledi ne de yağdı,
Rüzgâr gibi esti gitti,
Ne hastaydı nede sağdı,
Muhabbeti kesti gitti.

Eskiden de biz böyleydik,
Gönlünüzü hoş eyledik,
Doğru olanı söyledik,
Bize çekti resti gitti.

Âşık Kevserî der, seçmiş,
Üstümüze kefen biçmiş,
Kurumuş pınardan içmiş,
Aldı da boş testi gitti.

ERİR GİDER BU DİYARDA

İnsanoğlu kar misali,
Erir gider bu diyarda.
Dökülür yaprağı dalı,
Kurur gider bu diyarda.

Hak bakidir bizler fani,
Gelip de gidenler hani,
Bir gün yüklerler kervanı,
Yürür gider bu diyarda

Gel bırak gururu şehveti,
Gurur şehvet bak mahvetti,
Dünyada bütün serveti,
Durur gider bu diyarda.

Hayat bir gün çilesini,
Hayat bir gün güllesini,
Hayat bir gün sillesini,
Vurur gider bu diyarda.

Kevserî düşme meraka,
Kimi paşa kimi ağa,
Bedenler girer toprağa,
Çürür gider bu diyarda.

GÖTÜRÜRLER

Beni ararlar dünyadan,
Bulup bir gün götürürler.
Tevellüdümü künyeden,
Silip bir gün götürürler.

Gelen gider kalır izi,
Hakk'a ederiz niyazı,
En son cenaze namazı,
Kılıp bir gün götürürler.

Kevserî'yim yazdım kıta,
Nefse uyup yapma hata,
Bindirirler cansız ata,
Alıp bir gün götürürler.

HEY AĞALAR

Hey ağalar hey yarenler,
Nice nice devran bitmiş.
Saltanat devri sürenler,
Tahtı batmış ferman bitmiş.

Zarar ettik kar kalmadı,
Gidecek bir yer kalmadı,
Dizimizde fer kalmadı,
Takatim yok derman bitmiş.

Gâhi mutlu gâhi çile,
Ömür geçti bile bile,
Yaş geldi erdi kemale,
Hey gidi o civan bitmiş.

Kevserî der, kalktık erken,
Dünyayı hayal ederken,
Bu gün bu gün yarın derken,
Bir baktık ki zaman bitmiş.

KALIR

Aldanma fani dünyaya,
Ne size ne bize kalır.
Dalmışsınız tatlı rüyaya,
Geceyle gündüze kalır.

Gezdim Bağdat'ı Halep'i,
Oldum edebin talibi,
Yoktur bu işin galibi,
Toprakla dümdüze kalır.

Sorma bana durum nasıl,
Ömür üç günlük bir fasıl,
Pınarda ki su velhasıl,
Zaman akar göze kalır.

O eski hamamın taşı,
Gitmez etrafında pası,
Nerede onun ustası,
Giden gider müze kalır.

Alınır bir gün ifade,
Sevaplar bekler kefedede,
Anlını öpsün seccade,
Ruh ebedi taze kalır.

Kapanır bütün hudutlar,
Kesilir en son umutlar,
Türlü süslenen vücutlar,
Kefenlik bir beze kalır.

Âşık Kevserî canıyla,
Kimisi şöret şanıyla,
Herkes kendi imanıyla,
Kabirde yüz yüze kalır.

MERDİVEN

Merdivenin tepesinden,
Yavaş yavaş ineceğiz.
Korkar tabutun nesinden,
Bir gün mutlak bineceğiz.

Gâh yavaş hız arasında,
Gâh sıfır yüz arasında,
Ölüm kaş göz arasında,
Işık gibi söneceğiz.

Yaşa burda kana kana,
Azrail dalmadan cana,
Topraktan geldik cihana,
Tekrar ona döneceğiz.

Kimi zengin kimi lider,
Kimi mülkü malı nider?
Bir gün gelen bir gün gider,
Bir mezara sineceğiz.

Ey Kevserî havalanma,
Kendini yüksekten sanma,
Dünya hevesine kanma,
Mutlak nefsi yeneceğiz.

YOLCU EDİN (VASİYETNAME)

Bir gün vadem biter ise,
Tekbirlerle yolcu edin.
Vasiyetim olsun size,
Tekbirlerle yolcu edin.

Kimler geldi kimler gitti,
Artık ömrümüzde yetti,
Vademiz burada bitti,
Tekbirlerle yolcu edin.

Ruhum artık veriyorum,
İman ile varıyorum,
Hakka doğru yürüyorum,
Tekbirlerle yolcu edin.

Hak için yazdım sözümü,
Kara etmesin yüzümü,
Hakka bağladım özümü,
Tekbirlerle yolcu edin.

Gelsin dostlar gelsin yaren,
Bundan sonra olmaz gören,
Hafızlar okusun Kur'an,
Tekbirlerle yolcu edin.

Yıkayın paklayın suda,
Yardımcımız olsun Huda,
Eylemesin beni cüda,
Tekbirlerle yolcu edin.

Her tarafa haber yayın,
Elbisemi tek tek soyun,
Sarın da kefene koyun,
Tekbirlerle yolcu edin.

Başlayın mezar işine,
Koyun musalla taşına,
Toplanın benim başıma,
Tekbirlerle yolcu edin.

Cemaatim dizi dizi,
Kılın cenaze namazı,
Helal edin hakınızı,
Tekbirlerle yolcu edin.

Girmeyin siz intizara,
Yavrumun yüreği yara,
Götürün artık mezara,
Tekbirlerle yolcu edin.

Alın tabutu bindirin,
Cismimi kabre indirin,
Beni sağ yana dönderin,
Tekbirlerle yolcu edin.

Yayın üstüme toprağım,
Kabir olsun bahçe bağım,
Cennet olsun ilk durağım,
Tekbirlerle yolcu edin.

Kevserî ister mağfiret,
Kabirde eyle inayet,
Yüce Hak eylesin rahmet,
Tekbirlerle yolcu edin.

-8 Hece "Kimi" Dizeli Şiir

HANİ NERDE KEREM ASLI?
Kimler gelmiş kimler gitmiş,
Hani nerde Kerem Aslı?
Salatanlar taçlar bitmiş,
Tükenmiş kesilmiş faslı.

Kimi servetini güder,
Kimi asla etmez keder,
Kimi gelir kimi gider,
Kimi güler kimi yaşlı.

Kimi fakir kimi zengin,
Kimi bulamadı dengin,
Kimi her dem yaptı cengin,
Kimi zayıf kimi kaslı.

Gelin yiyelim içelim,
Tüm engelleri geçelim,
Sevip sevilip göçelim,
Sineler olmasın paslı.

Âşık Kevserî der, ona,
Ne sana kalır ne bana,
Topraktan geldik cihana,
Tekrar bizi yutar aslı.

-8 Hece “Kimi” Dizeli Şiir

GİTTİ

Az önce okundu sela,
Yine bugün biri gitti.
Topraktan geldi dünyaya,
Tekrar ona geri gitti.

Kimi güler kimi yasta,
Kim Çin’de kimi Fas’ta,
Kim sağlam kimi hasta,
Kimi diri diri gitti.

Kimi açtı kimi toktu,
Kim zengin varı çoktu,
Kimi zayıf gücü yoktu,
Kimi şişman iri gitti.

Kimi unutuldu adı,
Kimi almamıştı tadı,
Kimi yüz küsür yaşadı,
Kimi ömrü yarı gitti

Kimi Kevserî’ye der yaz,
Kimi çok yedi kimi az,
Kimi siyah kimi beyaz,
Kimi esmer sarı gitti.

-8 Heceli Beşli Bent ile Yazılanlar

HANİ NERDE?

Hani dedem hani ninem,
Hani nerde hani nerde?
Hani babam hani annem,
Hani nerde hani nerde?
Yatıyorlar kara yerde.

Hani nerde o insanlar,
Hani nerde tatlı canlar,
Nice nice kahramanlar,
Hani nerde hani nerde?
Yatıyorlar hani nerde?

Kevserî der, vade bitmiş,
Ecel şerbetini içmiş,
Her gelen bir mezar çatmış,
Hani nerde hani nerde?
Yatıyorlar kara yede.

-11'li Heceyle Yazılanlar

DÜŞÜNDÜN MÜ?

Bilmem hangi yılda ayın kaçında,
Öleceğin günü hiç düşündün mü?
Omuzlar üstünde tabut içinde,
Olacağın günü hiç düşündün mü?

Daha dönemesin artık evine,
Münker Nekir gelir bakar davana,
Kıyamet gününde ulu divana,
Geleceğin günü hiç düşündün mü?

Kevserî canını Hak için adar,
Mutlak herkes ecel şerbettin tadar,
Bir garip mezarda mahşere kadar,
Kalacağın günü hiç düşündün mü?

KABRİSTAN

Kabristana vardım her taraf ıssız,
Gördüm nice hayat bitmiş bu yerde.
Mevki yok rütbe yok, yatmışlar sessiz,
Geleni sormadan yutmuş bu yerde.

Baktım bir mezara yeni kazılmış,
Ecel tezden bulmuş yazgı yazılmış,
Etrafında minik taşlar dizilmiş,
Ölümü erkenden tatmış bu yerde.

Kimisi genç göçmüş böyleymiş bahtı,
Kimisi padişah kimisi şahtı,
Yerle dümdüz olmuş taçları tahtı,
Nice saltanatlar batmış bu yerde.

Bu karye mal mülke değer biçmiyor,
Yalan dolan haset gıybet geçmiyor,
Fakir zengin diye insan seçmiyor,
Alıp harmanına katmış bu yerde.

Hakikat yolundan düşüp sapanlar,
Yetimin hakkını yiyip kapanlar,
Koç gibi dövüşüp kavga yapanlar,
Şimdi kuzu gibi yatmış bu yerde.

Sağ iken gaflete doymayan gözler,
Unvana şöhrete doymayan gözler,
Para pul servete doymayan gözler,
Üstlerine toprak atmış bu yerde.

Bir gün devir döner biter mecalim,
İman yoldaş olsun budur ahvalim,
Kimisi evliya kimisi âlim,
Ne güneşler doğmuş batmış bu yerde.

Âşık Kevserî der, himmet eylesin,
Rabbim dergâhında rahmet eylesin,
Makamı mekânı cennet eylesin,
Her gelen bir mezar çatmış bu yerde.

KİM BİLİR?

Her can tadacaktır ecel şerbeti,
Hangi vakit onu içer kim bilir.
Bir kuş gibi uçup aşsak sıratı,
Hangi zümre gelir geçer kim bilir.

Anamdan doğunca pazara vardım,
Dolaştım çalıştım çokça aradım,
Bütün sermayemi bir beze sardım,
Hangi imam kefen biçer kim bilir.

İmandan başka yok asla bir fayda,
Herkes nasibini alsın o payda,
Âşık Kevserî de bir gün dünyada,
Hangi yılda acep göçer kim bilir.

NİTEKİM

Ağalar ağası Sakıp Sabancı,
Ecel şerbetini içti nitekim.
Bu âleme oldu sanki yabancı,
O da bu köprüden geçti nitekim.

Çok para kazanma aşkı var idi,
Yaşama sevinci coşku var idi,
Nice sarayları köşkü var idi,
Bir mezar çukuru açtı nitekim.

En nefis yemekten hep yerdi o Bey,
Göklere gök delen dayardı o Bey,
En güzel kumaştan giyerdi o Bey,
Bedenine kefen biçti nitekim.

Dünyada her yerde ünü var idi,
Şöhreti varidi şanı var idi,
Çokça nazik kibar canı var idi,
Topraktan yerini seçti nitekim.

Kevserî der, Sakıp öldü dünyada,
Yaşayan çok zengin kuldu dünyada,
Bütün serveti hep kaldı dünyada,
Üç beş metre bezle göçtü nitekim.

ÖTESİ

Yüce Mevla çok kavimler yaratmış,
Her milletin vardır ayrı kıtası.
Vadesi gelenler ölümü tatmış,
Hani nerde onun ecdat atası.

Bu dünyada sonsuz ebet kalınmaz,
Azrail'den asla mühlet alınmaz,
Ölüm haktır ona çare bulunmaz,
Herkes düzeltmeli kendi hatası.

Kevserî der, nedim devranı demi,
Bir gün iskeleye yanaşır gemi,
Ahiretin yolcusuyuz encamı,
Bir de vardır onun ondan ötesi.

BİTİRDİ DEYİN

Beni bu dünyada soran olursa,
Ömrünü tevhitte bitirdi deyin.
Manevî âlemde gören olursa,
Kendini içinde yitirdi deyin.

İlim süzgecine girdi süzüldü,
Yıllar yılı gurbet elde üzüldü,
Sonsuz ummanlarda rota bozuldu,
Gemiye deryada batırdı deyin.

Gerçeği doğruyu her dem överdi,
Fuzuli işleri baştan savardı,
Mazlumdan yanaydı yetim severdi,
Hakk'ın tarafını tutardı deyin.

Hakkaniyet ehli Reşat olmayı,
Hakkaniyet ehli İrşat olmayı,
Hakkaniyet ehli mürşit olmayı,
İdraki izanı tattırdı deyin.

Âşık Kevserî'yi son dem faslına,
Topraktan gelmişti döndü aslına,
Kendini aldı da bir kabristana,
Ebedi uykuya yatırdı deyin.

DÖNDÜ GAZELE

Hey gidi gençliğim o güzel çağlar,
Bazen sessiz geçti bazen velvele.
Meyve vermez dalım kurudu bağım,
Yaprağım döküldü döndü gazele.

Hak hukuk bilmezin, sor neye yarar,
Her zaman doğruyu edelim karar,
Herkim ki bu dine verdiyse zarar,
Onları Mevla'ya ettik havale.

Âşık Kevserî'yim edeyim hitap,
Ruhunu ferah tut hiç düşme bitap,
Hakk'ı zikir eyle ibadetin yap,
Tükenmeden ömür birde nevale.

-11 Heceli "Bir Baktım" Dizeli Şiir

BİR BAKTIM

Bir baktım ki şu dünyaya gelmişim,
Bir baktım ki bebek oldum kollarda.
Bir baktım ki beşiğimden çıkmışım,
Bir baktım ki emekledim yollarda.

Bir baktım ki çocuklara karıştım,
Bir baktım ki rüzgâr ile yarıştım,
Bir baktım ki çiçeklerle sarıştım,
Bir baktım ki arzum kaldı güllerde.

Bir baktım ki başım değişiyor aya,
Bir baktım ki daldım tatlı rüyaya,
Bir baktım ki düştüm kara sevdaya,
Bir baktım ki mecnun oldum çöllerde.

Bir baktım ki şöhretlere ulaştım,
Bir baktım ki çok devletler dolaştım,
Bir baktım ki gariplere kol açtım,
Bir baktım ki eserlerim dillerde.

Bir baktım ki artık çok az soruldum,
Bir baktım ki saat gibi kuruldum,
Bir baktım ki yavaş yavaş yoruldum,
Bir baktım ki ömrüm geçmiş yıllarda.

Bir baktım ki baston düşmüş elime,
Bir baktım ki acıdılar halime,
Bir baktım ki çare yokmuş ölüme,
Bir baktım ki tabutumuz sallarda.

Bir baktım ki Kevserî'yi sormuşlar,
Bir baktım ki bir kefene sarmışlar,
Bir baktım ki derin çukur yarmışlar,
Bir baktım ki vücut toprak küllerde.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

OCAĞI YOK

İçimde bir ateş yanar közü yok ocağı yok,
Zafer narasını atar elinde sancağı yok,
Düşünceler ötesinde hayallerin dışında,
Sonsuz âleme götürür ucu yok bucağı yok.

Biz meyil verdik mürşide severiz erenleri,
Ârifane meclisinde gülleri derenleri,
Hemen alıp götürürler tabuta girenleri,
Mezara doğru yol alır ayağı bacağı yok.

Hacı Kevserî bırakma asla tevhit ihlâsı,
Velâkin herkes göçecek uzun sözün kıyası,
Artık geriye dönüş yok bu işin hûlasası,
Kara toprak alır sarar kolu yok kucağı yok.

ŞU ÖLÜMLÜ DÜNYADA

Sakın Hak'tan ayrılmayın şu ölümlü dünyada,
Boş işlerle yorulmayın şu ölümlü dünyada,
Selamlaşın hürmet edin katiyen küs gezmeyin.
Yüz çevirip darılmayın şu ölümlü dünyada.

Küskünleri barıştırın iş gerici olmayın,
İnsanları hor görmeyin kalp kırıcı olmayın,
Söz götürüp getirmeyin aktarıcı olmayın,
Yalanlara sarılmayın şu ölümlü dünyada.

Ey Kevserî, yüz yaşasan sonu bir gün makberdir,
Bize şefa'at edecek son nebi peygamberdir,
Herkes ölümü tadacak Kur'an bize rehberdir,
Mağrurlanıp kurulmayın şu ölümlü dünyada.

-14'lü Hece ile Yazılan Muhammes

DÜNYA HAYATI

Dünya hayatı yalnız, bir zevkten ibarettir,
Gafil olup aldanma, sonu bir felakettir,
Kurtuluşun tek yolu, sadece ibadettir.
Ölüm vakti ansızın, bir gün gelip çatmadan,
Azrail mühlet vermez, şafak bile atmadan.

İki cihan serveri Sultan bizi kurtarır,
Hakk'ın ulvî kelâmı, Kur'an bizi kurtarır,
Şan şöhret fayda vermez, iman bizi kurtarır.
Uyan gafletten uyan, ecel demi tatmadan,
Ömürdeki son güneş, ebediyen batmadan.

Beşeriyet ilminin, ölçülmez fazileti,
Haktan umut kesilmez, büyüktür mağfireti,
Mevla'm nasip eylesin bize sonsuz rahmeti.
Kevserî azığın al, kabre konup yatmadan,
Mezarının üstüne, toprakları atmadan.

3.1.9. ÖVGÜ/GÜZELLEME

3.1.1. Anneye Övgü

-11'li Heceyle Yazılanlar

ANAM

Dokuz ay karnından taşıdın beni,
Dünyaya değişmem ak sütün Anam.
Bunca emeklerin unutmam seni,
Türlü çilelerle büyüttün Anam.

Aldın kundaklara özenle sardın,
Karnımı doyurup kazaklar ördün,
Tatlı bedenini yıllarca yordun,
Feda ettin bize hayattın Anam.

Kevserî der, yemek yapar paylardın,
Yavrum deyip canın feda eylerdin,
Gece uykun bölüp ninni söyledin,
Dizlerin üstünde uyuttun Anam.

3.1.9.2. Tanıdıklara Övgü

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

HACI KAMİL AKKUŞ

Her derdime çare oldun,
Canım Hacı Kamil Akkuş.
Şefkatle yüzüme güldün,
Canım Hacı Kamil Akkuş.

Almanya'dan sana vardım,
Seni yüreğime sardım,
Çokça iyiliğin gördüm,
Canım Hacı Kamil Akkuş.

Gönlüne eyledin mihman,
Sana feda olsun bu can,
Destek oldun bana her an,
Canım Hacı Kamil Akkuş.

Seni abim diye seçtim,
Köprü oldun gelip geçtim,
Ekmek yedim suyun içtim,
Canım Hacı Kamil Akkuş.

Kevserî'nin gardaşısın,
Dostlukların sırdaşısın,
Dar günümün yoldaşısın,
Canım Hacı Kamil Akkuş.

HACI SÜLEYMAN'A
Köln'de Hacı Süleyman,
Allah senden razı olsun.
Merhametli melek insan,
Allah senden razı olsun.

Geldim sana konuk oldum,
Bomboş idim senden doldum,
Has dostluğu senden buldum,
Allah senden razı olsun.

Sen Almanya'da paşasın,
Tüm engelleri aşasın,
Ömrün hep bahar yaşasın,
Allah senden razı olsun.

Çok değerli tatlı bir fert,
Gönlü zengin mert oğlu mert,
Rabbim sana vermesin dert,
Allah senden razı olsun.

Kevserî der, gözüm açtı,
Gönlüme ferahlık saçtı,
Bana sonsuz kucak açtı,
Allah senden razı olsun.

-11'li Heceyle Yazılanlar

DOST ETTİ

Hak nasip eyledi verdi bir fırsat,
Sıdkı bir kâmile beni dost etti.
İlahi aşkıyla ruhani bir tat,
Huzur-u manada tutu dest etti.

Yüzünde nur vardı zahminde yandım,
Kendimi cennete girmişim sandım,
Ruhum ferahlandı pamuğa döndüm,
Zihnimi ilmiyle sanki test etti.

Gönlü çok zengindi kendisi fakir,
İbadet ehliydi dilinde zikir,
Kevserî der, tattım manevî fikir,
Canıma can geldi beni mest etti.

HAYRANIM

Erdemlik insanın özge şanıdır,
Tebessüm eyleyen yüze hayranım.
Ruhlar çıkar gider hayat fanidir,
Kulu incitmeyen öze hayranım.

Onlar yokuş yapmaz su gibi akar,
Ne böbürlenirler nede can yakar,
Ne bir kalp kırarlar nede hor bakar,
Tevazulu bakan göze hayranım.

Onlar ne cimridir ne israf eder,
Onlar hataları her dem af eder,
Onlar Hak evini hep tavaf eder,
Mutakki ehline ize hayranım.

Onlar alay etmez sayar severler,
Onlar kendisini sanama överler,
Onlar zikir edip bağrın döverler,
Tefekkür eyleyen gize hayranım.

Nefsine gel uyma Âşık Kevserî,
Salih amel eyle oku tefsiri,
Hakikati söyle besle eseri,
Faydalı hikmetli söze hayranım.

MÜRŞİDİN

Bir mürşide gönül verdim efendim,
Dili güzel sözü güzel mürşidin.
İzinden gitmeye vardım efendim,
Yolu güzel özü güzel mürşidin.

Ermiş kemaline yaşı pür fani,
Hoş bir seda ile okur Kur'an'ı,
Kametine baktım nurdan nurani,
Eli güzel yüzü güzel mürşidin.

Vardım huzuruna icabet ettim,
Kevserî'yim tam o zamana yettim,
Yandım sevdasına kendimden geçtim,
Hali güzel közü güzel mürşidin.

-11'li Heceyle Yazılan Tecnis

GÖRDÜM

Bir ihtiyar gördüm yaşına baktım,
Divaneye dönmüş biraz saf gördüm.
Gözlerinde akan yaşına baktım,
Yüreği tertemiz kalbi saf gördüm.

Kimi saat kurar masada çalar,
Kimi keman çalar kimi caz çalar,
Kimi namaz kılar hırsız pul çalar,
İmamın peşinde güzel saf gördüm.

Der Kevserî, Ferhat dağları kazdı,
Derelerden yüzen ördekti kazdı,
Motorlu biçerler çayırı kazdı,
Akünün içinde suyu saf gördüm.

3.1.10.3. Kendine Övgü

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

MUHTIRA

Sen ki geldin şu âleme,
İlmin ziyafet eder mi?
Bedel vermek ne kelime,
Ömre afiyet eder mi?

Size arz ettim künyemi,
İhlâsla kurdum bünyemi,
Pakladım gönül dünyamı,
Başka safiyet eder mi?

Kevserî kalsın hatıra,
Manayı döktüm satıra,
Şiirle verdim muhtıra,
Acep kifayet eder mi?

11'li Heceyle Yazılanlar

ASLA

Doğruyu demektir bizim işimiz,
Yanlış ortamlara düşmeyiz asla.
Gerçeği söyleriz diktir başımız,
Hakk'ın ibresinde şaşmayız asla.

Gönül adamıyız özümüz ayni,
İkiyüzlü değil yüzümüz ayni,
Kararımız karar sözümüz ayni,
Zalimler peşinde koşmayız asla.

Der Kevserî, hoştur gerçek neferler,
Kendini övmeyenler er oğlu erler,
Dünya malı bizde el kiri derler,
Velâkin varlıkla şişmeyiz asla.

DEĞİLİZ

Üzerine alan herkese selam,
Naçizane kulum paşa değiliz.
Kabir yolcusuyuz bir gün vesselam,
Dünya ile baştanbaşa değiliz.

Liyakat lütfunda olmuşum mahir,
Mahvuzat ilmine kılmışım zahir,
Muazzez adapla eyleriz tahir,
Kibirden gururdan hâşâ değiliz.

Şu devri âlemde geçti Kevserî,
Feyzi muhabbetin oldu eseri,
Manevî mandan aldık tesiri,
Bet nefsin elinde maşa değiliz.

DİVANİYİZ BİZ

Aşka aşınayız dertlere iksir,
Cemiyet dilinde divaneyiz biz.
Garibe umuduz hizmete esir,
Merhamet dalında pervaneyiz biz.

Sevgiye saygıya razı yaşarız,
Atamın yaşayış tarzı yaşarız,
Sünnete bağlıyız farzı yaşarız,
Hakikat yolunda mestaneyiz biz.

Âşık Kevserî'yim gerçeği derim,
Mevla'm iman versin varı neylerim,
Zamanı gelince bir gün giderim,
Emanet kolunda mihmaneyiz biz.

SEVDİM

Hayatım boyunca ifade ettim,
Söz verip sözünden duranı sevdim,
Acele etmeden hedefe gittim,
Sabredip menzile varanı sevdim.

Merhametli cana şu canım feda,
Tatlı her lisana şu canım feda,
Faydalı insana şu canım feda,
Hak için kendini yoranı sevdim.

Mal varlığı ile şişip kudurma,
Acı söz konuşma kalpleri kırma,
Herkesi saygı duy sakın hor görme,
Adamı adamca göreni sevdim.

İlmini sarf eden âlim güzeldir,
Okumak okutmak bilim güzeldir,
Beşikten mezara ilim güzeldir,
Cehalet zinciri kıranı sevdim.

Dede Kevserî der, azimkâr olur,
Şahsiyet medarı iftihar olur,
Geniş günde herkes gelir yar olur,
Dar günde dostunu soranı sevdim.

-14'lü Hece ile Yazılan "Bazen" Dizeli Muhammes

BAZEN BU GÖNÜL

Bazen zemheri olur bazen nisan bu gönül
Bazen nevbahar gibi bazen hazan bu gönül
Bazen rengi sararır bazen elvan bu gönül
Bazen tomurcuk açar bazen gazeller yayar
Bazen kurur yaprağı bazen fidan bu gönül

Bazen değerden düşer bazen rezzan bu gönül
Bazen kahraman cesur bazen lerzan bu gönül
Bazen mazlum görünür bazen tarzan bu gönül
Bazen pek hızlı koşar bazen yerinde sayar
Bazen dalar ummana bazen suzan bu gönül

Bazen güllük gülistan bazen boran bu gönül
Bazen zifiri karanlık bazen nuran bu gönül
Bazen yerde gezemez bazen perran bu gönül
Bazen ikrardan durur bazen sözünden cayar
Bazen hiç sesi çıkmaz bazen renan bu gönül

Bazen Âşık Kevseri bazen doğan bu gönül
Bazen aşikâr berrak bazen nihan bu gönül
Bazen çaresiz kalır bazen handan bu gönül
Bazen civan çağında bazen kâmile ayar
Bazen bilgiden mahrum bazen bilhan bu gönül

3.1.9.4. Tabiata Övgü

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

DÜŞMÜŞ

Oturdum da baktım güle,
Üzerine çise düşmüş.
Giyinmiş bezenmiş tüle,
Türlü türlü süse düşmüş.

Vardım gittim otağına,
Buyur etti konağına,
Gül cemali yanağına,
Nişan gördüm buse düşmüş.

Âşık Kevserî imlayı,
Anlatsın olmasın zayı,
Güzellikten almış payı,
Ona da bir hisse düşmüş.

-11'li Heceyle Yazılanlar

KAĞIZMAN'DA

Kağızman'a vardım bir öğle vakti,
Çevresine baktım dağları gördüm.
Hıfzı'nın kabrini ziyaret ettik,
Şehitler diyarı sağları gördüm.

Cemal Hoca nerde? Gitmiş dediler,
Sezai Esmanı yitmiş dediler,
Bir müddet dem devran etmiş dediler,
Tarihlerde kalmış çağları gördüm.

Bahçeleri gezdim ishaklar öter,
Lale sümbül türlü çiçekler biter,
Dallarında kaysı barını tutar,
Cennete benzeyen bağları gördüm.

Vardım Sait Şen'e içtik aşını,
Kaybetmiş hem ana hem kardeşini,
Evlat acısıyla dökmüş yaşını,
Yüreğini yakan dağları gördüm.

Âşık Kevserî'den hatır soruldu,
Aras Nehri coşa coşa duruldu,
Gittik Miskinî'ye sofrâ kuruldu,
Keteye sürülmüş yağları gördüm.

BU DAĞDA⁶⁵

Çıktım Kısır Dağı'n tepelerine,
Herkes nasibini almış bu dağda.
Kerem meyil etmiş al güllerine,
Aslı'yı arayıp kalmış bu dağda.

Kısır dağı pek yüksektir karlıdır,
Baktıkça heybeti yolu zorludur,
Emrah ile Selvi bu yörelidir,
Ferhat Şirin için dalmış bu dağda.

Kısır Dağı pek yüksektir karlıdır,
Baktıkça heybeti yolu zorludur,
Kerem ile Aslı bu yörelidir,
Sofusuyla varıp kalmış bu dağda.

Karşıda gözüdür Köroğlu dağı,
Kenanların Ayvazların otağı,
Kiziroğlu geçmiş burada çağı,
Yiğitçe kılıcın çalmış bu dağda.

Karac'oğlan etmiş Hakk'a niyazı,
Elifi methetmiş pek dizi dizi,
Leyla ile Mecnun var imiş izi,
Onlar da nasibin almış bu dağda.

Kısır dağı eksik olmaz dumanı,
Yaz ayları bir hoş olur çimeni,
Deyişler söylemiş Şenlik, Sümmanî,
Dem edip sazını çalmış bu dağda.

⁶⁵ Ardahan'a gittiğinde Kısır Dağı'na bu koşmayı söylemiş.

Kısır dağı beni duygulandırdı,
Yüreğimi ateşlere yandırdı,
Şu yönümü kıblegâha döndürdü,
Çok âşıklar namaz kılmış bu dağda.

Şu Kısır dağında yaptım eseri,
Tam yedi bent ile ettim tefsiri,
Müteessir oldu Âşık Kevserî,
Gönlünü Mevla'ya salmış bu dağda.

SARIKAMIŞ'TA KAR ÇİÇEKLERİ

Sevdayla Allahuekber dağında,
Nida etmiş açmış kar çiçekleri.
Şahadete ermiş civan çağında,
Eda etmiş açmış kar çiçekleri.

Rengârenk açmışlar yamaçlarında,
Kahramanlık vardı amaçlarında,
Her adım nağmeyle kıraçlarında,
Seda etmiş açmış kar çiçekleri.

Bir ahenk sunmuşlar türlü süsünden,
Çamların sert esen uğultusundan,
Anadan Babadan yavuklusundan,
Cüda etmiş açmış kar çiçekleri.

Selam Şehitlerin has diyarına,
Hüzün kaplamıştı ilkbaharına,
Doksan bin cengâver vatan uğruna,
Feda etmiş açmış kar çiçekleri.

Âşık Kevserî der, Mehmetçik ünü,
Niyetler Mevla'ya dönüktü yönü,
Bin dokuz yüz on dört aralık sonu,
Veda etmiş açmış kar çiçekleri.

3.1.9.5. Sevgiliye Övgü

-11'li Heceyle Yazılanlar

ENDAM

Endamlı duruşa nazik bedene,
Yakışmış rengârenk türlü libası.
Biçmişler kumaşı hep tane tane,
Terziler özenmiş vurmuş makası.

Kıyıp bakamasın şirin simaya,
Methini kâtipler alsa imlaya,
Adana, Kayseri, Van'a, Konya'ya,
İstanbul'a bile değer takası.

Edirne'den tutun tam Ardahan'a,
Sanki süs vermişti nazlı Vatana,
Önem vermiyordu şöhrete şana,
Manevîyat ehli buydu vakası.

Âşık Kevserî der, esenlik yolu
Karşı ki dağların sanki al gülü,
Asla böbürlenmez alçak gönüllü,
Yoktu gösterişi yoktu cakası.

3.1.10. ÖZLEM

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

BİZİM YAVUZLAR KÖYÜ'NDE

Adap vardı saygı vardı,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.
Küçüklere sevgi vardı,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Nisanda ekin ekerler,
Mayısta sarı çiçekler,
Uçuşurdu kelebekler,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Dumanlıdır dağlar başı,
Haziranda başlar işi,
Yapılırdı kete pişi,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Kartal kayayla gözeler,
Yazları ömür tazeler,
Kol kol gezerdi güzeller,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Çiçekleri nakışları,
Boram boram kokuşları,
Derelerin akışları,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Turnaları hazin öter,
Hasreti burnumdan tüter,
Atalarım orda yatar,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

Âşık Kevserî de yazdı,
Orda doğdu dünya gezdi,
Türlü türlü nağme dizdi,
Bizim Yavuzlar Köyü'nde.

GELECEK

Kaç bahardır bekliyorum,
Daha ne zaman gelecek?
Hatıranı saklıyorum,
Daha ne zaman gelecek?

Talihime zorlar düştü,
Bağlarımda barlar düştü,
Saçlarıma karlar düştü,
Daha ne zaman gelecek?

Artık hiç yapma endişe,
Biti arzum biti neşe,
İbre vurdu tam kırk beşe,
Daha ne zaman gelecek?

Padişahken kaldık tahtsız,
İnsan olmaz böyle bahtsız,
Kevserî düştü takatsiz,
Daha ne zaman gelecek?

-11'li Heceyle Yazılanlar

GELMEDİ

Bu kaçınıcı mevsim kaçınıcı bahar,
Güllerimi deren hala gelmedi.
Yıllarca aradım diyardan diyar,
İlden ile süren hala gelmedi.

Ezelden bağılyız sıdk-ı irfana,
Mürşitlerin ilmi tesirdir cana,
Bilmem nasıl etsem gitsem ne yana,
Acep var mı gören hala gelmedi.

İntizar eyledim her bir nefeste,
Adına derledim haç bin kaç beste,
Gözlerim yollarda kulağım seste,
Yaptık bir kaç tören hala gelmedi.

Manevî iklimin o sırdaşını,
Çekmem şu âlemin hiç telaşını,
Gönül sarayımın mana taşını,
Tek tek alıp ören hala gelmedi.

Âşık Kevserî der, yattık uyandık,
Dünyanın zevkine sanmayın kandık,
Yaz geçti güz geldi kışa dayandık,
Esti tipi boran hala gelmedi.

GİTTİ GELMEDİ

Karşı ki dağların yamaçlarında,
Akşam güneşiyle battı gelmedi.
Umudum kalmadı beni burada,
Boynu bükük koydu gitti gelmedi.

Baharın görmedim yazın görmedim,
Çok aradım ama izin görmedim,
Bu kaçınıcı bayram yüzün görmedim,
Hasretlik canıma yetti gelmedi.

Âşık Kevserî'yim gülecek diye,
Akan gözyaşımı silecek diye,
Bir ömür bekledim gelecek diye,
Mezarımda otlar bitti gelmedi.

GELMEDİN

Sabah doğan güneş ile birlikte,
Kalkıyorum akşam oldu gelmedin.
Her gün bekliyorum gelirsin diye,
Gözlerime yaşlar doldu gelmedin.

Bana derler gel arama cananı,
Kimse bilmez sevda çekip yananı,
Beraberce çiçek diktik her yanı,
Açılmadan önce soldu gelmedin.

Kimileri beni bir Mecnun sandı,
Kerem gibi bağrım yandıkça yandı,
Gördüğün Kevserî deliye döndü,
Gör ki saç başını yoldu gelmedin.

NERDESİN?

Eskide bağıma yağmur yağardı,
Şimdi kar kapladı dondu nerdesin?
Dışlerim döküldü saçım ağardı,
Zaman geçti devir döndü nerdesin?

Ömrüm geçti hala testim dolmadı,
Hak'tan başka derede derman olmadı,
Hevesim tükendi neşem kalmadı,
Bendeki arzular söndü nerdesin?

Bir gün derler Kevserî de var idi,
Oda gezer koşar içer yer idi,
Gayrı şu âlemden Hakk'a yürüdü,
Mezarına kuşlar kondu nerdesin?

HAYDİ GEL GİDELİM

Haydi gel gidelim bizim yaylaya,
Şimdi açmış nevruz lale sümbüller.
Selam olsun Ali, Ayşe, Ayla'ya,
Kıymet bilen eller örnek semboller.

Bizim oraların bahar zamanı,
Dağların eksilmez sisi dumanı,
Rengârenk çiçekler çayır çimeni,
Uçuşur turnalar öter bülbüller.

Nineler giyinir uzun fistanı,
Elinde gezdirir bakraç testini,
Kimi tarla eker kimi bostanı,
Rahmet yağınca bol olur mahsuller.

Âşık Kevserî der, ağa, efesi,
Tabiat ahengi besler nefesi,
Şenledir her yanı kuşların sesi,
Hoş olur yürekler bütün gönüller.

-11 Heceli "İsterdim" Dizeli Şiir

İSTERDİM

İsterdim onunla bir ömür boyu,
İsterdim onunla kalmak isterdim.
İsterdim onunla asalet soyu,
İsterdim onunla bulmak isterdim.

İsterdim onunla kendim yormayı,
İsterdim onunla hatır sormayı,
İsterdim onunla yuva kurmayı,
İsterdim onunla olmak isterdim.

İsterdim onunla köprü geçmeyi,
İsterdim onunla köyden göçmeyi,
İsterdim onunla yiyip içmeyi,
İsterdim onunla kalmak isterdim.

İsterdim onunla kırdan bayırda,
İsterdim onunla ulu çınarda,
İsterdim onunla berrak pınarda,
İsterdim onunla dolmak isterdim.

İsterdim onunla yapak eseri,
İsterdim onunla gizli esrarı,
İsterdim onunla dede Kevserî,
İsterdim onunla ölmek isterdim.

3.1.11. PASTORAL ŞİİRLER

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

VARDIR

Bizim köyün dağlarında,
Tabiatın süsü vardır.
Kuşlar öter bağlarında,
Bülbüllerin sesi vardır.

Şu güzellerin denginde,
Şu çiçeklerin renginde,
Şu yaylanın ahenginde,
Hoşça bir enfesi vardır.

Yamacında güneş aşar,
Dereleri durmaz coşar,
Herkes orda mutlu yaşar,
O yerin sefası vardır.

Dağlarına çöker duman,
Her tarafı kaplar çimen,
Ormanları derde derman,
Sağlıklı havası vardır.

Kevserî der, güller açar,
Turnalar yüksekte uçar,
Yazı çokça güzel geçer,
Kışında cefası vardır.

ZAMANI GELDİ

Yavaş yavaş açtı güller,
Bitmenin zamanı geldi.
Dalına kondu bülbüller,
Ötmenin zamanı geldi.

Yaylaların goncasında,
Tarlaların yoncasında,
Yanan ocak bacasında,
Tütmenin zamanı geldi.

Ak çise düştü bağlara,
Mail oldum o çağlara,
Çoban sürüyü dağlara,
Gütmenin zamanı geldi.

Bahar ahengini tattı,
Gönlümüze neşe kattı,
Yamacında güneş battı,
Gitmenin zamanı geldi.

Ey Kevserî vakit doldu,
Bu günde bak akşam oldu,
Ömür kemalini buldu,
Yetmenin zamanı geldi.

-11'li Heceyle Yazılanlar

BİR ZAMAN

Kış ayları bitip bahar gelince,
Yavaş yavaş karlar erir biz zaman.
Yeşeren tabiat tam süslenince,
Dağılır yürekte keder bir zaman.

Seher vakti türlü kuşlar ötünce,
Laleler sümbüller güller bitince,
Bahçelerde bağlar barın tutunca,
Meyve verir çiçek derer bir zaman.

Yaylacılar artık yaylaya çıkar,
Dereler ses verir coşarak akar,
Turnalar ötüşü yürekler yakar,
Bu güzellik böyle sürer bir zaman.

Kartallar süzölür tek tek havadan,
Şahinler avını avlar ovoidan,
Kuşların yavrusu çıkar yuvadan,
Anası kanadın gerer bir zaman.

Buram buram kokar kırlar dereler,
Çiçekten çiçeğe konar arılar,
Dağlara yayılır otlar sürüler,
Koyunlar kuzular meler bir zaman.

Güzeller kol kola çıkar gezerler,
Nağmeler söylerler mani düzerler,
Sevdiğini göz ucuyla süzerler,
Herkes muradına erer bir zaman.

Kevserî'yim nağmem gezer dillerde,
Baharın ahengi eser yellerde,
Hakk'ı zikir eder yaprak dallarda,
Gazelini yere serer bir zaman.

BAYRAM EYLER

Yaz bahar ayları geldiği zaman,
Dereler coştukça sel bayram eyler.
Dağların başına çökünce duman,
Ilık ılık eser yel bayram eyler.

Koyunlar kuzular dereden içer,
Çiçekler rengârenk her türden açar,
Yaylacılar artık yaylaya göçer,
Her taraf şenlenir yol bayram eyler.

Her coşku her ahenk ifadesiyle,
Tabiat yeşerir çiçek süsüyle,
Sabah uyanılır kuşlar sesiyle,
Bülbüller ötüşür gül bayram eyler.

Dedeler elini atar sakala,
Mevla'yı zikredip gezer kol kola,
Cuma günlerinde okunur sela,
İbadet yaparlar kul bayram eyler.

Âşık Kevserî der, vardır nazları,
Yemliğe giderler köylü kızları,
Yüreklerde vardır sevda izleri,
Nağmeler söylerler dil bayram eyler.

KAR ÇİÇEKLERİ

Karların altında karı delerek,
Yavaş yavaş çıkar kar çiçekleri.
Göğsünü bahara açıp gelerek,
Armağanlar takar kar çiçekleri.

Müjdesini verir okşar çimeni,
Pembe bir örtüyle kaplar her yanı,
Hava kararınca akşam zamanı,
Artık boyun büker kar çiçekleri.

Yağmur yağar şimşek inletir arşı,
Baharın ahengi kuşların marşı,
Sabah erken doğan güneşe karşı,
Göge doğru bakar kar çiçekleri.

Kırlara yayılır bezenir süse,
Sanki yaprağına konulmuş buse,
Seher vakti düşer üstüne çise,
Şebnemini döker kar çiçekleri.

Âşık Kevserî der, edayla açar,
Görevi tamamlar etrafa saçar,
Mevla'yı zikreder kalmazlar naçar,
Yüreğini yakar kar çiçekleri.

-11 Heceli “Mevsim” Dizeli Şiir

MEVSİM

Mevsim var ki ilkbaharın çağında,
Mevsim var ki filiz verir öz verir.
Mevsim var ki bahçelerin bağında,
Mevsim var ki yüreklere haz verir.

Mevsim var ki alır bitkiler canı,
Mevsim var ki türlü çiçekler anı,
Mevsim var ki kaynar gençlerin kanı,
Mevsim var ki insanlara hız verir.

Mevsim var ki herkes eder hareket,
Mevsim var ki tembel olmaz bir ibret,
Mevsim var ki olur bolluk bereket,
Mevsim var ki kurak geçer az verir.

Mevsim var ki kuşlar uçuşur öter,
Mevsim var ki öncekinden bin beter,
Mevsim var ki taş üstünde ot biter,
Mevsim var ki bir yerine yüz verir.

Mevsim var ki dondurur tüm taşları,
Mevsim var ki altüst eder işleri,
Mevsim var ki çok sert geçer kışları,
Mevsim var ki bahar verir yaz verir.

Mevsim var ki çoban sürüyü gütmez,
Mevsim var ki mahsul alırsın yetmez,
Mevsim var ki arpa olmaz ot bitmez,
Mevsim var ki ayva verir muz verir.

Mevsim var ki bütün tabiat karda,
Mevsim var ki mahsul verir baharda,
Mevsim var ki çıkmaz hafızalarda,
Mevsim var ki tarihlere iz verir.

Mevsim var ki Kevserî’yi bitirir,
Mevsim var ki yaşlı dede ettirir,
Mevsim var ki bir gün alır götürür,
Mevsim var ki şu ömrümde güz verir.

-11'li Heceyle Yazılan Zincirleme Koşma

YAYLA ZAMANI

Yaylalar zamanı bizim yaylalar,
Nakış nakış çiçeklerin var senin.
Derde deva olur şu serin aylar,
Hiç eksilmez tepelerde kar senin.

Karlar eriyince coşar dereler,
Dağılır yürekte bütün kederler,
Çobanlar dağlara sürü güderler,
Yavaş yavaş başlar nevbahar senin.

Nevbahar gelende çimenler kaplar,
Hasretlik bağrıma hançeri saplar,
Sevdiceğim senden yemlikler toplar,
Gezer geçer üzerinde yar senin,

Yar anısı gitmez oldu gözümde,
İsmi var dilimde her dem sözümde,
Ateşi alevi vardır özümde,
Hasretine yandım ah-u zar senin.

Ah-u zar eylesem ne gelir elde,
Bülbül ayrılır mı sevdiği gülde,
Mevsimler değişik şu gurbet elde,
Özlemin esiyor rüzigar senin.

Rüzigâr esince kokun getirir,
Âşık Kevserî'yi cana yettirir,
Diyardan diyara alır götürür,
Haykırsam ne çare intizar senin.

3.1.12. AŞK, SEVDA

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

BENZİYORSUN

Hayatım sevincim neşem,
Bir çiçeğe benziyorsun.
Lale sümbül mor menekşem,
Nar çiçeğe benziyorsun.

Üstümüze kanat geldin,
Altımıza halı serdin,
Baharlara müjde verdin,
Kar çiçeğe benziyorsun.

Kevserî'nin sen sesisin,
Soluğusun nefesisin,
Yazın yaylalar süsüsün,
Her çiçeğe benziyorsun.

-11 Heceli "Güzel Sana" Dizeli Şiir

GÜZEL SANA

Güzel sana desem çık gel yanıma,
Güzel sana desem sen gelir misin?
Güzel sana desem can ol canıma,
Güzel sana desem sen olur musun?

Güzel sana desem kalbimde izi,
Güzel sana desem sen koydun sızı,
Güzel sana desem gönül hırsız,
Güzel sana desem sen çalar mısın?

Güzel sana desem her zamanımda,
Güzel sana desem varsın kanımda,
Güzel sana desem hep kal yanımda,
Güzel sana desem sen kalır mısın?

Güzel sana desem geçmiştir dünüm,
Güzel sana desem manevî günüm,
Güzel sana desem hakkadır yönüm,
Güzel sana desem sen bilir misin?

Güzel sana desem yaptım eseri,
Güzel sana desem aldım tesiri,
Güzel sana desem Dede Kevserî,
Güzel sana desem sen alır mısın?

-11 Heceli “Bir Bakışı” Dizeli Şiir

GÖTÜRDÜ

Bir bakışı tıpkı ceylan bakışlı,
Bir bakışı beni süzdü götürdü
Bir bakışı yürek ciğer yakışlı,
Bir bakışı beni üzdü götürdü.

Bir bakışı uzun dalar derine,
Bir bakışı dünya malı yerine,
Bir bakışı koydu aşk defterine,
Bir bakışı beni yazdı götürdü.

Bir bakışı dondurdu şu kanımı,
Bir bakışı sanki aldı canımı,
Bir bakışı gördü zayıf yanımı,
Bir bakışı beni sezdi götürdü.

Bir bakışı titretti yer yerimden,
Bir bakışı eti kemiklerimden,
Bir bakışı bedenimi derimden,
Bir bakışı beni yüzdü götürdü.

Bir bakışı yaktı kızgın ateşe,
Bir bakışı saldı tatlı bir düşe,
Bir bakışı çokça verdi endişe,
Bir bakışı beni ezdi götürdü.

Bir bakışı Kevserî'nin dermanı,
Bir bakışı deli eder insanı,
Bir bakışı acı poyraz zamanı,
Bir bakışı beni çözdü götürdü.

-11 Heceli “Yeter ki” Dizeli Şiir

YETER Kİ

Yeter ki gözünde bir yaş akmasın,
Yeter ki sen sağ ol koy ben öleyim.
Yeter ki kimseler sana bakmasın,
Yeter ki benim ol kölen olayım.

Yeter ki çevirme bana ardını,
Yeter ki çekerim bütün derdini,
Yeter ki üzme bu seven ferdi,ni,
Yeter ki pınar ol akta dolayım.

Yeter ki dondurma şu Kevserî’yi,
Yeter ki kandırma şu Kevserî’yi,
Yeter ki yandırma şu Kevserî’yi,
Yeter ki ben seni sende bulayım.

3.1.14. SEYAHAT KONULU OLANLAR

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

İNCELEDİM

Avrupa’yı arsa arsa,
Dilim dilim inceledim.
Ardahan’dan Iğdır Kars’a,
İlim ilim inceledim.

Irmakların akışında,
Sevgi dolu bakışında,
Halıların nakışında,
Kilim kilim inceledim.

Kevserî kalsın hatıra,
Pas tutu eski matara,
Santim santim bir satıra,
Milim milim inceledim.

-11'li Heceyle Yazılanlar

VERDİ BANA⁶⁶

Rotterdam'da gördüm çiftler minare,
Coşku verdi bana haz verdi bana.
Bahçesinde elvan elvan çiçekler,
Bahar verdi bana yaz verdi bana.

Ruhum ferahlandı heyecan kat kat,
Sanki uçuyordum eksikti kanat,
Yaban ellerinde görkemli mabet,
Endam verdi bana naz verdi bana.

Âşık Kevserî'nin kaldı bir arzı,
Keşke duysa idim ezan vaazı,
Kalbi duygularla kıldım namazı,
Sünnet verdi bana farz verdi bana.

-14'lü Heceyle Yazılanlar

DÖNÜLMEZ ŞEHİR

Orası on beş hane gidip dönülmez şehir,
Kıldan ince bir köprü altı ateşten nehir,
Yedisinden uzaklaş sekizi nasip olsun,
Gel salih amel eyle o yer olacak ahir.

Henüz kabre varmadan kaçırma son fırsatı,
Yap hayır hasenatı işleme kabahati,
Hakka eyle cihattı yok başka izahatı,
Dünya hayatı için ahretin etme zehir.

Âşık Kevserî derki çık gururun içinden,
Hesabı irade kıl geç akıl süzgecinden,
Ecel emri bellidir ne erken ne geçinden,
Vade yettiği zaman artık olunmaz tehir.

⁶⁶ Hollanda'da Rotterdam kentinin kenarında hızlı trenle geçerken cam kenarında görmüş olduğu çift minareli camiye söylemiştir.

3.1.14. SİLA HASRETİ

-11'li Heceyle Yazılanlar (üç uyaklı)

BAHAR ZAMANI

Şimdi bizim köyde bahar zamanı,
Koşsak da varışsak ilden illere.
Derelerin sesi çiçek çimeni,
Taşsak da karışsak selden sellere.

Hasret bizde sitem bizde dert bizde,
Ağa bizde yiğit bizde mert bizde,
Muhabbet ehlişi olan fert bizde,
Coşsak da yarışsak halden hallere.

Kevserî ah çeker ruhum orada,
Koyun kuzu meler kırdı çayırdı,
Nağmemiz söylensin dağda bayırdı,
Aşsak da sarışsak dilden dillere.

EYLEDİM⁶⁷

Gurbet elde döndüm dört kat büklüme,
Ben kendi kendimi yorar eyledim.
Yavrularım düştü benim aklıma,
Onları rüyamda arar eyledim.

Herkes diyarında yaşar can cana,
Şu yabam ellerde gitsem ne yana,
Bitse de şu hasret dönsem vatana,
Her gün her gün hayal kurar eyledim.

Kestiler dalımı hızarladılar,
Alıp fırınlara pazarladılar,
Garip kaldım çokça azarladılar,
Boş yere kalbimi kırar eyledim.

⁶⁷ Avrupa devletlerinde 25 yıldan fazla geçen ömür hikâyesi.

Bu garip her türlü işe dayandı,
Bu ayaklar ki bu başa dayandı,
Yaşa baktım elli yaşa dayandı,
Gurbette ömürden zarar eyledim.

Kevserî'yim düşünceye dalmayı,
Kim ister ki melûl garip olmayı,
Kim istemez vatanında kalmayı,
Gidenden gelenden sorar eyledim.

YEŞİL GÖLE'M

Selam olsun Ardahan'a Göle'ye,
Özlemimi alıp yazaydım keşke.
Elvan elvan çiçekleri toplayıp,
Demet demet edip dizeydim keşke.

Bizim elimizin bahar zamanı,
Eksilmez Köroğlu dağın dumanı,
Yeşile bürünür çayır çimeni,
Şimdi oralarda gezeydim keşke.

Dağlarında sürü gelip aştı mı?
Dereler çağlayıp seller coştı mı?
Kura nehri acep dolup taşıtı mı?
Girip de içinde yüzeydim keşke.

Yaylacılar yaylalara göçtü mü?
Çobanlar dağlarda çadır açtı mı?
Köylüler tarlada ekin biçti mi?
Harmanlarda dane ezeydim keşke.

Âşık Kevserî'yi gurbet hep yordu,
Dönmek için çokça hayaller kurdu,
Atamın diyarı Babamın yurdu,
Mezarımı orda kazaydım keşke.

TURNALAR

Uçuşun turnalar köyüme doğru,
Bizim yaylalara şimdi yaz geldi.
Burnumda tütüyor vatan toprağı,
Gönlümü kaplayan derin haz geldi.

Süzülüp göklerden dağları aşın,
Başımın üstünde gelin dolaşın,
Hakk'a niyaz edin sırra ulaşın,
Kulağım seslendi hoş vaaz geldi.

Bölük bölük oldu çekti gittiler,
Kendisine göre bir yol tuttular,
Türlü sesler birbirine kattılar,
Yüreğimi yakan bir avaz geldi.

Kaz dağları oldu onlara mekân,
Ayrılıktır böyle boynumu büken,
Gözlerimde üç beş damla yaş döken,
İçim cız eyledi, sanma naz geldi.

Kevserî ağladım intizarımda,
Vatan özlemi var ah-u zarımda,
Sırtladım dertleri omuzlarımda,
Gine derler bu yük sana az geldi.

3.1.15. SİTEM

3.1.15.1. Geçmişe Sitem

-Semai Ölçüsüyle Yazılanlar

DELİK BÜYÜK
Delik büyük, yama küçük,
Nerden bulak terzimizi.
Hevesimiz yarı buçuk,
Kaçırdılar arzumuzu.

Olduk işin mustaribi,
Biz kimlere olsak tabi,
Kimimiz olduk ashabı,
Değiştiler tarzımızı.

Burnumuzdan soluyoruz,
Gâh boşalıp doluyoruz,
Gâh dirilip ölüyoruz,
Bozdular terazimizi.

Dedik sevgi barış olsun,
Huzur ile varış olsun,
Gariplerde bir iş bulsun,
Duymadılar arzımızı.

Kevserî'yi susturdular,
Bizlere kan kusturdular,
Yaşamaya küstürdüler,
Bıçak açmaz ağzımızı.

HEDEF ALDI

Gözlerime baka baka,
Gördü beni hedef aldı.
Yüreğimi yaka yaka,
Sordu beni hedef aldı.

Tatlı canımdan bezdirdi,
Dane misali ezdirdi,
Dikenli yoldan gezdirdi,
Yordu beni hedef aldı.

Kevserî düştüm merağa,
Bülbül oldum koymaz bağa,
Fırar ettim çıktım dağa,
Ordu beni hedef aldı.

-11'li Heceyle Yazılanlar

ÇOCUK İKEN

Çocuk iken kuzuları dağlarda,
Yaydığım zamanlar keşke olsaydı,
Derelerin sesi coşan çağlarda,
Duyduğum zamanlar keşke olsaydı.

Dere tepe ova düzü aşardık,
Hep bir evde aynı yerde yaşardık,
Un çorbası içer içer şişerdik,
Doyduğum zamanlar keşke olsaydı.

Kaz eti pişmeden alıp dişlerdik,
Kargalar yemesin diye taşlardık,
Patatesi kazanlarda haşlardık,
Soyduğum zamanlar keşke olsaydı.

Gelincik biterdi kıraçlarında,
Bir nağme var idi amaçlarında,
Kış ayları köyün yamaçlarında,
Kaydığım zamanlar keşke olsaydı.

Koşa koşa kendimizden geçerdik,
Çesmeye varırdık sular içerdik,
Gökyüzüne uçurtmalar açardık,
Yaydığım zamanlar keşke olsaydı.

Kevserî'yim yalın ayak gezerdik,
Yemlikler toplardık hedik ezerdik,
Yedi taş oynardık alıp dizerdik,
Saydığım zamanlar keşke olsaydı.

3.1.15.2. Kadere Sitem

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

EY MUHANNET

Ey muhannet verem oldum,
Hasta ettin bile bile.
Renk gibi sarardım soldum,
Güldürtün beni yâd ele.

Hele zalim niye hele,
Sen beni düşürdün dile,
Çiçeklerimi soldurdun,
Yaprağım döndü gazele.

Bozdun yıktın sıhhatimi,
Yüzdün derimi etimi,
Alt üst ettin hayatımı,
Çektin gittin güle güle.

Hele zalim niye hele,
Sen beni düşürdün dile,
Keşke seni görmeseydim,
Gözyaşlarım döndü sele.

Söz vermiştin yöremize,
Zarar verdin töremize,
Tuzu bastın yaramıza,
Beni buldun gele gele.

Hele zalim niye hele,
Sen beni düşürdün dile,
Beni ezdin ettin saman,
Sonra da savurdun yele.

Kevserî'ye vurdun kama,
Pabucunu attın dama,
Düştüm derde düştüm gama,
Bir ömür çektirdin çile.

Hele zalim niye hele,
Sen beni düşürdün dile,
Deli divane eyledim,
Bak bunadım düştüm çöle.

VERDİ

Şu ömrümüz oldu yarı,
Her gün için fire verdi.
Elimdeki fırsatları,
Aldı birkaç kere verdi.

Kimi pek görmez önünü,
Kimi unuttur dününü,
Herkes bekliyor gününü,
Bizlere de sıra verdi.

Bilen bilir kimi bilmez,
Akan gözyaşımı silmez,
Eski sevgi unutulmaz,
Şu gönlümde yara verdi.

Gâh sevildik gâh dışlandık,
Bir demir gibi işlendik,
Geçti ömrümüz yaşlandık,
Bülbül gibi zara verdi.

Kevserî der, süzdü beni,
O yar çokça üzdü beni,
Bak sırtımdan yüzdü beni,
Şimdi artık ara verdi.

-11'li Heceyle Yazılanlar

MERSİN'E DÖNDÜ

Ey muhannet nedir kastın garazın?
Düz iken işimiz tersine döndü,
Ne çabuk değişti sendeki tarzın,
Yılanla tilkinin dersine döndü.

Sermayem servetim bir tek sazım var,
İki tane oğlum birde kızım var,
Yıllardır geçmeyen derdim sızım var,
İçinde yüzdükçe tersane döndü.

Kevserî der, sabah kalktım çok erken,
Umutla dünyayı hayal ederken,
Ardahan Göl'e'ye varayım derken,
Yolumuz gurbette Mersin'e döndü.

-11 Hece “Yine mi?” Dizeli Şiir

YİNE Mİ?

Yine mi bu sene mahsul almadık?
Yine mi işimiz döndü tersine?
Yine mi zulümden çıkıp gülmedik?
Yine mi başımız döndü tersine?

Yine mi baykuşlar tünedi konu?
Yine mi garibin ocağı söndü?
Yine mi şu gözler ırmağa döndü?
Yine mi yaşımız döndü tersine?

Yine mi engeller önümü biçti?
Yine mi beynimi süngerle içti?
Yine mi tadımız uykumuz kaçtı?
Yine mi düşümüz döndü tersine?

Yine mi dertleri diyemez olduk?
Yine mi üç beş laf sayamaz olduk?
Yine mi bir ekmek yiyemez olduk?
Yine mi dişimiz döndü tersine?

Yine mi Kevserî kayboldu izi?
Yine mi bedene girdi bir sızı?
Yine mi dondurdu şu ayaz bizi?
Yine mi kışımız döndü tersine?

3.1.15.3. Dostlara Sitem

-11’li Heceyle Yazılanlar

ARAMIŞ

Yıllarca peşinden yanıp gezdiğim,
İş işten geçtikten sonra aramış.
Her gün ağladığım gözden süzdüğüm,
Yaş yaştan geçtikten sonra aramış.

Yağmuru beklerken doluya döndüm,
Sağlığım bozuldu ölüye döndüm,
Uğruna divane deliye döndüm,
Baş baştan geçtikten sonra aramış.

Kevserî dört büklüm oldu buruştu,
Simsiyah saçlara aklar karıştı,
Çene dönmez oldu yüzüm kırıştı,
Diş dişten geçtikten sonra aramış.

HAVASINDA

İnsanoğlu gözü doymaz hâsılı,
Servet sevdasında var havasında.
Yaprağı dökülmüş ağaç misali,
Meyve sevdasında bar havasında.

Unutulmaz eski sevda maziler,
Yamasını dikemezmiş terziler,
Kışın adam üşür yazı arzular,
Bahar sevdasında kır havasında.

Kevserî sözlere derinlik ister,
Gönül sohbet ister yarenlik ister,
Ağustos ayında serinlik ister,
Yağmur sevdasında kar havasında.

İNANMADILAR

Gurbeti gezdikçe ayaklarımda,
Nasır çıktı dedim inanmadılar.
Yıllardır Dünyanın yükü sırtımda.
Asır çıktı dedim inanmadılar.

Kapıldım bir sele aktıkça aktım,
Müşkülât kahrını kafaya taktım,
Ben kendi kendimi yokladım baktım,
Kusur çıktı dedim inanmadılar.

Hal bilmeze kalktım halim söyledim,
Geçen günlerimi bilmem neyledim,
Aldım da yaşımı hesap eyledim,
Küsür çıktı dedim inanmadılar.

Üç değil beş değil bitmiyor çile,
Derdimi taşımaz yüklesen file,
Nefsimiz arzuya olmuştur köle,
Esir çıktı dedim inanmadılar.

İlmi irfan ile katkıldım ben,
Görevi icraya yetkilendim ben,
İlham haktan geldi etkilendim ben,
Tesir çıktı dedim inanmadılar.

Dikenler oluştu gülü beklerken,
Deli çıktı geldi veli beklerken,
Gönül sarayında halı beklerken,
Hasır çıktı dedim inanmadılar.

Âşık Kevserî der, derim yüzüldü,
Süzgeçlere girdi aktı süzüldü,
Kafa iflas etti vücut bozuldu,
Hasar çıktı dedim inanmadılar.

KÜSTÜ KÜSELİ

Ne bir haber salar ne mektup yazar,
O dost bu diyardan küstü küseli.
Vatanından uzak eder intizar,
Başında rüzgârlar esti eseli.

Gelin yiyip içip devran sürelim,
Muhabbet çiçeği alıp derelim,
Nezaket gözüyle bakıp görelim,
Üç günlük dünyada kesme fasıllı.

Herkesin günü var herkes sırada,
Hoş bir seda ile göçsek burada,
Kırgınlıklar hepsi kalsın arada,
Tatlı dille anlatalım masalı.

Ölenin peşinde alkış anlamsız,
Tepeden kişiye bakış anlamsız,
Yıpranmış kumaşta nakış anlamsız,
Buruşuk çürümüş bir bez misali.

Der Kevserî, yaş varınca yetmiş,
Bu işin sonucu benzer bitmiş,
Yavaş yavaş gidiyoruz yitmiş,
Bir gün gelen bir gün gider hâsılı.

ÖNEM VERMEDİ

Dar günümde dostlarımı ararken,
Geniş günde sordu önem vermedi.
Umut ile ona doğru yürürken,
Her alanda yordu önem vermedi.

Ona köprü oldum yol oldum geçti,
Ona yemek oldum su oldum içti,
Ona çiçek oldum ot gibi biçti,
Zedeledi kıldı önem vermedi.

Âşık Kevserî'yim başa baş gibi,
Ona değer verdim bir sırdaş gibi,
Ona halı oldum bir kumaş gibi,
Çamurlara serdi önem vermedi.

-11'li Heceyle Yazılan Tecnisler

BİN DEDİ

Atını getirdi al da bin dedi,
Atlı gittim fakat yaya getirdim.
Ben beş yüzü verdim o da bin dedi,
Ona evet dedim yaya getirdim.

Dilerim zalimler ateşe yana,
Yanlığı sevmedim doğrudan yana,
Güzel sözlerimi bütün her yana,
Her tarafa yaya yaya getirdim.

Kevserî der, kırık kazmadaki sap,
Ben mi dedim doğru yolundan git sap,
Ekin tarlasında kırılmasın sap,
Koyunları yaya yaya getirdim.

DEDİLER

Bu nasıl bir ferman nasıl bir kanun,
O yarın bahtına kara dediler.
Ne keman çalındı nede bir kanun,
Libaslar giyinmiş kara dediler.

Dönen küre ekseninde mil vardı,
Zurna kamışında tek bir mil vardı,
Deryayı ölçerken baktım mil vardı,
Sahili görünce kara dediler.

Bebeği sardılar kundakladılar,
Tüfeğin sapını kundakladılar,
Aracı yaktılar kundakladılar,
Zarardan geçmedik kâra dediler.

Kevserî der, alın yazı bilemez,
Okuyup yazmayan yazı bilemez,
Kış gelip geçmeden yazı bilemez,
Tutulmuş tipiye kara dediler.

-11 Heceli "Yeter" Dizeli Şiir

YETER

Yeter artık yeter yaptığın zulüm,
Yeter beni bunca üzdüğün yeter.
Yeter artık vurdun kalmadı halim,
Yeter kör bıçakla yüzdüğün yeter.

Yeter fırsatlarım gitti tükendi,
Yeter ocağımız batı tükendi,
Yeter şu genç ömrüm bitti tükendi,
Yeter artık yeter ezdiğin yeter.

Yeter Kevserî'yi kırdın soldurdun,
Yeter yüreğime keder doldurdun,
Yeter ben ölmeden beni öldürdün,
Yeter mezarımı kazdığın yeter.

-11'li Heceyle Yazılmış Sadece "Dedim" Olarak Yazılanlar

ONA

Ona bu canımı feda etmiştim,
Ona köle oldum yine bilmedi.
Ona canciğerim gülüm demiştim,
Ona neşe verdim bir gün gülmedi.

Ona köprü oldum yol oldum geçti,
Ona çiçek oldum ot gibi biçti,
Ona pınar oldum içtikçe içti,
Ona dedim bir tas su ver dolmadı.

Ona heder oldum can pahasına,
Ona değer verdim hası hasına,
Ona ilaç oldum her yarasına,
Ona dedim hasta oldum gelmedi.

Ona asker oldum uydum emire,
Ona maya oldum kattı hamura,
Ona halı odum serdi çamura,
Ona yapmadığım bir şey kalmadı.

Ona dedim yüreğimi dağılatma,
Ona dedim el kolumu bağlatma,
Ona dedim yeter artık ağlatma,
Ona dedim gözyaşımı silmedi.

Ona dedim ezme şu Kevserî'yi,
Ona dedim yüzme şu Kevserî'yi,
Ona dedim üzme şu Kevserî'yi,
Ona dedim derde çare olmadı.

3.1.15.4. Tanınmış Şahıslara Sitem

-11'li Heceyle Yazılanlar

SİNSİCE

Nedir Şaron nedir şu barbarlığın,
Filistin halkına vurdun sinsice.
Savunmasız insanların üstüne,
Tanklarla ateşe verdin sinsice.

Emir verdin suçsuz yere saldırdın,
Amerika destek verdi çıldırdın,
Sayısızca insanları öldürdün,
Masum çocukları kırdın sinsice.

İşgalden yanasın yerden yanasın,
Barışı sevmesin kirden yanasın,
Küçük bir devletsin şerden yanasın,
Çok civanı yere serdin sinsice.

Filistin'e bomba döktün yanıyor,
Görenlerin yürekleri kanıyor,
Dünya seni her geçen gün kınıyor,
Kötü emelini kurdun sinsice.

Kevserî der, görmeseydim o çağı,
Bebeklere sapladınız bıçağı,
Amerika verdi topu uçağı,
İş birlikçilerle vurdun sinsice.

3.1.15.5. Sevdığıne Sitem

-11'li Heceyle Yazılanlar

VEFASIZ

Canımı uğruna feda ettiğim,
Boynumu bir yana büktü vefasız.
Aşkın iğnesiyle kumaş diktiğim,
İlme ilme kesti söktü vefasız.

Canımdan can aldın başımdan aklı,
Kıyamete kadar bu sevdam saklı,
Bir hayal kurmuştum telli duvaklı,
Gözlerimde yaşlar döktü vefasız.

Garip Kevserî'yi yaktı bıraktı,
Gözümün içine baktı bıraktı,
Gönül sarayını yıktı bıraktı,
Enkazı üstüme çöktü vefasız.

-11 Heceli "Bilmedi" Dizeli Şiir

BİLMEDİ

Bilmedi verdiğim sevgi değeri,
Ben gönlümü ona açtım bilmedi.
Bilmedi kor tutmuş yanan ciğeri,
Ben benden kendimden geçtim bilmedi.

Bilmedi her şeyi ona aldığım,
Bilmedi derdinden gama daldığım,
Bilmedi geceyi sabahladığım,
Ben akı karadan seçtim bilmedi.

Bilmedi yıllarca keder ettiğim,
Bilmedi kendimi heder ettiğim,
Bilmedi ölüme kadar gittiğim,
Ben sağ iken kefen biçtim bilmedi.

Bilmedi kul etti şu Kevserî'yi,
Bilmedi yol etti şu Kevserî'yi,
Bilmedi kül etti şu Kevserî'yi,
Ben uğruna zehir içtim bilmedi.

3.1.16. TAŞLAMA

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

AÇLIKTAN

Açlıktan ölsem namerdin,
El uzatmam ekmeğine.
Kuru soğanı hoş merdin,
Hayran kaldım yemeğine.

Ağaç dikin dallar bitsin,
Atmosferi cana yetsin,
Yaprakları zikir etsin,
Sevap girsin emeğine.

Ey Kevserî düşün derin,
Yel esiyor serin serin,
Cimrilik tam cimrilerin,
İşlemiştir kemiğine.

ÇOK ÇALIŞTIM
Çok çalıştım çözemedim,
Bilmem ki bu neyin nesi.
Ben onları süzemedim,
Nerden bileyim herkesi.

Kimi yapar kimi yıkar,
Kimi dokur kimi söker,
Garibanlar boyun bükür,
Kimin başı kimin fesi.

Kimi eğri kimi düzgün,
Kimi kartal kimi kuzgun,
Güller solmuş bülbül üzgün,
Geliyor kargalar sesi.

Dertler geldi posta posta,
Fren yok umut takozda,
Güvenmiştik biz o dosta,
Onunda çıktı foyası.

Garip boş dolu denedi,
Garip sağ solu denedi,
Garip her yolu denedi,
Artık kalmadı hevesi.

Kim geldi kim gitti gördük,
Bazen sağır bazen kördük,
Paslı demirlere sürdük,
Hep bozuk çıktı boyası.

Der Kevserî, varacağız,
Yaraları saracağız,
Ak günleri göreceğiz,
Ya pazar ya pazartesi.

DEĞİLİZ BİZ

Fakir fukara hakkını,
Yutanlardan değiliz biz.
Devlet malıyla yükünü,
Tutanlardan değiliz biz.

Deştiler çıban yarayı,
Kısa yollardan parayı,
Holding kurup da narayı,
Atanlardan değiliz biz

Delik büyük tutmaz yama,
Pabucunu atmış dama,
Aydın sayılıp İslam'a,
Çatanlardan değiliz biz.

Maganda ile ayyaşı,
Onlara dar cadde çarşı,
Sallabaşı al maaşı,
Yatanlardan değiliz biz

Öğüt alalım hissedeni,
Atmayalım bol keseden,
Ortalığı berbat eden,
Batanlardan değiliz biz

Bilmez şehit ecdadını,
Bilir her papaz adını,
Vatanını vicdanını,
Satanlardan değiliz biz

Kevserî'nin yarasını,
Her kes bilsin darasını,
Onun bunun arasını,
Katanlardan değiliz biz

KORKUYORUM

Ta küçücük yaştan beri,
Yılanlardan korkuyorum.
Ne ileri nede geri,
Yalanlardan korkuyorum.

Bizler gördük çoklarını,
Açlar ile toklarını,
İnsanların haklarını,
Çalanlardan korkuyorum.

Elinde yok hürriyeti,
Bilinmiyor zürriyeti,
Sonradan bir variyeti,
Bulanlardan korkuyorum.

Kevserî budur ahvalim,
Fikri cahil kendi âlim,
Merhametsiz gaddar zalim,
Olanlardan korkuyorum.

NEYİN PEŞİNDESİN?

Azrail senin peşinde,
Ya sen neyin peşindesin?
İşte geldi geçti ömür,
Hala tatlı düşünüdesin.

Yaz geçti mevsim kışladı,
Hayatı süzdü boşladı,
Ahirete göç başladı,
Sen dünyalık işindesin.

Kevserî der, yerin dolmaz,
Giden gider geri gelmez,
Ey gönül kaçışın olmaz,
Bir kabristan döşündesin.

-11'li Heceyle Yazılanlar

ARADIM

Yanına vardım da eyledim ikaz,
Sanki onu bir mümessil aradım.
Hatır gönül bilmez halden anlamaz,
Asilsiz bir yerden asil aradım.

Gel gönlü alçak ol inek engine,
Şükür edip dalsak nefsin cengine,
Kişi olmalıdır dengi dengine,
O sandı ki onu temsil aradım.

Seccademi serdim secdem tekbire,
Mutlak konuluruz bir gün kabire,
Biz meyil vermeyiz kire kibire,
Aslını arz ettim asıl aradım.

Ruhum bedenimi bazen yokladı,
Ukba âleminde huzur kokladı,
Manevî dünyama girdi bekledi,
Şu fani hayatta fasıl aradım.

Kevserî der, düştüm bir intizara,
Aldım da derdimi sürdüm pazara,
Umudumuz kaldı başka bahara,
Yeniçağda eski nesil aradım.

BATAR

Kaptan yorgun dümen bozuk yük ağır,
Bu gemi deryada batır mı batır.
Şoför sarhoş duymaz bağı ha bağı,
Şu vites yerinden atar mı atar.

Bu nasıl bir ferman nasıl bir emir,
Ekmek demir oldu kemir ha kemir,
Rüşvetçi görevli hırsız şu memur,
Deveyi semerle yutar mı yutar.

Kevserî der, bizi ettiler illet,
Yakalar silkendi zilletimi zillet,
Kafalar bozuldu fittırdı millet,
Şu hayat yan üstü yatar mı yatar.

ÇIKAR

Güneş bu dünyadan battığı zaman,
Küme küme yıldız çıkar ay çıkar.
Gök gürleyip yağmur yağdığı zaman,
Derecikler olur sonra çay çıkar.

Hayırsız dost gözün oyar bırakır,
Hırsız ortak seni soyar bırakır,
Aslan avın avlar doyar bırakır,
Diğer hayvanlara bile pay çıkar.

Tilkiler kurnazdır gezer meydanda,
Bütün canlı hayvan korkar aslanda,
Aslanlarda yalnız korkar insanda,
Çünkü tüfek çıkar okla yay çıkar.

Kevserî der, kimi bakmaz geriye,
Koyunlar kuzular iner dereye,
Kurtlar açgözlüdür dalsa sürüye,
Hepsini parçalar kaçır zay çıkar.

DEĞİL⁶⁸

Ey azizim niçin şişersin böyle?
Sendeki hal akıl alır hal değil.
Kırıcı konuşma davranma öyle,
Sattığın zehirdir asla bal değil.

Neden kibirlikle edersin karar,
Acı sirke kendi küpüne zarar,
Lütfen kendine gel aklın fikrin var,
Bir tatlı söz söyle dilin lal değil.

Kevserî ağlarım hep için için,
Yaratılanı sev Yaradan için,
Boş yere kalpleri kırdığın niçin?
Yaptığın bu ahval hoş ahval değil.

⁶⁸ İnsanları küçümseyen hor bakan, kendini beğenmiş birine yazmıştır.

EFENDİM

Nankörlere bütün malını versen,
İyilik kadrini bilmez efendim.
Gözü aç olana sofranı sersen,
Verdikçe midesi dolmaz efendim.

Kişide ar hayâ hazım olmalı,
Faydalı işlere lazım olmalı,
Gayret yapmak gerek azim olmalı,
Tembelin sanatı olmaz efendim.

İncitmeyin karıncayı böceği,
Yalan değil söyleyiniz gerçeği,
Sevgiyle yetişen aşkın çiçeği,
Kıyamete kadar solmaz efendim.

Oku okut öğren kalma bir cahil,
Hakk'ın huzurunda secdeye eğil,
Şu dünya kimseye ebedi değil,
Gelen gider burda kalmaz efendim.

Çok güzel konuşun tatlı bir dilden,
Kimseyi kırmayın sakın gönülden,
Merhametsiz olan anlamaz halden,
Gelip gözyaşını silmez efendim.

Sıcak tebessümle yüze gülünüz,
Sevgi saygı muhabbetle dolunuz,
Anne Baba kıymetini biliniz,
Bir daha dünyaya gelmez efendim.

Kevserî'yim mazi kalır dünyada,
Cömertlerin izi kalır dünyada,
Şair ölür sözü kalır dünyada,
Eserleri asla ölmez efendim.

GÖRMEDİM

Develer arkada eşekler önde,
Böyle şaibeli düzen görmedim.
Bu işe şaşırdım inan ki bende,
Benim kadar kendin üzen görmedim.

Deryada kayığım gemim yatım yok,
Fakir vatandaşım pek suratım yok,
Eşekten ötürü malumatım yok,
Postunu sırtından yüzen görmedim.

Şu topu atalım dedik potaya,
Potaya girmede gitti öteye,
Kaptanın dümeni bozuk rotaya,
Şaşkın ördek gibi yüzen görmedim.

Garibin umudu benzi hep soldu,
Soyguncular soydu cepleri doldu,
Vurguncular Avrupa'da Bey oldu,
Onlar kadar yiyip gezen görmedim.

Gidişat hoş değil çomak onlarda,
Sizler sanmayın ki ahmak onlarda,
Davul boynumuzda tokmak onlarda,
Böyle özentili özen görmedim.

Âşık Kevserî der, olduk ashabı,
Kesmelidir artık halk bu hesabı,
Çok rol oynar şu asalak kasabı,
Böyle zalim millet ezen görmedim.

HEP BENDEN BEKLER

Benim bir vefasız arkadaşım var,
Yemeyi içmeyi hep benden bekler.
Adetten uzaktır tutmuyor ayar,
Köprüyü geçmeyi hep benden bekler.

Bunları anlatım yaşlı dedeme,
İnan kan kusturdu benim mideme,
Bir yerde onunla yapsak ödeme,
Keseyi açmayı hep benden bekler

Kevserî der, onun kurusun huyu,
Yenilmez ekmeği içilmez suyu,
İyilik yapamaz bir arpa boyu,
Tarlayı biçmeyi hep benden bekler.

İLAN ETTİ

Gönül hasmı ile ettim mülakat,
Muktedir istedi garp ilan etti.
Altın'dan gergefler işledim kat kat,
Yakuttan zümrütten darp ilan etti.

Müstesna çağımı bilmem neyleydim,
Tatlıdan güzelden ona söyledim,
Bağımı bahçemi bağış eyledim,
Karşıkı dağlarda sarp ilan etti.

Âşık Kevserî hiç vermez ihtimal,
Mütevazî türden yaptım intikal,
Ben barış istedim o da ihtilal,
Beklemedik anda harp ilan etti.

NE YAZAR

İnsanda ilk önce itibar gerek,
Varını seninle bölse ne yazar.
Dost odur ki dar gününde yar gerek,
Geniş günde seni bilse ne yazar.

Uğruna can versen bilmeyen dostun,
Gelip gözyaşını silmeyen dostun,
Hasta iken sana gelmeyen dostun,
Sen ölünce her gün gelse ne yazar.

Âşık Kevserî der, yolu bulmalı,
Sevgi saygı hoşgörüyüyle dolmalı,
Kişi içi dışı aynı olmalı,
Kalpte düşman yüze gülse ne yazar.

UFO ZANNEDER

Bir arkadaşım var çokça havalı,
Kendini göklerde Ufo zanneder.
İnatçı fikirli çok dik kafalı,
Gören onu hasta tifo zanneder.

Kasılır kibirle eder seyranı,
Ne suyu içilir nede ayrıanı,
Ne voltajı vardır ne cereyanı,
Kendin bazen bir trafo zanneder.

Âşık Kevserî der, düştüm diline,
Akıl ermez hilesine feline,
Bir iyilik yapsan sunsan eline,
Onu da beğenmez defo zanneder.

-11 Hece "Kimi" Dizeli Şiir

YORGUN

Kimi berrak sular gibi durulur,
Kimi de çamura batmaktan yorgun.
Kimi çalışmaktan işten yorulur.
Kimi de tembeller yatmaktan yorgun.

Kimi akıllıdır aklı başında,
Kimi dedikodu yalan peşinde,
Kimi hal ehlisi hayır işinde,
Kimi de herkesle çatmaktan yorgun.

Kimi merhametli doğuştan beri,
Kimi insanlıktan çok kalmış geri,
Kimi haysiyetli sözünün eri,
Kimi de şerefın satmaktan yorgun.

Kimi hayvanları yarıştırır hep,
Kimi ortalığı karıştırır hep,
Kimi küskünleri barıştırır hep,
Kimi de arayı katmaktan yorgun.

Kimi sever Kevserî'yi toplumda,
Kimi kovar Kevserî'yi toplumda,
Kimi över Kevserî'yi toplumda,
Kimi de arkamdan atmaktan yorgun.

ÇALAR

Eğer yapılırsa düzensiz yayın,
Bir gelişi güzel çalarda çalar.
Hanı nerde okun nerede yayın,
Hırsızlar dadanır çalar da çalar.

Sahtekârın bütün işleri kurma,
Sakın insanlara tuzağı kurma,
Saat ayarını zamansız kurma,
Vakitli vakitsiz çalar da çalar.

Kevserî'yim hasret beni yakar mı?
Yar elline bilmem kına yakar mı?
Üç beş dertli yanık türkü yakar mı?
Alır da sazını çalar da çalar.

YÜZ

Açgözlü birisi atarsa nara,
Astar versen bu kez senden ister yüz.
Gerçeği söyledim yaksalar nara,
İster öldür beni ister derim yüz.

Güvenme dünyada servete kâra,
Zalimlerin bağı karadan kara,
Kışın fırtınadan tutulma kara,
Deryaya dalarsan yüz kardeşim yüz.

Âşık Kevserî de söyledi yâra,
İçimde açmıştır bin türlü yara,
Ferhat gibi kim var dağları yara,
İster buna bir de ister de ki yüz.

FOS ÇIKTI

Bu ülkeyi kemirip bomboş nutuk atanlar,
Ne kara günler gördük, vaatleri fos çıktı.
Menfi darbe yapanlar, ortalığı katanlar,
Faturası sadece, halka bir kaos çıktı.

Sükûneti bozdular dengeler altüst oldu,
Fakirin benzi soldu zenginin cebi doldu,
Garibin hayalleri suya düştü bozuldu,
Sefaletin çanında çatlak bir anons çıktı.

Bankalara dadanıp teker teker soydular,
Sülük gibi yapışıp gözümüzü oyduklar,
Rüşvet yiyene gidip sırtını dayadılar,
Sıralı dağlar gibi arkası Toros çıktı.

Kimisi mesken tuttu hastahane önünü,
Kimisi rehin düştü kayıp etti canını,
Kimisi vampir gibi emdi halkın kanını,
Arpayı sapla yutan capcanlı patos çıktı.

Kimisi orman yaktı ardından villa kurdu,
Kimisi çarptı kaçtı terk ettiler şu yurdu,
Kimisi hortumladı kimisi vurgun vurdu,
Kasırğa gibi yıktı, ardından lodos çıktı.

Hazineye daldılar, köstebekler fareler,
Kırk yıllık dinozora kalmış idi çareler,
Alçakların yüzünden alçaldı tayyareler,
Takoz gibi beyinler, hasta tetanos çıktı.

Ey Kevserî boşuna tüketme nefesini,
Hak hukuk bilmezlerin, anlatayım nesini,
Faydalı simaların, kıstırdılar sesini,
Allem kulem ettiler, sonsuz bir paydos çıktı.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

DEĞİL

Bazısına bakıyorum doğru bir yolda değil,
Söylüyorum anlamıyor velâkin elde değil,
Ağacın kökü çürüse ağaç kuruyup gider,
Ondaki hastalık sade yaprakta dalda değil.

Kimi doğru yola gider kimi yanlış a gider,
Çok sapıklar helak oldu firavun la beraber,
Kimi şükreder haline kimi olmuş derbeder,
Bakılınca sanki hasta iyi bir halde değil.

Ey Kevserî bu devirde yamana ilgi çoktur,
Hava cıva vesaire dumana ilgi çoktur,
Daneye rağbet kalmamış samana ilgi çoktur,
Ağır her zaman ağırdır rüzgârda yelde değil.

3.1.17. TECRÜBE

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

ÇEKTİM

Bir cimriye konuk oldum,
Var içinde darlık çektim.
Mert olana tanık oldum,
Yok içinde varlık çektim.

Hayırsız dost çilesini,
Sonra gördüm hilesini,
Yedim zalim sillesini,
Gündüz vakti körlük çektim.

Der Kevserî, ihsanları,
Sevdim tatlı lisanları,
Mızımız olan insanları,
Anlamaktan zorluk çektim.

DOLDURUR

Usta mesleği yerini,
Çırak doldur doldurur.
Heves meyil değeri
Merak doldurur doldurur.

Şu gidenler nerde hani,
Ömür kısa dünya fani,
Bir ağacın etrafını,
Yaprak doldurur doldurur.

Kevserî söyler sözünü,
Bilir şahsiyet özünü,
İnsanoğlunun gözünü,
Toprak doldurur doldurur.

GÖTÜRÜR

Gezdik düzlük yokuşları,
Sefası alır götürür.
Uçarsa kalbin kuşları,
Kafesi alır götürür.

Üç beş yareni seslersin,
Gönül bahçeni süslersin,
Ömrünce bir bağ beslersin,
Küfesi alır götürür.

Kimi gelir kimi göçer,
Kimi eker kimi biçer,
Gençlik çağı gelir geçer,
Cefası alır götürür.

Nedir şu dünya telaşın,
Gel sağ iken helalleşin,
Bedende akılsız başın,
Kafası alır götürür.

Çalış herkes olsun razı,
Cana değmesin garazı,
Bizi tartınca terazi,
Kefesi alır götürür.

Bilmem nedir endişesi,
Kırılmasın kalp şişesi,
Tabutun yok menteşesi,
Efesi alır götürür.

Kevserî yıllardır yazar,
Meğer dünya boş bir pazar,
Akıbeti olur mezar,
Nefesi alır götürür.

İÇİNMIŞ

İfade ibaret iktifa ile,
İftihar ibare ikbal içinmiş.
İffetin idraki iktida ile,
İfa icraatı ikmal içinmiş.

İstisna irşadı ister iştihar,
İfsadı istemez izhar istikrar,
İfritin işleri isnat itibar,
İftira ihanet iğfal içinmiş.

İfşa intizamda Kevserî izan,
İltifat inayet ilhamı icran,
İflah için ihya izharı irfan,
İclal'de ilmihal icmal içinmiş.

SERGİLEDİM

Duygu yüklü şiirleri,
Bu kitapta sergiledim.
Hak bilmeyen şairleri,
Hep uyardım sorguladım.

Dosta yaptım çağrılarını,
Hiç sevmedim eğrileri,
Her alanda doğruları,
Senaryoda kurguladım.

Çalıştım yaptım çözümü,
Hakka bağladım özümü,
Gerçek olan şu sözümü,
Ömür boyu vurguladım.

Kevserî der, duy sesimi,
Aldım verdim nefesimi,
İçimde olan nefsimi,
Ellerimle yargıladım.

TANSİYON

Öyle bir çalım yaptı ki,
Pek yükseltti tansiyonu.
Uykum var dedi illaki,
Sordurdu yurt pansiyonu.

Gittik aheste aheste,
Gönül kuşu var kafeste,
Türlü türlü yaptım beste,
Değer biçti mansiyonu.

Kevserî der, bu irade,
Hoş lisanla hoş ifade,
Tasrif ettik teoride,
Tatlı oldu aksiyonu.

-11'li Heceyle Yazılanlar

BİTİRİR

Akrabalık sevgi dostluk bağı,
Kimileri küse küse bitirir.
Dağ kadar yükselse saman yığını,
Rüzgâr onu ese ese bitirir.

Şu fani dünyada hepimiz beşer,
Her gün gidiyoruz ikiye beşer,
Hayat ağacında yapraklar düşer,
Dalımızı kese kese bitirir.

Kevserî der, halim olmasın yaman,
Yüce Mevla'm nasip eylesin iman,
Kara toprak ağız açtığı zaman,
Girsen dahi som kafese bitirir.

GEÇTİ

Ömür defterini hesap eyledim,
Kaç müddet kaç mevsim bahar yaz geçti.
Soluk aldım verdim nağme söyledim,
Kim bilir kaç nefes kaç avaz geçti.

Kaç defa usandım kaç defa bıktım,
Kaç defa duruldum kaç defa aktım,
Kaç defa yıkıldım kaç defa kalktım,
Bu yol da kaç mazlum kaç kurnaz geçti.

Kaç defa yürüdüm kaç defa durdum,
Kaç defa seslendim kaç defa sordum,
Hatırşinaslara köprüler kurdum,
Dürüstler geçmeden düzenbaz geçti.

Ne kütükler gördüm budağı kanmaz,
Ne söylersen söyle, seni anlamaz,
Ne yaparsan yap boş, asla dinlemez,
Şadlık olsun dedim, çok maraz geçti.

Sanmayın bu dersin oldum tembeli,
Aştım yüce dağı geçtim engeli,
Bu menzil hem çetin hem engebeli,
Hayat geçidinde ne cambaz geçti.

Kaç atıldım kaç itildim soruldum,
Pes etmedim ama çokça yoruldum,
Şu zamana saat gibi kuruldum,
Ne ben ondan ne o benden vazgeçti.

Âşık Kevserî de bir demet sundu,
Gönül bam teline bazen dokundu,
Bak bu günde biti Ezan okundu,
Vakit daralmadan kalk namaz geçti.

GELDİM

Beyan edem size arzuhalimi,
Ömrümü dünyada koydum da geldim,
Şu âlemde geçen tüm ahvalimi,
Yerin kabuğunu soydum da geldim.

Bunca engebeli yollardan geçtim,
Rızık pınarından sayılı içtim,
Üstüme sadece bir kefen biçtim,
Malına mülküne doydum da geldim.

Kevserî kavruldu tenceresinde,
Başımı uzattım penceresinde,
Baktım ki üç günlük macerasında,
Topraktan bir mezar oydum da geldim.

YASLANDI

Geze geze hayat felsefesinde,
Vara vara bir mürşide yaslandı.
Aldı konuk etti can kafesinde,
Gördüm ki arzular artık uslandı.

Yok, mu acep beni süzgeçten süzen,
Düzelsin dengeler kurulsun düzen,
Kalk namaz kılalım okundu ezan,
Vakit artık geldi ruhum süslendi.

Âşık Kevserî der, olsun inşallah,
Huzur-i manada gülsün inşallah,
Manevî gıdayla dolsun inşallah,
Gönlümün bünyesi pek esaslandı.

OLSUN

Tatlı dile güler yüze doyulmaz,
Ruhumuza girsin bir sultan olsun.
Dost için gidilir dağ taş sayılmaz,
İster yol fırtına kar duman olsun.

Sözüm yoktur asla soylu asile,
Şimdi akıl ermez yeni nesille,
İnsan insan için büyük vesile,
Faydalı kişiye can kurban olsun.

Görevimi asla başımdan savmam,
Dünyayı verseler kötüyü övmem,
Barıştan yanayım kavgayı sevmem,
Gönül ister bayram hep seyran olsun.

Âşık Kevserî der, sağ olsun millet,
Her halkın iyisi iyidir elbet,
Sabredenler mutlak olur selamet,
Muradına ersin bir derman olsun.

-11'li Heceyle Yazılan Tecnis

DEDİM

Dostuma ağlama dedim gül dedim,
Dostum dedi benim ciğerim yara.
Lale dedim sümbül dedim gül dedim
Dedi demet gönder sevdiğim yâre.

Kutsal topraklara gitmeniz için,
Önce tavaf sonra zenzemi için,
Şirinde ağladı hep için için,
Ferhat gibi kim var dağları yara.

Âşık Kevserî'yim şu beden şu baş,
Herkesin derdinden benim derdim baş,
Dolu dövmüş sel götürmüş başa baş,
Oymuş toprağını benziyor yara.

-15'li Heceyle Yazılanlar

BAŞ ÇEKER

Buna fani dünya derler ömür geçer yaş çeker,
Yorgun düşen kervancının kervanı yavaş çeker,
Yüce Mevla'm akıl vermiş göstermiş doğru yolu,
Hakikati görmeyenler vahim bir telaş çeker.

Mazlumların üzerinde zalimin zulmü bitmez,
Mutlak hak yerini bulur bu devran böyle gitmez,
Demesem vicdanım sızlar desem de tesir etmez,
Her kesin derdinden fazla benim derdim baş çeker.

Âşık Kevserî meftunum lütf-u izzet ihsana,
Sabırlı ol öfkelenme kem düşer hoş lisana,
Riya gurur haset kibir zarar verir insana,
Kimisinin yükü cevher kimisi de taş çeker.

BİZDE

Güldüğüme siz bakmayın her çeşit yara bizde,
Tedahül den kaldırmışlar geçmeyen para bizde,
Altın her zaman altındır demir de demir gibi,
Sarrafın ölçtüğü değer bozulmaz dara bizde.

Bir faydam dokunsun diye epeyce çabaladım,
Hayat o kadar zordur ki bazen de bocaladım,
Yürek yara kalbim acı çeke çeke kocaldım,
Gelen gitti giden gelmez sonunda sıra bizde.

Kevserî'yim yalvarırım Rabbim sen bizi af et,
Şehitlerin makamında yerlerimizi saf et,
Bu dünyadan gider isem ey sevdiğim insaf et,
Artık daha göremesin ister gel ara bizde.

İBARET

Bağlarım a hazan vurdu barım bundan ibaret,
Kesildi ahım amanım zarım bundan ibaret,
Yüce Hakk'ın divanına kul hakkıyla çıkmayın,
Ödenmesi çok çetindir cürüm bundan ibaret.

Dünya başına padişah bir ağalık isterim,
Savaşı zulmü yok eden böyle çağlık isterim,
Kimi varyet peşinde bende sağlık isterim,
İmanım sermayem olsun varım bundan ibaret.

Der Kevserî, meyil verdim ruhumdaki dervişe,
O sebeple fazla etmem herhangi bir endişe,
Gözümü kapadım açtım ibre vurmuş kırk beşe,
Her geçen gün zarar ettik kârım bundan ibaret.

-15'li Hece "Bazı Arkadaş Tanıdım" Dizeli Divanisi

KOŞAR

Bazı arkadaş tanıdım çıkar peşinde koşar,
Bazı arkadaş tanıdım bütün işinde koşar,
Bazı arkadaş tanıdım sana verir sıkıntı,
Bazı arkadaş tanıdım gece düşünde koşar.

Bazı arkadaş tanıdım asla yedirmez hep yer,
Bazı arkadaş tanıdım mert yiğit er oğlu er,
Bazı arkadaş tanıdım hep bana rap bana der,
Bazı arkadaş tanıdım gözün yaşında koşar.

Bazı arkadaş tanıdım sana verir endişe,
Bazı arkadaş tanıdım yaşatır her gün neşe,
Bazı arkadaş tanıdım yaramaz hiçbir işe,
Bazı arkadaş tanıdım bahar kışında koşar.

Bazı arkadaş tanıdım eli cebine gitmez,
Bazı arkadaş tanıdım canını versen yetmez,
Bazı arkadaş tanıdım dostunu asla satmaz,
Bazı arkadaş tanıdım yemek aşında koşar.

Bazı arkadaş tanıdım kırdı şu Kevserî'yi,
Bazı arkadaş tanıdım sordu şu Kevserî'yi,
Bazı arkadaş tanıdım yordu şu Kevserî'yi,
Bazı arkadaş tanıdım dar gün başında koşar.

-15 Heceli Zincirleme Divanı

HAKSIZLIKLAR

Haksızlıklar pek çoğaldı suçlular eder meydan,
Başımızın üzerine çökmüş kara bir duman,
Kimisi fitnelik yapar refahı bozar durur,
Böylece bir kaşık suda koparırlar bin tufan.

Tufanı koparanların arkası şişman çıktı,
Bazı çocuklar okudu kültüre düşman çıktı,
Belki dedik adam olur beklenti pişman çıktı,
Umutlarımız yıkıldı halimiz oldu yaman.

Yaman oldu hallerimiz çevrede akrep yılan,
Deccal gibi düzenbazlar uydurur bin bir yalan,
Şöyle etrafa bakınca malı ettiler talan,
Yetim hakkını yediler onlar vicdanı noksan.

Vicdanı noksan olanlar toplumu dolandırır,
Sinek bir şey değil ama mideyi bulandırır,
Bu gidişat iyi değil yarayı sulandırır,
Artık çare bulmalıyız sürmeliyiz bir derman.

Dermanı sürmeden önce Allah yardım eylesin,
Yedinci köyden kovulsa doğru olan neylesin,
Yaşamaya küstürürler artık kalmaz hevesin,
Bu dünyayı başımıza eylemişler bir zindan.

Zindanlardan çıkmak için zorluk olur güç olur,
Lakin hakkını ararsan buda gelir suç olur,
Üç günlük fani dünyada şu ömrümüz hiç olur,
Garip soğan bulmaz iken hırsızlar eder devran.

Devranları çılgın olur bir yeri görmez gözü,
Kayıp etmişler kültürü bitmiş haysiyet özü,
Doğruları susturmuşlar eğriler söyler sözü,
Rüşveti hediye sayar toplum yaşıyor hüsrân.

Hüsrân yaşayan toplumun geleceği endişe,
Küresel ısınma bizi yakıyor bir ateşe,
Sebzeye hormon verdiler sağlık işi telâşe,
Kim dur diyebilecek ki artık kalmadı güman.

Güman Allah'tan kesilmez çekiyoruz bin çile,
Der Kevserî, ben bunları mecbur getirdim dile,
Depremlemlerle yaşıyoruz hortum afet sel ile,
Felaketler baş gösterdi yakındır ahir zaman.

Zaman böyle bozulunca bereket elden gitti,
Kuraklık kasıp kavurdu barajlarda su bitti,
Her şey tersine gidiyor umutlar yere battı,
Gel Kevserî dua edek Hakk'a ayandır ayan.

3.1.18. UMUT

-11'li Heceyle Yazılanlar

VARDIR

Her gecenin sonu aydınlık olur,
Hayatın bu günü bir dünü vardır.
Zamanı gelince mizan kurulur,
Elbette arkası bir önü vardır.

Uzayda cisimler boşluğa düşmez,
Hak emir etmese yıldızlar koşmaz,
Güneş doğar batar tek santim şaşmaz,
Dünyanın dönüşü bir yönü vardır.

Âşık Kevserî der, var mı kalacak?
Azrail sırayla canlar alacak,
Bütün canlı insan doğdu ölecek,
Onun da ilkin bir sonu vardır.

3.1.19. ÜZÜNTÜ, ESEFLENME

-Semai Biçimiyle Yazılanlar

BAŞIMA GELEN

Ne gelen var ne giden var,
Vay benim başıma gelen.
Gurbette ettim ah u zar,
Vay benim başıma gelen.

Kimse bakmaz gözyaşıma,
Haber salın gardaşıma,
Yapa yalnız tek başıma,
Vay benim başıma gelen.

Çekilmiyor otel hanlar,
Hor gördü bazı insanlar,
Kâbus gördüğüm zamanlar,
Vay benim başıma gelen.

Yalnızlık Allah'a mahsus,
Her tarafa baktım ıssız,
Yollarımı kapladı sis,
Vay benim başıma gelen.

Kalkamadım sahurlara,
Buruk girdim bayramlara,
Uzak kaldım yavrulara,
Vay benim başıma gelen.

Bayram gününde ağladım,
Gâh boşaldım gâh çağladım,
Yürekçiğimi dağladım,
Vay benim başıma gelen.

Hey gidi Kevserî gidi,
Her gelen bir şeyler dedi,
Şu gurbet el seni yedi,
Vay benim başıma gelen.

BU ÂLEMDE

Başımda aşkın dumanı,
Tüter gider bu âlemde.
Vadenin gelse zamanı,
Tutar gider bu âlemde.

Bulunmaz gönlümün dengi,
Söndü gitti soldu rengi,
Ecel kuşların ahengi,
Öter gider bu âlemde.

Bir gün gelir olur kurak,
Dalında dökülür yaprak,
Ağız açar kara toprak,
Yutar gider bu âlemde.

Yürü behey devran yürü,
Sanma olduk ilmin körü,
Kevserî'nin bir gün ömrü,
Biter gider bu âlemde.

MÜRŞİDİM GİTTİ GİDELİ

Dünya başıma yıkıldı,
Mürşidim gitti gideli
Gözümde yaşlar döküldü,
Mürşidim gitti gideli.

Şu gönlüme bir ilaçtı,
Sinemden yaralar açtı,
Huzurum yok tadım kaçtı,
Mürşidim gitti gideli.

Boynu bükük çiçeklerim,
Hakk'adır tüm dileklerim,
Zehir oldu yemeklerim,
Mürşidim gitti gideli.

Kevserî'yim ettim keder,
Onsuz bilmem nasıl eder,
Hasret beni deli eder,
Mürşidim gitti gideli.

SOMA MADEN FACİASI

Yoktur bunun izahatı,
Nice nice can ağladı.
Acı dolu maruzatı,
Yetmiş milyon kan ağladı.

Haber yayıldı Soma'dan,
Eller duada semadan,
Kömür yapışmış simadan,
Toz ile duman ağladı.

Somada hüznün derindi,
Cansız bedenler göründü,
Türkiye yasa Büründü,
Velâkin vatan ağladı.

Cenazeler hep dizildi,
Yan yana mezar kazıldı,
Sela sesleri süzüldü,
Telkinde lisan ağladı.

Takdir-i ilahi böyle,
Ya Rabbi sen rahmet eyle,
Soma'ya düştü velvele,
Taş toprak her yan ağladı.

Kevserî'yim yana yana,
Yürekler dayanmaz buna,
Edirne'den Ardahan'a,
Duyan her insan ağladı.

-11'li Heceyle Yazılanlar

AĞLADIM

Vardım baba yurdu virane olmuş,
Baykuşlara mesken olmuş ağladım.
Yıkılmış duvarlar her yan bozulmuş,
Odamıza toprak dolmuş ağladım.

Komşulara baktım çokları gitmiş,
Kabristana gittim canlarım yitmiş,
Bahçemizde diken bitmiş ot bitmiş,
Çiçekleri tek tek solmuş ağladım.

Sağa sola baktım yaptım telaşı,
Gözlerim doldukça akıttım yaşı,
Baba yadigârı bir yapı taşı,
Toprağın içinde kalmış ağladım.

Yemekler pişerdi kazanı vardı,
Seyhan, Recep bir de Nazan'ı vardı,
Bizim evimizin düzeni vardı.
O devranı kayıp olmuş ağladım.

Kevserî köyümden gittim ırağa
Burada koymadı kısmet durmağa,
Babamı gurbette verdik toprağa,
Annem de bu yerde ölmüş ağladım.

BABACAN

Evlat acısıyla sarsıldın bittin,
Başına dumanlar çöken Babacan.
Çifter yavruların erken kaybettin,
Ayrılık gözyaşı döken Babacan.

Geldin bu yerlere alışamadın,
Kendi köyün gibi dolaşamadın,
Dertler bırakmadı gülüşemedin,
Kaderine boyun bükten Babacan.

Düştün türlü türlü bin çeşit derde,
Vücudun üzüldü başın kederde,
Sen nerde annemin mezarı nerde,
Acılarla kendin yakan Babacan.

Kevserî der, böyle tükendik bittik,
Mezar toprağına gözyaşı kattık,
Kalktık İstanbul'a varıp göç ettik,
Gurbetin kahrını çeken Babacan.

ÇEKMEZDİN ÇİLE

Ey Kevserî sende akıl olsaydı,
Gurbeti gezmezdin çekmezdin çile.
Beynine feraset fikir dolsaydı.
Kendini üzmezdin çekmezdin çile.

Bilmediğin garip ele gitmezdin,
Yorulmazdın tükenmezdin bitmezdin,
Yataksız yorgansız yerde yatmazdın,
Vücudun büzmezdin çekmezdin çile.

Gidip acı dile maruz kalmazdın,
Hal bilmezsin karşısında solmazdın,
Evinde kalırdın garip olmazdın,
Canından bezmezdin çekmezdin çile.

Namertlere gidip boyun bükmezdin,
Yavruların hasretini çekmezdin,
Eziyet görüp de nağme yakmazdın,
Ağıtlar düzmezdin çekmezdin çile.

Uyur iken kâbusları görmezdin,
Garip meçhul hayalleri kurmazdın,
Gamlar deryasına dalıp girmezdin,
Yıllarca yüzmezdin çekmezdin çile.

DAYANMAZ

Anam babam kardeşlerim acısı,
Dağlara yüklesem taşlar dayanmaz.
Asla bitmez yüreğimde sancısı,
Dillere aksetsem dişler dayanmaz.

Alevler içinde yanan kömürün,
Eriyip eriyip akan demirin,
Bütün ağlamakla geçen bir ömrün,
Gözler zedelenir yaşlar dayanmaz.

Kevserî'yim bitmez kederim derdim
Ben ne matemli ne kara gün gördüm
Vücudum hep çöktü kafayı yordum
Bu işlere değme başlar dayanmaz

DEĞİŞTİ

Bu yılki sıcaklar yaktı kavurdu,
Mevsimlerin sanki yeri değişti.
Afetler başladı lodos savurdu,
Şimdiki iklimler ayrı değişti.

Kuraklık kuruttu kanı iliği,
İnsanlar açlıktan atar çılgılığı,
Hormonlu gıdalar bozdu sağlığı,
Gidişatın sonu gayrı değişti.

Kevserî der, budur emr-i azamet,
Güneş tutulması neye işaret,
Depremeler hız aldı oldu felaket,
Artık dünyanın da seyri değişti.

DIYEMİYORUM

Bir arzumanım var üstadım sana,
Yıllardır bu sırrı diyemiyorum.
Keşke erişseydim sırr-ı unvana,
Bir taş üstüne taş koyamıyorum.

Sözleri hikmetli değildi acı,
Ruhumu okşadı verdi ilacı,
Fikrine bakınca zikri baş tacı,
Manevî gıdaya doyamıyorum.

Der Kevserî, andım ecdat atayı,
Her zaman af ettim kusur hatayı,
İlmi mevcut bilir imla detayı,
Ben kendimi bir şey sayamıyorum.

DUMANDIR

Kesildi çareler kapandı yollar,
Geçit vermez karşı dağlar dumandır.
Döküldü gazeller kurudu dallar,
Çürüdü meyveler bağlar dumandır.

Kimler geldi gitti nicesi göçtü,
Kuşaktan kuşağa sırayla seçti,
Kamettim büküldü devirler geçti,
Tecelli eyledi çağlar dumandır.

Kevserî der, budur bizim bahtımız,
Kalmadı ferimiz hiç takatimiz,
Her yanımda çıktı her sakatımız,
Ölen öldü gitti sağlar dumandır.

GAM YÜKÜNÜ

Gam yükünü vurdum omuzlarıma,
Yıllardır sırtımda inmez ur yaptım.
Asya Avrupa'yı rumuzlarıma,
Simgeyi takındım gezdim tur yaptım.

Girdim nice çile eziyetine,
Kendimi bıraktım meziyetine,
Meyil verdim mertlik ziyafetine,
Gönül sofrasına hep buyur yaptım.

Kevserî'yim kapılmadım gurura,
Meyil verdim haysiyette onura,
Namertlerle aramdaki sınıra,
Kale yaptım hisar yaptım sur yaptım.

GARDAŞ

Sevginin saygının hassas zamanı,
Bu devirde şair olmak zor gardaş.
İçime sığmıyor sevgi ummanı,
Gel de şu bağırimi aç da gör gardaş.

Bazısı kendini çok üstün sanar,
Nerde mazlum görsem yüreğim kanar,
Öyle bir volkan ki yandıkça yanar,
İçimde ateşi sönmez kor gardaş.

Vatan millet için türkü yakarız,
Herkesi severiz güzel bakarız,
Gam kasvet derdi bizler çekeriz,
Her türlü yaralar mevcut var gardaş.

Kevserî der, gönül kalbi safidir,
Bir tatlı söz yeter bence kâfidir,
Şiir yazmak elbet ilham lütfudur,
İşte bu da bize kismet sır gardaş.

OLMADI GİTTİ

Onu şu gönlüme bir ömür boyu,
Cananım ol dedim olmadı gitti.
Gel şen eyle bizim şu ıssız köyü,
Mihmanım ol dedim olmadı gitti.

O sebep olmuştu sevda göçüme,
Bir kuşku düşürdü benim içime,
Bari gül dikiver sevgi bahçeme,
Gülşen'im ol dedim olmadı gitti.

Böyle vefasıza nereden düştüm,
Gam deryası oldum hüznle coştum,
Yıllarca boşuna peşinde koştum,
Kervanım ol dedim olmadı gitti.

En büyük darbeyi vurdu soluma,
Suçsuz kelepçeyi taktı koluma,
Hasta eti tuzak kurdu yoluma,
Dermanım ol dedim olmadı gitti.

Âşık Kevserî'yi düşürdü derde,
Başım kurtulmadı artık kederde,
Kavuşmak mı? Bilmem belki mahşerde,
Civanım ol dedim olmadı gitti.

HEY VAH HEY!

Ömrümün güneşi dağlar ardında,
İkinci zamanı battı hey vah hey!
Bir zamanlar gençtim gönül yurdunda,
İhtiyarlık geldi çattı hey vah hey!

Önce yorulmazdım koşar giderdim,
Kuvvetli halime şaşar giderdim,
Diyardan diyara aşar giderdim,
Şimdi bir köşeye attı hey vah hey!

Baktım bana eski kafa dediler,
Sen otur karışma lafa dediler,
Kızdılar geç arka safa dediler,
Gelen giden bana çattı hey vah hey!

Eski sıhhatimi bulamaz oldum,
Ağladım sızladım gülemez oldum,
Nevaleden bir tat alamaz oldum,
Çanağıma zehir kattı hey vah hey!

Artık yarenlerim bana doydular,
Âşık Kevserî'yi hiçe saydılar,
Takatim kesildi yana koydular,
Köşeye atılıp yattı hey vah hey!

HEY VAH ZAMAN!

Gam yükünü aldı sırtıma vurdu,
Yaman saldı seçti hey vah hey zaman!
Engeller kuruldu önümde durdu,
Devran aldı biçti hey vah hey zaman!

Hak yoluna koy dökülsün yaşımız,
İlkemiz onurdur diktir başımız,
Bu senede kırk beş oldu yaşımız,
Zaman geldi geçti hey vah hey zaman!

Kevserî'yim şu âlemden yürürken,
Gönül sarayına kerpiç örerken,
Kendimi bir ırmak gibi görürken,
Umman daldı içti hey vah hey zaman!

KİM KİME

Geldim Kopenhag'a düştüm belaya,
Kim acır burada kime kim kime.
Canından et keser alır yüzerler,
İster olsun lime lime kim kime.

Halden anlamazlar sözleri töhmet,
Çok çektim eziyet çok çektim zahmet,
Yürekler taş olmuş yoktur merhamet,
Derdini açıp da deme kim kime.

Der Kevserî, vardım bodrumda yattım,
Sanki yer yarıldı derine battım,
Zehirden çok acı yemekler tattım,
İster al ye ister yeme kim kime.

MEVSİM

Çok şükür bu yılda yaza ulaştık,
Ömrümüz kış verdi geçti bir mevsim.
Hayatın kutbunda zora alıştık,
Çokça o iş yordu geçti bir mevsim.

Yükünü yükledi kervan yürüdü,
Kimler geldi geçti devran yürüdü,
Peşinden koştuk da zaman yürüdü,
Bak bu gidiş vurdu geçti bir mevsim.

Sende mi kocaldın dede Kevserî,
Baktım ki saatim hep kaldı geri,
Artık makinenin değışti seyri,
Çarkımız dış kırdı geçti bir mevsim.

NERDE?

Yaylalar güzeli bizim yaylalar,
Çiçeklerin solmuş çimenin nerde?
Kalkıp göç etmişler çekmiş alaylar,
Ocakların sönmüş dumanın nerde?

Köylüler sobadan tezek yakardı,
Pınarların suyu berrak akardı,
Gelinler kızların halay çekerdi,
Çocuklar oynardı insanın nerde?

Laleler sümbüller güller biterdi,
Turnalar bülbüller kuşlar öterdi,
Koyun kuzu sesi sese katardı,
Söyle dertli yayla çobanın nerde?

Kevserî'yim dağlarında aşardı,
Derelerin sesi durmaz coşardı,
Herkes mutlu idi orda yaşardı,
Tarihe karıştı devranın nerde?

NE SAYARSAN SAY

Ömrüm geldi geçti gurbet ellerde,
Bedenimi yordum ne sayarsan say.
Hastalandım yattım ısız yerlerde,
Çok çileler gördüm ne sayarsan say.

Canım feda olsun iyiye merde,
Zalimlerle başım çok girdi derde,
Herkes vatanında bilmem ben nerde,
Uzak kaldı yurdum ne sayarsan say.

Kevserî'yim diyar diyar dolaştım,
Gam yükünü taşımaya alıştım,
Gönül yapmak için çokça çalıştım,
Oysa kalbim kırdım ne sayarsan say.

ÖMRÜMÜZ

Çocukken ağladık geldik cihana,
Koşa koşa geçti bizim ömrümüz.
Sığmadık saraya sığmadık hana,
Taşa taşla geçti bizim ömrümüz.

Büyüdük dünyanın keşmekeşinden,
Çalıştık yorulduk türlü işinden,
Nefis önden gitti bizde peşinden,
Boşa boşa geçti bizim ömrümüz.

Sayısızca nimetleri yiyerek,
Çeşit çeşit elbiseler giyerek,
Bugün bugün yarın yarın diyerek,
Coşa coşa geçti bizim ömrümüz.

Kimisi uyanır kimisi yatar,
Kimisi helale haramı katar,
Bir gün ihtiyarlık gelirde çatar,
Şaşa şaşa geçti bizim ömrümüz.

Hacı Kevserî der, bağlar ardında,
Zamanımız aktı çağlar ardında,
Akşam güneşiyle dağlar ardında,
Aşa aşağı geçti bizim ömrümüz.

TÜKENDİM GELDİM

Şu dünya hayatı boş imiş meğer,
Ömrümü içinde tükettim geldim.
Bütün sermayemi sorsalar eğer,
Sırtıma aldım da ceketim geldim.

Coşkun akan sular artık duruldu,
Yollarıma tuzak engel kuruldu,
Başım iflas etti ayak yoruldu,
Har tarafta çıktı sakatım geldim.

Kevserî'yim hayat kısa yıl uzun,
Arzu sonsuz nefis düşman dil uzun,
Yolcu yorgun menzil fani yol uzun,
Artık bitti gücüm takatim geldim.

VAKİT DARALDI

Bahar geldi geçti dayandık kışa,
Yapraklar döküldü vakit daraldı.
Meğer emeklerim hep gitti boşa,
Vade zaman doldu vakit daraldı.

Nedir bu sendeki sınırsız heves,
Kesilir takatin tükenir nefes,
Kendine gel artık ey asi nefis,
Beniz rengin soldu vakit daraldı.

Güneş doğdu ama batmak üzere,
Ruh bedende artık gitmek üzere,
Bugünde bak geçti bitmek üzere,
Gün ikindi oldu vakit daraldı.

Ey Âşık Kevserî gel etme merak,
Gözükün bir köye adres ne gerek,
Bugün bugün yarın yarın diyerek,
Yaş kemali buldu vakit daraldı.

PINARINA BAKA BAKA

Vardım bizim köye oturdum taşta,
Pınarına baka baka üzüldüm.
Kimisi ağaydı kimisi paşa,
Serdarına baka baka üzüldüm.

Hanelerin duvarları sökülmiş,
Asırlık ağacın boynu bükülmüş,
Dalları kırılmış yaprak dökülmüş,
Çınarına baka baka üzüldüm.

Kimileri keder ile yarışmış,
O nazlı bedenler tek tek buruşmuş,
Elleri nasırlı yüzler kırışmış,
Nigâr'ına baka baka üzüldüm.

Âşık Kevserî der, pey etrafında,
Kimseler yok idi bey etrafında,
Üç beş hane kalmış köy etrafında,
Kenarına baka baka üzüldüm.

HAYDİ GİDELİM

Ey canım mürşidim aziz hünkârım,
Verelim el ele burdan gidelim.
Fazilet serveti en büyük varım,
Bitmeden nevale burdan gidelim.

Ömrümce hayranım iyiye merde,
Zalimlerle başım çok girdi derde,
Gök gürledi yer sarsıldı bu yerde,
Kopmadan zelzele burdan gidelim.

Âşık Kevserî'yem baktım hevese,
İçimize düştü kaygı vesvese,
Söyledim ordaki bütün herkese,
Çıkmadan velvele burdan gidelim.

SAT GİTSİN

Gel gör şu halimi dinle vasfımı,
Köle diye bir mürşide sat gitsin.
El-Afüvv ismiyle kendi affımı,
Kabul olsun duam, sonra at gitsin.

Sözüm boğazımda oluyor düğüm,
Hakk'ın dergâhına boynu büküğüm,
Bir damladan bile daha küçüğüm,
Sonsuz ummanlara götür kat gitsin.

Âşık Kevserî der, kurtulun kirden,
Hem kirden, irinden hem de kibirden,
Nişanemiz olan yarıntı yerden,
Mezarımı üç beş taşla çat gitsin.

KOYMA YALNIZ

Götür buralarda koyma yalnız,
Sadakatli diyarlara gidelim.
Her yanında gaddar her taraf ısız,
Merhametli diyarlara gidelim.

İncitip üzerler burda kim kime,
Hasta düşüp gidem hangi hekime,
Onlar bakmaz kanunlara hâkime,
Adaletli diyarlara gidelim.

Âşık Kevserî'yem baktım simaya,
Her an yalvarırım, Yüce Mevla'ya,
Meylettim arife ilmi imlaya,
Nezakatli diyarlara gidelim.

-11 Hece “Ne” Dizeli Şiiri

ACIDIM⁶⁹

Ne boş sözler duydum nice yalanı,
Ne nutuklar gördüm baktım acıdım.
Ne ocaklar sönmüş çıkmış talanı,
Ne yitikler gördüm baktım acıdım.

Ne tatlısı kalmış durum çok acı,
Ne ilacı kalmış var büyük sancı,
Ne kültürü kalmış nede inancı,
Ne bitikler gördüm baktım acıdım.

Ne Kevserî sordu nede ahali,
Ne kovanı belli ne petek balı,
Ne yaprağı vardır ne de tek dalı,
Ne kütükler gördüm baktım acıdım.

-11 Hece “Bazen Olur” Dizeli Şiiri

BAZEN

Bazen olur dağı taşı aşarım,
Bazen olur düz ovada gezemem,
Bazen olur deryalarla taşarım,
Bazen olur küçük çaydan yüzemem.

Bazen olur ilim ile dolarım,
Bazen olur çiçek gibi solarım,
Bazen olur ilhamlara dalarım,
Bazen olur bir tek sözcük sezemem.

⁶⁹ Almanya ziyaretinde gördüğü üzücü olaylar için yazmıştır.

Bazen olur çokça hızlı yürürüm,
Bazen olur aynı yerde dururum,
Bazen olur kale hisar örerim,
Bazen olur bir tek taşı dizemem.

Bazen olur derde derman olurum,
Bazen olur sözde ferman olurum,
Bazen olur türlü harman olurum,
Bazen olur bir tek dane ezemem.

Bazen olur Kevserî'yi seçerim,
Bazen olur bu âlemden göçerim,
Bazen olur süzgeçlerden geçerim,
Bazen olur bir damlayı süzemem.

-11 Hece "Kimi" Dizeli Şiiri

İSTANBUL'A BAKIŞ
Hele bakın İstanbul'un haline,
Göçünü yükleyen geldi yürüdü.
Sefalet başladı yeni gelene,
İşsizlik başını aldı yürüdü.

Kimi ağa oldu kimisi paşa,
Kimi sahip çıktı orman dağ taşta,
Kimi köylerinde geldi bomboşa,
Kimi kiralarda soldu yürüdü.

Kimi girdi çıktı türlü hallere,
Kimi güle kondu kimi dallara,
Kimi sürüklendi kötü yollara,
Kimi hayatı felç oldu yürüdü.

Kimi dost kazandı kimisi düşman,
Kimi zayıf kaldı kimisi şişman,
Kimi hasta düştü kimisi pişman,
Kimi de ölmeden öldü yürüdü.

Kimi ağa oldu kimisi köle,
Kimi mutlu oldu kimine çile,
Kimi bina yaptı temeli hile,

Kimi bütün cebi doldu yürüdü.
Kimi dana kesti kimi eşeyi,
Kimi keder buldu kimi neşeyi,
Kimi fakir kimi döndü köşeyi,
Kimi balıklama daldı yürüdü.

Kimi deli oldu kimisi uslu,
Kimi sefil gezer kimisi süslü,
Kimi evden kaçtı kimisi yaşlı,
Kimi saç başını yoldu yürüdü.

Kimi berduş oldu kimisi hacı,
Kimi tatlı yedi kimisi acı,
Kimi beyefendi kimi kapkaççı,
Kimi çanta kaptı çaldı yürüdü.

Kimi saraylarda kimi kırlarda,
Kimi soğan bulmaz kimi barlarda,
Kimi döviz yaptı kimi turlarda,
Kimi korkunç para buldu yürüdü.

Kimi tembel gezer kimisi işte,
Kimi hep çıkışta kimi inişte,
Kimi kayıp oldu bu keşmekeşte,
Kevserî de dona kaldı yürüdü.

-15'li Heceyle Yazılan Divanileri

ÂCİZANE

Tevellüdüm altmış üçte gelmişim dünyaya ben,
Yıldızları seyrederken ta uçmuşum aya ben,
Gençliğimde hızlı idim yorulmayı bilmezdim,
Başım değerdi göklere şimdi kaldım yaya ben.

Ne kadar da hızlı olsam gün geçtikçe yoruldum,
Coşkun ırmaklar gibiydim yavaş yavaş duruldum,
Senelere yenik düştüm artık çok az soruldum,
Bunca yıllar gelip geçmiş dalmışım rüyaya ben.

Kevserî der, bu âlemde istek arzular bitmez,
Menzil uzun hayat kısa buna bir ömür yetmez,
Fanı dünyayı sırtladım yüküm üç beş metre bez,
Kapılmışım bir hayale emsali hülyaya ben.

ÇIKAMADIM İÇİNDEN

Kendimi süzgeçten süzdüm çıkamadım içinden,
Bedenimden deri yüzdüm çıkamadım içinden,
Zaman rüzgâr gibi esti ömür su gibi aktı,
Kıyısından dalıp yüzdüm çıkamadım içinden.

Bugün bugün, yarın yarın deyip hayaller kurdum,
Devranlar devir eylerken oysa ruhumu yordum,
Üç günlük fani dünyayı aldım mantığa vurdum,
Hesap ettim satır düzdüm çıkamadım içinden.

Kevserî der, kametini bükür alır götürür,
Yaprağın döner gazele döker alır götürür,
Bir gün ecel gelir salları yıkar alır götürür,
Boşuna ben beni üzdüm çıkamadım içinden.

KİRLETTİK

Biz böyle değildik gardaş biz bizleri kirlettik,
Hakikat yolundan çıktık tüm izleri kirlettik,
Canlılara şefkat bitti merhametler köreldi,
Tabiatı tahrip ettik denizleri kirlettik.

İtibarlar zedelendi hükmün özü kalmadı,
Kişinin kişiye karşı güven sözü kalmadı,
Sebzeler enjekte oldu tadı tuzu kalmadı,
Tohuma verdik hormonu filizleri kirlettik.

Âşık Kevserî der, işte bu durumlar sorumlu,
Hastalıklar baş gösterdi tüm kurumlar sorumlu,
Herkes Vicdanın yoklasın tüm birimler sorumlu,
Yaktık yıktık ormanları, denizleri kirlettik.

3.1.20. YAŞLILIK

-11'li Heceyle Yazılanlar

MESELE

Her geçen yıl ömrü aldı götürdü,
Bu mesele işte böyle mesele.
Ruh bedende vazifeyi bitirdi,
Hadi gel de şu sırtımı kesele.

Üç günlük dünyayı vursak mantığa,
Koyacaklar tabut denen sandığa,
Faniden yol geçer gerçek otağa,
Hata yoktur söylenecek temsile.

Kametim büküldü beynim sulandı,
Hafıza dengesi hayli bulandı,
Kevserî kundakta sanki sallandı,
Beden döndü eski çocuk emsale.

MİRAS

Önce çocuk idim şimdi bir dede,
Böyle gelmiş böyle piyasa gider.
Kametim büküldü fer yok dizlerde,
Akıbetin ömür kıyasa gider.

Azrail gelince verir mi aman,
Yüce Mevla'm nasip eylesin iman,
Şaştım kaldım nasıl geçmiş şu zaman,
Bir gün gelen bir gün hülasa gider.

Âşık Kevserî der, meylim ilimde,
Esma'ül Hüsna'nın zikri dilimde,
Encamı göçeriz devri âlemde,
Servete güvenme mirasa gider.

-11 Hece, “Geçmiş Zaman Olur” Dizeli Şiir

DİYELER

Geçmiş zaman olur Kevserî dede,
Geçmiş zaman olur vardı diyeler.
Geçmiş zaman olur dünya onu da,
Geçmiş zaman olur yordu diyeler.

Geçmiş zaman olur ecel tadına,
Geçmiş zaman olur cansız atına,
Geçmiş zaman olur kefen katına,
Geçmiş zaman olur sardı diyeler.

Geçmiş zaman olur son kismetine,
Geçmiş zaman olur hak himmetine,
Geçmiş zaman olur hak rahmetine,
Geçmiş zaman olur erdi diyeler.

-15’li Heceyle Yazılan Divanileri

DÜŞENDE

İhtiyarlık çağı gibi dağlara kar düşende,
Hey gidi gençlik yıllarım aklıma yar düşende.
Tabiatın kanunudur mevsimi geldiği an,
Filizlenir olgunlaşır ağaçta nar düşende.

En güzel yüz insanlara güler yüzlü yüzlerdir,
En güzel söz insanlara fayda veren sözlerdir,
En güzel göz insanlara güzel bakan gözlerdir,
Gerçekleri görmeyen göz bakmaya kör düşende.

Bir Âşık Kevserî olduk bizde geldik bu hana,
Merhamete aşınayım can olduk tatlı cana,
Bu devirde iyi bir dost fazla gelmez cihana,
Hal bilene canım kurban kismete bir düşende.

DÜŞTÜ YERE

Şu ömrümün sarayında, tek tek taş düştü yere,
Hakk'ı zikir eyler iken, her gün yaş düştü yere,
Gâh güldürür gâh ağlatır, fani dünya hayatı,
Vadesi vakti yetenler çok yavaş düştü yere.

Bunca saltanatlar vardı, en sonunda bittiler,
Onlarda gidenler gibi bu âlemden gittiler,
Hiç ölmeyecekmiş gibi, kendini zannettiler,
Akıbetin velhasıl-ı, nice baş düştü yere.

Âşık Kevserî sözünü aldı sürdü pazara,
Öğüt atılmaz yabana, alınmalı nazara,
Hak bilmeyip hak yiyenler, konuldular mezara,
Kabir azabından öte çok telaş düştü yere.

3.2. SATRAŇ BİÇİMİYLE YAZILANLAR

-16'lı Heceyle Yazılan SatraŇ

GÜZEL SENDEN AYRILAMAM

Güzel senden, ayrılamam, hasret beni, yakar geçer,
Ayrılamam, hasret beni, gözyaşlarım, akar geçer,
Hasret beni, gözyaşlarım, şu gönlümü, yıkar geçer,
Yakar geçer, akar geçer, yıkar geçer, ezdin beni.

Sevdan aldı, tutsak etti, endamına, hastayım ben,
Tutsak etti, endamına, kalpten kalbe, postayım ben,
Endamına, kalpten kalbe, göremesem, yastayım ben,
Hastayım ben, postayım ben, yastayım ben, üzdün beni.

Kevserî'yim, tarif edem, mâh cemalin, kaşın güzel,
Tarif edem, mâh cemalin, civan çağın, yaşın güzel,
Mâh cemalin, civan çağın, yüzün güzel, dişin güzel,
Kaşın güzel, yaşın güzel, dişin güzel, süzdün beni.

3.3. SİCİLLEMELERİ

-16'lı Hece ve 15'li Dizeden Oluşan Bentler

GÖNÜL SOFRANI

Gönül sofranı yere ser fakirleri davet eyle,
Darda kalmış yoksullara düşkünlere hürmet eyle,
Yardımlını eksik etme al karşına sohbet eyle,
Aradaki dostlukları muhabbetle kuvvet eyle,
Merhametti eksik etme iyilikle şöhret eyle,
İnsanı insandan seçme değer verip kıymet eyle,
Allah rızasını kazan hak yoluna hizmet eyle,
Dostluk bağlarında her dem doğruluğu ülfet eyle,
Helal çalış helal kazan bu unsorda servet eyle,
Gönül yapamasan dahi kırmamaya gayret eyle,
Güler yüzle tatlı sözle hoş lisanla iffet eyle,
Bu gelen bir gün göçer bu durumu idrak eyle,
Sadakatli azimli ol güven ile kudret eyle,
Gariplere yedir içir malından az külfet eyle,
Ben gerçekleri söyledim sonra sen deme demedi,
Gurur şehvet çirkeflikten sapıklıktan nefret eyle.

Arifleri arif eden ilmi irfan cemiyettir,
Öğrenmeden yatıp kalmak toplumda bir cehalettir,
Faydalı esaslı ilke asilzade asalettir,
Tevazulu zarif olmak her konuda nezakettir,
İtibarlı olan kimse bu ondaki sadakattir,
Tevhide meyil verenler seçtiği yol hakikattir,
Basiretli ihya eden inandığı itikattir,
Saygı sevgi her deminde hoş görülü iltifattır,
Gayret et tembellik yapma sabredenler selamettir,
Acele etmenin sonu girdapta bir felakettir,
Laf anlayıp söz dinleyen kişideki şahsiyettir,
Dünyada en büyük servet can sağlığı afiyettir,
Temiz giyin temiz kuşan temizlik bir zarafettir,
Hülasa bu ibareler ferasetten ibarettir.
Neticede hayatında her gününü Haslet eyle.

Âşık Kevserî der, asla şişip de kudurma beyim,
Vefalı ol geçimli ol kimseleri kırma beyim,
Boş işlerle sen kendini avutup ta yorma beyim,
Geçen günler ömürdendir yatma çalış durma beyim,

Güven verince aldatma çürük köprü kurma beyim,
İki kişi arasına sakın sakın germe beyim,
Bazısının ayıbını alıp yüze vurma beyim,
Onu af et erdemli ol kusurları görme beyim,
Yılan gibi zehirleyip insanları sarma beyim,
Yaşı kuruyu alıp da karıştırıp karma beyim,
Bu yol kısa hem fanidir fazla soru sorma beyim,
Yetimin hakkını yeme o vebale girme beyim,
Kendi şahsın yerden yere çamurlara sürme beyim,
Zalimlerle gezip tozma yanına de varma beyim,
Lakin doğruyu demesem gel de bana minnet eyle.

-16'lı Hece ve 12'li Dizeden Oluşan Bentler

KİMİ

Kimi düz yolda gidemez kimi gezer semavatı,
Kimi yerinden kalkamaz kimi sever seyahati,
Kimi nekes kimi cimri kimi döner semahatı,
Kimi geçim telaşında kimi eyler serazatı,
Kimi Ahiret peşinde kimi Dünya sefahati,
Kimi eyler ihaneti kimi yapar sadakati,
Kimi sever süslü püslü kimi sevmez şatafatı,
Kimi inanmaz âlemde kimi yaşar itikattı,
Kimi duygudan yoksuldur kimi bilir iltifatı,
Kimi su döver havanda kimi yapar icraatı,
Kimi muhabbetti tatlı kimi durmadan kalp kırar.
Kimi birkaç laf diyemez kimi söyler müstezattı.

Zaman bizden aktı gitti geride kaldı birazı,
Sağlık elden gider ise hastalık eder marazı,
Saçlara ağlar düşünce buda onun bir ibrazı,
Geçen günler ömürdendir kimse etmez itirazı,
Nasip kısmettin biterse yiyemezsin tek kirazı,
Kırma kimsenin gönlünü herkes senden olsun razı,
Alma yetimin ahini eyleme kastı garazı,
Bu yerin tek sahibi var yoktur başka bir ifrazı,
Dünyadaki son yerimiz tek mezarlık bir arazi,
Mülayim ol sabırlı ol olma kasırğa poyrazı,
Yeme garibin hakini kurulur mizan terazi,
Kimi derde derman olur kimi çoktur kabahati.

Ey Kevserî gel seninle yapalım hoş bir hasbıhal,
Kavrayalım muhabbetti edelim meftun intikal,
Çünkü bu devri fanide bir gün ederiz irtihal,
Şimdi fırsat elde iken tüm işler olmasın iptal,
Ecel rüzgârı esince çöller de savurur kumsal,
Bana hakikati anlat lütfen anlatma boş masal,
Tevhit her dem gönlümüzde Risalet bizlere kutsal,
Kaç senelik ömrümüz var dayanır mı dizde mafsal,
Vücut kontrolün kaybeder okyanusta tıpkı sandal,
Artık can beden içinde sanki değil ona emsal,
Ahirette üstümüze Nur gibi açılsın hilal,
Kimi emir söz dinlemez kimi dinler itaati.

-16'lı Hece ve 10'lu Dizeden Oluşan Bentler

GÖNÜL

Gönül şu devri âlemde en son yerin mezar gönül,
Azrail geldiği zaman eylemez bir Pazar gönül,
Bir gün dem-i devranını talan eyler bozar gönül,
En hassas zayıf yerinde darbe vurur sezer gönül,
O zaman öz vücuduna sen olursun bizar gönül,
Karlar yağar saçlarına küme küme tozar gönül,
Hayırsız evladın varsa epey seni üzer gönül,
Senin işlerin beğenmez azarlayıp kızar gönül,
Talih atar bir köşeye sen can çekişir durursun.
Beş on kişi mezarını gelir acır kazar gönül.

Yüce Allah münezzehdir Resulün nur cemali var,
Kurandaki ayetlerin ayrı ayrı meali var,
İrşat olan irfan olur ilmi bilgi kemali var,
İbaresî mümtaz zeki bahtı açık ikbali var,
Asilzade şahsiyetin nezaketli bir hali var,
Her mevkide sağlam yürü namertlerin iğfali var,
Devri âlem devir eyler yaşlı civan emsali var,
Şu sahalar boş kalır mı Evliyası şemali var,
Kimi değerini tartar kimisinin ihlali var,
Eloğlu ariftir derler gelir seni süzer gönül.

Kevserî der, Ey Resulüm derde derman gel bu yana,
Ön sekiz bin âlemlere gelen sultan gel bu yana,
Salât-ü selamlar olsun kalpte şükran gel bu yana,

Şefa'at eyle bizlere sonsuz umman gel bu yana,
Hep senin ümmetindeniz bize mihman gel bu yana,
Nasip et yüce Allah'ım Her dem iman gel bu yana,
Nur dağında zikre şayan canım kurban gel bu yana,
Gün olsa varsam Kâbe'ye n'olur zaman gel bu yana,
Uhud Bedir'de ölseydim cenk-i meydan gel bu yana,
Keşke o zaman olsaydım ruhum orda gezer gönül.

3.4. MÜSEBBA ŞEKLİYLE YAZILAN ŞİİRLER

-14'lü Heceyle Yazılan Naat

NAAT-I ŞERİF

Yıl beş yüz yetmiş bir de, belli oldu künyesi,
Melekler saf tutmuştu, nurlandı tüm bünyesi,
Bütün beşeriyettin, aydınlandı dünyası,
Kırıldı cehalettin, zulmetin kir aynası,
Kâinat şereflendi, döndü çarkın gönyesi,
Teşrif etti cihana, Ya Muhammed Mustafa.
Can kurban olsun sana, Ya Muhammed Mustafa.

Yeryüzü gebe idi, başlamıştı sancısı,
Dünyaya bir nur doğdu, güllerin en goncası,
Allah'ın son elçisi, geldi hakkın nebisi,
Herkes ona muhtaçtı, dü cihan efendisi,
Yıkıldı tapınaklar, putların efsanesi,
Putperest devri bitti Ya Muhammed Mustafa.
Hak dini tebliğ etti Ya Muhammed Mustafa.

ALLAH mucize verdi belirlendi imgesi,
Ay'ı ikiye böldü, gözüktü yörüngesi,
Yavaş yavaş bozuldu, müşriklerin dengesi,
Kâfirler dediler ki, bu efsun emaresi,
Yine de inanmadılar, kâfirlerin zümresi,
Sana salât-u selam, Ya Muhammed Mustafa.
Dilimizde her kelam, Ya Muhammed Mustafa.

Müşrikler iz sürdüler, mağara hadisesi,
Korkma Ya Ebubekir dedi Hakk'ın nebisi,
Allah bizimledir hep, Yücelerin Yücesi,
Örümcekler ağ ördü, yaptı kapı perdesi,
Güvercinler yuvayla, oldu göz ifadesi,
Salât-u selam olsun, Ya Muhammed Mustafa.
Şu canım kurban olsun, Ya Muhammed Mustafa.

Mekke'den Medine'ye, Hicrettin ilk nidası,
Veda tepelerinde, doğdu nurun edası,
Ensar bayram eyledi, hiç bitmedi sevdası,
Eyüb'ül Ensari'nin, şereflendi hanesi,
Resul-ü Kibriya'nın, başlatıldı binası,
Beşeriyet önderi, Ya Muhammed Mustafa.
Son zaman peygamberi, Ya Muhammed Mustafa.

İlk Mescit-i Aksa'da, başladı merhalesi,
Cebrail'in nezdinde, Hakk'a intikalesi meftal,
Yedi göğün katında, erişti nevalesi,
İndi Kur'an-ı Kerim, dünyaya inzalesi,
Yeryüzüne yayıldı, İslam'ın meşalesi,
Melekler sana hayran, Ya Muhammed Mustafa.
Ümmete oldun derman, Ya Muhammed Mustafa.

Şair Ka'b bin Züheyr'e saadet-i burdesi,
Üveysel Karani'ye, hırka-i mukaddesi,
Bize de nasip olsun, tüm arzumun gıptası,
Artık o zaman kalmaz içimde bir ukdesi,
Âşık Kevserî yazdı, şu tefsir-i noktası,
Sana salât-u selam, Ya Muhammed Mustafa.
Dilimizde her kelam, Ya Muhammed Mustafa.

3.5. BEYÎT FORMATILA YAZILAN ŞİİRLERİ

3.5.1. DİNÎ-TASAVVUFÎ ŞİİRLERİ

-14' lü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar

RAHMETEN LİL' ÂLEMİN

Bir Pazar gecesinde coştı yer gök şelale,
Bir yanı gülistandı, bir yanı sümbül lale.

Bir yanından melekler nurundan ağardı tan,
Bir yanda putperestler düştüler bir melale.

Bir yanda hayat buldu âlemin her zerresi,
Bir yanda rahmet yağdı lezzet aktı zülâle.

Bir yanda sahabeler, şahadet âşıkları,
Bir yanda mucizeler, zuhur etti hilale.

Bir yanda sevrin vasfı yanında ehli siddık,
Bir yanda Güvercinler siperdi “nur eşkâle.

Bir yanda telkin tebliğ tüm âleme yayıldı,
Bir yanda müşriklerin kastı erdi ihlale.

Bir yanı akabedir bir yanı kutlu hicret,
Bir yanı cevri cefa, varılmış intikale.

Bir yanda vahi inmiş, kâinatı vecd sarmış,
Bir yanda bir esenlik, erişmiş tüm helale.

Bir yanında uhud var bir yanında bedir var,
Bir yanında hendek var ona tav değil kale.

Bir yanda müşriklerin putları hep devrildi,
Bir yanı mümtaz kemal, ermiş idi celale.

Bir yanda hak gelmişti batıl zail olmuştu,
Bir yanda Kevserî de, yazdı böyle makale.

GÖNÜL VERDİM

Gerçeği gören göze müjgâna gönül verdim,
Kutlu güle gülşene şükranı gönül verdim.

Musibetten her şerden sığınırım Mevla'ya,
Şehitlerin mirası Vatana gönül verdim.

Tamah etmem faniye manevîyat isterim,
Cennet-i ala da ki Mekâna gönül verdim.

Yüce Hakk'ın kalamı Cebrail'in nezdinde,
Asri saadet lütfü Kur'an-a gönül verdim.

Osman Ömer-i Faruk Ebu Bekir Ashaba,
Hasan Hüseyin Ali Merdâna gönül verdim.

Mekke-i Mükerrrem-e Medine-i Münevver,
Ulvi fahri kâinat Sultana gönül verdim.

Esmâ-ül Hüsna ile İsmi bin bir yüce Hak,
Kâinat Hükümrânı Rahmana gönül verdim.

Kevserî son nefeste kelime-i şahadet,
Hak müyesser eylesin imana gönül verdim.

-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

HIRKA-İ ŞERİF

Mukaddes hatırandır, bize Hırka-i Şerif,
Diller çaresiz kalır, sözler edemez tarif.

Gül kokuların bize, kaldı büyük hatıra,
Gece gündüz hep yazsak, dökemeyiz satıra.

Onu dokuyan usta ustaların ustası,
Yüce Hak nasip etmiş, maharetin en hası.

Terzilere nakletmiş, dikmişler eda ile,
Salâvat-i şerifler, okunmuş nida ile.

Makamı İstanbul'da, asla olunmaz onsuz,
Âşıklar yüz sürsün ki, maneviyatı sonsuz.

Varıp ziyaret ettim, huşu ile aşk ile,
Gülşen'i gülistanı, kokuları meşk ile.

Görenler huzur bulur, didelerde yaş akar,
Gönüller ferah olur, nice yürekler yakar.

Sarmış ol gül bedeni, zarifle zarafetle,
İpek gibi ol tende, yakışmış hoş iffetle.

Salât-u selam olsun, Ya Muhammed Mustafa,
Şu canım kurban olsun, Ya Muhammed Mustafa.

Şefaât eyle bize, derde derman penahım,
Rahmetenlil Âlemin, Hakka giden tek rahım.

Merhalesi başlamış, ilk Mescit-i Aksâ'dan,
İlahi huzuruna, yükseldi semalardan.

Cebrail'in nezdinde, bindi Burak atına,
Üstünde Hırka-i Şerif, çıktı Hakk'ın katına.

Üç kez ümmetim dedi, eyledi arz-i beyan,
Melekler saf tutmuştu, sonsuz ihsan-ı Mennan.

Sana salât-u selam, ya Muhammed Mustafa,
Dilimizde her kelam, ya Muhammed Mustafa.

Miraç tamam olmuştu, Hak'tan Veda-i nihan,
Semavattan zemine, nura gark oldu cihan.

Resulü Ekrem için, gece gündüz ağlayan,
Âşık bir kul var idi, yüreğini dağlayan.

O kul Veysel Karanî, erişti intikale,
Hazret-i Ali ile Hazret-i Ömer ile.

Muhammed Mustafa'nın, nazik vasiyetini,
Kendisine sundular, kutlu emanetini.

Asri Saadet devri, tarihler terfilendi,
Zamana ışıktı tutu, dü cihan şereflendi.

Hırka-i Şerif için, bu kıymetli eseri,
Hak müyesser eyledi, yazdı Âşık Kevserî.

Sana salât-u selam, ya Muhammed Mustafa,
Dilimizde her kelam, ya Muhammed Mustafa.

Salât-u selam olsun, ya Muhammed Mustafa,
Şu canım kurban olsun, ya Muhammed Mustafa.

3.5.2. NASİHAT, UYARI

-14'ü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar

BİR SÖZÜM VAR

Bir sözüm var sizlere gönül tebligatında,
Ömürde geçen günler zarar tazminatında.

Hassasiyetle açtım ibareyi demeye,
Doğruluk hazinedir Lütfi haddizatında.

Sayıli günler geçer ömrü alır götürür,
Olma nefsin esiri zevk ü safahatında.

Hazinemden bir demet sunayım bilginize,
Lütfedin ilhamların fikir külliyyatında.

Elmas yakut zümrüdün dağ kadar olsa bile,
Varlığın beş arşın bez bekler teşhizatında.

Dünyaya aldanmayın bir gün gelen gidecek,
Herkesin sırası var zaman sevkîyatında.

Şan şöhret fayda vermez amel olur yoldaşın,
Bir tabuttan ibaret sevki nakliyyatında.

Devir döndü Kevserî zaman geldi gün çattı,
Sen de yorulup geçtin dünya müşkülâtında.

CİDDİ OLALIM

Biraz ciddi olalım bilelim niyetini,
Nifak ekip bozdunuz nefretin diyetini.

Hakikati bilmezsin bari Allah'tan korkun,
Artık susun dinleyin Kuran'ın ayetini.

Aydınım dersin ama emelin kapkaranlık,
Zaten hep görüyoruz himaye heyetini.

Kime çanak tutarsın nelerin peşindesin,
Hele çıkar maskeni göster mahiyetini.

Zihniyettin ortada türbanlıya düşmansın,
Bırak herkes giyinsin kendi kıyafetini.

Vicdanın sızladı mı her yer tarumar oldu,
Hiç idrak ettiniz mi meydan zayıatını.

Kaldırımlar rahatsız yürüyenler tedirgin,
Görmez misin kanayan ortam zafiyetini.

Kevserî der, kınadım size sesleniyorum,
Bozmayın sükûneti halkın afiyetini.

DERLER

Gel gönül mağrurlanma kötü emare derler,
Şu cihanı âlemde derdi biçare derler.

Sadece dünya değil ahret içinde çalış,
Bilakis şu fanide sonra avare derler.

Merhametti benimse kibirlenme A canım,
Şişip de havalanma sonra tayyare derler.

Fakirleri gözetle düşkünlere yardım et,
Hak senden razı olsun inan bin kere derler.

Şu cennet vatanını mihraklara uğratma,
Halkınla tek yürek ol buna yekpare derler.

Zulümsüz kasavetsiz devletti milletini,
Yöneten hükümdara adil idare derler.

Hakkaniyet babında zahiri maharetle,
Fikri zihni imlaya ilmi ibare derler.

Gam yükü hep sırtında gezdi âşık Kevserî,
Bazen efkâra derler bazen seyyare derler.

GEREK

Gönüllerde sevginin kalpte liyakat gerek,
Hülasa dostluklarda önce itikat gerek.

Hakkaniyet babında basirettin sırında,
Kutsi ilim irfanda Lütî istidat gerek.

Hak rızasını almak cephede her cihatta,
İstisna-i muzaffer candan istinat gerek.

Camilerin endamı kubbelerin ahengi,
Niyaz-i ibadetle Sıtkı irtibat gerek.

Mücevher pahasında mücellanın hasında,
Karakterin şahsında önce sadakat gerek.

Der Kevserî, dostluğun meftuniyim ezelden,
Lügatim da dar günde gidip refakat gerek.

BÜLBÜL İLE GÜL

Gül üstündeki şebnem aşkın abidesidir,
Emsali seyre değer gönül nadidesidir.

Turnalar kanadından kıtaları süzerken,
Bülbülün gül tutkusu sevda şahidesidir.

Vuslatın gökkuşağı rengârenk yaylalarda,
Eşi benzeri olmaz süsün hadisesidir.

Fusunun yaprağında İremli bahçelerde,
Tabiatın ahengi bülbülün badesidir.

Âşıklar maşukuna bir gül uzattığı an,
Ateşli yüreklerde sevgi iadesidir.

O sebepten büsbütün güldedir arzumanı,
Bülbülün her figanı hazin kaidesidir.

Muhammed Mustafa'nın gülde vardır kokusu,
Gönlümdeki kutlu gül ruhum iradesidir.

Der Kevserî, bülbüle gülşenine meftunum,
Gülde aldığım etki ilham ifadesidir.

-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

SÖYLE ŞİMDİ

Söyle şimdi topraktan nedir bizim farkımız,
Yüz yaşasan encamı orası son parkımız.

Sevelim şu vatanı dini bayrağı yurdu,
O Ecdatlar bu yurdu çok çilelerle kurdu.

Bir nur doğdu dünyaya kokusu miski amber,
On sekiz bin âlemin efendisi Peygamber.

Şu yanaşan geminin ambarı sanki kutu,
Ağa fakir demeden çokça canları yuttu.

Tek huzur İslam'dadır başka huzur arama,
Farklı bir şey önerme derman olmaz yarama.

Müslüman'a katiyen kâfir denilmez hâşâ,
Niyetti kötü olan şeytana olur maşa.

Allah'ın kullarını sevdim ben Allah için,
Bazısı kalbin kırar yani kalp kırmak niçin.

Bir kaypak Müslüman da yoksa eğer hakikat,
Bu İslam'a mal değil sakın ha sakın dikkat.

Adam hep şu dünyada yaşamayı diretti,
Unutmuşu ölümü ve birde ahiretti.

Hakka güzel bakınız sakın kör görmeyiniz,
İnsanları katiyen lütfen hor görmeyiniz.

Kevserî der, İslam da var ölçü adil yasa,
Bu dünyanın işleri gerisi fasa fissa.

HER GÜN

Her sabah uyan diyor tak tuk demekte saat,
Her saniye ömrümü bakın yemekte saat.

Benim öldüğüm zaman bol Fatiha okuyun,
Çelenk çiçek istemem verin yesin o koyun.

Veririm bu canımı ama hangi gün için,
Vatan bayrak ve İslam yaşadığım din için.

Milyar sene geçse de bu gün gibi taptaze,
Ahiret gün olsun üstümüzde yelpaze.

Ben sadece Allaha ve dinime aşığım,
Peygamberim Muhammed o benim nur ışığım.

Ölenlerin peşinde oku Fatiha ayet,
Çelenkler vesaire alkış malkış hep bayat.

Ben hem Türk'üm hem Kürt'üm hem Çerkez'im hem Laz'ım,
O ki insan değilsem bunlar olmak ne lazım.

Her halinde belidir namertlere darılmam,
Merdi alsam sırtıma bin yıl gezsem yorulmam.

Şu beynimdeki fikir içimde başka sancı,
Şu beden benim ama bazen bana yabancı.

Kevserî der, sormayın divaneyim divane,
Hakk'ı zikir eyleyen pervaneyim pervane.

TATLI SÖZLER

Tatlı sözler gönlümü okşatır bayram eyler,
Ruhumu her alanda kuşatır bayram eyler.

En faydalı güzel söz hoş söylenen sözlerdir,
En faydasız fuzuli boş söylenen sözlerdir.

Kimi halter kaldırır çok büyük güç sarf eder,
Kimi kin şer üretir adice suç sarf eder.

Sevelim şu vatana dini bayrağı yurdu,
O ecdatlar bu yurdu çok çilelerle kurdu.

Selamlaşın sevin her gün İltifat edin,
Hayat yolu kısadır ibadetle kat edin.

Yeşil gözlü kumralım rengârenk gök kuşağı,
Bazen mezarıma gel Kur'an oku uşağı.

Bu dünyanın işleri caz gelir tambur gelir,
Şehvet ile yaşarsan her gün bir kambur gelir.

Ne bir sigara içtim ne yaprak ne de tütün,
İçenin dumanından etkilendim büsbütün.

En verimli güzel çağ elbet gençlik çağıdır,
İnsana lazım olan imanı sağlığıdır.

Kevserî der, haberi duyurur tellalcılar,
Mademki biliyorlar altın bulsun falcılar.

3.5.3. KAHRAMANLIK

-14' lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

SARIKAMIŞ ŞEHİTLERİ
Allahuekber dağı şehitlerin mekânı
Doksan bin şehit yatar bu vatanın hakanı

O mekâna gidersen sanki hepsi yaşıyor,
İnsanın içi orda buruk buruk coşuyor.

Teçhizatları yokmuş çoğu da yalın ayak,
Canlarını vermişler hepsi orda donarak.

Mehmetçiğin tipide karda boynu bükülmüş,
Üçüncü ordu donmuş yavaş yavaş dökülmüş.

Bu nasıl bir emirdi bu nasıl bir ifade,
Mahvoldu koç yiğitler kaldı birkaç piyade.

Onlarda şehitleri durmadan taşıyordu,
Bu acı manzarayı yürekten yaşıyordu.

Allah'ım bu ne işti erişti ordumuza,
Sen artık zeval verme şu cennet yurdumuza.

Der Kevserî, şu vatan hepimizin vatanı,
Sakin unutma beyim ecdadını atanı.

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ
Çanakkale diyince şu bağrımda inliyor,
Sanki kulaklarımda top sesleri çınlıyor.

Nicesi şehit oldu yiğit nevcivan canlar,
Kıpkırmızı olmuştu deniz üstünde kanlar.

Artık komutan yoktu çavuş yoktu er yoktu,
Bir karışlık toprakta kan değmemiş yer yoktu.

Mermi gülle sesinde geçmiş hep zamanları,
Toprakla yoğrulmuştu su yerine kanları.

Taarruz alanını dolaştım geze geze,
Mehmetçiğin kazdığı siperler hala taze.

Bütün Anadolu'muz şehitlerin diyarı,
Onların sayesinde yaşıyoruz baharı.

Allah'ım bu vatanda huzur barışı koru,
Şehitlerin hürmeti yüzüne karşı koru.

Der Kevserî, vatana şu canım kurban olsun,
Bir gün ölüp gidersem nöbette oğlum gelsin.

3.5.4. SAĞLIK

-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

HASTA SEDYESİ

Ansızın hastalandım ateşim çıktı kırka,
Üstüme giydirdiler kefen gibi bir hırka.

Hemen kaptılar beni götürdüler acile,
Asla kimsenin gücü elbet yetmez ecele.

Sedyeye yatırdılar düştüm böyle duruma,
Koluma iğne takıp bağladılar seruma.

Bir döndüm sağ yanıma baktım birçok ferdine,
Her kes orda düşmüştü kendi canın derdine.

Hele gelin görün ki yardım eylesin Allah,
Dillerde hep salâvat La ilahe illallah.

Nasıl söylesem bilmem nasıl eylesem tabir,
Gözlerimin önünde canlandı sanki kabir.

Ateşim kırktan düştü nabzım normale döndü,
Bütün dünya hevesi nazarımda tüm söndü.

Allah'ıma şükürler hamd-u senalar olsun,
Bağışladı canımı canıma şifa dolsun.

Der Kevserî, Yarabbi senden derman isterim,
Vadem yetinceye dek sağlık iman isterim.

3.5.5. TAŞLAMA

-14'lü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

NİTELİĞİ YOK

Bazı insanlar gördüm hiçbir niteliği yok,
Pozundan geçilmiyor cebinde meteliği yok.

Bir gönül yapmak için çok gayret ediyorum,
Kalpleri kıranlara çok hayret ediyorum.

Aslanın kükremesi ormanlara dalarken,
İçimi parçaladı ceylanı parçalarken.

İnsanların kalbini kırmanın âlemi ne,
Yanlış yazan yazarın yazdığı kalemi ne.

Öksürükten gripten başım asla hoş değil,
Bu dünya bir fanidir sonu asla boş değil.

Okumuş bir cahile sakın bir konu açma,
İnan ki ben dinledim bütün sözleri saçma.

Kapı açık aslında nerde diyor bu tokmak,
Ben sana ne diyeyim beyninden fakir ahmak.

Ne fikri var ne zikri sözleri saçma sapan,
Ondan beni kurtarın yok mu beni bir kapan.

Kendi haline bırak şu cahil biraz dolsun,
Ben bir şey anlamadım anlayana aşk olsun.

Çokça okumuş ama henüz adam olmamış,
İnsanlıktan nasibin maalesef almamış.

Kevserî der, eserin olmaz derdime deva,
Okudum sayfa sayfa sözlerin hava cıva.

-14'lü Hece Kaside Biçimiyle Yazılanlar

LAFTA KALDI

Söz verip de cayanlar şerefi lafta kaldı,
Yedi dağın ardında dostluk ta Kaf'ta kaldı.

Ne yazık bu devirde eğriler başı çeker,
Doğru olana baktım arka tarafta kaldı.

Demirciler ne anlar altının ölçüsünden,
Yakut zümrüt erbabı halis sarrafta kaldı.

Zamanenin gençliği saygı sevgiden uzak,
Ataların sözleri velâkin rafta kaldı.

Arifane meclisi devri âleme göçtü,
Cemaati bekler durur imam tek safta kaldı.

Ömür dediğin ne ki gün be gün azalıyor,
Ya birkaç yıl ya kaç ay ya birkaç hafta kaldı.

Hani nerde dünyanın şahları ağaları,
Kabristandan nişane mevtalar afta kaldı.

Hak müyesser eylesin Kâbe-i mükerreremi,
Der Kevserî, yüreğim ruhum tavafta kaldı.

3.5.6. CİNASLI BEYİTLER

-14'ü Hece Mesnevi Biçimiyle Yazılanlar

CİNAS

Anlımızda ki akan şu tanecikler terse,
Biz doğru düz gideriz asla gitmeyiz terse.

Bazıları çıkıp da bunlar tembeldir derse,
Şu hayat mektebinde çokça çalıştık derse.

Yüce dağların başı duman boranlı karsa,
Yollarda engel olsa yine giderim Kars'a.

Fikir felsefesinde satranç kaldı son marsa,
İster dünyada yaşa ister git Ay'a Mars'a.

Utanma pazarında karakter hayâ arsa,
Koca dünyada yerin dört taş küçük bir arsa.

Sırlar fakültesinde ihtiyaç kalmaz bursa,
Her yer yeşildir ama hele ki yeşil Bursa.

Çiçekli yaylaların vadisi çimen kırsa,
Asla kimseyi kırmam karşı ki dahi kırsa.

Âşık Kevserî bir gün saatin alıp kursa,
Çalış geç sınıfını, sakın kalma son kursa.

3.6. SADECE BİR DÖRTLÜK VE BİR BEYİT ŞEKLİNDE YAZILANLAR

3.6.1. DÖRTLÜKLERİ

DUA

Şu sahsımı şımartacak,
Şu nefsimi kabartacak,
Şu kalbimi karartacak,
Sana sığınırım Ya Rab.

ÖVÜNSÜN

Şehvetti ruhunda zincire vuran,
Nefsini hapsedip yenen övünsün,
Benliğinde Allah dilinde Kuran,
Batıldan tevhide dönen övünsün.

AKIL

Ehlisünnetten kopup farzdan uzak olanlar,
Hakikatin emrinden arzdan uzak olanlar,
Bir gün akıllanırlar ama işiten geçer.
Kendisini kaybedip tarzdan uzak olanlar.

DUA VE TEFEKKÜR

Her dem tesbih ederiz, şafak saklı geceden,
Canlı cansız dilince, zikreder her heceden,
Ey Kevserî mizanda, şahit olsun seccaden,
Sana döndüğüm zaman, affet bizi Allah'ım.

3.6.2. BEYİTLERİ

TEBBESÜM

Selamlaşın sevilin, her dem iltifat edin,
Hayat yolu kısadır, ibadetle kat edin.

YA RAB

Zalimin gazabından sana sığınırım Ya Rab,
Ahiret azabından sana sığınırım Ya Rab.

FITRAT

Gel kırma sen kalpleri kalpler çokça hassastır,
İnsanlık fitratında sevgi saygı esastır.

TERCİH

Pranga vurdum nefse, silinsin kalbin pası,
İlahi bir ilimle, dol gönlümün kimyası.

EMANETE İHANET EDİLMEZ

Hakk'ın emanetidir, garaz etme bir cana,
Can teslim edilince tabidir imtihana.

GÜZERGÂH

Hiç kimse şu dünyada asla değildir ebet,
Zamanı geldiği an, kabre eder icabet.

TEK ÇARE

Tek çaremiz Kuran'dır imanla barınacağız,
Artık neftsen kibirden ne zaman arınacağız.

KİBİR

Berrak pınar gibi ol, çamurlanma kirlenme,
Hele sen ben kimiz ki kasılıp kibirlenme.

ELVEDA RAMAZAN

Elveda ey ramazan, nurundan ağardı tan,
Ne mutlu oruç tutup, senin ile tutunan.

OKUL

Çocukları okula verdik öğrensini diye,
İstemedik onlardan şu halk iğrensini diye.

SON LİMAN

Dört kişinin omzunda, tabutta olacağız,
Mutlaka bir mezara bir gün konulacağız.

YOL

Dünyanın kanunudur, çiftçi ekip biçecek,
Herkesin yolu bir gün kabristandan geçecek.

GAFLET UYKUSU

Gönül gafletten uyan, ihmal etme namazı,
Asla kabirde olmaz namazın itirazı.

ÖMÜR

Kış geçti bahar geldi, çiçeklendi şu dağlar,
Gönül yazı beklerken, ömrü devirdi çağlar.

SONUÇ

Âşık edebiyatı, Türk edebiyatının milli ölçü olan hece vezni ve dörtlülüklerden oluşan biçimlerle söylenmiş şiirleri kapsar. Dil halkın konuştuğu dildir. Saz şairi, âşık ya da halk şairi adı verilen gezgin şairlerin saz eşliğinde irticalen söyledikleri şiirlerin günümüze ulaşan en eski örnekleri XVI. yüzyıla aittir. Âşıklardan birçoğu hakkında şiirlerinin son dörtlülüğünde kullandıkları mahlastan başka bilgi yoktur. Mahlası kullanmayan âşıkların şiirleri de anonimleşmiştir. Kimi âşıkların yaşamı efsanelerde olduğu gibi farklı anlatım türlerine de karışmıştır. Bunun sebeplerinden biri de iletişim eksikliğidir. İnsanların yazı, matbaa ve elektronik gibi ses ve sözü mekâna bağlayan teknolojiler kullanmaksızın yüz yüze ve sese dayanarak iletişim kurduğu ortama sözlü kültür ortamı adını veriyoruz. İletişim amacına yönelik bir araç aracılığıyla kaydedilerek gelecek nesillere daha sağlıklı bilgi hazırlanabilir.

Ozan-baksı geleneği Anadolu'da Âşık edebiyatı başlayana kadar sürmüştür. Artvin, Ardahan ve çevresinde 1121 yıllarında belirgin şekilde görülen Kıpçak Türkleri bu bölgeleri gün geçtikçe etkisi altına almaya başlamıştır.⁷⁰ Bu yerleşime rağmen Âşık edebiyatının ilk örnekleri hakkında kesin bilgi yoktur. Elimize ulaşan en eski örnekler, olgunlaşmış ürünlerdir. Anadolu'da oluşan Alevi-Bektaşî edebiyatında tasavvuf düşüncesinin yanı sıra İslâmiyet öncesi inanç sistemlerinin kuvvetli izleri görülür.

Âşıklık geleneği teknolojinin getirdiği her türlü olumsuzluğa rağmen il, ilçe ve köylerde varlığını devam ettirmektedir. Aksine teknolojinin âşıklık geleneğini daha iyi bir ortama getireceği kanaatini taşımaktayım. Çünkü âşıklığa hevesli olan gençler iletişim sayesinde birçok farklı söz ve ezgilere yetişebilir. Yetişen âşıklar da aynı yollarla diğer âşıklara kaset veya internet vasıtasıyla ulaştırabilmektedir.

Günümüzde dikkatimizi çeken değişiklik de âşıkların çıraklık, yetişme dönemleridir. Âşıklar rüya görme, bade içme, mahlas alma ve gurbete çıkmayı artık bırakmışlardır. Kendilerini en kısa yoldan tanıtmak için televizyon kanallarına yönelmişlerdir. Fakat bu yöneliş âşıkların işledikleri konuları değiştirmemiş; şehir ve kırsal kesimlere yönelişte bir farklılık olmamıştır. Dolayısıyla geçmişten günümüze üstlendiği görev olan “*kültür elçiliği görevi*” devam etmektedir.

Âşık Kevserî Türkiye'ye mal olmuş bir halk şairidir. İncelediğimiz şiirlerin Âşıklık geleneğine uyduğunu ve bunların dışında da birçok “*şekil*” denemesine girdiğinde başarılı olduğunu gözlemlemiş bulunmaktayız. İç yapı olarak incelediğimiz şiirlerinde kafiye, durak ve ayakların düzenli bir şekilde yerleştirildiğini; dış yapı olarak da konuları yerli yerinde kullandığını ve konu bütünlüğü olduğunu tespit ettik. Geçirmiş olduğu birçok sıkıntıları, şiirlerine konu bütünlüğü içerisinde yansıtmıştır.

⁷⁰ İbrahim Tellioğlu. (2007), Cumhuriyet Dönemine Kadar Doğu Karadeniz'de Türkler, Trabzon, Serander Yayınları, s. 139.

Bunların dışında esas irdelenmesi gereken Âşık edebiyatının problemleridir. Günümüzde Âşık Edebiyatının yaşaması ve daha güzel yerlere gelebilmesi için yapılması gerekenleri maddelememiz gerekirse, bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Âşıklar değişen kültürel şartlar içerisinde değişmeye mecburdur. Bu değişim kökten bir değişim olmamalıdır. Değişimin farkında olması ve atalar mirası olan bu geleneği topluma aktarmak için teknolojiden faydalanmalıdır. İletişim araçları sahipleri, bu değişimde yardımcı olmalıdır.

2- Geleneğin yeni nesle tanıtılması için toplantılar düzenlenmeli ve bu toplantılarda âşıkların mutlaka bulunması gerekir.

3- Âşıklar bu değişimin farkındadır. Devlet desteği ile yeni kurulacak âşık evlerinde gençlere ustalığın inceliğini öğretme görevi üstlenmelidir. Dikkat edilirse “*âşıklar kahvesi*” demiyorum. Çünkü kahveler veya kahvehanelerin günümüzdeki misyonu değişmiştir.

4- Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Halk Bilimi bölümlerinde Âşık Edebiyatı ders olarak verilmektedir. Okutulan bu derslere o bölgede yaşayan bir âşık davet edilmelidir.

5- Âşıkların denetlenmesi ve siyasi düşünenlerin tekeline alınması engellenmelidir. Bu nedenle geleneği bilen ve usta niteliği taşıyabilecek âşıkların devletin ciddi desteğine ihtiyacı vardır.

6- Yeni âşıkların birçoğu günümüzde yüklendiği misyonun farkında değildir. Kafiye, ayak, redif, nazım şekilleri, nazım türleri, âşıklık kuralları hakkında yeterli bilgilere sahip değildir. Yeni kurulacak âşık evlerinde bu eksiklikler giderilmelidir.

7- Bugüne kadar Âşık edebiyatı üzerine yapılan çalışmaların tam olarak bibliyografyası çıkarılmamıştır. Zaman zaman parçalar hâlinde bibliyografyaların yayımlandığını görmekteyiz. Fakat bu yeterli değildir.

Âşıklık geleneği günümüz insanının beğenisine uygun özünden sapmadan yozlaşmadan yeniden yapılmalıdır. Bilgi sahibi olunmadan fikir sahibi olunmaz. Yeni gelenek ancak iyi öğrenilen ve uygulanan eski gelenek üzerine bina edilebilir. Âşıklar bu gelişimi ve değişimi yakaladıklarında, yeni özü ve biçimiyle, gelenek yaşamağa devam edecektir. Bu da yeni kitleleri kucaklayacak bir yenileşme hareketinin başlatılmasına bağlıdır.

KAYNAKÇA

- ARTUN, Erman. (2002), **Türk Halk Edebiyatına Giriş**, İstanbul, Kitabevi Yayınları.
- ASLAN, Ensar. (1992), **Çıdırılı Âşık Şenlik**, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- BAHADIR, Sedat. (2014), **Artvinli Âşık Gülhanî**, İstanbul, Artvin Yusufeli Belediyesi Yayınları.
- BAHADIR, Sedat. (1995), **Kırıkhan Ceylanlı Köyü Türküleri (Metin-İnceleme)**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BATİSLAM, Dilek. (1999), “*Dîvan Şiiriyle Halk Şiirinde Ortak Bir Söyleyiş Biçimi(Müracâ’a, Dedim-Dedi)*”, 4-5 Haziran, **Gaziantep Edebiyat ve Toplum Sempozyumu**.
- BOYRAZ, Şeref. (2010), **Furkanî’nin Şiir Evreni Bağlamında Bir Monografi Denemesi**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- ÇETİN, Nurullah. (2006), **Şiir Çözümleme Yöntemi**, Ankara, Öncü Kitabevi.
- ÇİFTLİKÇİ, Ramazan. (1994), “*Türk Saz Şiirinde bir Tür: Sicilleme (Şeki)*”, Ankara, **Folklor/Edebiyat**.
- DİLÇİN, Cem. (1992), **Türk Şiir Bilgisi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİZDAROĞLU, Hikmet. (1968) “*Halk Şiirinde Türler*”, Ankara, **Türk Dili (Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı)**, Aralık, Sayı: 207.
- ELÇİN, Şükrü. (1993), **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları.
- ERGİN, Muharrem. (1993) **Türk Dili**, İstanbul, 7. Baskı, Bayrak Yayınları.
- KAYA, Doğan. (200), “*Âşık Edebiyatı Şiir Şekillerinden Sicilleme Üzerine Düşünceler*”, İstanbul, **Âşık Edebiyatı Araştırmaları**.
- KAYA, Doğan. (2014), **Türk Halk Edebiyat Kavramlar ve Terimleri Sözlüğü**, Ankara, 3. Baskı, Akçağ Yayınları.
- KAYA, Doğan. (1999), “*Halk Şiirinde Ayak ile İlgili Problemler*”, **Türkdük Bilimi Araştırmaları**, Sayı 8, Sivas.
- OĞUZ, Öcal. (1993), “*Türk Halk Şiirinde Tür ve Şekil Meselesi*” **Milli Folklor Dergisi**, Sayı 19, s. 18-19.
- OĞUZ, Öcal. (1992), “*Bakü’de Yayınlanan Bir Kitap ve Âşık Şiirinde Şekil, Tür ve Makam Meselesi*”, Ankara, **Milli Folklor**, Sayı 15.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (1988), Ankara s. 902.
- ONAY, Ahmet Talat. (1996), **Türk Şiirlerinin Vezni**, (Haz.: Cemal Kurnaz), Ankara, Akçağ Yayınları.
- ÖZDER, A. (1975), “*Doğu İllerimizde Âşıklık Geleneği*”, **Türk Folklor Araştırmaları**, S.71, Ankara.
- SEVER, Mustafa. (2013), **Türk Halk Şiiri**, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınevi.
- TELLİOĞLU, İbrahim. (2007), Cumhuriyet Dönemine Kadar Doğu Karadeniz’de Türkler, Trabzon, Serander Yayınları.
- TURAL, Sadık Kemal. (1999), **Tarihten Destan Akan Duyarlılık**, İstanbul, Ayyıldız Dergisi, s.1.
- YAKICI, Ali. (2013), **Halk Şiirinde Türkü**, Ankara, II. Baskı, Akçağ Yayınları.
- YAKICI, Ali. (2010),511)“*Yusufeli Âşıklık Geleneğinde Âşıklığa Başlama, Mahlas Alma ve Âşık Sanatını İcra Etme Yöntemleri*” **Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu Bildirileri**, İstanbul, Artvin Yusufeli Belediyesi Yayınları.

AYAKLAR DİZİNİ DİZİNİ

- Akıbetin ömür kıyasa gider., 199
Al beni dur eylen eylen., 65
Aldı birkaç kere verdi., 156
Alıp götürürler kabre, hiç adrese gerek yok, 102
Allah senden razı olsun., 54, 130
Armağanlar takar kar çiçekleri., 145
Asır çıktı dedim inanmadılar., 158
Asilsiz bir yerden asil aradım., 166
Asla aldanıp da geçmeyin sakın., 113
Asla önemsemez kalan kısmını., 74
Aslı'yı arayıp kalmış bu dağda., 136
Atılan ilk hamle idim., 68
Avare olup durma toprağa düşeceğiz., 102
Ayrılık gözyaşı döken Babacan., 18, 186
Azrail mühlet vermez, şafak bile atmadan., 30, 128
Bahar verdi bana yaz verdi bana., 62, 150
Basiret ilminin cihadı vardır., 73
Başım değerdi göklere şimdi kaldım yaya ben., 197
Başında rüzgârlar esti eseli., 159
Bazen olur küçük çaydan yüzemem., 195
Bazen yaprağın açar bazen fidan bu gönül., 134
Bazı arkadaş tanıdım gece düşünde koşar., 180
Bazı söz var balla zehir kattırır., 114
Belaya takıldım gurbet ellerde., 51, 86
Ben benden kendimden geçtim bilmedi., 163
Benim kadar kendin üzen görmedim., 60, 169
Benim nefsim beni benden aksattı., 75
Beş on kişi mezarını gelir acır kazar gönül, 203
Bir bakışı beni üzdü götürdü., 148
Bir baktım ki emekledim yollarda., 127
Bir gün mutlak bineceğiz., 119
Bir o baktı bir ben göz göze geldik., 72
Bir taş üstüne taş koyamıyorum., 187
Bir yanı gülistandı, bir yanı sümbül lale., 205
Bitmeden nevale burdan gidelim., 194
Biz doğru düz gideriz asla gitmeyiz terse, 216
Bizim Yavuzlar Köyü'nde., 55, 138, 139
Bizleri vatansız bırakma Ya Rab., 66
Boş geçen zamanın imarı olma., 100
Boynu bükük koydu gitti gelmedi., 140
Böylece bir kaşık suda koparırlar bin tufan., 181
Bu feyzi berekete kimler olmaz ki hayran., 80
Bu şerefli karyede, yatıyor Eyüp Sultan., 21, 81
Bülbüllerin sesi vardır., 142
Can kurban olsun sana, Ya Muhammed Mustafa, 204
Canım Hacı Kamil Akkuş., 53, 129, 130
Çatar bir gün yavaş yavaş., 62, 99
Çok çileler gördüm ne sayarsan say, 191
Çokça o iş yordu geçti bir mevsim., 40, 181
Çürüdü meyveler bağlar dumandır., 188
Dağa taş çevirdiler yolumu., 63
Dağlır yürekte keder bir zaman., 143
Daha ne zaman gelecek?, 139
Dedi demet gönder sevdiğim yâra., 179
Demet demet edip dizeydim keşke., 152
Derdimizin dermanısın Ya Muhammed Mustafa., 80
Derecikler olur sonra çay çıkar., 167
Devran aldı biçti hey vah hey zaman!, 190
Diller çaresiz kalır, sözler edemez tarif, 206
Dillere aksetsem dişler dayanmaz., 51, 187
Doğrulara eğri bakmak hoş değil., 109
Doksan bin şehit yatar bu vatanın hakanı, 213
Duamı kabul et Ya Rab., 47, 48, 58, 64, 65
Duyduğum zamanlar keşke olsaydı., 154
Dünya ile baştanbaşa değiliz., 133
Ecel şerbetini iç, kendine gel kendine., 103
Eda etmiş açmış kar çiçekleri., 137
El açtılar Mevla'ya insanların nicesi., 83
Elbette arkası bir önü vardır., 58, 182
Elveda ya Resûlullah., 20, 70, 71
Emsali seyre değer gönül nadidesidir, 210
Ey Kevserî pansuman et yaraları sar bağla., 33, 98
Faturası sadece, halka bir kaos çıktı., 172
Filizlenir olgunlaşır ağaçta nar düşende., 199
Gâh yepyeni henüz taze bu gönül., 101
Garipler çatınlardan olmayın., 112
Geceyle gündüze kalır, 119
Geçer bir gün geçer bir gün., 61, 116
Geçmiş zaman olur yordu diyeler., 199
Gel de şu bağrımı aç da gör gardaş., 188
Gel nankörlük eyleme şu köprüden geçmeden., 30, 98
Gel niyaz edelim bize farz geldi., 75
Gel salih amel eyle o yer olacak ahir., 150
Geleni sormadan yutmuş bu yerde., 124
Geniş günde gelir arar demişler., 108
Geniş günde seni bilse ne yazar., 170
Gerilerde tembel kalma görevli., 109
Girmeyelim gama yasa., 104
Gönlümü kaplayan derin haz geldi., 53, 152
Gönül sarayında mihmanımsın sen., 59, 71
Gördüm ki arzular artık uslandı., 178
Gören onu hasta tifo zanneder., 170
Görenlere selam olsun., 70
Gözlerime yaşlar doldu gelmedin., 140
Gözünde yâş dök dök yürüdü., 52, 88
Gurur şehvet çirkeflikten sapıklıktan nefret eyle, 201
Güldürtün beni yâd ele., 155

Güzel sana desem sen olur musun?, 148
 Hadi gel de şu sırtımı kesele., 61, 198
 Hak Teâlâ seni bize sundu irfan ey üstat., 115
 Hakikati görmeyenler vahim bir telaş çeker., 179
 Hakikati konuşacak sözümüz çıktı artık., 102
 Hakk'ın ibresinde şaşmayız asla., 133
 Hala tatlı düşündesin., 166
 Hangi zümre gelir geçer kim bilir., 48, 125
 Hani nerde hani nerde?, 123
 Hani nerde onun ecdat atası., 125
 Hatım-i tefsir-i ibadetidir., 107
 Hatıralar sizde kalsın., 105
 Hayatıma doydum rüzgâr sesinde., 63, 84
 Hayırsız bir evlat olma anneni babanı sev., 45, 97
 Hayırsız mal ile yarışma sakın., 111
 Hayran kaldım yemeğine., 163
 Henüz fırsat eldeyken kullanalım zamanı., 83
 Hep uyardım sorguladım., 175
 Her alanda yordu önem vermedi., 159
 Her saniye ömrümü bakın yemekte saat, 211
 Hırsızlar dadanır çalar da çalar., 172
 Hiç eksilmez tepelerde kar senin., 146
 Huzur-u manada tutu dest etti., 131
 Hülâsa dostluklarda önce itikat gerek, 209
 Ilık ılık eser yel bayram eyler., 144
 İfa icraatı ikmal içinmiş., 175
 İhlâs gıdasıyla besle bünyeyi., 109
 İhtiyarlık geldi çatı hey vah hey!, 42, 189
 İki insan arasını bozdurma yazık olur., 116
 İlden ile süren hala gelmedi., 139
 İlim ilim inceledim., 149
 İller Çanakkale dedi., 38, 91
 İlme ilme kesti söktü vefasız., 162
 İman edenlerin ziyadesi var., 59, 72
 İnsanları yarattın akıl verdin baş verdin., 39, 78
 İrşat ol ömür servetin uğramasın iflasa., 103
 İster bedenimde deri yüz getir., 31, 115
 İster öldür beni ister derim yüz., 172
 İster yol fırtına kar duman olsun., 56, 178
 İsterdim onunla bulmak isterdim., 142
 İşsizlik başımı aldı yürüdü., 196
 Kabrimizin üzerinde yeşerir biter bir gün., 78
 Kabul olsun duam, sonra at gitsin., 194
 Kaçkırdılar arzumuzu., 153
 Kafesi alır götürür., 174
 Kalp kırma gönül incitme., 44, 104
 Katıl hakikati bilen milise., 99
 Kendini içinde yitirdi deyin., 126
 Kendini üzmezdin çekmezdin çile., 51, 186
 Kıyısından dalıp yüzdüm çıkmadım içinden., 197
 Kıymet bilen eller örnek semboller., 141
 Kibirli öz neye yarar., 105
 Kim bilir kaç nefes kaç avaz geçti., 177

Kimi birkaç laf diyemez kimi söyler müstezattı, 202
 Kimi de tembeller yatmaktan yorgun., 171
 Kimi gider düşer eğri kavise., 105
 Kimi gururuyla kasıldı gitti., 100
 Korkuları aldık rafa kaldırdık., 92
 Köprüyü geçmeyi hep benden bekler., 169
 Kul Kevseri süzmüş gurbet ellerde., 89
 Kulu incitmeyen öze hayranım., 131
 Kurtuluşa mazhar olmuş, bütün şifa sendedir., 32, 79
 Kurur gider bu diyarda., 117
 Kutlu güle gülşene şükranı gönül verdim, 206
 Libaslar giyinmiş kara dediler., 160
 Merak doldurur doldurur., 174
 Merhamet dalında pervaneyiz biz., 133
 Merhametli diyarlara gidelim., 194
 Mevsim var ki yürekler haz verir., 145
 Meylet bağlan sonsuz bir ihtisasa., 110
 Meyve sevdasında bar havasında., 58, 158
 Mezarımı üç beş taşla çat gitsin., 194
 Mihmanım ol dedim olmadı gitti., 189
 Muhabbeti kesti gitti., 117
 Muharebe meydanı sanki döndü mahşere., 57, 93
 Mürşidim gitti gideli., 50, 184
 Mütalaa mümtaz mürid gerekir., 42, 108
 Nar çiçeği benziyorsun., 147
 Nasıl ağlamıyım dizim ağlıyor., 89
 Nasibini alır taksimat eyler., 107
 Ne anladık gelen geçen zamandan., 77
 Ne yitikler gördüm baktım acıdım., 195
 Nerden bileyim herkesi., 164
 Nida etmiş Şükrü dedem., 90
 Nur dağının yokuşları, 21, 67
 O da bu köprüden geçti nitekim., 125
 O sebeple üşüyorum., 69
 Ocakların sönmüş dumanın nerde?, 191
 Oda her gün her an gafta yer alır., 113
 Odamıza toprak dolmuş ağladım., 19, 50, 185
 Oku okut öğren mezara kadar., 111, 112
 Olacağın günü hiç düşündün mü?, 123
 Ona evet dedim yaya getirdim., 160
 Ona neşe verdim bir gün gülmedi., 161
 Ondaki hastalık sade yaprakta dalda değil., 173
 Onları rüyamda arar eyledim., 52, 151
 Oturmadan önce tevhide gel gel., 76
 Ödenmesi çok çetindir cürüm bundan ibaret., 180
 Ölüm kaş göz arasında o hattı bilmeliyiz., 116
 Ömre afiyet eder mi?, 132
 Ömürde geçen günler zarar tazminatında, 208
 Ömürdeki son güneş, ebediyen batmadan., 30
 Önce sabır sonra çalışmak gerek., 113, 114
 Ötmenin zamanı geldi., 143

Pozundan geçilmiyor cebinde meteliği yok, 215
Rabbim sana sığındık sen nasip eyle iman., 82
Ruhumu her alanda kuşatır bayram eyler, 212
Rüzgâr onu ese ese bitirir., 176
Sabredip menzile varanı sevdim., 134
Sanki kulaklarımda top sesleri çınlıyor, 213
Sarrafın ölçtüğü değer bozulmaz dara bizde., 179
Sattığın zehirdir asla bal değil., 168
Savaşta can vermiş Ardahan halkı., 56, 92
Serdarına baka baka üzüldüm., 193
Sevgisiz hiçbir şey olmaz efendim., 44, 76, 77
Sırtıma aldım da ceketim geldim., 192
Sildi kalbimizin derin pasını, 75
Silip bir gün götürürler., 118
Simgeyi takındım gezdim tur yaptım., 188
Sonsuz âleme götürür ucu yok bucağı yok., 128
Sonu hüsrân felakettir., 61, 94
Sordu beni hedef aldı., 153
Sordurdu yurt pansiyonu., 176
Sözümde sen varın hu Mevla'm hu hu., 72
Şehitler diyarı sağları gördüm., 20, 135
Şimdiki iklimler ayrı değişti., 187
Şu cihanı âlemde derdi biçare derler, 209
Şu vites yerinden atar mı atar., 167
Tabiatı tahrip ettik denizleri kirllettik , 198
Tahtı batmış ferman bitmiş., 61, 118
Tanklarla ateşe verdin sinsice., 162
Taşa taş geçti bizim ömrümüz., 192
Taşsak da karışsak selden sellere., 41, 52, 151
Tekbirlerle yolcu edin., 120, 121
Tekrar ona geri gitti., 122
Terziler özenmiş vurmuş makası., 138
Tutanlardan değiliz biz., 59, 164
Tutar gider bu âlemde., 183
Tükenmiş kesilmiş faslı., 122
Tükenmişti takat gücümüz bizim., 18, 85
Türlü çilelerle büyüttün Anam., 129
Türlü türlü süse düşmüş., 54, 135

Üç günlük dünyanın olma asisi., 108
Üstüme giydirdiler kefen gibi bir hırka, 214
Vade zaman doldu vakit daraldı., 193
Vadesi vakti yetenler çok yavaş düştü yere., 200
Verdikçe midesi dolmaz efendim., 168
Vurdu aldı gitti gurbet rüzgârı., 38, 88
Ya bulunur ya bulunmaz güç oğul., 97
Ya Muhammet Mustafa., 47, 48, 67
Ya Rab sen bizi affeyle., 65
Yakar geçer, akar geçer, yıkar geçer, ezdin beni, 31, 200
Yaktım kaldım gurbet köşelerinde., 52, 87
Yakuttan zümrütten darp ilan etti., 170
Yalanlardan korkuyorum., 165
Yanlışların kaleminden bizleri uzak eyle., 38, 78
Yaprağım döküldü döndü gazele., 126
Yaş yaştan geçtikten sonra aramış., 157
Yedi dağın ardında dostluk ta Kaf'ta kaldı, 215
Yerin kabuğunu soydum da geldim., 177
Yeter ki benim ol kölen olayım., 149
Yeter kör bıçakla yüzdüğün yeter., 161
Yetmiş milyon kan ağladı., 50, 184
Yıkıldı çınarım sabır ver Ya Rab, 22, 44, 66
Yılanla tilkinin dersine döndü., 156
Yıllarca kendimi üzdüm., 85
Yine mi başımız döndü tersine?, 157
Yok içinde varlık çektim., 174
Yolu güzel özü güzel müridin., 131
Yurt için şanla şerefle, şarka gitmiş koşa koşa., 24, 93
Yüce Hakk'ın makamına çıkışında gül bitti., 79
Yüreği tertemiz kalbi saf gördüm., 132
Yüz çevirip darılmayın şu ölümlü dünyada., 128
Yüz yaşasan encamı orası son parkımız, 210
Yüzümü gözümü sürseydim keşke, 74
Zaman geçti devir döndü nerdesin?, 141

SÖZLÜK

ah u zar: hasret çekme, zarlanma.

ahsen: en güzel.

akran: yaş bakımından birbirine eşit olan.

asuman: gökyüzü.

aşına: bilen, anlayan, bilgi sahibi, bildik tanıdık.

azamet: büyük, ululuk, heybetli.

azimkâr: iradeli, gayretli, istençli, kararlı.

azimüşşan: şanı yüce.

bahşetmek: karşılıksız vermek, bağış, ihsan.

basiret: öngörü, ileri görüş, anlayış, hakikate varma.

Bedir Savaşı: 13 Mart 624 tarihinde Müslümanların, gayrimüslimlerle yaptığı savaş.

beşer: insanoğlu.

bilhan: çok bilgili.

buse: öpme, öpücük.

bürhan: delil, ispat vasıtası, sağlam delil.

cengâver: yiğit, atılğan.

cüda: ayrılmış, uzak kalmış olan, ayrı.

cürüm: suç, kabahat.

çark etmez: geri dönmez.

dildade: gönül veren, âşık.

divane: deli, bir şeye çok düşkün olan âşık.

ecir: sevap.

eda: namaz kılma, yapma tavır, davranış, anlayış.

efsane: eski çağlarda beri söylenegelen olağanüstü.

elmas: değerli bir taş.

elvan: renkler çeşitler.

emare: belirti ipucu iz.

esmaü'l-hüsna: Allah'ın güzel isimleri.

esrar: sırlar, gizlilik, gizem.

evham: korku.

ervah-ı ezel: ervah, ruhlar demek; ezel ise başlangıcı belli olmayan zaman, veya öncesizlik anlamını taşıyor. ervah-ı ezel ruhların en ilk yaratıldığı zaman anlamına geliyor. Diğer bir ifadeyle, ervah-ı ezel, “*Kalu bela*”dır.

evren: gök varlıkların bütünü kâinat âlem.

Gafuru'r Rahim: bağışlayan.

gam: keder, üzüntü, kaygı, tasa.

garaz: hedef, amaç, maksat, kin.

gergef: nakış işlemeye yarayan çerçeve.

girdap: iki ters akıntının çevrirtisi, burgaç, anaför.

gıryan: ağlayan, gözyaşı döken, ağlamak.

habip: sevilen, sevgili.

hakkanîyet: Hakk'a adalete uygun insaf.

halim: yumuşak huylu.

halis: saf temiz.

hamd ü sena: Cenab-ı Hakk'a hamd ve O'nu isimleriyle methetmek.

hamiyet: bir insanın yurdunu, ulusunu ve ailesini koruma çabası

handan: güleç, sevinçli.

haslet: güzel huy, iyi hususiyet.

hassasiyet: duyarlık, duygululuk.

hatırşinas: hatır gözetken, hatır sayan, saygılı.

hatim: bitirme, baştan sona okuma.

Hendek Muharebesi: 31 Mart 627 tarihinde gerçekleşmiştir. Mekkeli gayrimüslim Araplar ve Yahudi Beni Kureyza kabilesi ile Müslümanlar arasındaki üçüncü ve son muharebedir.

heveskâr: hevesli, istekli.

hezerfen: çok bilen çok maharetli, minare ustası.

himmet: lütuf.

hitabet: güzel söz söyleme sanatı.
hülasa: sözün kısacası özet.
hülya: mutluluk veren güzel hayal, kuruntu hayal.
hüccet: delil, kanıt.
hükümrânlık: hâkimiyet, yüce Hakk'ın hâkimiyetti.
hüsnühal: bir kimsenin yaşayışında kötü bir şey bulunmama durumu, iyi hal.
hüsnühât: güzel yazı sanatı.
ibare: bir düşünceyi anlatan birkaç cümle söz.
icazet: izin, onay, diploma.
iclal: ağırlama, ikramda bulunma, büyüklük, ululuk.
ifa: bir işi gerçekleştirmek yapma, yerine getirme.
ifrit: cinlerin korkunç olanı, öfkelenme.
ifsat: bozma, fesat katma.
ifşa: gizli bir şeyi açığa vurma.
igfal: aldatma, kandırma, baştan çıkarma.
ihsan: iyilik etme, bağışlama lütuf.
ihya: gecede uyanıp çalışmak veya ibadetle vakit geçirmek.
ikbal: baht açıklığı, istek, arzu.
ikmal: tamamlama, bitirme, tümeleme.
iksir: şurup halinde hazırlanan ferahlatıcı ilaç, bir şeyin olmasına sebep en önemli madde.
iktifa: yetinme ve kanma.
iktida: uyma, örnek alam tabi olma.
ilkini: ilk, ilk başta
imarât: imarlar, bayındır hale getirmeler.
insifa: Hakk'a hizmet etmek. Mazluma yardım edip zalimin hakkını almak.
intikal: geçme, başkasına gitme, veraset.
intizar: bekleme, gözleme, beddua, inkisar.
iptida: bir işe başlama, en önce başlangıç.
irşad: Hak yolu, doğru yolu gösterme, uyarma.
irtihal: ölme, dünyadan ahrete göçme.
isnat: yersiz sebep dayandırma, iftira.
iştihar: şöhret kazanma, ün salama, meşhur olma.
izafet: bir şey üzerine meylettirmek, bağlamak.
izhar: açığa vurma, gösterme belirtme.
izmihlal: yıkılma, çökme.
kamer: ay.
kani: kanmış inanmış.
keffaret: günahı örten, günahların ödenmesi gereken bedeli.
keşmekeş: karışıklık.
kur: gönlünü kazanmaya çalışmak, para değeri.
külliyat: bir yazarın basılmış bütün eserleri.
lerzan: titreyen, titreşen.
libas: giysi, elbise.
levh-i kalem: üzerinde insan kaderinin olmuş ve olacakların yazılı olduğu inanılan İlahi levhayı yazan kalem.
mabut: kendisine tapılan varlık, tapacak, tanrı, ilah.
Mağfîret: bağışlama, Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması.
maraz: hastalık, dayanılması güç durum.
mağrur: kibirli, gururlu, kurumlu.
mestane: sarhoşça, kendinden geçme.
meziyet: bir kimseye bir şeye üstünlük kazandıran.
mihman: konuk, misafir.
mukid: yüce Allah'ın mübarek ismi.
mukteda: peşinden gidilen.
muktedir: iktidarlı, güçlü.
muzdarip: sıkıntı, hastalık, ıstırap çeken.
müdam: daimi, sürekli olarak, kesintisiz.

müfid: faydalı, yararlı.
mülakat: buluşma görüşme.
mükerem: saygı değer hürmet gören.
mümtaz: seçkin imtiyazlı benzerlerinden üstün.
mürsel: gönderilmiş, yollanmış.
mürşid: doğru yolu gösteren, irşat olan, rehber.
müsemma: ad verilmiş, adı olan.
müstesna: ayrı tutulan benzerinden üstün olan.
müşfik: şefkatli sevip acıyan sevecen.
müşkül: güç zor mani engel.
müştak: şevkli arzulu özleyen iştiyakla arzulayan.
müşted: şiddetlenme.
mütalaa: okuma, düşünüp fikrini söyleme.
müteakip: arkadan gelen.
mütehasıs: hislenerek, duyulanarak.
müteenni: ağır davranan, aceleci olmayan.
mütecaviz: saldırgan, saldırgan.
mütevekkil: işinde gayret gösterip Cenab-ı Hakk'a bırakan, tevekkül eden.
müteveccih: teveccüh eden, yönelen yönelen.
müyesser: nasip olan, kolaylıkla gerçekleşen.
nazil: inen, inmiş.
nida: ünlem, seslenme, çağırma.
nihan: saklanmış, gizli olan.
perran: uçan, uçuca.
Recep: ay takviminin yedinci ayı, üç ayların birincisi, gösterişli, heybetli.
renan: çok ses çıkaran, çınlayan.
Rezzak: "Canlıların rızasını veren" anlamında Allah'ın sıfatı.
rezzan: ağır başlı, onurlu.
risalet: elçilik, peygamberlik.
rumuz: işaret simge.
sabi: küçük çocuk.
sadakat: içten bağlılık, samimiyet.
saf: kurnazlığa aklı ermeyen, temiz kalpli, arı.
salavat: namazlar, Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua.
samyeli: çölde esen sıcak rüzgâr.
sefahat: zevk ve eğlenceye düşkün.
semahat: cömertlik.
semavat: semalar, gökler.
serazat: başıboş, serbest hür, tasasız dertsiz.
Server: baş, başkan, reis, ulu.
Sübhan: Allah.
sübyan: çocuklar.
Şaban: ay takviminin sekizinci ayı, üç ayların ikincisi.
şahide: şahitlik yapan kadın.
şatafat: gösteriş, süs.
şebnem: yaprak üstünde biriken damlalar, çiy kırağı.
şerif: kutsal, şerefli, soylu, temiz.
şükran: iyilik bilme, gönül borcu minnettarlık.
tarikât: aynı dinin içinde birtakım yorum ve uygulama farklılıklarına dayanan, bazı ilkelere birbirinden ayrılan, Tanrı'ya ulaşma ve onu tanıma yollarından her biri.
tatyip: iyi davranma, gönlü hoş etme.
tavsif: bir şeyin vasıflarını söyleme, nitelendirme.
tebligat: bildiri.
tec: harmanlarda yığılan arpa, çavdar, buğday.
tefekür: düşünme, düşünüş.
tefsir: yorum, açıklama.
tekamül: olgunlaşma, kemal bulma, evrim.

temenna: eli ağız ve başa götürerek yapılan selam.

teessür: üzülme, üzüntü, duygulanım.

ufo: uçan daire, belirlenemeyen uçan cisim.

Uhud Savaşı: Mart 23 625 (3 Şevval 3 HS Hicrî takvimde) Uhud Dağı'nda yapıldı. Şu anki Arabistan'ın kuzeybatısında Medine'deki Müslümanlar ile Mekkeli Ebu Süfyan'ın ordusu arasında yapıldı. Savaşın en önemli sonuçlarından biri Hamza'nın şehit edilmesidir.

Ukba: ahiret, öbür dünya, baki olan âlem.

ur: şişlik, yumru, tümör.

Ünzile: Kur'an-ı Kerim'de sıkça geçen Arapça kökenli ve indirilmiş, indirilen, inzal olunan anlamlarına gelmektedir.

vasfi: vasıfla ilgili, vasfa ait övgüyle ilgili.

vildan: yeni doğmuş çocuk.

vuslat: âşığın sevgilisine kavuşması.

yakut: parlak kırmızı renginde değerli bir taş.

yitirdi, yitmiş: kayba uğrayan yok olma.

yog: yok.

zafiyet: zayıflık, dermansızlık.

zakir: Allah'ı çok anan.

zencefil: hekimlikte de kullanılan kokulu bir bitki.

zümrüt: yeşil renkte saydam değerli süs taşı.

*“Hacı Kevserî der, bağlar ardında,
Zamanımız aktı çağlar ardında,
Akşam güneşiyle dağlar ardında,
Aşa aşağı geçti bizim ömrümüz.”*

*“Her gecenin sonu aydınlık olur,
Hayatın bu günü bir dünü vardır.
Zamanı gelince mizan kurulur,
Elbette arkası bir önü vardır.”*

